

**Sjixr segal?a Mazmu?r p? Da??u?d, dán : pu?d?ji p? an jan?g
a?jin. Terka?ran?g ?a?tas ti?tah segal?a tuw?an pem?arenteh
Kompanij?â.**

<https://hdl.handle.net/1874/461653>

TAXLIMU-LDINI-

-L M E S Ê H H I J I,

'ija 'itu,

pang'adjâran

'A G A M A M E S Ê H H I J,

'âtas djâlan Sû'al dan Djawâb.

danya, Seltanya, dan manahet.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG PERTÂMA.

1 Sû'al. 'A Pa'ada panghibôranmu jang 'asâ, bâjik pada kotika hîdop; bâjik pada kotika mâti?

Djawâb. Bahuwa bejta dengan tûboh dan nâjawa, bâjik pada kotika hîdop, bâjik pada kotika mâti, bukan 'ada dâlam milik 'sendiriku, hânja dâlam milik 'asâj 'Elmesêlh muchalîtsku jang satijâwan, jang dangan dârahnja jang 'indah suda sudah membâjar hâbis kârana segala dawsa p ku, dan suda lepaskan bejta deri pada segala gagah 'Iblîs, dan paliharakan demikijen, sahingga lâjin deri pada kahendakh bapaku samâwij sahelej rambot pawn deri pada kapalaku tijada dâpat lûroh, behkan lagi sahingga segala sawâtu tûlong padaku 'akan chalâtsku. Hataj maka 'ija menjonghokan bejta 'akan kahidôpan kakâl 'awleh rôlnja jang khodus, dan meng'adâkan bejta sahâdja dan sadija dangan saganâp hatiku, 'akan hîdop deri pada sakârang 'ini dangan bowat bakhti padânja.

2 Sû'al. Barapa bahâgij 'ada hâros bagîmu meng'atahuwij, sopâja ferta panghibôran 'ini 'angkaw dâpat hîdop dan mâti dangan chalâts?

Djawâb. Tiga bahâgij. Pertama: barapa

1. Kapanjaja, 2. Syukur-salamah.

besar 'ada dawsâku dan tjelakâku. Kaduwa: Bagimâna bejta melepaskan deri pada segala dawsâku dan tjelakâku. Katiga: Bagimâna bejta dâpat memberij sjukûr pada 'Allah deri kârana kalepâsan jang demikijen 'itu.

FATSAL JANG PERTÂMA.

Pada mentjeriterâkan tjelaka mânusia.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA II.

3 Sû'al. Deri mâna 'angkaw kenâl tjelakamu?

Djawâb. Deri pada sjarîzet 'Allah.

4 Sû'al. 'Apatah dekahendâkij sjarîzet 'Allah 'itu deri pada kâmi?

Djawâb. 'Itu djuga jang 'Elmesêlh meng'adjar kâmi dangan sadjumlah Mat. Fatf. 22. 'ajat. 37. 38. 39. 40. Hendakhlah 'angkaw meng'asêhij mahâ besar Tûhan 'Ilahmu, dangan saganâp hatîmu, dan dangan saganâp djiwâmu, dan dangan saganâp zakhalîmu. 'Ini 'ada penjurôhan jang pertama, dan jang besar. Maka jang kaduwa 'ada sabâgej dangan dija 'itu, hendakhlah 'angkaw meng'asêhij samamu mânusia seperti

1. Kapanjaja, 2. Syukur-salamah. (a)

seperti sendirîmu. Pada kaduwâ penjurôhan 'ini bergantong saganap tawrât dan segala nabij.

5 Sû'âl. Dâpatkah 'angkaw tûrut sakalijen 'ini dengan sempornanja?

Djawâb. Bûkan: Kârana deri pada thabîzet bejta tjenderong 'akan bintij 'Allah dan sâma Mânusija bejta.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA III.

6 Sû'âl. Sudahkah kalâkh 'Allah mendjadi-kan mânusija 'itu demikijen djâhat dan binâsa?

Djawâb. Bûkan: Tetâpi 'Allah sudah mendjadi-kan mânusija 'itu bâjik, dan sarûpa telâ-dannja, 'ija 'itu, dengan sadâlet dan khodfijet kabenâran, sopâja 'ija merg' enâl 'Allah chalâkh-nja dengan sapâutnja, merg'âseh dija dengan mâta³ hatinja, dan hidop sertanja didâlam 'âchir-
rat, 'akan memûdji dan memulijâkan dija.

7 Sû'âl. Deri mâna kalâkh dâtang parângij mânusija jang demikijen binâsa 'itu?

Djawâb. Deri pada kadjatôhan dan kadur-hak⁴ an nejnekh mawjang kâmiij jang dihûlup 'itu 'Adam dan Hhawâ dâlam Firdaws: dimâna thabîzet kâmiij demikijen sudah binâsa, maka kâmiij sakalijen deperkandongan dan deper-
'ânakkan dengan dawfa.

8 Sû'âl. 'Antah 'adâkah kâmiij demikijen binâsa, maka sakâli p tijâda kâmiij lâjikh kapada bârang kabiidjikan, dan tjenderong djûga ka-pada segala kadjahâtan?

Djawâb. Behkan: melâjinkan kâmiij de-per'ânakkan pûla 'awleh rôlh 'Allah.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA IV.

9 Sû'âl. Bûkankah kalâkh 'Allah memba-râtij mânusija 'itu, manakâla 'ija menontut dâ-lam sjarîzetnja deri padânya bârang jang 'ija tijâda bawleh bowat 'itu?

Djawâb. Bûkan: kârana 'Allah sudah men-djadi-kan mânusija 'itu demikijen, maka 'ija

sudah bawleh bowat 'itu: tetâpi mânusija sudah merg'urangkan sendirinja, dan segala dzorijetnja¹ sakalijen deri pada segala 'anuga-rah 'itu djûga, 'awleh wafwafet 'Iblîs, dan mazsijet² jang seing'âdja.

10 Sû'âl. Mawûkah 'Allah lepaskan deri pada sjiksânja mazsijet dan ridet³ jang demi-kijen 'itu?

Djawâb. Bûkan sakâli p: tetâpi 'ija morka tersangat, bâjik 'atas segala dawfa 'atslij⁴, bâjik 'atas segala dawfa fâziliij⁵, dan mâwu menjik-sâkan dija dengan hukumnja jang sadil dâ-lam dunjâ 'ini, dan dâlam 'âchirat, seperti 'ija sudah bafermân: Kûtokh 'âtas sâfâ'awrang jang tijâda tinggal tatap pada segala bârang jang ter-sûrat didâlam kitâb tawrât, 'akan berlakûkan dija 'itu.

11 Sû'âl. Bûkankah kalâkh 'Allah 'ada rahhîm⁶ lâgi?

Djawâb. Songgohpaw⁷ 'Allah 'ada rahhîm, tetâpi 'ija 'ada lâgi sadil: maka sebab 'itu hakh sadâletnja 'itu tontut, sopâja dawfa, jang telah taperbowat 'âtas haddret 'Allah jang ma-hâ tinggij, 'itu lâgi (dengan sjikfa tertinggij, 'ija 'itu kakâl, (desjiksâkan pada tûboh dan njawa.)

FATSAL JANG KADUWÂ,

Pada mentjeriterakan kalepâsan Mânusija.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA V.

12 Sû'âl. 'Adapawn sedang sjikfa dunjâ dan 'âchirat 'itu hâros berlâku 'âtas kâmiij tûrut hu-kum 'Allah jang sadil 'itu, 'adâkah bârang 'upâja, 'awleh jang mâna kâmiij dâpat lûput deri pada sjikfa 'ini, dan kombâli kapada nismet?

Djawâb. 'Allah mâwu hakh sadâletnja 'itu deganâpij: maka sebab 'itu hâros kâmiij mem-bâjar hâbis pada hakh 'itu, 'âta⁸ 'awleh kâ-mij sendirij, 'âta⁹ 'awleh bârang sa'awrang jang lajin.

13 Sû'âl.

1 parangi (= pui) 2 dengan kalatualy day kasotijay jay khar
3 hati selatol

1 may 1 worden 2 lenolien 2 bintjana
3 katagatay 4 doerhaka 5 adali 6 perbowan 7
7 perh ncha

13 Sû'al. 'Antah dâpatkah kâmiij mem-
bâjar 'awleh kâmiij sendirij?

Djawâb. Bârang perkâra pawn tijâda: tetâpi
fahârij p kâmiij lâgi melebêhij hûtang kâmiij.

14 Sû'al. 'Adâkah lâgi kadapâtan dimâ-
na p bârang sa'awrang jang samâta p machlûkh,
jang sampat bâjar kârana kâmiij?

Djawâb. Tijâda: kârana pertâma, 'Allâh
tijâda mâwu menjiksâkan pada bârang mach-
lûkh jang lâjin hûtang 'itu jang mânusija suda
me'adâkan. Kaduwa, maka sa'awrang
jang samâta p machlûkh tijâda sampat menan-
gong kabarâtan morka 'Allâh jang kakâl 'itu
'âtas dawfa, dan melepaskan machlûkh lâjin p
deri padânja 'itu.

15 Sû'al. 'Adapawn jang mâna wasîth dan
muchalîts hâros kâmiij tjahârij kalâkh?

Djawâb. Sa'awrang demikijen, jang ada
mânusija jang fonggoh lâgi sâdil, dan hânja
safonggohnja lâgi jang terkarâs deri pada se-
gala machlûkh, 'ija 'itu, jang lâgi 'ada 'Allâh
jang fonggoh.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA VI.

16 Sû'al. Sebâb 'apa wâdjib 'ija 'ada mâ-
nusija jang fonggoh lâgi sâdil?

Djawâb. Sebâb thakh sadâlet 'Allâh menon-
tut, sopâja thabîzet mânusija, jang suda ber-
dawfa, 'itu bâjar kârana dawfa: dan sebâb mâ-
nusija, jang sendirij 'ada sa'awrang berdawfa,
'itu tijâda dâpat bâjar kârana 'awrang lâjin p.

17 Sû'al. Sebâb 'apa wâdjib 'ija lâgi 'ada
'Allâh jang fonggoh?

Djawâb. Sopâja 'ija deri pada khowat
'Ilahijetnja dâpat menanggong kabarâtan mor-
ka 'Allâh dâlam nâsûtinja, lâgi me'upajâ-
kan dan me'ombalikan kapada kâmiij sadâ-
let dan kahidôpan 'itu.

18 Sû'al. 'Antah sijapâtah wasîth 'itu djû-
ga, jang sama p 'ada 'Allâh jang fonggoh, dan
mânusija jang fonggoh lâgi sâdil?

Djawâb. 'Ijalâh tûhan kâmiij sâsaj 'Elme-
1 perantaraan p. 1. dan 2. 3. dan 4. 5. dan 6. 7. dan 8. 9. dan 10. 11. dan 12. 13. dan 14. 15. dan 16. 17. dan 18. 19. dan 20. 21. dan 22. 23. dan 24. 25. dan 26. 27. dan 28. 29. dan 30. 31. dan 32. 33. dan 34. 35. dan 36. 37. dan 38. 39. dan 40. 41. dan 42. 43. dan 44. 45. dan 46. 47. dan 48. 49. dan 50. 51. dan 52. 53. dan 54. 55. dan 56. 57. dan 58. 59. dan 60. 61. dan 62. 63. dan 64. 65. dan 66. 67. dan 68. 69. dan 70. 71. dan 72. 73. dan 74. 75. dan 76. 77. dan 78. 79. dan 80. 81. dan 82. 83. dan 84. 85. dan 86. 87. dan 88. 89. dan 90. 91. dan 92. 93. dan 94. 95. dan 96. 97. dan 98. 99. dan 100.

sêlh, jang telâh de'anugarahkan pada kâmiij
'awleh 'Allâh mendjadi hikmet, tazdil, takh-
dis, dan mufadât jang semporna.

19 Sû'al. Deri mâna 'angkaw tâhu 'itu?

Djawâb. Deri dâlam 'indjilu-'lkhudus 'itu,
jang 'Allâh sendirij dihulu suda memazlûm-
kan dâlam Firdaws, dan komedijen deri pada
'itu suda memberij 'itu dechabarkan 'awleh
Bathrîkh p dan nabij p jang tsâleth, dan suda
memberij 'itu depertelâdankan 'awleh segala
khorbân dan sâdet lâjin p deri pada tawrât,
dan pada 'âchirnja suda mengganâpij 'itu
'awleh ânakhnja lâki p jang tonggal.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA VII.

20 Sû'al. 'Adâkah kalâkh sakalijen mânusija
ber'awleh pûla chalâts 'awleh 'Elmesêth, seperti
marika 'itu suda kena laznet 'awleh 'Adam?

Djawâb. Bûkan: melâjinkan 'awrang 'itu
sâdja, jang 'awleh 'imân jang betul deperfatû-
bohkan dengen dija, dan menjambot sakalijen
kabitjikannja.

21 Sû'al. 'Apa 'ada 'imân jang betul?

Djawâb. 'Imân jang betul 'itu 'ada, bûkan
sâdja bârang per'atahuwan 'ataw per'enâlan
jang fonggoh, 'awleh jang mâna bejta kira p kan
benâr samowa 'itu, jang 'Allâh suda menja-
tâkan pada kâmiij dâlam kalâmnja, tetâpi lâgi
bârang pangharâpan jang fonggoh, jang rôlhu-
'lkhudus me'ardjâkan dâlam hatîku 'awleh
'indjil 'itu, bahuwa bûkan sâdja pada 'awrang
lâjin p, tetâpi lâgi pada bejta 'ini suda de'a-
nugarahkan 'awleh 'Allâh ka'ampônân dawfa p,
sadâlet dan chalâts jang kakâl deri pada samâ-
ta p nizmet, 'itu pawn 'awleh kârana pahâla
'Elmesêth sâdja.

22 Sû'al. 'Apâtah kalâkh wâdjib sa'awrang
Mesêthij 'itu pertjaja?

Djawâb. Segala sasawâtu jang dâlam 'indjil
terdjandji pada kâmiij, bârang jang segala per-
kâra 'imân Mesêthij jang sâam jang tijâda sjak
dâlamnja 'itu me'adjar kâmiij dengen sadjumlah
(a 2)
23 Sû'al.
1. perantaraan p. 1. dan 2. 3. dan 4. 5. dan 6. 7. dan 8. 9. dan 10. 11. dan 12. 13. dan 14. 15. dan 16. 17. dan 18. 19. dan 20. 21. dan 22. 23. dan 24. 25. dan 26. 27. dan 28. 29. dan 30. 31. dan 32. 33. dan 34. 35. dan 36. 37. dan 38. 39. dan 40. 41. dan 42. 43. dan 44. 45. dan 46. 47. dan 48. 49. dan 50. 51. dan 52. 53. dan 54. 55. dan 56. 57. dan 58. 59. dan 60. 61. dan 62. 63. dan 64. 65. dan 66. 67. dan 68. 69. dan 70. 71. dan 72. 73. dan 74. 75. dan 76. 77. dan 78. 79. dan 80. 81. dan 82. 83. dan 84. 85. dan 86. 87. dan 88. 89. dan 90. 91. dan 92. 93. dan 94. 95. dan 96. 97. dan 98. 99. dan 100.

4 Pada menjeriterakan kalepâsan Mânufija.

23 Sû'âl. Bagimâna babûnji segala perkâra 'imân' itu?

Djawâb. Bejta pertjaja 'akan 'Allah bâpa, jang mahâ kawâfa chalâkh lûngit dan bûmi.

Dan 'akan Saisaj 'Elmesêlh 'anakhnja jang tonggal jang Tûhan kâmiij: jang deri pada khowat rôlhu-lkhudus sudah deperkandongkan, dan deper'anakhkan 'awleh parâwan Marjam: jang sudah merasâ'ij fangsâra dibâwah Pontijus Pilâtus, jang sudah detfalibkan, mâti dan detânamkan, jang sudah tûron kanâraka: jang pada hârij jang katiga sudah bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p: jang sudah nâjik kafawrga, dûdokh pada tângan kânan 'Allah bâpa jang mahâ kawâfa 'itu: deri mâna 'ija 'akan datang menjhukumkan segala 'awrang jang hîdop dan jang mâti.

Bejta pertjaja 'akan rôlhu-lkhudus. Bejta pertjaja 'ada sawâtu djamâzat 'Mesêlhij jang mukhadâs² dan sâam³, perfakutuwan segala 'awrang mukhadâs: ka'ampônân segala dawfa: kabangkitan segala dâgug: dan kahidôpan kakâl.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA VIII.

24 Sû'âl. Bagimâna segala perkâra 'ini debahagikan?

Djawâb. 'Âtas tiga bahagi'an: Jang pertama 'itu 'akan 'Allah bâpa, dan kadjadi'an kâmiij. Jang kaduwa 'itu 'akan 'anakh 'Allah, dan kalepâsan kâmiij. Jang katiga 'itu 'akan rôlhu-lkhudus, dan perfutijjan kâmiij.

25 Sû'âl. Sedang 'ada djûga sawâtu dzât 'Ilâhij jang 'aâ, sebâb 'apa 'angkaw sebût bâpa, 'anakh lâki p, dan rôlhu-lkhudus?

Djawâb. Sebâb 'Allah sudah menjatâkan fendirinja demikijen dâlam kalâmnya, bahuwa katiga 'okhnûm jang terfarâkh 'ini 'ada 'Allah jang 'aâ, benâr, dan kakâl.

1 jehi impian 2 Loc 4/1 3 Loc 4/1

'Akan 'Allah Bâpa.

'ÂKAN 'ALLAH BÂPA.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA IX.

26 Sû'âl. 'Apa 'angkaw pertjaja dengan meng'atâkan perkata'an 'ini: Bejta pertjaja 'akan 'Allah Bâpa, jang mahâ kawâfa chalâkh lûngit dan bûmi?

Djawâb. Bahuwa Bâpa Tûhan kâmiij Saisaj 'Elmesêlh jang khadim 'itu, jang sudah mendjadikan lûngit dan bûmi, serta dengan sakalijen 'ilijnja, deri pada sudum, jang lagi 'awleh khadlânja, dan makhdaretnja jang kakâl meng'alanggarakan dan memarentahkan samowânja, 'itu 'awleh kârana 'anakhnja 'Elmesêlh 'ada 'Ilahku dan bapaku, pada sijâpa bejta hârap demikijen, maka tijâda bejta huwas, melâjinkan 'ija 'akan meng'anugrahkan padâku segala rezikhiij tûboh dan njâwa, lâgipawn segala djâhat, jang dekirimkannja padâku dâlam dunjâ 'ini, 'ija 'akan memâlingkan padâku 'akan kabidjikan, kârana dâpat 'ija bowat 'itu seperti 'Allah jang mahâ kawâfa, dan mâwu 'ija bowat 'itu seperti bâpa jang satijawan.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA X.

27 Sû'âl. 'Apa kâmu meng'arti 'awleh makhdaret 'Allah?

Djawâb. KHodret 'Allah jang mahâ kawâfa, dan jang melipûtij segala sawâtu, 'awleh jang mâna, sâperij dengan tângannya, lûngit dan bûmi, serta dengan segala machlûkh sakalijen dekalanggarakannya, dan lagi deparentahkannya demikijen, maka dâwon dan rompot, hûdjan dan kakeringan, mûsin babowah dan tijâda babowah, makânan dan minôman, njâman dan penjâkit, kakajâ'an dan kapapâ'an, dan segala sawâtu sampej kapada kâmiij, bûkan dengan 'ontong, hânja deri pada tângannya 'abawij djûga.

28 Sû'âl.

28 Sû'âl. 'Apâtaḡ gunâja kâmiḡ tâhu, ba-
huwa 'Allah suḡah mendjadikan segala saḡawâ-
tu, dan lâgi meḡ'alanggarâkan 'itu 'awleh
makhdaretḡja?

Djawâb. Sopâja kâmiḡ dâpat tḡabâr dâlam
segala 'ontong jaḡ djâhat, dan sḡukûr dâlam
segala 'ontong jaḡ bâjik, dan dâlam bârang
saḡawâtu jaḡ dâpat lâgi sampeḡ kapada kâmiḡ,
kâmiḡ pawn pertatapkan diriḡ kâmiḡ kapada
'Ilah kâmiḡ dan Bâpa kâmiḡ jaḡ 'amat satijâ-
wan 'itu, sahingga bârang samachlûkh pawn
tijâda 'akan menjerejkan kâmiḡ deri pada ka-
sehḡja, sedang segala machlûkh dâlam tângannja
demikijēn 'adâja, maka tijâda 'ija dâpat ber-
gôjarkan dan tijâda bergarakhkan diriḡja lâjin
deri pada kahendakhḡja djûga.

'AKAN 'ANAKH 'ALLAH.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XI.

29 Sû'âl. Sebâb 'apâ 'anakh 'Allah 'itu
dinamâ'ij 'Isâj, 'ija 'itu, muchalits?

Djawâb. Sebâb 'ija menchalâtskan dan
melepaskan kâmiḡ deri pada dawḡa p kâmiḡ.
Tambâhan sebâb tijâda katjaharijan dan tijâda
kadapâtan bârang chalâts sama bârang sa'awrang
jaḡ lâjin.

30 Sû'âl. 'Adâkah kalâkh 'awrang 'itu lâ-
gi pertjâja 'akan 'Isâj muchalits jaḡ 'aḡa 'itu,
bârang sijâpa jaḡ menjahâriḡ chalâtsḡja dan
salâmetḡja sama 'awrang marhûm, 'ataw sa-
ma sendiriḡja, 'ataw sama 'awrang lâjin?

Djawâb. Bûkan: tetâpi samadjâlah marika
'itu menjangkal 'Isâj muchalits jaḡ 'aḡa 'itu,
welâkin dengan mûlunḡja 'ija mafhûrkan dija;
kârana sâleh saḡawâtu deri pada kaduwa 'ini
benâr 'adâja, 'ataw 'Isâj tijâda hendakh 'ada
muchalits jaḡ semporna 'itu: 'ataw segala
'awrang, jaḡ menjambot muchalits 'ini dengan
'imân jaḡ benâr, 'itu hendakh mendâpat 'aw-
lehḡja 'itu segala saḡawâtu jaḡ wâdjib 'akan
chalâtsḡja.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XII.

31 Sû'âl. Sebâb 'apâ 'ija denamâ'ij 'El-
mesêth, 'ija 'itu, 'urâpan?

Djawâb. Sebâb 'ija suḡah detantûkan 'aw-
leh 'Allah bâpa, dan suḡah de'urâpiḡ dengan
rôhhu-'lkhudus mendjadi nabij dan gûruw kâ-
miḡ jaḡ mahâ besâr, jaḡ dengan sempornâja
suḡah menjatâkan pada kâmiḡ rahafja dan ka-
hendakh 'Allah 'akan kalepâsan kâmiḡ: dan
mendjadi mahâ besâr 'imâm kâmiḡ jaḡ 'aḡa,
jaḡ dengan persombâhan tûbohnja jaḡ 'aḡa
suḡah melepaskan kâmiḡ, dan santijâsa memô-
honkan sḡafâzat kârana kâmiḡ kapada Bâpa:
dan mendjadi sulthân kâmiḡ jaḡ kakâl, jaḡ
memarentahkan kâmiḡ 'awleh kalâmnja dan
rôhnja, lâgi melindongkan dan memaliharâ-
kan kâmiḡ, sopâja djâgan hilang kalepâsan jaḡ
taper'awleh 'itu.

32 Sû'âl. 'Antah sebâb 'apâ 'angkaw de-
namâ'ij sa'awrang Mesêthij?

Djawâb. Sebâb bejta 'awleh 'imân 'ada sa-
wâtu 'anggawta 'Elmesêth, dan demikijēn bejta
suḡah ber'awleh bahagijan 'akan ka'urâpanḡja,
sopâja lâgi bejta meḡ'akaw namânja, dan
persombâhan diriḡku padânja 'itu 'akan per-
sombâhan dâmej p an jaḡ hîdop, dan dâlam
dunja 'ini bejta berparang melâwan dawḡa dan
'Iblis dengan satâhu hâti jaḡ tûlus dan bâjik,
lâgi dâlam 'âchirat bejta dengan dija memegang
parentah di'âtas segala machlûkh sampeḡ salâ-
ma p nja.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XIII.

33 Sû'âl. Sebâb 'apâ 'ija denamâ'ij 'anakh
'Allah jaḡ tonggal, sedang kâmiḡ lâgi 'ada
'anakh p 'Allah?

Djawâb. Sebâb 'Elmesêth sendiriḡ djûga
'ada 'anakh 'Allah jaḡ khadîm dan dzâtij:
Tetâpi kâmiḡ 'awleh kârana dija, deri pada
nizmet djûga, telâh ter'angkat 'akan 'anakh p
'Allah,

34 Sū'āl. Sebàb 'āpa 'angkaw sebùt dija 'itu Tùhan kāmij?

Djawáb. Sebàb 'ija sūdāh menubùs kāmij dēgan melūputkan tūboh dān njāwa kāmij deri padā segāla dawśa, būkan dēgan 'amās, 'ātaw dēgan pejrah, hānja dēgan dārahnja jang 'indah, dān sūdāh melepaskan kāmij deri padā segāla gāgah 'Iblīs, dān demikijen djūga sūdāh djadīkan kāmij 'ākan chātēt bagi di-rinja.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XIV.

35 Sū'āl. 'Apātah 'artinja 'itu, jang deri padā khawat rôlhu-'lkhudus sūdāh deperkan-dongkan dān deper'ānakhkan 'awleh parāwan Marjam?

Djawáb. Bahuwa 'ānakh 'Allāh jang kha-dīm 'itu, jang 'ada dān tinggal 'Allāh hakhikhij dān khadīm, sūdāh meng'ambil ka'adā'an mā-nufija jang soggoh deri padā dāging dān dārah parāwan Marjam 'itu 'awleh pakardjā'an rôlhu-'lkhudus, sopāja lāgi 'ija 'ada benèh Dā'ūd jang benār 'itu, saperij dēgan sūdā-ra p nja dālam segāla sasawātu, melājinkan dā-lam dawśa.

36 Sū'āl. 'Apa fājidah 'angkaw ber'aw-leh deri padā perkandongan dān per'anākan 'Elmesèlh jang khudus 'itu?

Djawáb. Bahuwa 'ija 'ada wasīth kāmij, dān dihadāpan hādret 'Allāh dēgan kasufij-annja deri padā sālāh, dān dēgan khodfijet-nja jang semporna, menūtop dawśa p ku, dā-lam jang māna bejta sūdāh deperkandongan dān deper'ānakhkan.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XV.

37 Sū'āl. 'Apa kāmū meng'arti dēgan sa-pātah 'ini, jang sūdāh merasā'ij sagsāra?

Djawáb. Bahuwa padā saganap waktu ka-hidōpannja di'ātas būmi 'ini, 'istemejwa padā 'āchir kahidōpannja 'itu, 'ija padā tūbohnja dān

njawānja sūdāh menanggong morka 'Allāh 'ātas dawśa segāla bangśa mānufija, sopāja dēgan perāśa sagsarānja, sa'awleh p dēgan perfom-bāhan dāmej p an jang 'asā 'itu, melepaskannja tūboh dān njāwa kāmij deri padā tal'ān jang kakāl, dān deper'awlehnja bagi kāmij nizamet dān sadālet 'Allāh, lāgi kahidōpan kakāl.

38 Sū'āl. Sebàb 'apa sūdāh 'ija merasā'ij sagsāra dibāwah hākīm Pontijus Pilātus?

Djawáb. Sopāja 'ija, jang sūji deri padā sālāh, hābis 'ija dehkukumkan 'ākan debūneh dibāwah hākīm dunjāwij, 'itu melūputkan kāmij demikijen deri padā jang mahā karās hukum 'Allāh, jang hendak berlāku 'ātas kāmij.

39 Sū'āl. 'Adākah kahendahnja 'itu le-bèh, bahuwa 'ija sūdāh detālībkan, deri padā sūdālah 'ija māti kamatiān lājin?

Djawáb. Behkan: kārana 'awlehnja 'itu bejta jakhin, bahuwa 'ija sūdāh memowat 'ātas di-rinja peng'utōkan 'itu, jang 'adālah di'ātasku: sedāng mawt padā kājuw tūlib sūdālah kaku-tōkan 'awleh 'Allāh.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XVI.

40 Sū'āl. Sebàb 'apa sūdāh hāros 'Elme-sèlh merindahkan dirinja sampej kapada kama-tiān?

Djawáb. Sebàb bahuwa deri kārana sadā-let dān hakhikheth 'Allāh tijāda dāpat debājar kārana dawśa kāmij perij lājin, hānja 'awleh mawt 'ānakh 'Allāh djūga.

41 Sū'āl. Sebàb 'apa sūdāh 'ija detānamkan?

Djawáb. 'Ākan memberij sjakfi, bahuwa dēgan sasoggohnja 'ija sūdāh māti.

42 Sū'āl. Sedāng kalākh 'Elmesèlh sūdāh māti kārana kāmij, sebàb 'apa garāng hāros kāmij 'ini māti lāgi?

Djawáb. Mawt kāmij 'itūlah būkan pem-bajāran kārana dawśa kāmij, hānja sādja pematijan dawśa p, dān palintālan kapada kahidōpan kakāl.

43 Sū'āl. 'Āpa fājidah lāgi kāmij ber'awleh deri pada perfombāhan dan mawt 'Elmesēlh pada kājuw tšālib?

Djawāb. Bahuwa 'awleh khowatnja 'itu parāngij mānufija kāmij jarg lāma fertānja detšālibkan, dematikan, dan detānamkan, sopāja segala ka'inginan dāgij jarg djāhat 'itu djāngan memegang parentah lāgi didālam kāmij, tetāpi sopāja kāmij perfombahkan diri kāmij kapadānja 'ākan perfombāhan šukūr.

44 Sū'āl. Sebāb 'āpa ber'ikot, jarg sūdāh tūron kanāraka?

Djawāb. Sopāja bejta jakhīn dālam segala duka tītāku jarg tersāngat, dan šakāli p pawn bejta meghiborkan fendiriku, bahuwa tūhanku 'Elmesēlh, 'awleh kapitjākan, segala perfakitan, pengadjutan dan belānja kanārakā'an jarg tijāda terkatākan, kadālam jarg māna sūdāhlah 'ija tinggalam pada faganap māsa perāsa sangsarānja, 'istemejwa pada kājuw tšālib 'itu sūdāh melepaskan bejta deri pada kapitjākan dan sangsāra nāraka.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XVII.

45 Sū'āl. 'Āpa fājidah kabangkitan 'Elmesēlh 'itu memberij pada kāmij?

Djawāb. Pertama, 'awleh kabangkittannya sūdāh 'ija megalahkan mawt, sopāja deberrinja kāmij ber'awleh bahagijan 'ākan sadālet 'itu, jarg telāh deper'awlehnja bagi kāmij 'awleh mawtnja. Kaduwa, kāmij lāgi debangkitkan 'awleh khowatnja dārang kapada kahidōpan bahāru. Kātiga, kabangkitan 'Elmesēlh ada gādej jarg songgoh deri pada kabangkitan kāmij jarg berchalāts 'itu.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XVIII.

46 Sū'āl. 'Āpa kāmū megg'arti dergan šāpātah 'ini, jarg sūdāh nājik kafawrga?

Djawāb. Bahuwa 'Elmesēlh dihadāpan māta p segala muridnja deri pada būmi sūdāh

ter'angkat kadālam sawrga, dan bahuwa 'ija 'ada desitu 'ākan kabājikan kāmij, sahingga 'ija kombāli meghhukumkan segala 'awrang jarg hīdop dan jarg māti.

47 Sū'āl. Būkankah kalākh 'Elmesēlh menjer-tā'ij kāmij sampej kapada kaputūsan xālam, se-perti 'ija sūdāh djandji pada kāmij?

Djawāb. 'Elmesēlh 'itu 'ada mānufija jarg songgoh dan 'Allah jarg songgoh. Bahuwa dergan nāsūtinja 'itu tijāda 'ada 'ija lāgi di'ātas būmi 'ini, tetāpi dergan 'ilahijetnja, djālāletnja, nizmetnja dan rôlnja, tijāda penah 'ija tjerej deri pada kāmij.

48 Sū'āl. 'Antah djikalaw nāsūt 'itu tijāda 'ada hādliir pada segala tempat, dimāna 'ilahijet 'itu 'ada, būkankah kalākh demikijen kaduwa dzāt dālam 'Elmesēlh 'itu detjerejkan sawātu deri pada sawātu?

Djawāb. Sakāli p pawn tijāda, kārana sedāng 'ilahijet tijāda berhingga, dan 'ada hādliir pada segala tempat, maka lāzimlah djūga, bahuwa songgohpawn 'itu 'ada diluwar nāsūtinja jarg telāh de'ambijnja, dan hānja fāsonggohnja tinggal šā'oknūm bersawātu dergan dija 'itu.

49 Sū'āl. 'Āpa fājidah kanājikan 'Elmesēlh kafawrga 'itu memberij pada kāmij?

Djawāb. Pertama, bahuwa didālam sawrga 'ija 'ada šafīx kāmij dihadāpan hādliir bapānja. Kaduwa, bahuwa kāmij mempunjā'ij dāgij kāmij didālam sawrga mendjādī gādej jarg songgoh, dan bahuwa 'ija, jarg 'ada kapāla 'itu, lāgi 'ākan megg'angkat kāmij jarg 'anggawta p nja kapada dirinja. Kātiga, bahuwa 'ija kīrim kapada kāmij rôlnja mendjādī gādej šabelāh, jarg 'awleh khowatnja kāmij mentjahārij segala bārang jarg ditinggij, dimāna 'Elmesēlh 'ada dūdokh pada tāngan kānan 'Allah, dan būkan segala bārang jarg 'ada di'ātas būmi.

HĀRIJ 'ĀHAD JANG KA XIX.

50 Sū'āl. Sebāb 'āpa ditambah, dūdokh pada tāngan kānan 'Allah?

Djawāb.

Djawāb. Sebab bahuwa 'Elmesēth sudah ber'angkat kafawrga, sopāja 'ija menondjokhkan dirinja disitu kapāla djamāzetnja Mesēthij 'itu, jang 'awlehnya bāpa memarentahkan famista sakalijen.

51 Sū'āl. 'Apa fājidah garang kamulij'an 'Elmesēth jang kapāla kāmij 'itu memberij pada kāmij?

Djawāb. Pertāma, bahuwa 'awleh rôhnja jang khudus detuwangnja segala karunjānja samāwij 'itu kadālam kāmij jang 'anggawta p nja. Kaduwa, bahuwa delindongkannja dan depaliharākannja kāmij 'awleh kawasānja deri pada segala sataruw sakalijen.

52 Sū'āl. 'Apa paghibōran deberij padamu 'awleh kapulāngan 'Elmesēth 'akan mengthukumkan segala 'awrang jang hīdop dan jang mātī?

Djawāb. Bahuwa bejta didālam segala kadukā'an dan perhambātan dangan kapāla jang ter'angkat menanti dija 'itu djūga, jang dihulu sudah perdirikan dirinja menghadap hukum 'Allāh kārana bejta, dan sudah meng'ambil hābis segala kūtōkh deri pada bejtā, datang deri dālam sawrga mendjadi hākim, jang 'akan membawang segala satarūnja dan satarūku māsōkh hukum mawt jang kakāl: tetāpi jang 'akan menjambot bejta, serta dangan segala 'awrang pilēhan, kapada sendirinja, māsōkh kadālam kasukā'an dan kamulij'an samāwij 'itu.

'ĀKAN 'ALLĀH RÔHU-'LKHUDUS.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XX.

53 Sū'āl. 'Apa kāmū pertjaja 'akan Rôhu-'lkhudus?

Djawāb. Pertāma, bahuwa 'ada 'ija sama p dangan Bāpa dan 'ānakh lāki p 'itu 'Allāh hākhikhij dan khadīm. Kaduwa, bahuwa lagi 'ija sudah de'anugarahkan padāku, sopāja

'awleh 'imān jang betul 'ija memberij bejta ber'awleh bahagijan 'akan 'Elmesēth dan 'akan sakalijen kabidjikkannja, lagi menghiborkan bejta dan tinggal ferta bejta sampej salāma p nja.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XXI.

54 Sū'āl. 'Apa kāmū pertjaja 'akan Jamāzat Mesēthij jang mukhadās dan xām 'itu?

Djawāb. Bahuwa 'ānakh 'Allāh 'awleh rôhnja dan kalāmnja, dālam ka'afā'an 'imān jang benār, deri pada segala bangsa mānufija menghimponkan, melindongkan dan memaliharakan deri pada kamulā'an datang kapada kasudāhan xālam bagi dirinja sawātu perhimponan 'awrang jang terpilih 'akan ber'awleh kahidōpan kakāl, dan bahuwa bejta 'ini 'ada sawātu 'anggawta jang hīdop deri padānja 'itu, dan 'akan tinggal demikijen sampej salāma p nja.

55 Sū'āl. 'Apa kāmū meng'arti dangan sapātah 'ini, per'akutuwan segala 'awrang mukhadās?

Djawāb. Pertāma, bahuwa sakalijen 'awrang mū'min māsiq p jang 'ada 'anggawta p 'itu ber'awleh per'akutuwan 'akan mahā Tūhan 'Elmesēth, dan 'akan sakalijen bendānja dan karunjānja: Kaduwa, bahuwa hāros sasa 'awrang meng'akaw dirinja berhutang 'akan melakūkan segala kabidjikkannja 'itu dangan sahadjānja, dan fuka hatinja, 'akan pergunā'an dan chālāts segala 'anggawta lājin p.

56 Sū'āl. 'Apa kāmū pertjaja 'akan ka'amponan segala dawfa?

Djawāb. Bahuwa 'Allāh, 'awleh kārana sebab pembajāran 'Elmesēth, salamānja pawn tijāda māwu 'ingat 'akan sakalijen dawwsāku, lagi pawn tijāda 'akan parangiku jang berdawfa 'itu, dangan jang māna hendak bejta berlāwan saganāp māsa kahidōpanku lamānja: tetāpi deri pada nixmet djūga 'ija māwu meng'anugarahkan padāku xadālet 'Elmesēth, sopāja djāngan penah bejta māsōkh hukum 'Allāh.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXII.

57 Sû'âl. 'Apa panghibôran deberij padâmu 'awleh kabangkitan segala dâging?

Djawâb. Bahuwa bûkan sâdja njawâku komedijen deri pada kahidôpan 'ini pada sasâzat 'itu djûga 'akan ter'angkat kapada 'Elmesêth kapalânja 'itu: tetâpi bahuwa lagi dâgingku 'ini 'akan dibangkikan 'awleh khawat 'Elmesêth, dan pûla diperfawatûkan dergan njawânja, dan djâdi sarûpa dergan tûboh 'Elmesêth jang mulija 'itu.

58 Sû'âl. 'Apa panghibôran 'angkaw meng'ambil deri pada perkâra 'itu jang menjatâkan perij kahidôpan kakâl?

Djawâb. Bahuwa fedang bejta sakârang râfa didâlam hatiku permulâ'an kasukâ'an kakâl 'itu, komedijen deri pada kahidôpan 'ini bejta 'akan mempunjâ'ij chalâts jang semporna 'itu, jang samâta sudah tijâda melihat, dan fateging sudah tijâda menenggar, dan sudah tijâda nâjik mäsôkh hati mânusijsa, 'itu pawn 'akan pûdji 'Allah desitu sampej salâma p nja.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXIII.

59 Sû'âl. 'Antah 'apa fâjidah kalâkh 'angkaw ber'awleh, fedang 'angkaw pertjaja sakalijen 'ini?

Djawâb. Bahuwa 'awleh berkat 'Elmesêth bejta 'ada sâdil dihadâpan 'Allah, dan sa'awrang wâritz kahidôpan kakâl.

60 Sû'âl. Putapa perij 'angkaw 'ada sâdil dihadâpan 'Allah?

Djawâb. 'Awleh 'imân jang betul 'akan sâsâj 'Elmesêth sâdja: demikijen, djikalaw sakâlipawn fatâhu hatiku menûdoh diriku, bahuwa bejta sudah berdawfa tersangat kapada segala penjurôhan 'Allah, dan sudah tijâda menûrut bârang sawâtu deri padânja 'itu, dan pada sedekâla wakhtu lagi bejta 'ada tjenderong kapada segala kadjahâtan: bahuwa

hânja safonggohnja tijâda dergan bârang pahâlaku, deri pada samâta p nizmêr, 'Allah meng'anugarahkan padâku, pembajâran, sadâlet dan khodsijet 'Elmesêth jang semporna 'itu, dan 'ihtisâbkan 'itu padâku, sarâfa bûlôm penah bejta berdawfa, 'ataw berbowat bârang dawfa, lagipawn sa'awleh p bejta sudahlah menjampejkan samowa kabakti'an 'itu, jang 'Elmesêth sudah menjampejkan kârana bejta, sakâra p bejta menjambot kabitjikan jang demikijen 'ini dergan hati mû'min.

61 Sû'âl. Kârana 'apa kawkatâ, bahuwa 'angkaw 'ada sâdil 'awleh 'imân sâdja?

Djawâb. Bûkan, bahuwa bejta deri kârana kaharôfan 'imânku 'ada khabûl pada 'Allah: terâpi sebab, bahuwa pembajâran, sadâlet dan khodsijet 'Elmesêth sâdja, 'ada tasdilkû dihadâpan 'Allah, dan bahuwa bejta tijâda bawleh menjambot 'ataw meng'akawij segala 'itu, melâjinkan 'awleh 'imân sâdja.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXIV.

62 Sû'âl. 'Antah sebab 'apa segala perbowâtan kâmiij jang tsâleth 'itu tijâda dâpat 'ada sadâlet dihadâpan 'Allah, 'ataw sawâtu bahagijan deri padânja 'itu?

Djawâb. Sebab bahuwa sadâlet, jang lâjikh pada lhukum 'Allah, 'itu hendak 'ada semporna sakâli p dan pârut dergan harizet 'Allah dâlam samowânja. Dan bahuwa lagi segala perbowâtan kâmiij jang terbâjik pada mâsa kahidôpan 'ini sakalijennja 'itu kûrang sempornanja, dan berlûmor dergan dawfa djûga.

63 Sû'âl. 'Antah butapa segala perbowâtan kâmiij jang tsâleth 'itu, tijâdakah bârang pahalânja, jang 'Allah mâwu membâlas djûga dâlam dunjâ 'ini, dan dâlam 'âchirat?

Djawâb. Pembalâsan 'ini tijâda djâdi deri pada bârang pahâla, hânja deri pada nizmêr djûga.

64 Sû'âl. 'Antah bûkankah pang'adjâran 'ini djadikan mânusijsa 'itu 'alpa dan fâsik?

(b)

Djawâb.

Djawâb. Bûkan : kârana djikalaw bârang fa'awrang sudah terkambârij pada 'Elmesêlh 'awleh imân jang benâr , tadâpat tijâda deri pada deberinja bowah p hukûr.

'ĀKAN TANDA p 'ESRĀR.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XXV.

65 Sû'âl. 'Ādapawn sedang imân sâdja memberij kâmiy ber'awleh bahagijan 'ākan 'Elmesêlh , dan 'ākan sakalijen kabiidjikannya , deri mâna kiranja imân itu mulanja ?

Djawâb. Deri pada rôthu-'lkhudus , jang merg'ardjakan imân itu dâlam hâti kâmiy 'awleh chothbat indjilu-'lkhudus , dan menogohkan dija itu 'awleh pakejan tanda p 'Esrâr.

66 Sû'âl. 'Apakah tanda p 'Esrâr itu ?

Djawâb. 'Ādapawn tanda p 'Esrâr itu zalâmet p dan châtam p jang khudus dan jang kalihâtan , jang telâh detitahkan 'Allah , sopâja 'awleh pakejannya itu ija merg'artikan dan menchâtamkan mâkin bâjik djandji'an indjil itu , katahuwîj , bahuwa deri kârana persembâhan sambilan p an 'Elmesêlh jang afa itu , jang telâh deganâpij pada kâjuw tsalib , deri pada nizmet ija merg'anugarahkan pada kâmiy ka'ampônân segala dawfa , dan kahidôpan kakâl.

67 Sû'âl. 'Ādakah kalâkh kaduwânya itu kalâm dan tanda p 'Esrâr itu detitahkan kapada makhsûd ini , sopâja detondjokhnya imân kâmiy kapada persembâhan 'Āsaj 'Elmesêlh pada kâjuw tsalib , seperti kapada 'asâs chalâts kâmiy jang afa itu ?

Djawâb. 'Āda djûga : Kârana rôthu-'lkhudus merg'adjar kâmiy didâlam indjil , dan jakhinkan kâmiy 'awleh tanda p 'Esrâr , bahuwa chalâts kâmiy jang semporna itu berdirij 'âtas persembâhan 'Elmesêlh jang afa itu , jang telâh deganâpij kârana kâmiy pada kâjuw tsalib.

68 Sû'âl. Barapa tanda 'Esrâr 'Elmesêlh sudah titahkan didâlam 'elkhawlu-'ldjadid , âtaw perdjandji'an bahâru ?

Djawâb. Duwa : katahuwîj permandijan jang khudus , dan perdjamuwan safsa jang khudus itu.

'ĀKAN PERMANDIJAN JANG KHUDUS.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XXVI.

69 Sû'âl. Bagimâna 'angkaw denatsihetkan dan dejakhinkan 'awleh permandijan jang khudus itu , bahuwa persembâhan 'Elmesêlh jang afa , jang telâh deganâpij pada kâjuw tsalib , itu merg'adâkan kabajikan padamu ?

Djawâb. Demikijen maka 'Elmesêlh sudah menitahkan permandijan 'âjer jang tâhir ini , dan sudah berdjandji sertanja , bahuwa bejta sasonggoh p 'awleh dârahnya dan rôthnya sudah terbâsoh deri pada katjamâran njawaku , ija itu , deri pada segala dawsaku , seperti bejta sudah terbâsoh diluwar degan 'âjer , jang bejta sa merg'hâpuskan nedjis dâgîng.

70 Sû'âl. 'Āpatâh 'arûnja itu , debâsoh 'awleh dârah dan rôth 'Elmesêlh ?

Djawâb. 'Ija itu mendâpat ka'ampônân segala dawfa 'awleh 'Allah deri pada nizmet kârana dârah 'Elmesêlh , jang ija sudah menompah kârana kâmiy dâlam persembâhannya pada kâjuw tsalib. Komedijen lâgi ija itu debaharuwîj 'awleh rôthu-'lkhudus , dan dekhuduskan mendjadi 'anggawta p 'Elmesêlh , sopâja kâmiy mâkin lâma mâkin lebèh mâti degan membawang dawfa p , dan melakûkan kahidôpan degan berbowat sibâdet jang tijâda katudôhan.

71 Sû'âl. Dimâna 'Elmesêlh sudah djandji pada kâmiy , bahuwa sasonggoh p ija mâwu membâsoh kâmiy degan dârahnya dan rôthnya , seperti kâmiy debâsoh degan 'âjer permandijan ?

Djawâb.

Djawāb. Didĵalam tĵatĵ permandiĵan 'ĵtu, jaṅg demikĵen babūnji. Pergĵlah kĵmu berdjĵlan, dĵn meng'ĵdjarlah ſakaliĵen chalĵĵikh 'ĵtu māfokĵ murĵd, ſambil permandĵkan diĵa 'ĵtu dergan nĵma bĵpa, dĵn 'ĵnakĵ lĵki p, dĵn rôlĵhu-'lĵhudus. Sĵĵapa jaṅg ſudĵah pertĵĵa dĵn depermandĵkan, 'ĵĵa 'ĵkan ber'awleh chalĵts: tetĵpi ſĵĵapa jaṅg ſudĵah tĵĵada pertĵĵa, 'ĵĵa 'ĵkan kena kĵtokĵ.

Djandĵi'an 'ĵni lĵgi ter'ulĵng dimĵna 'Elmek-tûb menĵebut permandiĵan 'ĵtu permandiĵan per'anĵkan pĵla, dĵn pembasôhan dawſa p.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XXVII.

72 Sû'ĵl. 'Adĵkah kalĵkh permandiĵan 'ĵĵer jaṅg dĵĵir 'ĵtu pembasôhan dawſa p ſendĵrij?

Djawāb. Bĵkan: kĵrana dĵrah Œĵsĵj 'Elmesêlĵ ſĵdĵa, dĵn rôlĵhu-'lĵhudus menĵutĵĵkan kĵmĵj derĵ pada ſakaliĵen dawſa.

73 Sû'ĵl. Sebĵb 'ĵpa kalĵkh rôlĵhu-'lĵhudus menĵebut permandiĵan 'ĵtu permandiĵan per'anĵkan pĵla, dĵn pembasôhan dawſa p?

Djawāb. 'Āllĵh baſermĵn demikĵen tĵĵada diluwar babĵrĵpa pôĵon, kataĵuwĵj, bĵkan ſĵdĵa 'ĵkan meng'ĵdjar kĵmĵj 'awleĵnja 'ĵtu, bĵĵuwa ſeperti nedĵis tûboh deĵĵpusĵkan 'awleh 'ĵĵer, baĵĵtu lĵgi ſegĵla dawſa kĵmĵj deĵĵpusĵkan 'awleh dĵrah dĵn rôlĵh Œĵsĵj 'Elmesêlĵ: tetĵpi lebêĵ derĵ pada 'ĵtu, bĵĵuwa 'ĵĵa mĵwu, ĵakhĵnĵkan kĵmĵj 'awleh gĵdej dĵn ſalĵmet 'Īlĵhĵj 'ĵni, bĵĵuwa ſaſongĵoh p kĵmĵj ſudĵah terbĵſoh derĵ pada ſegĵla dawſa kĵmĵj tĵĵara rôlĵhĵnĵj, ſeperti kĵmĵj debĵſoh diluwar dergan 'ĵĵer.

74 Sû'ĵl. 'Adĵkah lĵgi lĵalĵl 'awrang permandĵkan ka'ĵnakĵ p?

Djawāb. Behĵkan: kĵrana ſedĵng marĵka 'ĵtu ſĵma dergan 'awrang bĵlĵgh telĵh ber'awleh bahagĵĵan 'ĵkan perdjandĵi'an 'Āllĵh dĵn perhimpônannĵa, dĵn bĵĵuwa 'awleh dĵrah 'Elmesêlĵ telĵh terdjandĵi padĵnja, ſeperti pada 'awrang bĵlĵgh 'ĵtu, kalepĵſan derĵ pada dawſa p,

lĵgi rôlĵhu-'lĵhudus, jaṅg meng'ardĵĵkan 'ĵmĵn 'ĵtu, mĵka ſahĵrosĵna marĵka 'ĵtu lĵgi 'awleh permandiĵan, jaṅg 'ĵda ſalĵmet perdjandĵi'an 'ĵtu, deperſatûbohĵkan dergan djamĵſat Meſêlĵhĵj, dĵn debeĵdĵkan derĵ pada ſegĵla 'ĵnakĵ p 'awrang kĵfir, ſeperti pada mĵſa 'elĵhawlu-'lĵſatĵkh 'ĵtaw perdjandĵi'an lĵma ſudĵah djĵdi 'awleh chĵtĵnet, ganti jaṅg mĵna permandiĵan 'ĵtu ſudĵah detĵtĵhkan pada mĵſa perdjandĵi'an bahĵru.

'Ākan Perdjamuwan Œĵſĵ Tûĵhan kĵmĵj Œĵsĵj 'Elmesêlĵ jaṅg khudus 'ĵtu.

HĀRIJ 'ĀHHAD JANG KA XXVIII.

75 Sû'ĵl. Baĵĵmĵna 'aṅgkaw denatſĵlĵhetĵkan dĵn dejakhĵnĵkan 'awleh perdjamuwan Œĵſĵ jaṅg khudus 'ĵtu, bĵĵuwa 'aṅgkaw ſudĵah ber'awleh perſakutuwan 'ĵkan perſombĵhan 'Elmesêlĵ jaṅg 'ĵſa 'ĵtu, jaṅg telĵh deganĵpiĵ pada kĵĵuw tĵĵĵib, dĵn 'ĵkan ſakaliĵen bendĵnja?

Djawāb. Demikĵen mĵka 'Elmesêlĵ ſudĵah ſûroh beĵta dĵn ſakaliĵen 'awrang mĵ'mĵn 'ĵtu mĵkan derĵ pada rawtĵj jaṅg terpitĵah 'ĵni, dĵn mĵnom derĵ pada tĵĵawan minôman 'ĵni 'ĵkan perĵĵĵĵatannĵa, dĵn ſabĵgeĵ lĵgi ſudĵah djandĵi: Pertĵma, bĵĵuwa tûbohĵnja ſudĵah deperſombĵhkan dĵn depitĵahĵkan pada kĵĵuw tĵĵĵib kĵrana beĵta, dĵn dĵrahĵnja ſudĵah tertompah kĵrana beĵta, ſaſongĵohĵnja demikĵen ſeperti beĵta dergan mĵta p ku memandĵng, bĵĵuwa rawtĵj mahĵ Tûĵhan depitĵahĵkan padĵku, dĵn tĵĵawan minôman 'ĵtu debĵhagĵkan padĵku. Kaduwa, bĵĵuwa 'ĵĵa ſendĵrij memberĵj dĵĵiwĵku mĵkan tûbohĵnja jaṅg telĵh detſĵlĵbĵkan, dĵn mĵnom dĵrahĵnja jaṅg tertompah 'ĵtu 'ĵkan ber'awleh kahĵdôpan kakĵl, ſaſongĵohĵnja demikĵen ſeperti beĵta derĵ pada tĵĵangan Pandĵta ſambot, dĵn dergan mĵlutku ſantap rawtĵj dĵn 'ĵſĵ tĵĵawan minôman mahĵ Tûĵhan 'ĵtu, jaṅg 'ĵda ſalĵmet p togôĵ derĵ pada tûboh dĵn dĵrah 'Elmesêlĵ.

76 Sû'âl. 'Apatah kalâh 'artinja mâkan tûboh 'Elmesêlh jang telâh detfalibkan, dan minom dârahnja jang tertompah 'itu?

Djawâb. 'Ija 'itu bûkan sâdja degan hâti mû' min menjambot saganap perâfa fangsâra, dan kamatijan 'Elmesêlh, dan deri pada 'itu pawn ber'awleh ka'ampônian segala dawfa, dan kahidôpan kakâl; terâpi lebeh deri pada 'itu lâgi 'awleh rôlhu-lkhusus, jang dâdolk bâjik didâlam 'Elmesêlh, bâjik didâlam kâmiij, 'itu deperawatûkan mâkin lâma mâkin lebeh degan tûbohnja jang khudus 'itu demikijen, sahingga, djikalaw fakâlipawn 'Elmesêlh 'ada didâlam sawrga, dan kâmiij pawn di'âtas bûmi, kâmiij 'ada djûga dâging deri pada dâgingnja, dan tûlang deri pada segala tûlangnja, dan sahingga, 'awleh sawâtu djûga rôlh, seperti segala 'anggawta deri pada sawâtu djûga tûboh 'awleh sawâtu djûga djîwa, kâmiij hîdop dan deparentahkan sampej salâma p nja.

77 Sû'âl. Dimâna 'Elmesêlh sudâh djandji, bahuwa sâfonggoh p 'ija mâwu memberij segala 'awrang mû' min 'itu mâkan tûbohnja, dan minom dârahnja, seperti marika 'itu mâkan deri pada rawtij jang terpitjah 'ini, dan minom deri pada tjâwan minôman 'ini?

Djawâb. Didâlam titah perdjamuwan zafjâ 'itu, jang demikijen babûnji:

Bahuwa Tûhan kâmiij Zisâj pada mâlam 'itu tatkâla 'ija telâh disemûkan, sudâh meng'ambil rawtij: dan satelâh sudâh de'utapnja hukûr, maka 'ija pawn pitjahkanlah 'itu, dan sabdâlah, 'ambillah, santaplah, 'itu djûga 'ada tûbohku jang depitjahkan kârana kâmu: berbowatlah demikijen 'ini 'akan per'ingâtanku.

Sabâgej lâgi tjâwan minôman komedijen deri pada santap zafjâ, sabdânya, tjâwan minôman 'ini 'ada perdjandji'an bahâru didâlam dârahku, berbowatlah demikijen 'ini, sabarapa kâli kâmu 'akan minom, 'akan per'ingâtanku. Kârana sabarapa kâli kâmu 'akan mâkan rawtij 'ini, dan minom 'iij tjâwan minô-

man 'ini, maka hendaklah kâmu menchabarkan mawt mahâ Tûhan, sahingga 'ija dâtang.

Djandji'an 'ini lâgi ter'ulang 'awleh Rasûl Pawlus, dimâna katânya. 1 Kor. 10: 16, 17.

Tjâwan minôman tûlât, jang 'ârasnja kâmiij meng'utjap tûlât, bûkankah 'itu 'ada per'akutuwan degan dârah 'Elmesêlh? Rawtij jang kâmiij pitjahkan, bûkankah 'itu 'ada per'akutuwan degan tûboh 'Elmesêlh? Kârana 'ada sawâtu djûga rawtij, bagitu kâmiij bânjakh 'awrang 'ada sawâtu djûga tûboh: sedang samowa kâmiij sudâh ber'awleh bahagijan pada sawâtu djûga rawtij.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XXIX.

78 Sû'âl. 'Adâkah kalâh rawtij dan 'âjer 'angawr 'itu berlajinan mendjâdi tûboh dan dârah 'Elmesêlh jang dzâtij 'itu?

Djawâb. Bûkan: tetâpi seperti 'âjer dâlam permandijan 'itu tijâda berlajinan mendjâdi dârah 'Elmesêlh, dan tijâda 'ada pembasôhan dawfa p sendirij, deri pada jang mâna 'itu 'ada djûga bârang zalâmet dan penjonggohan 'Ilâhij: demikijenlah lâgi rawtij dâlam perdjamuwan zafjâ 'itu tijâda djâdi tûboh 'Elmesêlh sendirij, welâkin degan parangij dan perij tanda 'Esrâr 'itu disebut tûboh 'Elmesêlh Zisâj.

79 Sû'âl. Sebab 'apa kalâh 'Elmesêlh menjebut rawtij 'itu tûbohnja, dan 'iij tjâwan minôman 'itu dârahnja, 'ataw watsijet bahâru didâlam dârahnja, dan Pawlus menjebut 'itu per'akutuwan degan tûboh dan dârah 'Elmesêlh?

Djawâb. 'Elmesêlh berkâta demikijen tijâda diluwar bâbarapa pôhon, katahuwij, bûkan sâdja 'akan meng'adjar kâmiij 'awlehnja 'itu, bahuwa seperti rawtij dan 'âjer 'angawr memaliharakan kahidôpan dunjâ 'ini, bagitu lâgi tûbohnja jang telâh detfalibkan, dan dârahnja jang telâh tertompah 'itu 'ada makânan dan minôman benâr, 'awleh jang mâna djîwa kâmiij depejarâkan 'akan ber'awleh kahidôpan kakâl:

kakal: Tetápi lebhèr deri pada 'itu, 'ákan jakhin-kan kâmiſ 'awleh tanda p dan gâdej p jang kalihâtan 'ini, bahuwa saſorggoh p kâmiſ ber-'awleh bahagiſan 'ákan tûbohnja dan dârah-nja jang ſorggoh 'awleh peng'ardjá'an rôlhu-'lkhudus, ſeperti kâmiſ dengan mûlut tûboh menjambot ſalâmet p jang khudus 'ini 'ákan peng'igâtannja, dan bahuwa ſegala perâſa ſangſarânja, dan kabakhtijannja ſaſorggoh p 'ada kâ-miſ pûnja, ſa'awleh p kâmiſ ſendirij dâlam tû-boh diriſ kâmiſ ſudahlah merâſa ſamowânja, dan membâjar hábis pada 'Allah kârana dawſa p kâmiſ.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXX.

80 Sú'al. 'Apâtah ſarâkh 'ada di'antâra perdjamuwan saſjá mahâ Tûhan dan khudâs Bâbâwij?

Djawâb. Perdjamuwan saſjá mahâ Tûhan 'itu memberij ſjakſi pada kâmiſ, bahuwa kâ-miſ ſudah ber'awleh ka'ampônân ſakaliſen dawſa kâmiſ dengan ſempornânja 'awleh perſom-bâhan ſisaj 'Elmeſêth jang 'aſa 'itu, jang ſen-dirinja ſakâli ſudah meſganâpiſ pada kâjuw tſalib, dan bahuwa kâmiſ 'awleh rôlhu-'lkhu-dus deperſatûbohkan dengan 'Elmeſêth, jang 'âtas perij nâsûtnja 'itu bûkan 'ada di'âtas bûmi, tetâpi didâlam ſawrga pada tângan kânan 'Allah bapânja, dan deſitu hendak diſombah 'awleh kâmiſ. Tetâpi khudâs 'itu meſ'âdjâr, bahuwa ſegala 'awrang jang hîdop dan jang mâti 'itu tijâda ber'awleh ka'ampônân ſegala dawſa p 'awleh perâſa ſangſâra 'Elmeſêth, melâjinkan 'ija ſahâriſ p deperſombahkan lâgi kârana diſa 'itu 'awleh tſalhibu-'lkhudâs, dan bahuwa 'Elmeſêth dengan tûbohnja 'ada dibâwah rûpa rawtij dan 'âjer 'angawr 'itu, dan ſebâb 'itu hendak 'ija lâgi deſombah didâlamnja 'itu. Maka demikijenlah khudâs 'itu dâlam 'âſfálnja tijâda 'ada lâjin deri pada perſangkâlan perſombâ-han ſisaj 'Elmeſêth jang 'aſa 'itu, dan perâſa ſangſarânja, lâgi penjombâhan berhâla jang kakutôkan.

81 Sú'al. Bagi ſijâpa perdjamuwan saſjá mahâ Tûhan 'itu ſudah deritahkan?

Djawâb. Bagi ſegala 'awrang jang duka tûta ſakâli p deri kârana dawſa p nja, dan hânja ſaſorggohnja hârap, bahuwa ſegala 'itu ſudah ter'ampon padânja 'awleh kârana ſebâb 'Elme-sêth, dan bahuwa lâgi kalemâhan jang ſiſa 'itu ſudah tertûtop 'awleh perâſa ſangſarânja dan mawtnja: lâgipawn jang rinduw dendam mâkin lâma mâkin lebhèr menatapkan 'imânja, dan membâjikij kahidôpannja. Tetâpi ſegala 'awrang munâfikh, dan jang tijâda tawbat kapada 'Allah dengan hâti benâr 'itu mâkan dan minom mendâtangkan ſawâtu lhukum ka'âtas ſendirinja.

82 Sú'al. Halâkah lâgi memberij ſegala 'awrang jang melakûkan dirinja dengan peng'a-kawannja, dan kahidôpannja ſeperti 'awrang kâfir dan ſâfikh 'itu mâſokh ſantap perdjamuwan saſjá 'ini?

Djawâb. Bûkan: kârana demikijen djûga perdjandji'an 'Allah deneſjiskan, dan morkânja pawn de'adâkan di'âtas ſaganâp perhimpônân: ſebâb 'itu hâros djamâzat Meſêthij, tûrut titah 'Elmeſêth dan ſegala Raſûl p nja, kûtjilkan ſe-gala 'awrang jang ſabâgini, 'awleh 'ânakh p kon-tijj karadjâ'an ſawrga, ſahingga maka marika 'itu menondjokh pembâjikan kahidôpannja.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXI.

83 Sú'al. 'Apâtah 'itu 'ânakh p kontijj kara-djá'an ſawrga?

Djawâb. 'Itulah chothbat 'indjilu-'lkhudus, dan tâ'adib Meſêthij, 'ija 'itu, peng'utjilan deri pada perhimpônân Meſêthij: maka 'awleh ka-duwa perkâra 'ini karadjâ'an ſawrga terbûka pada 'awrang mû'min, dan tertûtop pada 'aw-rang kâfir.

84 Sú'al. Bagimâna karadjâ'an ſawrga 'itu terbûka dan tertûtop 'awleh chothbat 'indjilu-'lkhudus?

Djawâb. Demikijen, manakâla tûrut titah
(b 3) 'Elme-

'Elmesêlh kapada māsing p 'awrang mû' min dechabarkan dan deperisaksikan njata p, bahuwa pada marika 'itu, sabarapa kali dengan 'imān jang benār 'ija menjambot djandji'an 'indjil, dengan sasonggohnya sakalijen dawsanja sudah ter'ampun 'awleh 'Allah, deri kârana febāb pahāla 'Elmesêlh: Tetāpi kapada sakalijen 'awrang kâfir, dan jang tijāda tawbat dengan mātā hatinja 'itu dechabarkan, dan deperisaksikan, bahuwa morka 'Allah, dan lasnet jang kakāl tinggal 'ātasnja, salāgi marika 'itu tijāda tawbat: maka tûrut kasaksian 'indjil 'ini Allah mawu meghhukumkan 'awrang, bâjik dālam dunjā, bâjik dālam 'āchirat.

85 Sû'āl. Bagimāna karadjā'an sawrga 'itu tertûtop dan terbuka 'awleh tā'adib Mesêlhij?

Djawāb. Demikijen, manakāla tûrut titah 'Elmesêlh, segala 'awrang 'itu jang pakej nama Mesêlhij, hānja melakûkan peng'adjāran 'ātaw kahidōpan jang tijāda pātut pada 'agama Mesêlhij, komedijen deri pada bānjakh kali marika 'itu saperij sūdāra bersūdāra sudah detogorkan, dan tijāda 'ija mawu lālu deri pada kafasātannya, dan kahidōpannja jang sajb, de'adûkan kapada djamāzat, 'ātawkapada 'awrang 'itu jang 'awleh djamāzat sudah detantûkan 'akan pakardjā'an 'itu. Dan djikalaw marika 'itu tijāda degar p an 'akan pertogōran 'itu, maka 'ija dekûtjilkan 'awleh 'awrang 'itu deri dālam perhimpōnan Mesêlhij dengan tagahkan dija deri pada pakej tanda p 'Esrār, dan 'awleh 'Allah fendirij deri dālam karadjā'an 'Elmesêlh, dan desāmbotkan pûla penāka 'aggawta p 'Elmesêlh dan perhimpōnannja, djikalaw 'ija djandji dan tondjokh pembajikan jang benār.

FATSAL JANG KATIGA.

Pada mentjeriterakan hukûr.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXII.

86 Sû'āl. Sedang kāmij deri pada tjelāka

kāmij sudah melepaskan 'awleh 'Elmesêlh, tijāda dengan bārang pahāla kāmij, hānja deri pada samāta p nizmet, febāb 'apa kalākh hāros kāmij lagi berbowat perbowatan p jang tšālelh?

Djawāb. Sebāb bahuwa 'Elmesêlh, hābis 'ija menubus dan memaredhejkakan kāmij dengan dārahnja, membaharuwij kāmij lagi 'awleh rôlnnja jang khudus mendjadi sārûpa dengan dija, sopāja kāmij saganap kahidōpan kāmij lamānja memberij hukûr kapada 'Allah kârana segala kabiđjikannja, dan sopāja 'ija djuga depûdjij 'awleh kāmij: komedijen deri pada 'itu lagi, sopāja māsing p sa'awrang jakhîn sama fendirinja 'akan 'imānnja deri pada bowah p nja, dan sopāja 'awleh perdjalānan kāmij jang szābid 'itu sama mānusijsa kāmij lagi deperlāba datang kapada 'Elmesêlh.

87 Sû'āl. Tijadakah kalākh segala 'awrang 'itu dāpat ber'awleh chalāts, jang melakûkan kahidōpan fāfikh tijāda dengan memberij hukûr, dan kakāl ij djuga dālamnja tijāda dengan tawbat kapada 'Allah?

Djawāb. Saperkāra pawn tijāda: kârana 'Elmektûb meng'atākan, bahuwa tijāda bārang sa'awrang jang bûkan sûtji, 'awrang jang menjombah berhāla p, 'awrang jang bermûkah, 'awrang pentjûrij, 'awrang kikir, 'awrang pemābokh, 'awrang permākej, dan tijāda 'awrang perampas, 'ātaw bārang sabāgejnja 'akan berpusakā'ij karadjā'an 'Allah.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXIII.

88 Sû'āl. 'Ātas barapa perkāra berdriij tawbat mānusijsa jang benār 'itu?

Djawāb. 'Ātas duwa perkāra, pematijan parāngij mānusijsa jang lāma 'itu, dan pembangkitan parāngij mānusijsa jang bahāru 'itu.

89 Sû'āl. 'Apātah 'itu pematijan parāngij mānusijsa jang lāma 'itu?

Djawāb. Itûlah penjafal hāti, febāb kāmij sudah memorkā'ij 'Allah 'awleh dawfa p kāmij, dan kârana 'itu kāmij mākīn lāma mākīn lebeħ membintjij dan laluwij segala 'itu.

90 Sû'āl.

90 Sû'âl. 'Apâtah 'itu pembangkitan pa-râgij mânusi'ja jang bahâru 'itu?

Djawâb. 'Itulah suka hâti kapada 'Allah 'awleh 'Elmesêh, lâgi tjita dan dendam 'akan melakûkan segala perbowatan jang tsâlelh, tûrut kahendakh 'Allah.

91 Sû'âl. 'Antah 'apâtah 'itu perbowatan p jang tsâlelh?

Djawâb. 'Inilah djûga jang terbit deri pada 'imân benâr, tûrut 'jarizet 'Allah, 'akan hormatnja, dan bûkan jang telâh taper-'âlas 'atas budij bijâra kâmi'j, 'ataw titah mânusi'ja djûga.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXIV.

92 Sû'âl. Bagimâna 'jarizet mahâ besar Tûhan 'itu babûnji?

Djawâb. 'Allah sudah bafermân segala perkata'an 'ini: Kaluw. 20: 2. 'Ulâ. 5: 6.

'Aku 'inilah Huwa 'Ilahmu, jang sudah meng'aluwarkan kâmu deri dâlam tânah Mitfir, deri dâlam rûmah perhambâ'an.

Penjurôhan jang pertâma.

Djâgan 'ada padâmu 'Ilah lâjin deri pada Hadlretku.

Penjurôhan jang kaduwâ.

Djâgan 'angkaw kardjâkan bagimu bârang pâtong, dan segala rûpa bârang sasawâtu jang 'ada pada langit di'âtas, 'ataw jang 'ada 'âtas bûmi dibâwah, 'ataw jang 'ada dâlam 'âjer dibâwah pada bûmi 'itu. Djâgan 'angkaw tondokh dirimu kapadânja, dan djâgan berbakhti baginja, kârana 'aku 'ini Huwa 'Ilahmu 'ada 'Ilah tjemburuwan, jang berbâlaskan sâlah segala bapa pada 'anak p nja sampej pada pûpu jang katiga dan jang ka'ampat deri pada sakalijen 'awrang jang membintij 'aku. Tetâpi jang berbowat kamurâhan pada baribu p deri pada sakalijen 'awrang jang meng'asêhij 'aku, dan jang memaliharâkan pasân p ku.

Penjurôhan jang katiga.

Djâgan 'angkaw sebut nâma Huwa 'Ilahmu

sija p: kârana tijâda Huwa 'akan kîra p kan sûtij deri pada sâlah 'awrang 'itu jang sebûr namânja sija p.

Penjurôhan jang ka'ampat.

'Ingatlah 'angkaw pada hârij sabtu 'akan mengkhuduskan 'itu. 'Anam hârij lamânja hendakhlah 'angkaw berdjâka, dan berbowat segala kardjâmu. Tetâpi hârij jang katûdjoh 'ada sabtu bagi Huwa 'Ilahmu: ratkâla 'itu djâgan berbowat bârang kardja, 'angkaw 'ini, dan 'ânakhmu lâki p, dan 'ânakhmu parampuwan, sahajâmu lâki p, dan sahajâmu parampuwan, dan binatangmu, dan 'awrang 'asugmu jang 'ada didâlam segala pintu gerbangmu. Kârana dâlam 'anam hârij Huwa sudah mendjadikan sawrga, lâgi langit, dan bûmi serta lâwut, dan sakalijen 'isij samowânja; maka 'ija berhentilah pada hârij jang katûdjoh, tagal 'itu telâh deberkatij Huwa 'akan hârij sabtu, lâlul dekhuduskannja 'itu.

Penjurôhan jang kalîma.

Berilah 'angkaw hormat 'akan bapâmu, dan 'akan 'ibûmu, sopâja taperlandjutkan hârij p mu ditânah 'itu jang Huwa 'Ilahmu 'ada berikan padâmu.

Penjurôhan jang ka'anam.

Djâgan 'angkaw membûnoh.

Penjurôhan jang katûdjoh.

Djâgan 'angkaw bermûkah.

Penjurôhan jang kadawlâpan.

Djâgan 'angkaw mengûrij.

Penjurôhan jang kasembilan.

Djâgan 'angkaw nâjik 'jaksi dusta 'âtas tamânmu.

Penjurôhan jang kasapûloh.

Djâgan 'angkaw 'ingin 'akan rûmah tamânmu: djâgan 'angkaw 'ingin 'akan bini tamânmu, dan 'akan sahajânya lâki p, dan sahajânya parampuwan, dan 'akan lembûnja, dan kalidejnya, dan 'akan bârang sasawâtu jang pûnja tamânmu.

93 Sû'âl. Bagimâna kasapûloh penjurôhan 'ini debahâgij?

Djawâb.

Djawâb. Kapada duwa lôh: maka jang pertâma 'itu meng'adjar dâlam 'ampat penjurôhan, bagimâna hâros kâmiy memaliharâkan diri jang kâmiy dangan berbowat 'bakhti kapada 'Allah. Dan jang kaduwa 'itu dâlam 'anam penjurôhan, 'apa kâmiy berhûtang berbowat pada sama mânusiya kâmiy.

94 Sû'âl. 'Apa detitahkan 'Allah dâlam penjurôhan jang pertâma?

Djawâb. Sopâja fasângat bejta kâseh 'akan salâmet dan chalâts njawâku, bejta melaluwuj, dan mendjawôhij segala penjombâhan berhâla p, hubâtan, patanongan, kabakhtijan tachajul, penjombâhan 'awrang marlhûm 'ataw bârang machlûkh lâjin p, dan ber'adjar meng'enâl dangan sabetulnja 'akan 'Allah jang 'afâ dan benâr, lagi hârap pada dija 'itu sâdja, tazalokhkan diriku kabawah dija 'itu sâdja dangan segala karindâhan dan katahânan hatiku, sambil menantij samowa kabajikan deri pada dija 'itu sâdja, meng'asêhij, tâkot, dan meng'hormâtij dija dangan saganap hatiku: sahingga maka bejta sangkal dan meninggalkan samowa machlûkh, 'angor deri pada bejta berbowat bârang sawâtu pawn jang 'ada lawan kahendaknja.

95 Sû'âl. 'Apâtah 'itu penjombâhan berhâla p?

Djawâb. Penjombâhan berhâla p 'itulah, manakâla ganti 'Allah jang 'afâ dan benâr, jang sudah memaslûmkan dirinja didâlam kalâmnja, 'ataw ferta dangan dija, 'awrang djâdi p kan 'ataw menâroh bârang 'apa lâjin, jang mânusiya 'itu hârap padânya.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXV.

96 Sû'âl. 'Apa detontut 'Allah dâlam penjurôhan jang kaduwa?

Djawâb. Sopâja djângan kâmiy merupakan 'Allah sakâli p, dan djângan kâmiy meng'hormâtij dija tjâra lâjin, deri pada 'ija sudah berpasan didâlam kalâmpja.

97 Sû'âl. 'Antah hharâmkah sakâli p berbowat bârang rûpa?

Djawâb. 'Allah tijâda dâpat, dan sakâli p tijâda bawleh derupakan. Tetâpi machlûkh p, welâkin 'ija dâpat derupakan, 'Allah djûga lârang membawat rupanja, dan menâroh dija, 'akan meng'hormâtij dija, 'ataw berbakhti pada 'Allah 'awleh dija 'itu.

98 Sû'âl. 'Antah tijadâkah Halâl 'awrang menâroh gambar p didâlam mesdjid p mendjâdi kitâb p 'awrang 'umij?

Djawâb. Bûkan: kârana tijâda pâut kâmiy 'ada lebeh bîdjakh deri pada 'Allah, jang tijâda kahendakij 'awrangnja Mesêlhij de'adjar 'awleh gambar p bîfuw, hânja 'awleh bûnji chothbat kalâmnja djûga.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXVI.

99 Sû'âl. 'Apa kahendakh penjurôhan jang katiga?

Djawâb. Sopâja djângan kâmiy sâdja dangan peng'utokan 'ataw persompâhan dusta, hânja lagi dangan persompâhan sija p meng'hôdjat nâma 'Allah, 'ataw sebût dija samenâ p, dan sopâja djângan, 'awleh berdjâam diri jang kâmiy dan dûdokh sâdja p, kâmiy menghejlâkan 'atas kâmiy dawfa jang fasângat kidji 'itu. Dan dangan sadjumlat, sopâja djângan kâmiy sebût nâma 'Allah jang khudus 'itu tjâra lâjin deri pada dangan tâkot, dan sûpan, sopâja dangan sabetulnja 'ija dikenâl, difombah, dan depûdjij 'awleh kâmiy dangan segala perkata'an dan perbowâtan kâmiy.

100 Sû'âl. 'Inikah kalâkh dawfa fasângat besâr tatkâla nâma 'Allah dehôdjatkan dangan persompâhan dan peng'utokan, sahingga maka 'Allah lagi morka 'atas 'awrang 'itu, jang dangan sabawleh p nja tijâda tuloing tagahkan dan lârangkan peng'utokan dan persompâhan 'itu?

Djawâb. Behkan sorggoh p: kârana tijâda bârang dawfa jang terbesâr, dan jang lebeh memorkâ'ij 'Allah, deri pada perghôdjat nâmanja: maka sebâb 'itu lagi 'ija sudah menjûroh menjiksâkan dija dangan mawt.

HÂRIJ

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXVII.

101 Sû'âl. 'Antah hhalâlkah lâgi 'awrang dengan sâbidnja bersompah sompâhan demi nâma 'Allah?

Djawâb. Behkan : manakâla 'awrang besâr p menontut 'itu deri pada rasijetnja, 'ataw tjâra lâjin lâgi wudjûb menontut 'itu, 'akan menogohkan kasatijâ'an dan kabenâran 'awlehnja 'itu, 'itu pawn 'akan hhorat 'Allah dan salâmet sâma mânusiâ kâmiij. Kârana persompâhan demikijen mulânja dâlam kalâm 'Allah, dan sebâb 'itu lâgi 'awrang mû' min pada mâsa Perdjandji'an lâma dan bahâru suda pakej sompah 'itu dengan sabetulnja.

102 Sû'âl. Hhalâlkah lâgi 'awrang bersompah sompâhan demi 'awrang marhûm 'ataw bârang machlûkh lâjin p?

Djawâb. Tijâda : kârana bersompah sompâhan betul, 'itulah menjebutkan 'Allah, sopâja 'ija, jang sendirij sâdja meng'enâl hâti 'itu, hendak memberij sâkfi 'akan kabenâran, dan menjiksâkan 'atas bejta, djika bejta bersompah dusta, maka hhorat 'itu bûkan bârang machlûkh pûnja.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXVIII.

103 Sû'âl. 'Apa detitahkan 'Allah dâlam penjurôhan jang ka'ampat?

Djawâb. Pertama, sopâja pakardjâ'an djamâzat 'ataw pendjawâtan chothbat dan peng'adjî'an midrâs 'itu depaliharâkan: Lâgipawn sopâja bejta, 'istemejwa pada hârij sâbtu, 'ija 'itu hârij perhentian, mâlôkh râdjîn p kapada perhimpônân 'Allah, hendak menengar kalâm 'Allah, memâkej tanda p 'Esrâr, menjombah kapada mahâ besâr Tûhan 'Allah dengan njâta p, dan memberij tsedekah Mesêhij kapada 'awrang miskîn. Kaduwa, sopâja bejta sakalijen hârij kahidôpanku lamânja menahâniij diriku deri pada segala perbowâtanku jang djâhat, dan

memberij mahâ besâr Tûhan bakardja didâlam bejta 'awleh rôhnja, dan bagitu djuga bejta memulâ'ij sâbtu jang kakâl pada mâsa kahidôpan 'ini.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XXXIX.

104 Sû'âl. 'Apa dekahendâkij 'Allah dâlam penjurôhan jang kalîma?

Djawâb. Sopâja bejta pada bapâku dan 'ibûku, dan segala 'awrang jang memegag parentah 'atas bejta 'itu menondjokh segala hhorat kâfeh dan sâtiâ, dan menasâlokhkan diri bejta kabâwah peng'adjârannja dan siksânja jang bâjik dengan kabakhtijan jang lâjik, lâgipawn bejta tsâbâr 'akan segala kalemâhannja dan katjelâ'annja, sedang 'Allah suda kahendâkij memarentahkan kâmiij 'awleh tângan marika 'itu.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XL.

105 Sû'âl. 'Apa detontut 'Allah dâlam penjurôhan jang ka'anâm?

Djawâb. Sopâja bejta djângan perkidjikan, bintjikan, lukâkan 'ataw bûnohkan sâma mânusiâ bejta 'ataw dengan kira p an, 'ataw dengan perkata'an, 'ataw dengan bârang kalakuwan, 'istemejwa djângan dengan pakardjâ'an, 'awleh sendiriku 'ataw 'awleh 'awrang lâjin p: tetâpi sopâja bejta menaggalkan segala demdam hatiku, lâgipawn djângan bejta lukâkan sendiriku, 'ataw dengan peng'adjaku membâwa diriku kapada bârang bahâja: maka sebâb 'itu lâgi 'awrang besâr p memegag pedang 'itu hendak tagahkan segala pembunôhan.

106 Sû'âl. 'Adapawn penjurôhan 'ini rupanja sâdja meng'atâkan hâl pembunôhan?

Djawâb. Manakâla 'Allah lârang pembunôhan, maka 'ija lâgi meng'adjâr kâmiij, bahuwa 'ija membintji segala pôhon pembunôhan 'itu, seperti kadangkéjan, kabintjijan, ka'amarâhan, dan demdam hâti, dan bahuwa

famowânja 'itu dekîra p kannja pembunôhan djûga.

107 Sû'âl. 'Antah padâkah 'itu, djikaw kâmiij seperti terfêbût 'itu tijâda membûnoh sâma mânusija kâmiij?

Djawâb. Bûkan: kârana sedang 'Allâh lârang kadangkejan, kabintijian dan ka'amarâhan, maka 'ija sûroh lâgi kâmiij meng'asêhij sâma mânusija kâmiij seperti fendiri kâmiij, dan menondjolk padânja tsabâr, dâmej, kalombôtan hâti, rahmet, dan segala kalakuwan jang mânis, lâgi kâmiij mendjâwohkan karugijannja dangan sabawleh p kâmiij, dan berbowat bâjik pada sataruw p kâmiij.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLI.

108 Sû'âl. 'Apa kahendakh penjurôhan jang katûdjoh?

Djawâb. Bahuwa segala katjamâran sudâh dekutokij 'awleh 'Allâh, dan bahuwa kâmiij sebâb 'itu dangan saganap hâti hâros bersataruw dangan dija 'itu, dan hidop dangan sûtijij, dan sûpan, mâwu pada mâfa kâwin, mâwu pada mâfa bûdjang.

109 Sû'âl. Tijadakah 'Allâh lârang dangan penjurôhan 'ini bârang lebhêr deri pada permukâhan, 'ataw deri pada perbowâtan kamluwan jang demikijen 'itu?

Djawâb. Sedang tûboh dan njâwa kâmiij 'ada kaszbah rôhul-lhudus, maka dekahendakinja kâmiij memaliharâkan kaduwânja 'itu tjerja dan sûtijij. Sebâb 'itu maka delârangnja segala perbowâtan, kalakuwan, perkata'an, kîrap an, ka'inginan, dan bârang 'apa jang dâpat menjasatkan mânusija, 'akan berbowat bârang jang demikijen 'itu.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLII.

110 Sû'âl. 'Apa delârangkan 'Allâh dâlam penjurôhan jang kadawâpan?

Djawâb. 'Allâh bûkan sâdja lârang pengjurian dan perampâsan jang desiksâkan 'awleh

'awrang besâr p: tetâpi 'ija fêbût lagi pengjurian 'akan segala djenis hânar dan makar dan motslehat jang djâhat, dangan jang mânâ kâmiij fikir ber'awleh harta sâma mânusija kâmiij, mâwu dangan gâgah, mâwu dangan rûpa hakh, seperti dangan timbângan, hasta, fukâtan, dagângan dan derham jang sâlah, lâgi dangan rubijet, 'ataw dangan bârang dâja lâjin p jang kalarângan 'awleh 'Allâh: tambâhan lâgi 'akan segala kikirân, pakejan jang sâlah dan pemburûsan harta p nja.

111 Sû'âl. 'Antah 'apa detitahkan 'Allâh dâlam penjurôhan 'ini?

Djawâb. Sopâja bejta berlakûkan pergunâ'an sâma mânusija bejta, bârang dimâna djûga bejta bawleh dan dâpat, dan padânja pawn bejta berbowat demikijen, seperti bejta fuka 'awrang berbowat padâku, sjahdan lâgi sopâja bejta bakardja dangan satija, 'akan dâpat tûlong segala 'awrang kakurângan.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLIII.

112 Sû'âl. 'Apa kahendakh penjurôhan jang kasembilan?

Djawâb. Sopâja djângan bejta nâjik sjakfi dusta 'atas bârang sa'awrang pawn, dan djângan bejta pûtar bâlikh perkata'annja, dan djângan lâgi bejta djâdi sa'awrang peng'ompat 'ataw sa'awrang jang fitnah, dan djângan lakas p dan dangan tijâda pariksa hâlnja bejta bapersâlahkan 'ataw tûlong bapersâlahkan bârang sa'awrang: tetâpi sopâja bejta melaluwij segala warna dusta dan bôhong jang 'ada perbowâtan 'Iblîs djûga, melâjinkan mânâ bejta mâwu djondjongan 'atas bejta morka 'Allâh jang 'amat barât 'itu. Sabâgej lâgi sopâja bejta dâlam hukum, dan dâlam segala pakardjâ'an lâjin p meng'âfeh kabenâran, lâgi meng'arâkan dan meng'akawij dija dangan sabetulnja. Sjahdan dan sopâja bejta memaliharâkan dan melakûkan hormat sâma mânusija bejta, dan wartânja jang bâjik, dangan sabawleh p ku djûga.

HÂRIJ

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XLIV.

113 Sû'âl. 'Apa kahendakh penjurôhan jang kasapûloh?

Djawâb. Sopâja lâgi ka'inginan 'âtaw kira p an jang terfedikit pawn, jang melâwan bârang sawâtu penjurôhan 'Allah, djângan penah mäsokh hâti kâmiy, tetâpi sopâja kâmiy pada tijap p mäsâ dergan saganap hâti kâmiy bersataruw dergan segala dawsa, dan rinduw dendam 'âkan segala sadâlet.

114 Sû'âl. 'Antah dâpatkah 'awrang jang sudah tawbat kapada 'Allah 'itu menurut segala penjurôhan 'ini dergan sempornânja?

Djawâb. Bûkan: tetâpi lâgi 'awrang jang terlebèh tsâleth, salâma 'ija hîdop, sudah ber'awleh sâdja permulâ'an kitjil deri pada kabaktijân 'ini; tetâpi demikijen djûga maka marika 'itu dergan 'usâha nijetnja mulâ'ij mienûrut, bûkan sâdja fatergah, hânja samowa penjurôhan 'Allah.

115 Sû'âl. Sebâb 'apa kalâkh 'Allah sûroh menchothbat kapada kâmiy kasapûloh penjurôhan 'ini dergan demikijen sangatnja, djika kirânja sa'awrang pawn tijâda dâpat menurut dija 'itu pada mäsâ kahidôpan 'ini?

Djawâb. Pertama, sopâja kâmiy salâgi kâmiy hîdop mâkin lâma mâkin lebèh 'âdjar meng'enâl parângij kâmiy jang berdawsa, dan sebâb 'itu mâkin rinduw mentjahârij ka'amponan segala dawsa, dan sadâlet 'awleh 'Elmesêth. Komedijen deri pada demikijen 'itu, sopâja kâmiy tijâda dergan berhenti merâdjinkan diri kâmiy, dan memôhonkan 'Allah 'âkan ber'awleh kârunjâ rôlhu-l'khudus, sopâja kâmiy mâkin lâma mâkin lebèh debaharuwij 'âtas rûpa 'Allah, hataj maka kâmiy sampej kapada kasempornâ'an jang tertantu 'ini dâlam 'âchirat.

'ÂKAN PERMINTÂ'AN DOZÂ.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA XLV.

116 Sû'âl. Sebâb 'apa permintâ'an dozâ 'ada wâdjib pada 'awrang Mesêlhiy?

Djawâb. Sebâb bahuwa 'itulah safûku jang ter'utama deri pada perij hukûr, jang 'Allah tontut deri pada kâmiy. Dan sebâb bahuwa 'Allah mâwu memberij nizmetnja dan rôlnja jang khudus kapada 'awrang 'ini sâdja, jang dergan peng'alôhan hatinja tijâda dergan berhenti meminta ber'awleh 'itu deri padânja, dan komedijen memberij hukûr padânja 'awleh kârana sebâb 'itu.

117 Sû'âl. 'Apâtah gharth permintâ'an dozâ demikijen 'ini jang kakanânan pada 'Allah, dan kadergaran 'awlehnja?

Djawâb. Pertama, sopâja kâmiy dergan mâta hâti menjebutkan sâdja 'Allah jang benâr dan 'asâ 'itu, jang sudah menjatâkan dirinja dâlam kalâmnja, 'âkan ber'awleh segala sawâtu jang telâh detitahkannja kâmiy minta deri padânja. Kaduwa, sopâja kâmiy meng'enâl bâjikp dan sakâli p kakurângan dan kasukâran kâmiy, sahingga kâmiy merindahkan diri kâmiy dihadapan hâdlret djalâletnja. Katiga, sopâja kâmiy memegarg burhân 'ini, bahuwa dergan sasonggohnja 'ija mâwu 'istidjâbetkan permintâ'an dozâ kâmiy, djikalaw sakâlipawn tijâda kâmiy mustalhakh, hânja 'awleh kârana sebâb mahâ Tûhan 'Elmesêth, seperti 'ija sudah djandji pada kâmiy dâlam kalâmnja.

118 Sû'âl. 'Apa 'itu jang 'Allah sudah sûroh kâmiy minta deri padânja?

Djawâb. Sakalijen rezikhiy rôlhânij dan badâniy, jang mahâ Tûhan 'Elmesêth sudah simpan didâlam permintâ'an dozâ 'itu, jang sendirinja sudah meng'âdjar kâmiy.

119 Sû'âl. Bagimâna permintâ'an dozâ 'itu babûnji?

Djawâb. Bâpa kâmiy jang 'ada disawrga.

Namâmu deperfutjilah kirânja.

Karadjâ'anmu datanglah.

Kahendakhmu djadilah seperti didâlam sawrga, demikijenlah di'âtas bûmi.

Rawtij kâmiij sahârij p berilah 'âkan kâmiij pada hârij 'ini.

Dan 'amponilah pada kâmiij segala sâlah kâmiij, seperti lâgi kâmiij 'ini meng'ampônij pada 'awrang jang bersâlah kapada kâmiij.

Dan djânganlah membâwa kâmiij kapada pertjawbâ'an, hânja lepaskanlah kâmiij deri pada jang djâhat.

Kârana 'angkaw pûnja karadjâ'an, dan kawâfa, dan kamulijâ'an sampej salâma p nja, 'Âmin.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLVI.

120 Sû'âl. Sebâb 'apa 'Elmesêth sudâh sûroh kâmiij menjâpa 'Allah demikijen, Bâpa kâmiij?

Djawâb. Sopâja sabantar pada mulânja permintâ'an dozâ kâmiij 'ija meng'adâkan didâlam kâmiij kasupânan jang pâtur pada segala 'ânakhp, dan paigharâpan kapada 'Allah, jang kaduwânja 'itu 'ada pôhon permintâ'an dozâ kâmiij, katahuwij, bahuwa 'Allah sudâh djâdi bâpa kâmiij 'awleh 'Elmesêth, dan bahuwa tijâda 'ija 'âkan 'anggan deri pada kâmiij bârang jang kâmiij minta deri padânja dergan 'imân jang betul, sorggohpawin terkûrang deri pada bâpa p kâmiij 'anggan memberij pada kâmiij benda dunjâwij.

121 Sû'âl. Sebâb 'apa detambâhij, jang 'ada difawrga?

Djawâb. Sopâja djângan kâmiij kira p berkampung pada djalâlet 'Allah jang kasawrgâ'an 'itu bârang sawâtu jang kabumi'an, dan sopâja kâmiij menanti deri pada mahâ kawasânja 'itu samowa rezikhiij tûboh dan njâwa.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLVII.

122 Sû'âl. 'Apâtah permintâ'an jang pertâma?

Djawâb. Namâmu deperfutjilah kirânja, 'ija 'itu, berilah kirânja pada kâmiij dihulu p, sopâja kâmiij meng'enâl 'angkaw dergan sabetunja, dan persutjikan, menggahkan dan memudjikan 'angkaw kârana sakalijen perbowâtanmu, dâlam jang mâna turus tarang kalihâtan mahâ kawasamu, hikmetmu, kabajikanmu, sadâletmu, rahmetmu dan kabennâranmu. Komediijen deri pada demikijen 'itu lâgi, sopâja kâmiij memarentahkan dan membetulkan saganap kahidôpan, perkata'an dan perbowâtan kâmiij demikijen, maka namâmu 'awleh kârana sebâb kâmiij djângan dehôdjatkan, tetâpi depermulijâkan dan deperfutjikan djûga.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLVIII.

123 Sû'âl. 'Apâtah permintâ'an jang kaduwa?

Djawâb. Karadjâ'anmu datanglah, 'ija 'itu, hendakhlah kirânja memarentahkan kâmiij 'awleh kalâmmu dan rôhmumu demikijen, maka kâmiij mâkin lâma mâkin lebeh menasâlokkan dirij kâmiij kabâwah 'angkaw: lagipawin paliharâkanlah dan perbânjahkanlah djamâsetmu, dan binasâkanlah segala perbowâtan 'Iblis, dan sakalijen gâgah jang meng'âtas p dirinja lawan 'angkaw, tambâhan sakalijen bigâra djâhat, jang debijarâkan 'âtas kalâmmu jang khudus, hataj maka datang kasempornâ'an karadjâ'anmu, dimâna 'angkaw 'âkan 'ada samowa dâlam samowânja.

HÂRIJ 'ÂHHAD JANG KA XLIX.

124 Sû'âl. 'Apâtah permintâ'an jang ketiga?

Djawâb. Kahendakhmu djadilah seperti didâlam sawrga, demikijenlah di'âtas bûmi, 'ija 'itu, berilah kirânja kâmiij dan samowa mânusiija lajin p menjangkal kahendakh dirij kâmiij, dan habarkan kahendakhmu jang sendirij

dîrij djûga bâjik, 'itu pawn tijâda dengan bâ-rang perbantah p an, sopâja masing p sa'awrang dâpat meng'ardjâkan dan melakûkan pakar-djâ'annja dan djawâtannja dengan sahadjânja dan satijânja demikijen, seperti segala Melâ'ikat disawrga 'itu 'ada berbowat.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA L.

125 Sû'âl. 'Apâtah permintā'an jang ka-
'ampat?

Djawâb. Rawtij kâmiy sahârij p berilah 'âkan kâmiy pada hârij 'ini, 'ija 'itu, hendaklah kirânja meng'upajâkan pada kâmiy sakalijen rezikij tûboh, sopâja 'awlehnya 'itu kâmiy meng'akaw, bahuwa 'angkaw 'ini fendirij djûga 'ada samâta p pohon sakalijen kabajikan, dan bahuwa bâjik pertjintā'an, dan kasusahan kâmiy, bâjik segala kârunjâmu 'itu tijâda bergûna 'âkan kâmiy melâjinkan dengan berkatmu: dan sopâja sebab 'itu kâmiy menjârah pergharâpan kâmiy deri pada samowa machlûk, dan menatapkan 'itu di'âtas 'angkaw sâdja.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA LI.

126 Sû'âl. 'Apâtah permintā'an jang ka-
lima?

Djawâb. 'Amponilah pada kâmiy segala sâ-lah kâmiy, seperti lagi kâmiy 'ini meng'ampônij pada 'awrang jang bersâlah kapada kâmiy, 'ija 'itu, djângan kirânja 'ihusâbkan pada kâmiy 'awrang berdawfa jang hîna 'itu sakalijen persalâhan kâmiy, dan sabâgej lagi kadjahâtan 'itu jang santijâfa malekat pada kâmiy, 'itu pawn 'awleh kârana dârah 'Elmesêth, sedang kâmiy lagi mendâpat kasjaksi'an nisxmetmu 'ini di-dâlam kâmiy, bahuwa saganap nijet kâmiy 'ada 'âkan meng'ampônij sâlah pada sâma mânusija kâmiy dengan mâta hâti kâmiy.

HÂRIJ 'ÂHAD JANG KA LII.

127 Sû'âl. 'Apâtah permintā'an jang ka-
nâm?

Djawâb. Dan djânganlah membâwa kâmiy kapada pertjawbâ'an, hânja lepaskanlah kâmiy deri pada jang djâhat, 'ija 'itu, sedang kâmiy deri pada kâmiy fendirij 'ada lemah demikijen, maka sakitjap mâta lamânja pawn tijâda kâmiy dâpat berdîrij tatap, sjahdan sedang lagi segala fataruw kâmiy jang gâgah, jaxnij 'Iblis, dunjâ, dan dâging kâmiy fendirij tijâda berhenti deri pada melâwan kâmiy: hendaklah kirânja memalihârâkan dan menogohkan kâmiy 'awleh khowat rôthmu jang khudus, sopâja djângan kâmiy tiwas dâlam papârângan rôlhânij 'itu, tetâpi santijâfa kâmiy berlâwan pan karâs, sahingga pada 'âchirnja kâmiy ber'awleh kamenângan sakâli p.

128 Sû'âl. Bagimâna 'angkaw pûtus per-
mintā'an doxâmu?

Djawâb. Kârana 'angkaw pûnja karadjâ'an, dan kawâfa, dan kamulijâ'an sampej salâma p nja, 'ija 'itu, samowânja 'itu kâmiy minta deri padâmu sebab 'angkaw, jang 'ada râdja kâmiy jang mahâ kawâfa 'âtas samista sakalijen, 'itu berkahendakh dan berkawâfa menjampejkan kapada kâmiy sasawâtu kabajikan, 'itu-pawn, sopâja 'awleh segala 'itu djângan kâmiy, tetâpi namâmu jang khudus 'itu depudjikan sampej salâma p nja.

129 Sû'âl. 'Apâtah artînja sapâtah 'Āmîn?

Djawâb. 'Āmîn 'itu 'artînja: bahuwa segala 'itu 'âkan 'ada benâr dan sorggoh. Kâ-rana permintā'an doxâku sudah kadegâran 'awleh 'Allah dengan terlebèh sorggohnja deri pada bejta râfa dâlam hatiku, bahuwa bejta minta jang demikijen 'itu deri padânya.

T A M A T.

(c 3)

SJAHA.

SJAHÂDET 'IMÂN

'awrang

M E S Ê H H I J.

PERKÂRA JANG PERTÂMA.

K Âmij sakalijen ber'imân dengan hâti, dan 'ikhrâkan dengan mûlut, bahuwa 'ada sawâtu dzât rôlhânij jang 'aia dan mufrid, jang kâmiij sebût 'Allah, jang khadim, jang tijâda kalipûtan, jang tijâda kalihâtan, jang tijâda ka'ubâhan, jang tijâda berhingga, jang mahâ kawâfa: jang bidjakh, xâdil, dan mûrah dengan sempornânja, lâgi sawâtu pôhon segala benda jang 'amat limpah.

I I.

Kâmiij merg'enâl dija 'itu 'awleh duwa djâlan. Pertâma, 'awleh kadjadi'an, kalanggarâ'an, dan pemarentâhan faganâp dunjâ, 'awleh kârana sebâb sakalijen 'itu 'ada saperij sawâtu kitâb jang 'ejlokh dihadâpan mâta p kâmiij, dâlam jang mâna segala machlûkh besâr dan kitjil 'ada seperti hurûf p, jang perlihatakan kâmiij segala tsifat p 'Allah jang ghâjib, bâjik khodretnja, bâjik 'ilahijetnja jang 'azalij, seperti Rasûl Pawlus berkâta, Rawm. Fatf. 1. 'âjat 20. bârang sakalijen jang tjûkop 'âkan menampeleh segala mânusijsa, dan 'âkan merg'ambil segala szudzur deri padanja. Kaduwa, 'Allah menjatâkan sendirinja pada kâmiij dengan tarâgnja dan sempornânja dâlam kalâmnya jang khudus dan 'Ilâhij, 'ija 'itu, sakijien seperti wâdjib pada kâmiij dâlam kahidôpan dunjâ 'ini 'âkan khormatnja, dan 'âkan chalâts khawmnya.

I I I.

Kâmiij 'ikhrâkan, bahuwa kalâm 'ini sudahtijâda terkirim, dan tijâda terbâwa 'awleh kahendakh mânusijsa, tetâpi bahuwa babarapa

szibâdu-'Ilah jang khudus, jang ter'adjakh 'awleh rôthu-'lkhudus 'itu sudahtijâda merg'utjap dija 'itu, seperti Rasûl Petrus berkâta. Komediijen deri pada 'itu maka 'Allah 'awleh sâgat pabinânja, jang de'adâkannja kârana kâmiij, dan 'âkan chalâts kâmiij, sudahtijâda titahkan segala hamba p nja Nabij p, dan Rasûl p 'itu menjûrat kalâmnya, jang telâh detûronkannja 'itu: maka 'ija sendirij dengan djarinja sudahtijâda menjûrat kaduwa lôh fjarizet, deri kârana 'itu kâmiij menjebût segala sûrat 'itu Sûrat p an jang khudus dan 'Ilâhij.

I V.

Kâmiij mendâpat 'Elmektûb 'itu tersûrat pada kaduwa tsalhîfat, jaznij, Perdjangji'an lâma dan bahâru, jang 'ada kitâb khânûnij, jang tijâda dâpat debantâhij: sakalijen 'ini debilang demikijen dâlam djamâzet 'Allah. Segala sûrat deri pada Perdjangji'an lâma 'itu 'ada lima sûrat Mûsâj, katahuwij, 'Elchalikhah, 'ija 'itu, sûrat Kadjadi'an, 'Elchurûdju, 'ija 'itu, sûrat Kaluwâran, 'Ellejwijat, 'ija 'itu, sûrat 'Imâmet 'awrang Lejwij, 'El'azdâd, 'ija 'itu, sûrat Bilârgan, 'El'istiznâ, 'ija 'itu, sûrat 'Ulârgan Tawrât, sûrat Jehawfuzâ, sûrat segala HHâkim p, sûrat Rût, duwa sûrat SJemû'ejl, duwa sûrat segala Sulthân p, duwa sûrat Tawârîch, sûrat Xezrâ, sûrat Nehemjâ, sûrat 'Estejr, sûrat 'Ajûb, Zabûr, 'ija 'itu, sûrat segala Mazmûr p, tiga sûrat Solejmân, jaznij, sûrat 'Amtzâl, sûrat CHathîb, sûrat SJizru-'l'afszâr, 'ija 'itu, NJanji'an deri pada segala njanji'an: 'empat sûrat Nabij p jang besâr, 'ija 'itu, Jeshazjâ, Jirmejâ dengan Nudûbnja, Jethzekhejl, dan Danijejl, sjahdân lâgi duwa belâs sûrat Nabij p jang kitjil, jaznij, Hawfsejaz, Jaw'ejl, Samaws, Sawbadjâ, Jûnus, Mîkâ, Nalhûm, HHabakhûkh, TSe-fanjâ, HHadjâj, Zekarjâ, dan Mal'âkij. Segala sûrat deri pada Perdjangji'an bahâru 'itu 'ada 'empat sûrat 'Indjil, jaznij, 'Indjil Matâj, 'Indjil Markhus, 'Indjil Lûkhâ, dan 'Indjil Jahjâ, sûrat KHittah segala Rasûl p, ka'empat

ka'ampat belàs Risâlet Rasûl Pawlus, katahuwîj, sawâtu kapada 'awrang Rawmâ, duwa kapada 'awrang Korinthus, sawâtu kapada 'awrang Djalatijâ, sawâtu kapada 'awrang 'Efsûs, sawâtu kapada 'awrang Filipij, sawâtu kapada 'awrang Kolofâj, duwa kapada 'awrang 'Thefalawnikej, duwa kapada Timothijus, sawâtu kapada Titus, sawâtu kapada Filej-mawn, dan sawâtu kapada 'awrang 'Zibrânij: tûdjoh Risâlet Rasûl lâjin p, katahuwîj, sawâtu Risâlet Jaxkhûb, duwa Risâlet Petrus, tiga Risâlet Jathjâ, dan sawâtu Risâlet Jehûdâ, komedijen lagi Wahju Rasûl Jathjâ.

V.

Sakalijen sûrat 'ini sâdja kâmiij tarîma 'akan sûrat jang khudus dan khânûnij, fopâja kâmiij membetulkan 'isztikhâd kâmiij tûrut dija 'itu, dan meng'alaskan 'itu 'atasnja, dan meng'itzbâtkan 'itu fertanja, maka tijâda dengen 'jak kâmiij pertjaja bârang sakalijen jang tersimpan dâlamnja: 'itu pawn bûkan sâdja, sebab djamâzat menarîma dan membilang 'itu demikijen 'adanja, tetapi terlebèh sebab Rôhhu-'ikhudus memberij 'jakfi dâlam hâti kâmiij, bahuwa 'itu sudâh tûron deri pada 'Allah, sedang 'itu lagi memegang dalîlnja dâlam sendirinja, deri kârana 'awrang bûta sendirij dâpat merâba p, bahuwa segala perkâra jang dihûlu telâh dekatâkan didâlamnja 'itu deganâpij.

V I.

Kâmiij membejdâkan segala sûrat jang khudus 'itu deri pada segala sûrat p jang Maktûm, jang 'ada sûrat 'Lezrâ jang katiga dan ka'ampat 'itu, sûrat 'Hawbijâ, sûrat Jehûdî, sûrat 'Hikmet, sûrat Jeshûz 'anak Sirak, sûrat Barûk, bârang jang sudâh terhûborg kapada 'Hikâjat 'Estejr, Sombahjang katiga laki p ditengah p 'âpij, 'Hikâjat 'Sûsjanâ, 'Hikâjet pâtoij Bejl, dan 'Ular nâga, Sombahjang Menalje, dan segala sûrat p 'awrang Makbâj, bârang jang djamâzat dâpat membâja, dan lagi meng'ambil deri padanja bârang peng'adjaran,

sakîra p segala 'itu muwâfakhat dengen sûrat p khânûnij; tetapi bûkan 'ada baginja 'itu khawat dan kawâsa demikijen, maka kâmiij dâpat meng'itzbâtkan sawâtu perkâra deri pada 'isztikhâd, 'ataw deri pada 'agama Mesêlhi, 'awleh 'jaksinja 'itu, djangankan 'itu dâpat meng'urangkan burhân segala sûrat lâjin p jang khudus 'itu.

V I I.

Kâmiij pertjaja bahuwa Sûrat p an jang khudus 'ini berfimpan kahendakh 'Allah dengen sempornanja, lagi bahuwa bârang sakalijen jang wâdjib mânusiija pertjaja 'akan ber'awleh chalâts 'itu de'adjar dâlamnja dengen tjûkopnja, kârana, sedang saganap perij kabaktijan jang detontûtij 'Allah deri pada kâmiij, 'itu tersûrat dâlamnja dengen babarapa perkata'an jang 'amat landjut, maka tijâda hhalâl pada mânusiija, djikalaw sakâlipawn Rasûl 'adanja, meng'adjar bârang lâjin deri pada jang de'adjar pada kâmiij Sûrat p an khudus 'itu; behkan djikalaw sakâlipawn lagi bârang sa'awrang Melâ'ikat deri dâlam sawrga 'adanja, seperti Rasûl Pawlus berkâta. Kârana sedang 'harâmlah bertambahkan 'apa p pada kalâm 'Allah, 'ataw meng'urangkan 'apa p deri padanja 'itu, maka njatâlah deri padanja 'itu bâjik p, bahuwa peng'adjaranja 'itu 'ada 'amat ganap dan semporna sakali p, lagi pawn tijâda hhalâl bersâma p kan bârang sûrat mânusiija, bagimâna sakâlipawn tsâleth 'adanja, dengen Mektûb 'Ilâhi, dan tijâda bârang 'xâdet, dan tijâda kabanjâkan besâr, dan tijâda kalamâ'an, dan tijâda pergantijan mâfa, dan tijâda bârang Sîdang 'awleh khadlânya dengen hhalhikhet 'Allah, kârana hhalhikhet 'itu terlâku 'âtas samowânja. 'Awleh kârana sebab sakalijen mânusiija deri pada paranginja 'itu pendusta, dan tersija p 'adanja deri pada kasija p an sendirij. Sebab 'itu dengen saganap hâti kâmiij membawang segala sawâtu jang tijâda muwâfakhat dengen khânûn 'ini jang tijâda fasât, seperti segala Rasûl p sudâh meng'adjar kâmiij, sambil kâtanja,

tânja, jawbâlah segala 'arwâh, kâluw p deri pada 'Allah 'adânja: sabâgej lagi, djikalaw bârang sa'awrang datang kapada kâmu, dan tijâda membâwa pang'adjâran 'ini, djângan kâmu menjambot dija kadâlam rûmahmu.

V I I I.

'Âtas Hakhîkhet 'ini dan 'âtas kalâm 'Allâh 'ini kâmiij pertjâja 'âkan 'Allâh jang 'a'fâ, jang 'ada sawâtu dzât jang tonggal, jang dâlamnja 'ada tiga 'okhnûm, jang dergan safonggohnja dan sabenarnja deri pada 'âzal 'itu terfarâkh 'âkan segala tsifatnja, jang tijâda dâpat deperpunjâkan pada jang lâjin, 'ija 'itu, Bâpa, dan 'Anakh lâki p, dan Rôthu-'lkhudus. Bâpa 'itulah pôhon, 'âtfal, dan permulâ'an segala bârang, bâjik jang kalihâtan, bâjik jang tijâda kalihâtan. 'Anakh lâki p 'itulah kalimat, Hikmet, dan pata Bâpa. Rôthu-'lkhudus 'itulah khowat dan peng'awasâ'an 'Allâh jang khadîm, jang terbit deri pada Bâpa dan deri pada 'Anakh lâki p 'itu. Tetâpi demikijenlah maka farâkh 'ini tijâda meng'adâkan, bahuwa 'Allâh deperbahâgij, sedang 'Elmektûb meng'adjar kâmiij, bahuwa Bâpa, dan 'Anakh lâki p, dan Rôthu-'lkhudus masing p 'ada padânja ka'adâ'an dirinja jang terfarâkh 'awleh tsifatnja 'itu, tetâpi demikijenlah maka katiga 'okhnûm 'ini 'ada 'Allâh jang 'a'fâ djûga. Maka njatâlah kalâkh, bahuwa Bâpa bûkan 'ada 'Anakh lâki p, dan bahuwa 'Anakh lâki p bûkan 'ada Bâpa, dan bahuwa lagi Rôthu-'lkhudus bûkan 'ada Bâpa, 'ataw 'Anakh lâki p. 'Adapawn katiga 'okhnûm 'ini, jang terfarâkh demikijen, 'itu bûkan terbahâgij dan bûkan tertjampor sâma p: kârana Bâpa sudah tijâdi meng'ambil dâging, dan tijâda lagi Rôthu-'lkhudus, tetâpi 'Anakh lâki p djûga: Bâpa sudah tijâda 'ada dihûlu deri pada 'Anakhnja lâki p, dan tijâda dihûlu deri pada Rôthnja jang khudus: kârana katigânja 'itu sâma p khadîmnja pada sawâtu dzât 'itu djûga: tijâda 'ada jang pertâma, dan tijâda jang komedijen, kârana katigânja 'itu 'a'fâ 'adânja pada kabenâran, pada peng'awasâ'an, pada kamurâhan, dan pada rahmet.

I X.

Sakalijen 'ini kâmiij tâhu, bâjik deri pada dalil 'Elmektûb, bâjik deri pada segala fazelnja, 'istemejwa, deri pada sakalijen 'itu jang kâmiij merasâ'ij didâlam kâmiij. Bahuwa segala dalil 'Elmektûb, jang meng'adjar kâmiij pertjâja 'ada tatzlîzu-'lkhudus, 'itu tersûrat pada bânjakh tempat Perdjangji'an lâma, jang tijâda 'ûsah bilang samowânja, tetâpi pileh dija sâdja dergan bejda 'ataw dergan bitjâra. Dâlam sûrat Kadjadi'an Fatî: 1. 'âjat 26, 27. bafermân 'Allâh, Bâjiklah kita kardjâkan mânusiija 'âtas telâdan kita, dan seperti rûpa kita, dan lâjin jang berikot. Bagitu kalâkh dedjadikanlah 'Allâh 'âkan mânusiija 'itu 'âtas telâdannja, lâki p dan parampuwan dedjadikannya kaduwa marika 'itu. Sabâgej lagi Kadjad: Fatî. 3: 22. lihatlah mânusiija 'itu sudah djâdi seperti sâleh sawâtu deri pada kita. Maka njâta deri situ, bahuwa lebeh deri sawâtu 'okhnûm 'ada dâlam 'Ilahijet, tatkâla 'ija bafermân, bâjiklah kita meng'ardjâkan mânusiija 'âtas telâdan kita; komedijen deri pada 'itu detondjokhnja ka'a'fâ'an 'itu, tatkâla 'ija bafermân, maka dedjadikanlah 'Allâh. Songgohpawn 'ada benâr, bahuwa tijâda 'ija meng'atâkan, barapa bânjakh 'okhnûm 'ada, tetâpi bârang jang sedikit galap pada kâmiij dâlam Perdjangji'an lâma, 'itupawn 'ada 'âmat tarang dâlam Perdjangji'an bahâru. Kârana tatkâla Tûhan kâmiij depermandikanlah didâlam Jardejn, maka sudah kadengâran sawâra Bâpa, meng'atâkan, 'ija 'ini 'ada 'anakhku lâki p jang kekâseh; 'Anakh lâki p 'itu sudah kalihâtan didâlam 'âjer, dan Rôthu-'lkhudus 'itu sudah menjatâkan sendirinja sarûpa merpâtij. Demikijen lagi pada hâl permandijan segala 'awrang mû'min, peng'ata 'ini sudah detutahkan 'awleh 'Elmesêh: Permandikanlah segala chalâjikh 'itu dergan nâma Bâpa, dan 'Anakh lâki p, dan Rôthu-'lkhudus. Dâlam 'Indjil Lûkhâ berfabda Melâ'ikat Djibrâ'il pada Marjam, jang 'ibu mahâ Tûhan 'itu, katânja, Rôthu-'lkhudus

'lkhudus 'akan berlâku 'âtafmu, dan pang-
'awasâ'an lhakh tazâlaj 'akan menawôngij
'angkaw, sebâb 'itu lagi khudûs 'itu, jang
'akan taper'ânakh deri dâlammu, 'akan dise-
bût 'ânakh 'Allah: sabâgej lagi, nizmet mahâ
Tûhan 'Alisaj 'Elmesêlh, dan mulhâbet 'Allah,
dan mu'jârat Rôthu-'lkhudus 'adâlah kirânja
denggan kâmu sakalijen. 'Âmîn. Tambâhan,
tiga 'ada jang ber'jakli didâlam sawrga, Bâpa,
Kalimat, dan Rôthu-'lkhudus, maka katiga
'ini sawâtu djûga 'adânja. Dâlam sakalijen
tampat 'ini kâmiij bel'âdjâ sakâli p, bahuwa
'ada tiga 'okhnûm dâlam sawâtu dzât 'Ilâhiij
jang 'afâ 'itu. Maka djikalaw sakâlipawn pang-
'adjâran 'ini terlâku deri pada sawâtu sa-
khal mânufija, dan hânja sasorggohnja kâmiij
pertjâja 'itu sakarang 'awleh kalâm, sambil
menanti, sahingga kâmiij 'akan ber'awleh
mazrifet, dan fâjidahnja 'itu denggan sem-
pornânja didâlam sawrga. Sabermûla maka
hâros lagi kâmiij 'ingat 'akan segala mertabet
dan fazel jang châts deri pada katiga 'okhnûm
'ini, jang menûdju kapada kâmiij. Bâpa 'itu
bernâma chalâkh kâmiij 'awleh khawatnja :
'Ânakh lâki p 'itu bernâma muchalits dan penu-
bus kâmiij 'awleh dârahnja : dan Rôthu-'lkhu-
dus 'itu bernâma mukhadis kâmiij 'awleh dû-
dokhnja dâlam hâti kâmiij. Pang'adjâran tatz-
litzu-'lkhudus 'ini pada sedekâla wakhtu suda
deperbenâr, dan depertûrut dâlam djamâzet
jang benâr, deri pada zemân segala Rasûl p
datang sakarang, lawan kasangkâ'an segala
'awrang Jehûdij, segala 'awrang Islâm, dan
bârang 'awrang Natrânij jang sasât, dan mob-
dis, 'ija 'itu, Markhiûn, Mânij, 'Ifrafsijâ,
Sâbîlijûs, Somajsâthij, 'Arijûs, dan lâjin p jang
sabâgejnja, jang denggan sabetulnja suda de-
hukumkan salah 'istikhâdnja 'awleh segala
datokh sulamâ djamâzat. Maka sebâb 'itu
pada hâl 'ini kâmiij denggan suka hâti menjam-
bot katiga 'Ichitsâr 'imân Mesêlhiij, 'ija 'itu,
jang pûnja segala Rasûl p, dan jang pûnja si-
dang di-Nikhijâ, dan jang pûnja datokh 'Atha-

nasijûs : sabâgej lagi bârang samowa jang ter-
pâjuw 'awleh segala datokh jang lama samo-
wafakhat denggan dija 'itu.

X.

Kâmiij pertjâja bahuwa 'Alisaj 'Elmesêlh
'akan 'Ilahijetnja 'ada 'ânakh 'Allah jang toig-
gal, taper'ânakh deri pada khadîm, tijâda 'ija
dekardjâkan 'âtaw dedjadikan, kârana demi-
kijen djûga 'ija 'akan 'ada sawâtu machlûkh,
tetâpi 'ija 'ada sadzât denggan bâpa, sama
khadîm, pata dzât bâpa, dan sinar subulhât-
nja, satâra denggan dija dâlam samowânja, jang
'ada 'ânakh 'Allah, bûkan sâdja deri pada
zemân 'itu, tatkâla 'ija suda meng'ambil nâ-
sûtnja, tetâpi deri pada segala khadîm, seperti
kâmiij bel'âdjâ deri pada segala dalil jang
ber'ikot 'ini, manakâla 'itu terbanding sama p.
Nabij Mûsaj berkâta, bahuwa 'Allah suda
mendjadikan dunjâ, dan Hadlret Jahjâ ber-
kâta, bahuwa samowânja suda dedjadikan
'awleh kalimat 'itu, jang disebutnja 'Allah.
Rasûl Pawlus berkâta, bahuwa 'Allah suda
meng'ardjâkan segala 'âlam 'awleh 'ânakhnja
'itu: sabâgej lagi 'ija berkâta, bahuwa 'Allah
suda mendjadikan samowa 'awleh 'Alisaj 'El-
mesêlh. Maka wâdjiblah kalâkh 'awrang 'itu
jang bernâma 'Allah, kalimat, 'ânakh lâki p,
dan 'Alisaj 'Elmesêlh suda 'ada pada wakhtu
'itu, tatkâla samowa suda dedjadikan 'awleh-
nja. Maka sebâb 'itu Nabij Mikâ berkâta,
katerbitannja 'ada deri khadîm, deri hârij p
'âzal. Dan Rasûl Pawlus berkâta, tijâda 'ija
berkamulâ'an hârij p, dan tijâda 'ija berka-
suda'han kahidôpan. Maka njatâlah kalâkh,
bahuwa 'ija 'ada 'Allah jang benâr, dan ka-
kal, jang mahâ kawâfa 'itu, jang kâmiij ber-
dozâ, menjombah, dan berbakhti padânja.

X I.

Kâmiij ber'imân dan 'ikhrârkan lagi, ba-
huwa Rôthu-'lkhudus deri khadîm terbit deri
pada Bâpa dan 'Ânakh lâki p, jang tijâda de-
kardjâkan dan tijâda dedjadikan, dan tijâda
taper'ânakh, hânja terbit sâdja deri pada ka-
duwânja

duwânja 'itu, 'ijâlah pada tfañja 'okhnûm jang katiga deri pada tatzlitz 'itu, jang sadzât, sadjalâlet, dan sakamulijâ'an djûga dergan Bâpa dan 'Anak laki p, 'ijâlah 'Allah jang benâr dan kakâl, seperti kâmiij bel'âdjâ deri pada sûrat p an jang khudus 'itu.

X I I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa Bâpa 'awleh kalimatnja, 'ija 'itu, 'awleh 'Anaknja, sudah mendjadikan sawrga, langit, bumi, dan machlûkh sakalijen deri pada sudum, seperti telah dekahendakinja, sambil berikan pada mâsing p machlûkh ka'adâ'annja, lembagânya, dan rupanja, bagej p pangkatnja 'akan berbowat sibâdet pada chalâkhnja; bahuwa lagi 'ija meng'alanggarâkan dan memarentahkan samowânja 'itu 'awleh makhdaretnja jang kakâl, lagi 'awleh khowatnja jang tijâda berhingga, 'akan memberij pergunâ'an pada mânusia, sopâja mânusia berbowat sibâdet pada 'Ilahnja. Lagi-pawn 'ija sudah mendjadikan segala Melâ'ikat 'itu bâjik, 'akan mendjadi surôhan p nja, dan 'akan berchidmet pada pilêhan p nja: fatergahnja deri pada hâl kamulijâ'an 'itu, jang serânja 'Allah sudah mendjadikan dija, sudah djâtoh kapada kabinasâ'an jang kakâl: dan fatergahnja 'awleh nizmet 'Allah sudah tinggal tatap, dan berdirij pada pangkatnja jang dihûlu. Adapawn segala 'Iblis dan hantu jang djâhat sudah binâfa demikijen, maka marika 'itu 'ada sataruw 'Allah dan sataruw segala kabajikan, sambil merghintej dergan sadâpat p nja, saperij penjâmon, kapada djamâzat, dan kapada mâsing p 'arggawta deri padânya 'itu, 'akan membinasâkan dan merûsahkan segala sasawâtu 'awleh tipu dajânya: maka deri kârana sebab 'itu marika 'itu sudah deperdendâ'ij 'akan kena laznet jang kakâl 'awleh kadjahâtannja jang châts 'itu, samantâra 'ija fasahârij menantikan sangsarânya jang 'amat hajbat 'itu. Sebab 'itu kalâkh kâmiij membowaing, dan menggilij sangka 'awrang TSadûkhij jang fasât pada hâl 'ini, jang bersangkâl 'ada bâ-

rang Rôh, dan 'ada bârang Melâ'ikat: lagi-pawn sangka segala tâbiz Mânij jang fasât 'itu, jang meng'atâkan, bahuwa segala 'Iblis 'itu mempunjâ'ij 'âtûalnja deri pada sendirinja, sedang 'ija 'ada djâhat deri pada thabîzetnja, tijâda sâperkâra 'ija djâdi binâfa.

X I I I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa 'Allah jang 'amat mûrah 'itu, komedijen deri pada 'ija sudah mendjadikan samista sakalijen, sudah tijâda membejarkan 'itu pada sendirinja, sudah tijâda menjarahkan 'itu pada 'ontong, tetâpi 'ija melanggarâkan, dan memarentahkan samowânja 'itu tûrut kahendaknja jang khudus demikijen, maka bârang sasawâtu pawn tijâda djâdi dâlam dunjâ 'ini, melâjinkan dergan titahnja djûga: djikalaw songgohpawn 'Allah bûkan 'ada pônôn dawfa, jang deperbowat dâlam dunjâ, kârana kawasânya dan kamurâhannja, jang tijâda kalipûtan, 'itu 'ada sakijen besâr, maka 'ija melakûkan dan membowa pakardjâ'annja dergan bâjiknja dan sâdilnja, samantâra lagi 'Iblis dan 'awrang fâsik merdjâkan kardjânya dergan tijâda sâdilnja. Adapawn 'akan bârang jang debowatnja, jang lebêh deri pada sakhal mânusia tâhu tangkap, sakalijen 'itu tijâda kâmiij mâwu halûsij lebêh deri pada sakhal kâmiij sampat menangkap, tetâpi dergan segala karindâhan hâti dan sûpan kâmiij habarkan segala lhukum 'Allah jang sâdil dan ghâjib pada kâmiij: sambil memadâkan dirij kâmiij, bahuwa kâmiij 'ada murid p 'Elmesêh 'akan bel'âdjâ sâdja bârang jang detondjokhnja pada kâmiij didâlam kalâmnja, tijâda 'ûfah melangkah tepi p 'ini. Pang'adjâran 'ini memberij pada kâmiij panghibôran jang tijâda terkatâkan, mâna kâmiij di'âdjâ 'awlehnja 'itu, bahuwa bârang sasawâtu tijâda sampej kapada kâmiij dergan 'ontong, hânja deri pada tângan bâpa kâmiij samâwij jang 'amat mûrah djûga; jang berdjâga 'akan kâmiij dergan tinta 'abawij, sambil memegang segala machlûkh kabâwah kawasânya, sahingga maka sahelej rambot tijâda dâpat

dâpat lûroh deri pada kapâla kâmiy, kârana samowânja 'itu sudah terbilang, lágipawn bâ-rang sa' ejkor búroŕg pîpit tijâda gûgor kabûmi, melâjinkan dergan kahendakh bâpa kâmiy, jang padânja kâmiy harap, sedang kâmiy tâhu, bahuwa 'ija meŕg'enâkan kakang pada segala 'Iblis, dan pada segala sataruw kâmiy, jang tijâda dâpat memberij karugijan pada kâmiy tijâda dergan 'idjâzetnja, 'âtaw kahendakhnja. Maka sebab 'itu kâmiy membowang sangka segala tâ-biz 'Epikûrus jang sasat, dan malsûn 'itu, jang meŕg'atâkan, bahuwa 'Allah tijâda fadlûli bârang safawâtu, tetâpi bejarkan sakalijen per-kâra djâdi dergan 'ontong djûga.

X I V.

Kâmiy pertjaja, bahuwa 'Allah sudah menjadidkan mânusiya deri pada lubûh tânah, dan sudah meŕg'ardjâkan, dan merupâkan dija 'itu 'âtas telâdannya dan rupannya bâjik, sâdil, dan khudus, sahingga kahendakhnja dâlam samowânja dâpat muwâfakhat dergan kahendakh 'Allah. Tetâpi pada tatkalâ 'ija 'ada pada pangkat kamulijâ'an, maka sudah tijâda 'ija meŕg'arti 'itu, dan tijâda 'ija meŕg'akaw kalebêhannya: tetâpi dergan sahadjânya sudah 'ija menasalokhkan sendirinja kabâwah dawfa, dan kârana demikijen 'itu lâgi kabâwah mawt dan lasnet, sedang 'ija sudah dergar p an 'âkan kâta p 'Iblis. Kârana 'ija sudah melaluwij sabda kahidôpan 'itu, jang telâh detarimânja, lâgi 'ija sudah mentjerejkan dirinja 'awleh dawfa deri pada 'Allah, jang 'adâlah kahidôpannja jang benâr, sedang 'ija sudah membinasâkan saganap thabizetnja, 'awleh jang mâna 'ija sudah perhutangij dirinja kabâwah mawt badâniy dan rôlhâniy. Dan sedang pada segala djâlanja 'ija sudah djâdi fâfikh, djâhat, dan binâfa, maka sudah 'ija hilang segala 'anugarah jang mulija, jang telâh detarimânja deri pada 'Allah, dan tijâda 'ija memegang lâjin deri pada bârang sedikit peninggal deri padânja 'itu, jang tjûkop 'adânya 'âkan meŕg'ambil segala sudzur deri pada mânusiya, sedang sakalijen

tarang, jang 'ada didâlam kâmiy, 'itu sudah ber'ubah mendjâdi kalâm, seperti 'Elmekûb meŕg'adjar kâmiy demikijen bunjinja, tarang 'itu bertjahâja didâlam kalâm, maka kalâm 'itu sudah tijâda tarîma dija 'itu: pada tempat jang mâna lhadlret Jahjâ menjebût segala mânusiya 'itu kalâm. 'Awleh kârana sebab 'itu kâmiy membowang bârang sakalijen jang di'adjar lâwan pang'adjaran 'ini 'âkan 'ichtijâr mânusiya, sedang mânusiya tijâda 'ada, hânja hamba dawfa djûga: dan tijâda dâpat mem-punja'ij safawâtu, melâjinkan bahuwa 'itu telâh detûronkan 'âtasnja deri dâlam sawrga. Kârana sijâpa garângan 'ada jang mendâpat meŕgahkan dirinja 'âkan melakûkan bârang kabajikan deri pada sendirinja? sedang 'Elmesêth berkâta, bârang sa'awrang pawn tijâda sampat datang kapadâku, melâjinkan bâpa, jang sudah menjûroh 'aku, 'itu menârik dija. Sijâpa garângan 'âkan membâwa 'ichtijârnya, jang meŕg'arti, bahuwa dâging 'itu perlataruwan dergan 'Allah? sijâpa garângan 'âkan maŕghûrkan silmûnja, jang melihat, bahuwa mânusiya nafsâniy tijâda menangkap segala bârang jang pûnja rôth 'Allah? dergan sapâtah, sijâpa garângan 'âkan menjatâkan bârang kira p an, sedang 'ija meŕg'arti, bahuwa kâmiy bûkan 'ada pâtu deri pada kâmiy sendirij 'âkan kira p bârang 'apa, sa'awleh p deri pada kâmiy sendirij, tetâpi bahuwa kadapâtan kâmiy 'itu deri pada 'Allah djûga? maka deri kârana sebab 'itu bârang jang Rasûl Pawlus meŕg'atâkan, 'itu hâros debilang togoh dan songgoh dergan sabetulnja, 'ija 'itu, bahuwa 'Allah djûga 'ada jang meŕg'ardjâkan didâlam kâmiy, bâjik jang meŕghendahkan, bâjik jang meŕg'ardjâkan tûrut karidlâ'annja. Kârana bârang sakhal 'âtaw 'ichtijâr tijâda 'ada muwâfakhat dergan silmu dan 'irâdet 'Allah, melâjinkan 'Elmesêth sudah meŕg'ardjâkan 'itu didâlam mânusiya, bârang jang 'ija meŕg'adjar kâmiy, katânja, lâjin deri padâku tijâda kâmu sampat berbowat 'apa p.

X V.

Kâmiij pertjâja, bahuwa 'awleh kadurhakâ'an 'Âdam dawsa pusâka sudah kena saganap bagfa mânusiija, bârang jang 'ada kabinasâ'an saganap thabizet, dan katjelâ'an pusâka, jang djangkit lagi pada segala 'ânakh p, jang dâlam purut 'ibûnja, dan jang meng'adâkan segala djenis dawsa didâlam mânusiija, sedang 'itu 'ada didâlamnja seperti bârang 'akar deri padânja 'itu. Sebâb 'itu 'ada 'itu kidjij dan kagilijan dihadâpan 'Allah demikijen, maka 'itu tjûkop 'akan melasnetkan saganap bagfa mânusiija, lagipawn sudah tijâda 'itu detijadâkan dan dehâpuskan sakâli p 'awleh Permandijan 'itu, sedang dawsa pantjar santijâfa deri padânja 'itu, seperti 'âjer jang mentjor, sa'awleh p deri dâlam mâta 'âjer, jang tijâda njâman. Djikalaw sorggohpawn dawsa 'itu tijâda dekîra p kan pada 'ânakh p 'Allah 'akan lasnet, tetâpi 'itu de'ampônij padânja 'awleh nizmet, dan rahmet 'Allah: bûkan 'akan rîdor lelâp dâlam dawsa, tetâpi sebâb perâfa kabinasâ'an 'ini bânjakh kâli memberij 'awrang mû'min 'itu meng'aloh, 'akan rinduw dendam dichalâtskan deri pada tûboh kamatijan 'ini. Maka sebâb 'itu kâmiij membowang sangka segala tâbis Pelagijûs jang sasat 'itu, jang meng'atâkan, bahuwa dawsa 'ini tijâda djâdi, melâjinkan deri pada tîruw p an.

X V I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa, sedang saganap bagfa 'Âdam 'awleh dawsa mânusiija jang pertâma 'itu sudah kena kabinasâ'an dan karusâkan, 'Allah sudah menondjokh dirinja demikijen, seperti 'ija 'ada, jaznij, rahhîm dan sâdil. Rathîm, 'awleh kârana 'ija menârik dan melûputkan deri dâlam kabinasâ'an 'ini bârang sijâpa, jang telah depilehnja pada khadlânja jang kakâl, dan tijâda ka'ubâhan, deri pada samâta p kamurâhan, 'awleh 'Elmesêl Tûhan kâmiij, tijâda dengan bârang chabar 'akan perbowâtan p marîka 'itu. Dan sâdil, 'awleh kârana 'ija membejarkan 'awrang

lâjin p didâlam kadjatôhannja dan kabinasâ'anja 'itu, jang kadâlamnja 'ija sudah mendjâtohkan sendirinja.

X V I I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa 'Ilah kâmiij jang 'âmat mûrah, tatkalâ delihatnja, bahuwa mânusiija sudah mendjâtohkan dirinja demikijen kadâlam mawt badâniij dan rôlhâniij 'itu, dan sudah djadikan dirinja sakâli p kafijan, 'awleh hlikmetnja dan kamurâhannja jang 'indah, sudah mendâpatkan mânusiija 'itu, tatkalâ 'ija dengan gomitar larilah deri hadâpan hadlretnja, dan sudah menghiborkan dija, sambil djandji mâwu berikan padânja 'ânakhnja lâki p, jang 'akan djâdi deri pada sa'awrang parampuwan, dengan khetfednja hendak meromokhkan kapâla bagi 'ûlar 'itu, dan menchalâtskan mânusiija 'itu.

X V I I I.

Kâmiij 'ikhrâkan kalâkh, bahuwa 'Allah sudah mengganâpij djandji'an 'itu, jang telah dedjandjikannja 'awleh mûlut Nabij p nja jang khudus 'itu pada segala Bathrîkh dan nejnekh mawjang, sambil menjûroh 'ânakhnja jang châts, jang tonggal dan jang kakâl, 'itu mâfokh dunjâ pada waktu jang telah tertantu 'awlehnja 'itu. Jang sudah meng'ambil rûpa hamba, dan sudah djâdi dâlam kasamâ'an mânusiija p, tatkalâ 'ija sudah meng'ambil dengan sabenarnja thabizet 'insâniij jang sorggoh dengan segala kalemâhannja, hânja lûput deri pada dawsa, dan sudah diperkandorgkan didâlam purut parâwan Marjam jang mubârat 'itu, 'awleh khawat rôthu-lkhudus, tijâda dengan kahendakh bârang lâki p: maka bûkan sâdja 'ija sudah meng'ambil thabizet 'insâniij 'akan perij tûboh, tetâpi lagi njâwa 'insâniij jang sorggoh, sopâja 'ija djâdi mânusiija jang sorggoh: kârana sedang bâjik njâwa, bâjik tûboh 'itu sudah kahilângan, maka sudah 'ada wâdjib, sopâja de'ambilnja kaduwânja 'akan menchalâtskan kaduwânja 'itu. Sebâb 'itu kâmiij 'ikhrâkan, sambil membowang bidzat 'awrang jang meng'ûlang p Permandijan, jang bersangkal, bahuwa 'Elmesêl sudah

sudah meng'ambil dâging 'insâniy deri pada 'ibûnja, bahuwa 'Elmesêh sudah ber'awleh bahagiân pada dâging dan dârah 'ânakh p, bahuwa 'ija 'ânakh bowah pinggang Dâ'ûd 'âtas perij dâging, jang sudah djâdi deri pada benêh Dâ'ûd 'âtas perij dâging, sawâtu bowah purut Marjam, jang sudah djâdi deri pada parampuwan 'itu, sawâtu penondjang Dâ'ûd, sawâtu solôr deri pada 'âkar Jis'aj, jang sudah terbit deri pada hulubangsa Jehûdâ, jang sudah tûron deri pada 'awrang Jehûdij, 'âtas perij dâging, jang 'ada deri pada benêh 'Ibrâhîm, sedang 'ija sudah menjambot benêh 'Ibrâhîm, dan sudah defamâkan dâlam segala sawâtu dengan segala sudâra p nja lâki p, melâjinkan dâlam dawsa, sahingga maka dengan sabenarnja 'ija 'ada ximanû'ejl, 'artinja, 'Allah ferta kâmiy.

X I X.

Kâmiy pertjaja, bahuwa 'okhnûm 'ânakh lâki p 'itu 'awleh perkandongan 'ini sudah diperfawatûkan dan dipafertâkan dengan nâsûtnja 'âtas perij jang tijâda katjerejan, sahingga maka bûkan 'ada duwa 'ânakh 'Allah, dan bûkan duwa 'okhnûm, tetâpi duwa thabîzet jang sudah diperfawatûkan pada sawâtu djûga 'okhnûm jang 'alâ; sedang masing p thabîzet 'itu mempunja'ij tsifat p nja jang terfarakh 'itu, seperti kalâkh 'Ilahijet sudah tinggal santijâsa dengan tijâda dedjadiakan, dengan tijâda berkamulâ'an hârij p, dan dengan tijâda berkafudâhan kahidôpan, jang melipûtij segala langit dan bûmi: demikijen lagi nâsût 'itu sudah tijâda hilang tsifat p nja, tetâpi 'itu sudah tinggal sawâtu machlûkh jang berkamulâ'an hârij p, sedang 'itu 'ada sawâtu thabîzet jang berkafudâhan, jang memegang segala sawâtu, jang pûnja sawâtu tûboh jang songgoh. Dan djikalaw sakâlipawn 'awleh kabangkittannya 'ija sudah memberij padanja 'itu perij jang tijâda kamati'an, maka hânja sasonggohnja sudah tijâda 'ija meng'ubahkan kasonggohan nâsûtnja 'itu, sedang châlâts dan kabangkitan kâmiy lagi berdirij togoh

pada kasonggohan tûbohnja. 'Adapawn kaduwa thabîzet 'ini sudah diperfawatûkan sama p pada sawâtu djûga 'okhnûm demikijen, maka kaduwânja pawn lagi sudah tijâda tertjerej 'awleh mawtnja, maka 'adâlah kalâkh bârang, jang tatkâla matinja telah dipertârohkannya pada tangan bapânja, 'itu sawâtu njâwa 'insâniy jang songgoh, jang bertjerej deri pada tûbohnja, tetâpi pada 'antâra 'itu tinggalah santijâsa 'Ilahijet 'itu berfawâtu dengan nâsûtnja, songgohpawn tatkâla 'ija terhentar didâlam kubûr: maka 'Ilahijet sudah tijâda berhenti dûdokh didâlamnja, seperti 'adâlah 'itu didâlamnja, tatkâla 'ija ka'ânakh lagi, djikalaw sakâlipawn sakotika sudah tijâda 'itu menjatâkan dirinja dengan demikijen perinja. Sebab 'itu kâmiy meng'akaw, bahuwa 'adânja 'Allah jang songgoh, dan mânusi'ja jang songgoh. 'Allah jang songgoh, sopâja 'ija meng'alahkan mawt 'awleh khawatnja: lagi mânusi'ja jang songgoh, sopâja 'ija dâpat mâti kârana kâmiy, 'awleh kârana kalemâhan dâgingnja.

X X.

Kâmiy pertjaja, bahuwa 'Allah, jang 'ada rahîm dan xâdil dengan sempornânja, sudah menjûroh 'ânakhnja 'akan meng'ambil thabîzet 'itu, jang dâlamnja kadurhakâ'an sudah taperbowat, sopâja didâlamnja 'itu 'ija mengganâpij lhakh 'Allah, dan menanggong sjiksa dawsa dengan perâsa sangsarânja dan mawtnja jang 'amat pedih. Maka 'Allah kalâkh sudah menon-djokh xadâletnja 'âtas 'ânakhnja, tatkâla 'ija sudah memowat 'âtasnja segala dawsa p kâmiy, dan sudah menuwang kamurâhannja dan rahmetnja ka'âtas kâmiy, jang sudah bersâlah, dan sudah 'ada mustalhakh pada laznet, sedang deri pada kasêhan jang 'amat semporna 'ija sudah sarahkan 'ânakhnja kadâlam mawt kârana kâmiy, dan sudah membangkitan dija 'itu 'akan xadâlet kâmiy, sopâja 'awlehnja 'itu kâmiy per'awleh perij jang tijâda kamati'an, dan kahidôpan jang kakâl.

X X I.

Kâmiy pertjaja, bahuwa ʔisaj 'Elmesêlhi 'itu 'ada 'Imâm besâr jang kakâl 'itu, jang ter'angk-
kat dergan sompah tûrut tartûb Melkiy tsédèkh,
dân bahuwa 'ija suda h meghâdapkan dirinja
kapada bapânya ganti kâmiy 'akan pâdamkan
morkânya 'awleh kabajâran jang semporna,
sedang 'ija suda persombahkan dirinja pada
kâjuw tsalib, dan menompah dârahnya jang
'indah 'akan persufji'an dawfa kâmiy: seperti
Nabij p dihûlu suda h lah meng'atâkan: kâra na
suda h tersûrat, bahuwa sika suda h berlâku
'âtas 'ânakh 'Allah, sopâja kâmiy ber'awleh
dâmej, dan sopâja kâmiy desombohkan 'awleh
litjat p nja: bahuwa, seperti 'ânakh domba, 'ija
suda h terhentar 'akan debantej, tapermanâ'ij
dergan 'awrang parlentej, dan seperti 'awrang
parlentej 'ija suda h defarahkan 'awleh Pontijus
Pilârus 'akan debûno h, welâkin 'ija suda h
meng'atâkan dija 'itu sûtji deri pada sâlah.
Bagitu kalâkh suda h 'ija kombalîkan bârang,
jang tijâda suda h 'ija rampas, dan suda h mera-
sâ'ij fangsâra, 'ija jang sâdil 'itu, kâra na se-
gala 'awrang jang bûkan sâdil, 'itupawn bâjik
pada tûbohnya, bâjik pada njawânya, sedang
'ija suda h merâsa sika jang 'amat hajbat, jang
dawfa kâmiy suda h lah ber'upah, sahingga maka
pelohnja djadilah saperij titikh p dârah kantal
jang malîle h tûron kabûmi, 'ija suda h berfa-
rûw, ja 'Ilahku, ja 'Ilahku, kâra na 'apa 'ang-
kaw suda h meninggalkan 'aku? maka 'ija
suda h mendirita segala sasawâtu 'itu 'akan
ka'ampônân dawfa p kâmiy. 'Awleh kâra na
sebâb 'itu maka dergan sabetulnja kâmiy ber-
kâta dergan Rasûl Pawlus, bahuwa kâmiy
tijâda tâhu bârang 'apa, melâjinkan ʔisaj 'El-
mesêlhi, jaznij, dija 'itu jang telâh detsalib-
kan: kâmiy kira p kan segala sasawâtu 'ada
tâhij djûga 'awleh kâra na kalebêhan masrifet
Tûhan kâmiy ʔisaj 'Elmesêlhi, kâmiy mendâ-
pat segala djenis paghibôran 'awleh lûka p
nja, dan tijâda kâmiy ber'ûfah mentjahârij
'ataw marejkah bârang 'upâja lâjin 'akan per-

dâmejkan kâmiy dergan 'Allah, melâjinkan
sâdja persombahan jang 'asâ 'ini, jang sakâlî
suda h djâdi, 'awleh jang mâna segala 'awrang
mû'min desempornâkan sampej salâma p nja;
'inilah lâgi sebabnja, jang kâranânya 'awleh
Melâ'ikat 'Allah 'ija denamâ'ij ʔisaj, 'ija 'itu,
muchalits, sedang 'ija djûga 'akan menchalâts-
kan khawmja deri pada segala dawfa p nja.

X X I I.

Kâmiy pertjaja, bahuwa, sopâja kâmiy ber-
'awleh peng'enâlan jang benâr deri pada ra-
hasia jang besâr 'ini, Rôlhu-lkhudus meng-
'ardjâkan 'imân jang betûl didâlam hâti kâmiy,
jang menjambot dan bertantûkan pada dirinja
ʔisaj 'Elmesêlhi dergan segala pahalânya, dan
tijâda tjahârij sasawâtu jang lâjin diluwar dija
'itu. Kâra na sâleh sawâtu deri pada kaduwa
'ini benâr 'adânya, 'ataw bahuwa segala sasâ-
wâtu jang wâdjib 'akan chalâts kâmiy 'itu tijâ-
da kadapâtan didâlam ʔisaj 'Elmesêlhi, 'ataw,
djika segala sasawâtu 'itu kadapâtan didâlam
dija, bahuwa bârang sijâpa jang mempunjâ'ij
ʔisaj 'Elmesêlhi 'awleh 'imân 'itu mendâpat
chalâtinja dergan sempornânya. 'Adapawn djika
dekâta 'awrang, bahuwa ʔisaj 'Elmesêlhi tijâ-
da tjûkop sendirinja, tetâpi bahuwa bârang 'apa
lâjin bersisij dija 'ada 'ûfah pada hâl 'itu,
maka 'adâlah 'itu sawâtu hôdjat jang tijâda
sanûno h. Kâra na deri pada kâta p 'ini terbit
khijâs 'ini, bahuwa 'Elmesêlhi 'ada muchalits
dergan sapârawnja djûga. Sebâb 'itu dergan
sabetulnja kâmiy berkâta dergan Rasûl Pawlus,
bahuwa kâmiy detasdjilkan 'awleh 'imân sâdja,
'ataw 'awleh 'imân, tijâda dergan perbowâ-
tan p sjarîzet Tawrât, tetâpi sopâja kâmiy kâ-
ta p dergan perij hakhikhij, tijâda kâmiy meng-
'arti, bahuwa 'ada 'imân sendirij jang meng-
sâdjilkan kâmiy, kâra na 'imân 'itu 'ada sawâtu
pagâwej djûga, dergan jang mâna kâmiy menjam-
bot 'Elmesêlhi jang sadâlet kâmiy. 'Adapawn
ʔisaj 'Elmesêlhi jang ihtisâbkan pada kâmiy
segala pahalânya dan sabânjakh perbowâtan
khudus, jang telâh debowatnja kâra na kâmiy,
dan

dân ganti kâmiij, 'itu 'ada sadâlet kâmiij: maka 'imân 'itu 'ada sawâtu pagâwej, jang memaliharâkan kâmiij fertanja 'itu dâlam persakutuwan segala bendanja, bârang jang tatkâla 'itu sudah bertantu pada kâmiij lebeh deri pada tjukopnja 'akan menglhukumkan kâmiij sûtji deri pada segala dawfa kâmiij.

X X I I I.

Kâmiij pertjaja, bahuwa chalâts kâmiij berdirij atas ka'ampônân segala dawfa kâmiij, 'awleh kârana 'Isâj 'Elmesêth, dan bahuwa sadâlet kâmiij dihadapan 'Allah 'ada tatap atasnja 'itu, seperti Dâ'ûd dan Pawlus meng'adjar kâmiij, jang meng'atâkan, bahuwa chalâts mânusia 'itu 'ada, manakâla 'Allah 'ilhtisâbkan padanja sadâlet tijâda dengen 'azmâl; dan Rasûl 'itu djuga berkâta, bahuwa kâmiij detaxdîlkan sakâfeh p deri pada nizmet 'awleh penubûsan jang deri pada fihakh 'Elmesêth 'Isâj. Maka sebab 'itu kâmiij berpegang santijâsa pada 'asâs 'ini, sambil memberij segala thormat pada 'Allah dengen merindahkan dan meng'akawij dirij kâmiij 'ada demikijen, seperti kâmiij 'ada, tijâda dengen maghrûrkan bârang 'apa deri pada kâmiij sendirij 'ataw deri pada bârang pahâla kâmiij, tetâpi dengen bersandar dan bertatap sâdja atas kabaktijan 'Isâj, jang telah detfalibkan 'itu, jang 'ada kapunjâ'an kâmiij, manakâla kâmiij pertjaja 'akan dija: 'ija djuga 'ada tjukop 'akan menûtop sakalijen toghjân kâmiij, dan 'akan memberij pada kâmiij kaluwâsan hâti, sambil lepaskan satâhu hâti kâmiij deri pada tâkot, hajbat, dan gantar 'akan berdârang kapada 'Allah, djangan kâmiij bowat, seperti 'Adam bâpa kâmiij jang pertâma 'itu, jang dengen gomitar sudah kahendâkij menûdong dirinja dengen dâwon p pônôn 'arâ. Maka sâsonggohnja djikalaw wâdjiblah kâmiij meng'hâdap hhadlret 'Allah dengen bersandar atas dirij kâmiij, 'ataw atas bârang machlûkh lâjin, bagimâna sedikit djuga 'adânya, wah sâjangnja! tadâpat tijâda kâmiij detalân hâbis. Maka deri kârana sebab 'itu hâros sâfâ'awrang berkâta

dengen Dâ'ûd, jâ Huwa, djangan 'angkaw mâsokh berlhukum ferta hambâmu, kârana bârang sâ'awrang jang hîdop tijâda 'akan 'ada sadâil dihadapan hhadlretmu.

X X I V.

Kâmiij pertjaja, bahuwa 'imân jang benâr 'ini, hâbis 'itu dekdjâkan didâlam mânusia 'awleh penengar kalâm 'Allah, dan 'awleh pakardjâ'an rôthu-'lkhudus, 'itu per'ânakhkan dija pûla, dan djadikan dija mânusia bahâru, dan memberij dija melakûkan kahidôpan bahâru, dan memaredhejkâkan dija deri pada perhambâ'an dawfa. Sebab 'itu 'ada sadjâwoh demikijen deri pada hâl 'itu, bahuwa 'imân jang mentaxdîlkan 'ini, memalaskan mânusia pada melakûkan kahidôpan tsâlelh dan khudus, bahuwa dengen chilâfnja marîka 'itu lepâs deri pada 'imân 'itu tijâda penah 'akan berbowat bârang sawâtu deri pada kâfeh 'akan 'Allah, tetâpi deri pada kâfeh 'akan sendirinja sâdja, dan deri pada tâkot 'akan kena laznet. Bagitu kalâkh 'ada mulhâl, bahuwa 'imân jang khudus 'ini 'ada hampa didâlam mânusia; sedang kâmiij tijâda meng'atâkan hâl 'imân jang sija p, tetâpi hâl 'imân demikijen, jang 'Elmektûb menjebût 'imân jang kakardjâ'an 'awleh peng'asêhan, jang meng'adjakh mânusia 'akan meng'ufahâkan dirinja pada melakûkan segala perbowâtan, jang 'Allah sudah titahkan didâlam kalâmnya. Maka tatkâla bârang perbowâtan, jang djikalaw 'ija timbul deri pada 'âkar 'imân jang bâjik, 'itu 'ada bâjik dan kakenânan pada 'Allah; sedang sakalijen 'itu telah dekhuduskan 'awleh nizmetnja, samantâra 'itu sakalijennja 'itu tijâda dechabarkan 'akan mentaxdîlkan kâmiij, kâraua kâmiij detaxdîlkan 'awleh 'imân 'akan 'Elmesêth, songgohpaw'n terdihûlu deri pada kâmiij berbowat perbowâtan p jang bâjik: djikalaw lâjin, maka sakalijen 'itu tijâda dâpat 'ada bâjik lebeh deri pada bowah pônôn kâjuw dâpat 'ada bâjik, dihûlu deri pada pônôn kâjuw sendirij kadapâtan 'ada bâjik. Dengen demikijen perij kalâkh kâmiij berbowat perbowâtan p

bowâtan p jang bâjik, tetâpi bûkan 'akan ber-
'awleh pahâla (kârana 'apa pahâla garang kâ-
mij 'akan ber'awleh?) behkan kâmiij jang
berhûtang kapada 'Allah deri kârana perbo-
wâtan p jang bâjik jang kâmiij bowat, dan bû-
kan 'Allah jang berhûtang kapada kâmiij, se-
dang 'ija djûga 'ada jang meng'ardjâkan didâ-
lam kâmiij, bâjik jang meghendakhhkan, bâ-
jik jang meng'ardjâkan, tûrut karidla'annja.
Hendakhlah kâmiij kalâkh 'ingat 'akan bârang
jang 'ada tersûrat, manakâla kâmu sudah ber-
bowat bârang sakalijen jang telâh terpasan pada
kâmu, hendakhlah kâmu berkâta, bahuwa kâ-
mij 'ada hamba p jang tijâda bergûna, kârana
kâmiij sudah membawat djûga bârang jang kâ-
mij berhûtang membawat. Samantâra 'itu tijâ-
da kâmiij barâniij berfangkal, bahuwa 'Allah
membâlas perbowâtan p jang bâjik, tetâpi 'ada
'itu deri pada nizametnja, bahuwa 'ija memu-
lijâkan 'anugarah p nja. Tambâhan djikalaw
sakâlipawn kâmiij membawat perbowâtan p
jang bâjik, maka sorggoh p kâmiij tijâda per-
â-laskan chalâts kâmiij diâtasnja 'itu: kârana tijâ-
da kâmiij sampat membawat bârang perbowâ-
tan, melâjinkan 'itu 'ada berlûmor 'awleh
dâging kâmiij, dan lâgi mustalhakh 'akan kena
fiksa: dan djikalaw sakâlipawn kâmiij sampat
melakûkan bârang perbowâtan, maka sorg-
goh p perfebûtan sawâtu djûga dawsa 'itu tjû-
kop, fopâja perbowâtan 'itu debowang 'awleh
'Allah. Tjâra demikiijen kalâkh santijâsa kâ-
mij 'akan huwas, sambil berhânjut p an ka-
sâna kamariij, tijâda dengan bârang jakhîn,
dan fatâhu hâti kâmiij jang kasijan 'akan de-
gudâkan santijâsa, djikalaw tijâda 'itu ber-
fandar 'âtas pahâla perâsa sangsara dan mawt
muchalits kâmiij.

X X V.

Kâmiij pertjâja, ferta 'Elmesêlhi sudah dâtang
mâfokh dunjâ, bahuwa segala xâdet dan telâdan
Tawrât sudah berhenti, dan bahuwa segala
bâjang p sudah pûtus, sahingga maka tûrut p
annja hâros delalûkan deri 'antâra 'awrang

Mesêlhiij, sedang djûga tinggal bagi kâmiij ha-
khikhetnja dan lhâletnja dergan 'Elmesêlhi xâ-
saj, 'awleh sijâpa segala 'itu sudah ber'awleh
kaganâpannja. Samantâra 'itu kâmiij pâkej
lâgi segala dalil 'itu, jang ter'ambil deri pada
Tawrât dan Nabij p, 'akan menatapkan kâmiij
pada pang'adjâran 'Indjil, dan lâgi 'akan mem-
betulkan kahidôpan kâmiij dergan tijap p 'ich-
lâts 'akan hormat 'Allah tûrut kahendakh-
nja.

X X V I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa sudah tijâda kâmiij
ber'awleh perghentâran kapada 'Allah, hânja
'awleh wasith dan hafiz jang 'afa 'itu sâdja,
jazniij, xâsaj 'Elmesêlhi jang xâdil 'itu, jang
sebab 'itu sudah djâdi mânusiija, sambil per-
fawatûkan 'Ilahijet dergan nâsût 'itu sâma p,
fopâja kâmiij mânusiija ber'awleh perghentâran
'itu kapada haddret 'Allah, lâjin deri pada
'itu djâlan 'itu 'adâlah terfekât pada kâmiij,
tetâpi wasith 'ini, jang Bâpa sudah karunjâ-
kan kapada kâmiij di'antâra dirinja dan di'an-
târa kâmiij, 'itu tijâda dâpat meng'adjûtij kâ-
mij 'awleh kabesâranja, 'akan mentjahârij
sa'awrang lâjin bagi kâmiij 'âtas biijâra kâmiij:
kârana tijâda 'ada bârang sa'awrang, mâwu di-
dâlam langit, mâwu di'âtas bûmi, 'antâra se-
gala machlûkh p, jang meng'asêhiij kâmiij ter-
lebeh deri pada xâsaj 'Elmesêlhi, jang, se-
dang didâlam rûpa 'Allah 'adânya, sudah tijâ-
da kira p kan rampâsan 'ada sâma târa dergan
'Allah, tetâpi sudah menijadâkan sendirinja,
sedang 'ija sudah meng'ambil rûpa mânusiija;
dan rûpa hamba kârana kâmiij, lalu sudah
desamâkan dâlam segala sawâtu dergan segala
sudâra p nja. 'Adapawn djikalaw hâros 'âtas
kâmiij mentjahârij sa'awrang wasith jang lâjin,
jang genderong hatinja kapada kâmiij, sijâpa ga-
rang kâmiij 'akan mendâpat jang meng'asêhiij kâ-
mij terlebeh deri pada dija 'itu, jang sudah balan-
djâkan djiwânya ganti kâmiij, behkan pada
mâsa, tatkâla kâmiij 'adâlah fatarûw p nja?
Dan djikalaw kâmiij mentjahârij sa'awrang
lâjin

lâjin jarg mempunjâ'ij peng'awasâ'an dan kabesâran, sijâpa garang 'ada jarg kadapâtan mempunjâ'ij sakijen bânjak deri pada dija 'itu, melâjinkan 'ija djûga, jarg sudah dūdokh pada kânan bapânja, dan sudah ber'awleh samowa pang'awasâ'an didâlam sawrga, dan di'âtas bûmi? Sijâpa garang 'akan de'istidjâbetkan lebeh dihulu deri pada 'anak 'Allah jarg châtis, dan 'amat kekâseh 'itu? Bagitu kalâkh 'awleh pangharâpan jarg sâlah sâdja sudah berlâku xâdet 'akan menjombah Melâ'ikat dan 'awrang marlhûm, 'awleh jarg mâna 'awrang merhinâkan dan tijâda memulijâkan dija, sedang 'awrang berbowat bârang jarg tijâda penah marika 'itu sudah bowat, 'ataw fuka debowat, tetâpi sudah membowang 'itu sakâli p lagi dengan tûrut sahârosnja, seperti njâta deri dâlam sûrat p an. Maka pada hâl 'ini tijâda 'ûsah kâmiij membâwa sangka 'ini, bahuwa kâmiij tijâda mustahakh, kârena desini bûkan kahendakh 'ada, 'akan perfombahkan segala permintâ'an doxâ kâmiij terfandar 'âtas kaharôfan kâmiij, tetâpi sâdja 'âtas kalebêhan dan kaharôfan Tûhan kâmiij 'Almesèth, jarg sadâletnja kâmiij pûnja 'awleh 'imân. Sebab 'itu Rasûl Pawlus, sedang dekahendakinja mendjâwohkan katakôtan jarg babâl 'ini, jaznij, pangharâpan jarg sâlah 'itu deri pada kâmiij, 'itu meig'atâkan kapada kâmiij, bahuwa 'Almesèth sudah defamâkan dâlam segala safawâtu dengan segala fudâra p nja lâki p, sopâja 'ija mendjâdi sa'awrang 'imâm besâr, jarg meig'asijânj dan fatijâwan 'akan meig'adâkan ghafîrat kârena dawfa p khawm: kârena dâlam hâl jarg mâna 'ija sudah merasâ'ij sangsâra, sedang sudah tertjawba 'adânja, maka 'ija sampat menûlong segala 'awrang jarg tertjawba 'itu. Dan komedijen deri pada 'itu, sopâja 'ija membarânikan kâmiij terlebeh 'akan berdâtang kapadânja, maka 'ija berkâta, sedang kalâkh kâmiij sudah ber'awleh sa'awrang mahâ besâr 'imâm, jarg sudah melintas deri pada segala

lâgit, jaznij, 'Alsâj 'anak 'Allah, maka hendaklah kâmiij berpegang pada 'ikhrâr 'ini, kârena sudah tijâda kâmiij ber'awleh sa'awrang 'imâm besâr, jarg bûkan sampat balâs 'akan segala kalemâhan kâmiij, tetâpi jarg sudah tertjawba pada segala safawâtu seperti kâmiij, hânja lûput deri pada dawfa. Sebab 'itu hendaklah kâmiij berdâtang dengan kaluwâsan hâti kapada xarj nismet, sopâja kâmiij ber'awleh rahmet, dan mendâpat nismet 'akan detûlong pada mâsa jarg pâtit: lagi Rasûl 'itu djûga berkâta, sedang kâmiij sudah ber'awleh kaluwâsan hâti 'akan mâfokh kadâlam makhdis 'awleh dârah 'Alsâj, maka hendaklah kâmiij berdâtang dengan hâti jarg benâr 'awleh jakhîn 'imân, dan lâjin jarg ber'ikot. Sabâgej lagi 'Elmesèth sudah ber'awleh 'imâmet jarg tijâda berganti p an, 'awleh kârena sebab 'apa lagi 'ija sampat menchalâtskan dengan sempornânja segala 'awrang, jarg 'awlehnja 'itu berdâtang kapada 'Allah, sedang pada fedekâla waktu 'ija 'ada hîdop 'akan memôhonkan ghafâzat kârena marika 'itu. 'Apâtah kûrang lagi? Sedang 'Elmesèth sendirij meig'atâkan perbahasâ'an 'ini, 'aku 'ini 'ada djâlan, dan kabenâran, dan kahidôpan, bârang sa'awrang pawn tijâda dâtang kapada bâpa, melâjinkan 'awleh 'aku. 'Apa gunanja kalâkh kâmiij menjahârij sa'awrang ghafîz jarg lâjin, sedang 'Allah sudah kahendâkij meig'arunjâkan 'anakhnja lâki p mendjâdi ghafîz kâmiij? Djanganlah kâmiij meningalkan dija 'itu, 'akan meig'ambil sa'awrang jarg lâjin, 'ataw lagi djanganlah kâmiij menjahârij sa'awrang lâjin, jarg salamânja tijâda kadapâtan, kârena tatkâla 'Allah sudah meig'arunjâkan dija 'itu kapada kâmiij, maka 'ija sudah tâhu bâjik p, bahuwa 'adâlah kâmiij 'awrang berdawfa, sebab 'itu 'âtas titah 'Elmesèth kâmiij menjombah bâpa samâwij dengan nama 'Elmesèth wasîth kâmiij jarg 'asâ 'itu, seperti kâmiij sudah bel'adjar deri pada permintâ'an doxâ mahâ Tûhan 'itu, dengan jakhîn hâti

kâmiij, bahuwa segala sawâtu jang kâmiij 'akan minta deri pada bapa dengan namanja, 'itu 'akan deberikan pada kâmiij.

X X V I I.

Kâmiij ber'imân dan 'ikhrâkan 'ada sawâtu djamâzet jang 'afâ dan xâm, jang 'ada sawâtu perhimpônan jang mukhaḍas deri pada 'awrang Mesêlhij jang mu'min dengan sabenarnja, jang samowânja menanti chalâtsnja 'awleh kârana xîsâj 'Elmesêlh, jang sudah terbâsoh dengan dârahnja, jang sudah dekhuduskan dan dematerikan 'awleh rôlhu-lhudus. Djamâzet 'ini sudah 'ada deri pada kamulâ'an, dan 'akan 'ada dâtang kapada kafudâhan xâlam: deri mâna njâta, bahuwa 'Elmesêlh 'ada râdja jang kakâl, jang tijâda dâpat tijâda 'ada bâla p padânja. Maka djamâzet jang mukhaḍas 'ini depaliharâkan dan detogohkan 'awleh 'Allah, sambil mendirita segala hûro hâra 'isij saganâp dunjâ, djikalaw sakâlipawn terkâdang sakotika lamanja 'itu njâta terlâlu 'amat kigil, dan seperti katijadâ'an rupanja pada mâta p mânusia. Seperti mahâ besâr Tûhan sudah meninggalkan bagi dirinja tûdjoh ribu 'awrang pada mâfa karadjâ'an 'Alh'ab jang 'amat sũkar, sakalijen 'itu jang lûtut p nja sudah tijâda lipat dirinja 'akan menjombah Bâzal. Lâgipawn djamâzet 'ini jang mukhaḍas, bũkan 'ada terdûdokh, terkûroig, 'ataw tertantu pada bârang tempat, 'ataw pada bârang 'awrang, tetâpi 'ija terhambur dan tertjerej pada salâlu bûmi: dan hânja sasonggohnja 'ija 'ada terhûborg dan tertambat sama p dengan hâti dan kahendak kapada sawâtu djûga rôlh 'awleh khawat 'imân.

X X V I I I.

Kâmiij pertjâja, sedang perhimpônan jang mukhaḍas 'ini 'ada sawâtu pakompolan 'awrang, dan sedang diluwar dija 'itu tijâda kadapatan bârang chalâts, bahuwa bârang sa'awrang pawn, bagimâna djûga mertabetnja, 'ataw pangkatnja, tijâda pátut menjakûkan dirinja 'akan meng'ardjâkan pakardjâ'an 'agama dengan sa'awrangnja sâdja, tetâpi bahuwa sakalijennja

berhûtag menamâniij dirinja kapadânja 'itu, dan pafertâkan dirinja fertanja 'itu, sambil memaliharâkan ka'afâ'an djamâzet 'itu, dengan menaxalokhkan dirinja kabâwah pang'adjârannja dan tâ'adibnja, dengan tondokh lejhernja kabâwah lembâran xîsâj 'Elmesêlh, dan dengan menûlong perbajikan sudâra p, fakira p segala 'anugarah 'itu, jang 'Allah sudah meng'arunjâkan padânja, jang sama p 'anggawta p deri pada tûboh sawâtu 'itu djûga. Dan sopâja hlâl 'itu detûrut mâkin bâjik, maka 'ada hâros segala 'awrang mu'min, 'atas bûnji kalâm 'Allah, mentjerejkan dirinja deri pada segala 'awrang jang bũkan 'ada 'isij djamâzet, dan dâtang kapada perhimpônan 'ini, dimâna p djûga 'Allah sudah mendirikan dija, djikalaw sakâlipawn hlâlnja 'ada demikijen, maka 'awrang besâr p, dan titah râdja p lârang 'itu, dan djikalaw sakâlipawn mawt 'ataw bârang sjikfa tûboh 'itu de'amângij. Sebâb 'itu sasa'awrang jang mentjerejkan dirinja deri padânja 'itu, 'ataw tijâda menamâniij dirinja kapadânja, 'itu lawan titah 'Allah.

X X I X.

Kâmiij pertjâja, bahuwa hâros 'atas kâmiij membejdâkan dengan sakhsamânja dan bidjakhsanânja deri dâlam kalâm 'Allah, sijâpa 'ada djamâzat jang betul, sedang segala bidzat, jang pada zemân 'ini 'ada dâlam dunjâ, menûdogg dirinja dengan nama djamâzat 'itu. Tijâda kâmiij berkâta p 'akan pertamânan 'awrang munâfikh jang didâlam djamâzat 'ada terjampor dengan 'awrang jang tulus, dan samantâra 'itu bũkan 'ada 'isij djamâzat, djikalaw sakâlipawn marika 'itu dengan tlâhirnja terbilang didâlamnja 'itu; tetâpi kâmiij berkâta p, bahuwa hâros kâmiij membejdâkan tûboh dan perfakutuan djamâzat jang betul 'itu deri pada segala bidzat, jang meng'atâkan bahuwa dirinja 'ada 'isij djamâzet 'itu. Adapawn 'inilah tанда p 'akan meng'enâl djamâzat jang betul 'itu: djikalaw djamâzat memaliharâkan chothbat 'Indjil dengan sutjinja; djikalaw 'ija pâkej pembahagian

bahagian tanda p 'Esrâr dengan sutiinja, seperti 'Elmesêlh sudah titahkan dija 'itu; diikalaw tâ'adib Mesêlhij de'adâkan dengan sutiinja, 'akan menghukumkan 'âtas dawfa p. Dengan sapatah kâta, diikalaw 'awrang melakûkan dirinja 'âtas bûnji kalâm 'Allah jang suti 'itu, sambil membowang segala sâfawâtu jang berlâwan dengan dija 'itu, dan membilaig 'Esrâr 'Elmesêlh 'akan kapâla jang 'afa 'itu. Maka 'awleh tanda p 'ini soggoh p 'awrang dâpat meng'enâl djamâzat jang betul 'itu, dan tijâda pâut bârang sa'awrang mentjerejkan dirinja deri padanja 'itu. 'Adapawn 'akan segala 'awrang jang 'isij djamâzat 'ini kâmiij dâpat meng'enâl dija deri pada segala salâmet 'awrang Mesêlhij, 'ija 'itu, deri pada 'imân, dan manakâla marika 'itu, hâbis 'ija menjambot 'Esrâr 'Elmesêlh, muchalits jang 'afa 'itu, laluwij segala dawfa, menghambat sadâlet, meng'asêhiij 'Allah jang benâr dan samânja mânusiija, tijâda simpaig mâwu kakânan mâwu kakirij, tetâpi mentfalibkan dâgingnja serta dengan segala perbowâtannja. Tetâpi bûkan demikijên, sa'awleh p tijâda sîfa lâgi bârang kalemâhan jang besâr didâlam marika 'itu, hânja 'ija berlâwan pan dengan segala 'itu 'awleh Rôth sakalijen hârij kahidôpannja lamânja, sambil berlindong santijâsa kapada dârah, mawt, perâsa sangsâra, dan kabakhtijan mahâ Tûhan 'Esrâr, deri pada fihak sijâpa marika 'itu sudah ber'awleh k'ampônân segala dawsânja 'awleh 'imân 'akan dija. 'Adapawn 'akan djamâzat jang sasât, maka 'ija memberij 'akan dirinja dan 'akan titah p nja khowat dan kawâfa lebeh deri pada 'akan kalâm 'Allah, sahingga lâgi tijâda 'ija mâwu menasaloikkan dirinja kabâwah lembâran 'Elmesêlh: tijâda 'ija mendjâwat tanda p 'Esrâr seperti 'Elmesêlh sudah titahkan dâlam kalâmnya, tetâpi 'ija bertambahkan 'apa p padanja 'itu 'ataw meng'urangkan 'apa p deri padanja 'itu, seperti sangkânja djuga; 'ija per'alaskan 'istikhâdnja 'âtas mânusiija lebeh deri pada 'âtas 'Elmesêlh; 'ija menggagâhiij segala 'awrang

jang melakûkan kahidôpan jang suti 'âtas bûnji kalâm 'Allah 'itu, dan segala 'awrang jang menghardikh dija 'itu deri kârana kajelâ'annja, kikirannja, dan penjombâhannja berhâla p. Maka gampang djuga meng'enâl kaduwa djamâzat 'ini, dan membejdâkan sawâtu deri pada sawâtu.

X X X.

Kâmiij pertjâja, bahuwa djamâzat jang betul 'ini hâros diparentahkan 'âtas hukûmet Rôthânij, jang Tûhan kâmiij sudah meng'adjar kâmiij didâlam kalâmnya; 'ija 'itu, bahuwa hâros 'ada Pandita p 'ataw Gombâla p 'akan berchothbatkan kalâm 'Allah, dan mendjâwat tanda p 'Esrâr; dan bahuwa hâros 'ada Penatuwah p, dan 'awrang Sjamâs, sopâja serta dengan Gombâla p 'ija meng'adâkan madjlis djamâzat, 'akan memaliharâkan 'agama jang benâr pada djâlan 'ini, dan 'akan memberij paig'adjâran jang benâr 'itu berlâku, dan lâgi segala 'awrang pelangkah 'itu desjiksâkan dan desjâfsetkan tjâra Rôthânij, dan lâgi segala 'awrang jang miskîn, dan jang duka tjita, detulongkan dan dehiborkan sakîra p Hâdjatnja. 'âtas djâlan 'ini segala sâfawâtu 'akan djâdi dâlam djamâzat dengan sanûnoh dan dengan tartîb, manakâla 'awrang demikijên depileh jang satijâwan 'adânja, 'itu pawn tûrut khânûn jang Hâdjret Pawlus meng'adjar 'akan Hâl 'itu didâlam Risâlet kapada Timothijus.

X X X I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa segala Pandita, Penatuwah, dan 'awrang Sjamâs hâros depileh kapada djawâtannja 'awleh pemilêhan djamâzat 'âtas perij hâlâl dengan menjebutkan nâma 'Allah, dan dengan tartîb jang pâut, seperti kalâm 'Allah meng'adjar. Deri kâra a sebâb 'itu kalâkh hâros 'âtas sâfa'awrang memaliharâkan dirinja bâjik p, djâgan 'ija memâfokhkan dirinja 'awleh bârang dâja jang tijâda pâut, tetâpi 'ija berhutang menanti wakhtûnja, sahingga 'ija terdoxâ 'awleh 'Allah, sopâja 'ija per'awleh kasjaksi'an 'akan daswatnja, 'akan

jakhîn, bahuwa deri pada fihak mahâ besâr Tuhân 'adânja. 'Adapawn 'akan Pandita p 'itu, bârang dimâna 'adânja djûga, maka marika 'itu mempunjâ'ij sawâtu djûga khawat dan kawâfa, sedang sakalijennja 'ada hamba p 'Zisâj 'Elmesêlh, jarg 'ada 'uskhuf jarg xâm dan kapâla djamâzat jarg 'asâ 'itu. Tambâhan sopâja titah 'Allah jarg khodus 'itu djângan detjêlâkan 'ataw dehinâkan, maka kâmiij merg'atâkan, bahuwa hâros 'atas sâfâ'awrang 'indahkan segala Pandita dan Penatuwah djamâzat terlâlu sakâli p dengan limpahnja deri kârana kardjânya, dan berdjinakh p kan fertânja dengan sabawleh p nja, tijâda dengan bârang kasugûtan, perbantâhan, 'ataw pertjiderâ'an.

X X X I I.

Samantâra 'itu kâmiij pertjâja, djikalaw sakâlipawn 'ada bergûna dan bâjik, bahuwa segala 'awrang, jarg 'ada Pemarentah djamâzat 'itu, merg'atorkan dan menatapkan bârang titah 'antâra dirinja 'akan pemaliharâ'an tuboh djamâzat, bahuwa soggoh p hâros marika 'itu memaliharâkan dirinja bâjik p, djângan 'ija simpang deri pada segala sawâtu, jarg 'Elmesêlh, gûruw kâmiij jarg 'asâ, 'itu sudah titahkan pada kâmiij. Maka 'awleh kârana sebâb 'itu kâmiij membawang sakalijen bitjâra dan sakalijen perpasânan mânusija, jarg 'awrang mâwu bâwa mâfokh 'akan berbowat sibâdet pada 'Allah; 'akan tondokh dan pakhsa farâhu hâti mânusija 'awlehnja 'itu, 'atas perij mâna djûga 'itu dâpat djâdi. Maka kâmiij kalâkh tarîma sâdja bârang jarg bergûna 'akan pejarâkan dan paliharâkan itihâd dan tsohbat, dan 'akan memegang segala sawâtu kabawah kabakti'an 'Allah 'itu. Maka bergûna kapada kardja 'itu peng'ujilan deri pada djamâzet; dan segala sawâtu jarg bergantung fertânja, 'itu pawn 'atas bûnji kalâm 'Allah.

X X X I I I.

Kâmiij pertjâja, bahuwa 'Ilah kâmiij jarg 'amat mûrah, sedang 'ija 'ingat 'akan kababâlan dan kalemâhan kâmiij, sudah titahkan bagi

kâmiij tanda p 'Esrâr 'akan mendjâdi materij segala djandjinja pada kâmiij, dan 'akan mendjâdi gâdej kabajikan dan nizmet 'Allah pada kâmiij, dan lagi 'akan pejarâkan dan paliharâkan 'imân kâmiij. Maka tanda p 'Esrâr 'itu 'ija sudah bertambahkan pada kalâm 'Indjil, 'akan mâkin meghâdapkan pada kâmiij dengan perij tlâhir, bâjik bârang jarg de'artikannja pada kâmiij 'awleh kalâmnya, bâjik bârang jarg dekar-djakannja didâlam hâti kâmiij dengan perij bâthin; sedang detogohkannja dan detatapknja didâlam kâmiij chalâts 'itu, jarg debahagikannja kapada kâmiij. Kârana tanda p 'Esrâr 'itu 'ada xalâmet p dan châtam p jarg kalihâtan deri pada hâl jarg bâthin dan ghâjib, 'awleh jarg mâna 'Allah bakardja didâlam kâmiij dengan khawat rôlhu-'lkhodus. Maka kalâkh tanda p 'ini bûkan 'ada sija p, 'ataw hampa, 'akan berdustâkan kâmiij, kârana 'Zisâj 'Elmesêlh 'ada kabenârannja, lâjin deri pada sijâpa tijâda 'itu 'akan 'ada bârang gunanja. Tambâhan padâlah pada kâmiij bilângan tanda p 'Esrâr 'itu, jarg 'Elmesêlh Gûruw kâmiij sudah titahkan pada kâmiij; maka tijâda 'itu lebèh deri pada duwa djûga, katahuwij, Permandijan jarg khodus, dan Perdjamuwan xasjâ 'Zisâj 'Elmesêlh jarg khodus 'itu.

X X X I V.

Kâmiij ber'imân dan 'ikhrâkan, bahuwa 'Zisâj 'Elmesêlh, jarg 'ada tamâmet Tawrât, 'awleh dârahnja jarg tertompah, telâh menjudahkan segala djenis penompâhan dârah, jarg 'awrang dâpat 'ataw hendakh merg'adâkan garang 'akan ghafîrat dan pembajâran kârana dawfa p, dan bahuwa 'ija, hâbis 'ija pûtus chitânet 'itu, jarg djâdi dengan tompah dârah, gantinja 'itu sudah titahkan Permandijan jarg khodus, 'awleh jarg mâna kâmiij defambotkan kapada djamâzat 'Allah, dan defakûkan deri pada segala 'umet lâjin p, dan deri pada segala 'agama jarg 'âfing, mendjâdi châtetnja sakâli p, sambil memâkej tandanja dan bakasnja 'itu. Maka 'itu bergûna pada kâmiij 'akan kasjaksi'an, bahuwa

huwa sampej salâma p nja 'ija hendakh mendjâdi 'Ilah kâmiij, sambil mendjâdi bagi kâmiij bâpa jang 'âmat meng'afijâniij. Maka sebab 'itu sudah 'ija sûroh permandikan sakalijen 'awrang jang deri pada châtietnja 'itu, dangan nama bâpa, dan 'anak laki p, dan rôlhu-'lhudus, dangan samâta p 'âjer sâdja: sambil meng'artikan pada kâmiij 'awlehnya 'itu, bahuwa seperti 'âjer menghapuskan nedjis tûboh, manakâla kâmiij desûram dangan dija 'itu, jang delihat 'âtas tûboh 'awrang jang tarîma Permandijan 'itu, dan tapertjik 'âtasnja, bahuwa demikijen djûga dârah 'Elmesêlhi berbowat dâlam bâthin djiwa dangan khawat rôlhu-'lhudus, jang memertjikij dan menjutjikan marîka 'itu deri pada segala dawsânja, dan per'ânakkh kâmiij pûla 'akan ber'ubah deri pada perij 'ânakh p morka, mendjâdi 'ânakh p 'Allah. Bûkan bahuwa demikijen 'itu djâdi 'awleh 'âjer jang dâhir, tetâpi 'awleh pemertjikan mahâ 'indah dârah 'ânakh 'Allah, jang 'upamânja lâwut KHolzum, jang hâros kâmiij menjabarâniij, 'akan lârîj berlepâs dirij kâmiij deri pada dulâmet Firzawn, 'ija 'itu, 'Iblîs, dan 'akan mâfokh kadâlam tânah Kanzân rôlhânij. Demikijen segala Pandita p deri pada fihaknja memberij pada kâmiij sir, dan bârang jang kalihâtan 'itu, tetâpi Tûhan kâmiij memberij pada kâmiij bârang jang ditandâ'ij 'awleh sir 'itu, jasnij, segala 'anugrah dan nizmêt jang tijâda kalihâtan, sedang 'ija bâsohkan, futjikan, dan perefihkan djiwa kâmiij deri pada sakalijen kajamâran dan perfalâhan, sambil membaharuwij hâti kâmiij, dan memunôhiij dija 'itu dangan segala djenis panghibôran, sambil meng'arunjâkan pada kâmiij jakhîn jang benâr deri pada kabajikannja 'abawij, dan berij kâmiij meng'enâkan parângij mânusia jang bahâru, dan menanggalkan parângij mânusia jang lâma dangan sakalijen perbowâtannja. Sebab 'itu kâmiij pertjâja, bahuwa djikalaw sa'awrang fuka mâfokh kahidôpan jang kakâl, hendakh 'ija depermandikan sakâli sâdja dangan Permandijan jang 'alâ,

dengan tijâda penah meng'ulang p dija 'itu: kârana lâgi kâmiij tijâda dâpat deper'ânakh duwa kâli. 'Adapawn Permandijan 'ini bûkan sâdja 'ada bergûna, salâma 'âjer 'itu 'ada di'âtas kâmiij, dan kâmiij menarîma 'âjer 'itu, tetâpi lâgi faganâp mâsa kahidôpan kâmiij lamânja. Sebab 'itu kâmiij membowang sangka 'awrang jang meng'ulang p Permandijan jang sasât 'itu, jang tijâda memadâkan sendirinja dangan Permandijan jang 'alâ jang sakâli sudah 'ija tarîma, dan lebeh deri pada 'itu 'ija membowang Permandijan ka'ânakh p 'awrang mû' min: maka kâmiij pertjâja, bahuwa marîka 'itu hâros depermandikan dan dematerikan dangan tanda perdjandji'an 'itu, seperti ka'ânakh p di'antâra 'awrang Jifrâ'ejl sudah dechatankan tatâp pada djandji'an 'itu djûga, jang telâh terdjandji pada ka'ânakh p kâmiij. Maka songgoh 'Elmesêlhi sudah menompah dârahnja 'akan membâsoh ka'ânakh p 'awrang mû' min, tijâda terkûrang deri pada 'ija sudah berbowat 'akan membâsoh 'awrang jang sâkhlil bâligh. Maka sebab 'itu hâros 'ija tarîma tanda dan sir 'itu deri pada bârang jang 'Elmesêlhi sudah berbowat kârana marîka 'itu: seperti mahâ besâr Tûhan pada mâsa Tawrât sudah berpasân membahâgij padânya sir perâsa sangsâra dan mawt 'Elmesêlhi 'itu, tijâda lâma komedijen deri pada per'anakkannja, sambil persombahkan kârananja sa'eikor 'ânakh domba, bârang jang 'adâlah sir jang menandâ'ij Sâsaj 'Elmesêlhi. Tambâhan bârang jang chitânet sudah meng'adâkan pada 'ânakh p khawn 'awrang Jehûdij, maka Permandijan meng'adâkan 'itu djûga pada ka'ânakh p kâmiij, bârang jang 'ada pônôn, sebab 'apa Rasûl Pawlus sebût Permandijan 'itu chitânet 'Elmesêlhi.

X X X V.

Kâmiij ber'imân dan 'ikhrârkan, bahuwa muchalits kâmiij Sâsaj 'Elmesêlhi sudah titahkan Perdjamuwan sa'âja jang khudus 'itu, 'akan memejârâkan dan memaliharâkan segala 'awrang jang sadija sudah 'ija per'ânakkhkan dija pûla, dan
(e 3) sudah

sudah perfatûbobkan dija dengan 'isij rûmahnja, jang 'ada djamâsetnja 'itu. 'Adapawn 'akan 'awrang jang telah taper'ânakhi pûla, bahuwa 'ada padanja duwa djenis kahidôpan, sawâtu badâniij dan dunjâwij, jang 'ija mempunjâ'ij deri pada hûlu per'ânakannja, dan jang 'ada sumûm pada sakalijen mânufija; jang lâjin 'itu rôlhâniij dan samâwij, jang deberikan padanja pada mâsa per'ânakannja jang kaduwa, jang djâdi 'awleh kalâm 'Indjil, ferta per fakutuwan dengan tûboh 'Elmesêlh, maka kahidôpan 'ini bûkan 'ada sumûm pada sakalijen 'awrang, hânja sâdja pada segala 'awrang jang terpilih 'awleh 'Allah. Demikijen 'Allah sudah meng'arunjâkan rawtij dunjâwij jang bejâsa 'itu, 'akan memaliharâkan kahidôpan badâniij dan dunjâwij, bârang jang bergûna 'akan kardja 'itu, dan 'ada sumûm pada sakalijen 'awrang, seperti kahidôpan. Tetâpi 'akan memaliharâkan kahidôpan rôlhâniij dan samâwij, jang 'awrang mu'min mempunjâ'ij, maka 'ija sudah menjûroh rawtij jang hîdop 'itu, jang sudah tûron deri dâlam sawrga, 'ija 'itu, 'Isâj 'Elmesêlh, jang pejarâkan dan paliharâkan kahidôpan rôlhâniij segala 'awrang mu'min, tatkâla 'ija demâkan, 'artinja, deperpunjâkan dan detarimâkan 'awleh 'imân tjara rôlhâniij. 'Akan menelâdankan pada kâmiij rawtij rôlhâniij dan samâwij 'ini, maka 'Elmesêlh sudah utahkan rawtij dunjâwij dan jang kalihâtan, bârang jang 'ada sir, jang menandâ'ij tûbohnja. Lâgi-pawn 'ija sudah titahkan 'âjer 'angawr, bârang jang 'ada sir, jang menandâ'ij dârahnja, 'itupawn 'akan berfakfi pada kâmiij, bahuwa seperti dangan sabenarnja kâmiij menarîma dan memegang sir 'itu pada târgan kâmiij, lâgi mâkan dan minom 'itu dangan mûlut kâmiij, 'awleh jang mâna kahidôpan kâmiij depaliharâkan, bagitu djûga dangan sabenarnja 'awleh 'imân (jang 'ada târgan dan mûlut djîwa kâmiij) kâmiij menjambot tûboh dan dârah muchalits kâmiij 'Elmesêlh jang songgoh 'itu kadâlam djîwa kâmiij 'akan memaliharâkan kahidôpan kâ-

mij rôlhâniij. 'Adapawn demikijen songgoh dan benâr, bahuwa 'Elmesêlh sudah titahkan tanda p nja Efrâr 'itu samênâ p. Maka kalâkh 'ija meng'ardjâkan didâlam kâmiij segala sawâtu jang dihâdapkannja pada mâta p kâmiij 'awleh tanda p jang khudus 'ini, welâkin sakhal kâmiij tijâda meng'arti perinja 'itu jang tijâda kalipûtan kapada kâmiij, seperti pakardja'at rôlhu-lkhudus 'itu 'ada tersembûnji, dan tijâda kalipûtan. Samantâra 'itu tijâda kâmiij bersâlah, manakâla kâmiij berkâta, bahuwa bârang jang demâkan dan deminom 'awleh kâmiij, 'itu 'ada tûboh dan dârah 'Elmesêlh jang châts dan hakhikhiij 'itu. 'Adapawn perij 'âtas jang mâna kâmiij santap 'itu bûkan 'ada mûlut, tetâpi rôlhi 'awleh 'imân. Demikijen kalâkh 'Isâj 'Elmesêlh tinggal santijâsa dûdokh pada târgan kânan 'Allah bapânya didâlam sawrga, dan hânja sasonggohnja tijâda debejarkannja dirinja lepâs deri pada memberij kâmiij ber'awleh bahagijan 'akan dija 'awleh 'imân. Perdjamuwan 'ini 'ada sadji'an rôlhâniij, dangan jang mâna 'Elmesêlh membahagikan pada kâmiij dirinja ferta dangan segala bendanja, dan 'antâra dûdokh sahidârgan 'ija berij kâmiij santap bâjik sendirinja, bâjik segala pahâla deri pada perâsa sangsârânya dan mawtinja, sedang 'ija memejarâkan, meng'awasâkan, dan menghiborkan djîwa kâmiij jang kafijan dan berdabâr 'itu dangan mâkan dâgingnja, lâgi berfedapkan, dan berfukâkan dija 'itu dangan minom dârahnja. Sjahdan djikalaw sakalipawn kaduwa tanda 'Efrâr 'ini sudah terhûborg dangan hâl jang detandâ'ij 'itu, maka hânja sasonggohnja tijâda 'ija detarîma 'awleh sakalijen 'awrang sâma dangan kaduwa perkâra 'ini. Songgohpawn 'awrang munâfikh tarîma sir 'itu 'akan lasnetnja, tetâpi tijâda 'ija tarîma hakhikhet sir 'itu, seperti Jehûdâ dan Simawn sa'awrang hubâtan 'itu kaduwânya pawn sudah tarîma sir 'itu, tetâpi bûkan 'ija sudah tarîma 'Elmesêlh, jang ditandâ'ij 'awlehnja 'itu, bârang jang debahagikan pada segala 'awrang mu'min sâdja. Pada 'âchirnja kâmiij tarîma sir

sir jang khudus 'itu dâlam perhimpônan 'umet 'Allah 'itu dergan karindâhan dan kafupânan, sambil memulijakan di'antâra kâmiij peng'ingâtan jang khudus 'akan mawt 'Elmesêth muchalits kâmiij dergan meng'utjap sukûr, dan membâwa desitu 'ikhrâr 'akan 'imân kâmiij, dan 'akan 'agama Mesêthij. 'Awleh kârana sebâb 'itu tijâda lhalâl sa'awrang dâtang kapadânya, tijâda dergan mentjawbâ'ij dirinja lebh dihûlu bâjik p, sopâja manakâla 'ija mâkan deri pada rawtij, dan minom deri pada tjâwan minôman 'ini, djângan 'ija mâkan dan minom mendâtangkan sawâtu hukûm ka'âtas sendirinja. Dergan sapâtah kâta, kâmiij de'adjakh 'awleh pakejan sir jang khudus 'ini 'akan râdjâ p menondjoki peng'asêhan kapadâ 'Allah dan kapadâ sâma mânusiija kâmiij. Sebâb 'itu kâmiij membowang segala penambâhan dan pendapâtan jang malxûn, jang 'awrang sudah membûboh dan bertjampor pada tanda p 'Esrâr 'ini, bârang jang mendedjiskan dija 'itu: dan berkâta, bahuwa hâros 'awrang memadâkan dirinja dergan titah 'itu, jang 'Elmesêth dan Rasûl p nja sudah meng'adjar kâmiij, dan bahuwa hâros 'awrang meng'atâkan bagitu, seperti marika 'itu sudah meng'atâkan 'akan lhal 'itu.

X X X V I.

Kâmiij pertjaja, bahuwa 'Ilah kâmiij jang 'amat mûrah, deri kârana sebâb kabinasâ'an segala bangsa mânusiija, sudah meng'angkat Râdja p, Panghûlu p, dan 'awrang besâr p, sedang dekahendakinja xâlam deparentahkan 'awleh titah p, dan hukûmet p, sopâja nakâlan mânusiija desijâsetkan, dan segala sawâtu djâdi dergan tartûb jang bâjik di'antâra segala mânusiija. 'Akan makhsûd 'ini 'ija sudah sarahkan pedang kadâlam tangan 'awrang besâr p, 'akan menjiksâkan 'awrang jang djâhat, dan 'akan melindongkan 'awrang jang bâjik. 'Adapawn djawâtannja 'itu 'ada, bukan sâdja 'ingat, dan berdjaga p 'akan pemarentâhan negerij 'itu, tetâpi lagi memaliharâkan pakardjâ'an djamâxet jang khudus 'itu, 'akan melaluwîj,

dan 'akan mendjâwohkan segala penjombâhan berhâla p, dan 'agama jang dusta, 'akan merobohkan karadjâ'an Dadjâl, dan 'akan menûloug karadjâ'an xâsâj 'Elmesêth 'itu bertambah p, dan 'akan menjûroh kalâm 'Indjil dechothbatkan pada segala tempat, sopâja sakalijen 'awrang meng'hormâtij 'Allâh, dan berbowat xibâdet padanja, seperti 'ija berpâsân didâlam kalâmnja. Tambâhan mäsing p sa'awrang, bagimâna djuga mertabetnja, lhalnja, 'ataw pangkatnja 'itu, berhûtang menaxalokhkan dirinja kabâwah 'awrang besâr p, membâjar 'upetij padanja, memberij h'ormat dan sùpan, lagi berbowat bakhti padanja dâlam segala sawâtu jang tijâda berlâwan dergan kalâm 'Allâh, sambil memôhonkan kârana marika 'itu didâlam segala permintâ'an dozânja, sopâja mahâ besâr Tûhan kahendâkij melaggarâkan marika 'itu pada segala djâlannja, dan sopâja kâmiij dâpat melakûkan kahidôpan tedôh dan sunija dergan tjap p xibâdet, dan 'ichlâts. Maka sebâb 'itu kâmiij membowang sangka segala 'awrang jang meng'ulang p Perman-dijan, dan segala 'awrang hûru hâra lâjin p, lagi sakalijen 'awrang jang membowang hukûmet segala 'awrang besâr p, dan hendakh menjadâkan madjilis xadâlet, sedang 'ija meng'adjar xumûm segala benda, dan menjongsongkan lhal kasutij'an, jang 'Allah sudah tûtahkan di'antâra segala mânusiija.

X X X V I I.

Pada 'âchirnja kâmiij pertjaja, menûrut kalâm 'Allâh, bahuwa manakâla wakhtu, jang tertantu 'awleh mahâ besâr Tûhan, (jang terbûni kapadâ segala machlûkh sakalijen) 'akan hâbis sampej, bilângan segala 'awrang pilêhan 'akan 'ada ganâp, Tûhan kâmiij xâsâj 'Elmesêth 'akan dâtang deri dâlam sawrga dergan tûbohnja jang kalihâtan, bagimâna 'ija sudah nâjik dergan kamulijâ'an besâr dan djâlâlet, 'akan menjatâkan sendirinja 'ada lhalâkim segala 'awrang jang hidop, dan jang mâti, manakâla 'ija 'akan menunûkan xâlam jang lâma 'ini dergan

degan 'âpij dan njâla mâwu perefihkan dija 'itu. Maka pada tatkâla 'itu sakalijen mânusijsa, mâwu lâki p, mâwu parampuwan, dan 'ânakh p, jang sudah 'ada deri pada permulâ'an dunjâ, datang kapada kasudâhannja 'itu, 'akan menghadap mâsiq p degan dirinja kapada hâkim jang besâr 'ini, sedang marika 'itu 'akan hâbis terpanggil 'awleh sawâra panghulu Melâ'ikat, dan 'awleh bûnji naf'irij 'Allah; kârana sakalijen 'awrang jang sudah mâti 'itu 'akan bangkit deri dâlam bûmi, sedang segala njâwa sudah dehûbongkan, dan depafertâkan degan tûbohnja jang châts, degan jang mâna 'ija sudah hîdop. 'Adapawn 'akan segala 'awrang jang pada tatkâla 'itu 'akan hîdop lâgi, marika 'itu tijâda 'akan mâti, seperti 'awrang lâjin p, tetapi 'ija 'akan de'ubahkan pada sakitjap mâta djûga, dan dedjadiakan kaluwar deri pada perij jang karusâkan, datang kapada perij jang tijâda karusâkan. Pada tatkâla 'itu segala kitâb, 'ija 'itu, fatâhu segala hâti mânusijsa 'akan debukâkan, dan segala 'awrang mâti p 'akan delhukumkan, sakira p bârang jang telah debowatnja dâlam dunjâ 'ini, mâwu bâjik, mâwu djâhat. Behkan 'akan sasawâtu perkatâ'an sijsa p, bârang jang dekatâkan 'awleh mânusijsa, 'ija nanti memberij perkirâ'an: bârang jang 'awrang 'itij dunjâ tijâda kira p kan lâjin deri pada permajinan, dan persandâ'an djûga: maka pada tatkâla 'itu segala rahasijsa, dan nifâkh mânusijsa 'akan debukâkan turus tarang dihadapan sakalijen 'awrang. Sebâb 'itu maka peng'ingâtan dijânet 'ini songgoh 'ada hajbat, dan kakadjûtan pada segala 'awrang djâhat dan fâsikh, tetapi tertjita sakâli p, dan kahibôran pada segala 'awrang tsâleth dan mutstha'aj: sedang pada tatkâla 'itu kalepâsannja 'akan deganâpij degan sempornânja, sahingga marika 'itu 'akan tarima desitu segala bowah p lelahnja dan sûsahnja, jang marika 'itu 'akan hâbis menanggong; tûlusnja 'akan katahuwan pada sakalijen 'awrang, dan marika 'itu 'akan melîhat perbalâsan jang hajbat 'itu, jang 'Allah 'akan

melakûkan 'âtas segala 'awrang fâsikh, jang sudah meng'adâkan 'anjâja, sûsah, dan kafukâran padanja 'itu dâlam dunjâ 'ini. Maka marika 'itu 'akan detampeleh 'awleh kasjak-si'an fatâhu hatinja jang châts, dan 'ija 'akan ber'awleh perij jang tijâda kamatijan, 'itupawn sopâja 'ija kena sangsâra didâlam 'âpij jang kakâ, jang sudah terlangkap bagi 'Iblis dan bagi surôhan p nja. Tetapi disabelah lâjin, segala 'awrang mu'min dan mutstha'aj 'akan depermakotâkan degan kamulijâ'an dan hormat. Bahuwa 'ânakh 'Allah 'akan meng'akaw namanja dihadapan 'Allah bapanja, dan dihadapan segala Melâ'ikatnja jang terpîleh; bahuwa samowa 'âjer mâta 'akan desâpuw hâbis deri pada mâta p nja; maka segala hâl-nja, jang pada sakârang 'ini dekîra p kan mobdis, dan fâsikh 'awleh bânjakh hâkim, dan 'awrang besâr p, 'itu 'akan katahuwan 'ada hâl 'ânakh 'Allah. 'Adapawn 'akan kabalâfan nismet, maka mahâ besâr Tûhan 'akan memberij marika 'itu mempunjâ'ij sakijen besâr kamulijâ'an, jang tijâda penah hâti mânusijsa dâpat meng'ira p ij. 'Awleh kârana sebâb 'itu kâmijsa menanti degan rinduw dendam 'akan hârijsa jang besâr 'itu, 'akan ber'awleh degan sempornânja sakalijen djandji'an 'Allah degan berkat ʼĪsâj 'Elmesêh Tûhan kâmijsa.

'I CH T I TS Â R

'A G A M A M E S Ê H H I J,

Gûna segala 'awrang jang sika mâfokh kapada perdjamuwan ʼĪsâj mahâ Tûhan jang khudus 'itu.

1 Sû'al. Barapa bahâgij 'ada hâros bagîmu meng'atahuwij, sopâja ferta panghibôran 'angkaw dâpat hîdop dan mâti degan chalâts?

Djawâb.

Djawâb. Tiga bahâgij. Pertâma, barapa besâr 'ada dawsâku dan tjelakâku. Kaduwa, bagimâna bejta melepaskan deri pada segala dawsâku dan tjelakâku. Katiga, bagimâna bejta dâpat memberij hukûr pada 'Allah deri kârana kalepâsan jang demikijen 'itu.

FATSAL JANG PERTÂMA.

Pada mentjeriterâkan tjelâka mânusia.

2 Sû'âl. Deri mâna 'angkaw kenâl tjelakamu?

Djawâb. Deri pada sjarizet 'Allah.

3 Sû'âl. 'Apa deritahkan 'Allah padâmu dâlam sjarizetnja?

Djawâb. 'Itu djuga jang 'Allah sudâh menjimpan bagi kâmiij dergan sûratnja dâlam kafapûloh penjurôhan 'itu, jang demikijen babûnji. Kal. 20. 'Ulâ. 5.

'Aku 'inilah Huwa 'Ilahmu, jang sudâh meng'aluwarkan kâmu deri dâlam tânah Mitsir, deri dâlam rûmah perhambâ'an.

Penjurôhan jang Pertâma.

Djângan 'ada padâmu 'Ilah lâjin deri pada hadlretku.

Penjurôhan jang kaduwa.

Djângan 'angkaw kardjâkan bagimu bârang pâtong, dan segala rûpa bârang sasawâtu jang 'ada pada lûngit di'âtas, 'âtaw jang 'ada 'âtas bûmi dibâwah, 'âtaw jang 'ada dâlam 'âjer dibâwah pada bûmi 'itu. Djângan 'angkaw tondokh dirîmu kapadânja, dan djângan berbakhti baginja, kârana 'aku 'ini Huwa 'Ilahmu 'ada 'Ilah tjemburuwan, jang berbâlaskan sâlah segala bâpa pada 'ânakh p nja sampej pada pûpu jang katiga dan jang ka'ampat deri pada sakalijen 'awrang jang membintijij 'aku. Tetâpi jang berbowat kamurâhan pada barîbu p deri pada sakalijen 'awrang jang meng'asêhij 'aku, dan jang memaliharâkan pasân p ku.

Penjurôhan jang katiga.

Djângan 'angkaw sebût nama Huwa 'Ilahmu sija p: Kârana tijâda Huwa 'âkan kira p kan sûtijij deri pada sâlah 'awrang 'itu jang sebût namânja sija p.

Penjurôhan jang ka'ampat.

'Ingatlah 'angkaw pada hârij sabtu 'âkan mengkhuduskan 'itu. 'Anâm hârij lamânja hendaklah 'angkaw berdjâka, dan berbowat segala kardjâmu. Tetâpi hârij jang katûdjoh 'ada sabtu bagi Huwa 'Ilahmu: Tatkâla 'itu djângan berbowat bârang kardja, 'angkaw 'ini, dan 'ânakhmu lâki p, dan 'ânakhmu parampuwan, sahajâmu lâki p, dan sahajâmu parampuwan, dan binâtangmu, dan 'awrang 'ângmu jang 'ada didâlam segala pintu gerbangmu. Kârana dâlam 'anâm hârij Huwa sudâh mendjadikan sawrga, lûgi lûngit, dan bûmi ferta lâwut, dan sakalijen 'itij samowânja; maka 'ija berhentilah pada hârij jang katûdjoh, tâgal 'itu telâh deberkatij Huwa 'âkan hârij sabtu, lâlû dekhuduskannja 'itu.

Penjurôhan jang kalîma.

Berilah 'angkaw Hhormat 'âkan bapâmu, dan 'âkan 'ibûmu, sopâja taperlandjutkan hârij p mu ditânah 'itu jang Huwa 'Ilahmu 'ada berikan padâmu.

Penjurôhan jang ka'anâm.

Djângan 'angkaw membûnoh.

Penjurôhan jang katûdjoh.

Djângan 'angkaw bermûkah.

Penjurôhan jang kadawlâpan.

Djângan 'angkaw menjûrij.

Penjurôhan jang kasembîlan.

Djângan 'angkaw nâjik sâksi dusta 'âtas tamânmu.

Penjurôhan jang kafapûloh.

Djângan 'angkaw 'ingin 'âkan rûmah tamânmu: djângan 'angkaw 'ingin 'âkan bîni tamânmu, dan 'âkan sahajânja lâki p, dan sahajânja parampuwan, dan 'âkan lembûnja, dan 'âkan kalidejnja, dan 'âkan bârang sasawâtu jang pûnja tamânmu.

4 Sû'âl. Bagimâna kafapûloh penjurôhan 'ini debahâgij?

Djawâb. Kapada duwa lôh.

5 Sû'âl. 'Apâta djumlat segala sasawâtu jang 'Allah titahkan padamu dâlam ka'ampat penjurôhan deri pada lôh jang pertama?

Djawâb. Sopâja bejta merg'asêhij mahâ besâr Tûhan 'Ilahku, dergan saganâp hatiku, dan dergan saganâp djiwâku, dan dergan saganâp sakhalku, dan dergan sakalijen khowatku: 'ini 'ada penjurôhan jang pertama dan jang besâr.

6 Sû'âl. 'Apâta djumlat segala sasawâtu jang 'Allah titahkan padamu dâlam ka'anam penjurôhan deri pada lôh jang kaduwa?

Djawâb. Sopâja bejta merg'asêhij samâku mânusija seperti sendiriku. Pada kaduwa penjurôhan 'ini bergantong saganâp tawrât dan segala nabij.

7 Sû'âl. Dâpatkah 'angkaw tûrut sakalijen 'ini dergan sempornânja?

Djawâb. Bûkan: tetâpi deri pada thabizet bejta tjenderong 'akan bintij 'Allah, dan sama mânusija bejta: lâlû 'akan melangkah sakalijen penjurôhan 'Allah dergan kira p an, dergan perkata'an, dan dergan perbowâtan.

8 Sû'âl. Sudahkah 'Allah mendjadikan 'angkaw 'ini demikijen djâhat, dan binâfa thabizetmu?

Djawâb. Bûkan: tetâpi 'ija sudah mendjadikan bejta bâjik, dan sarûpa telâdannja, dergan mazrifet 'Allah, sadâlet dan khod-sijet kabenâran.

9 Sû'âl. Deri mâna kalâkh dâtang kabinasâ'an 'itu jang 'ada didâlammu?

Djawâb. Deri pada kadjatôhan dan kadurhakâ'an 'Âdam dan Hawâ dâlam Firdaws, dimâna thabizet kâmiij demikijen sudah binâfa, maka kâmiij sakalijen deperkandongan dan deper'ânakkan dergan dawfa.

10 Sû'âl. 'Apâta kadurhakâ'an 'itu?

Djawâb. Bahuwa marika 'itu sudah mâkan deri pada bowah pônôn kâjuw, jang 'Allah sudahlah melârang padânja.

11 Sû'âl. 'Adâkah kadurhakâ'an 'Âdam 'itu kena kâmiij?

Djawâb. Behkan songgoh p: kârana 'ijâlah Bâpa sakalijen kâmiij: dan 'awlehnja sakalijen kâmiij sudah berdawfa.

12 Sû'âl. 'Adâkah kalâkh kâmiij tijâda lâjik kapada bârang kabiidjikan, sa'awleh p deri pada kâmiij sendirij, tetâpi tjenderong djûga kapada segala kadjahâtan?

Djawâb. Behkan; melâjinkan kâmiij deper'ânakkan pûla 'awleh Rôh 'Allah.

13 Sû'âl. Mawûkah 'Allah lepaskan deri pada sjiksânja kadurhakâ'an dan kabinasâ'an jang demikijen 'itu?

Djawâb. Bûkan. Tetâpi dergan hukumnja jang sâdil 'ija mâwu sjiksâkan dija dâlam dunjâ 'ini, dan dâlam 'âchirat, seperti 'ada tersûrat: Kûtokh 'âtas sasa'awrang jang tijâda tinggal tatâp pada segala bârang jang tersûrat didâlam kitâb tawrât, 'akan berlakûkan dija 'itu.

FATSAL JANG KADUWA.

Pada mentjeriterâkan kalepâsan mânusija deri pada tjelakânja.

14 Sû'âl. Bagimâna 'angkaw dâpat lûput deri pada sjikfa 'ini, dan kombâli kapada nizmet?

Djawâb. 'Awleh sa'awrang wasith demikijen, jang sama p 'ada 'Allah jang songgoh, dan mânusija jang songgoh lâgi sâdil.

15 Sû'âl. Sijapâta wasith 'itu djûga?

Djawâb. 'Ijâlah Tûhan kâmiij Zisâj 'Elmesêth, jang pada sawâtu djûga 'okhnûm 'ada 'Allah jang songgoh, dan mânusija jang songgoh lâgi sâdil.

16 Sû'âl. Tijadâkah Melâ'ikat 'itu dâpat 'ada wasith kâmiij?

Djawâb. Tijâda: kârana marika 'itu bûkan 'ada 'Allah, dan bûkan mânusija.

17 Sû'âl. Tijadâkah 'awrang marthûm 'itu dâpat 'ada wasith kâmiij?

Djawâb.

Djawâb. Tijâda : kârana marîka 'itu sendî-rij suda berdawfa , dan suda tijâda dechalâtskan melâjinkan 'awleh wasîth 'itu djûga.

18 Sû'âl. 'Adâkah lâgi sakalijen mânusia ber'awleh pûla chalâts 'awleh ʔisâj wasîth 'itu , seperti sakalijennja suda kena laznet 'awleh 'Adam?

Djawâb. Bûkan : melâjinkan 'awrang 'itu sâdja jang 'awleh 'imân jang betûl menjambot dija : seperti 'ada tersûrat Jah. 3:16. Sasangat 'Allah suda meng'asêhij 'isij dunjâ , sahingga 'ija suda karunjakan 'anaknja lâki p jang tonggal , sopâja sasa'awrang jang pertjaja 'akan dija 'itu djârgan binâsa , hânja ber'awleh kahidôpan kakal.

19 Sû'âl. 'Apa 'ada 'imân jang betûl?

Djawâb. 'Itu 'ada bârang peng'enâlan jang songgoh 'akan 'Allah dan 'akan segala djandjinja jang suda denjatâkan pada kâmiij dâlam 'indjil : lâgi bârang pengharâpan jang songgoh , bahuwa segala dawfa p ku suda ter'ampon padâku 'awleh kârana sebab 'Elmesêh.

20 Sû'âl. 'Apâtah djumlat segala sasawâtu jang 'Allah suda djandji pada kâmiij dâlam 'indjil , lâgi suda sûroh kâmiij pertjaja?

Djawâb. 'Itulah tersimpan didâlam kaduwa belâs perkâra 'imân Mesêhij jang ʔâm 'itu , jang demikijen bunjinja.

1 Bejta pertjaja 'akan 'Allah Bâpa , jang mahâ kawâsa chalâkh lângit dan bûmi.

2 Dan 'akan ʔisâj 'Elmesêh 'anaknja jang tonggal , jang Tûhan kâmiij :

3 Jang deri pada khowat rôlhu-'lkhudus suda diperkandorngkan dan deper'ânakhkan 'awleh parâwan Marjam :

4 Jang suda merasâ'ij fangsâra dibâwah Pontijus Pilâtus , jang suda detfalibkan , mâti dan detânamkan , jang suda tûron kanâraka :

5 Jang pada hârij jang katiga suda bangkit deri 'antâra 'awrang mâti p :

6 Jang suda nâjik kafawrga , dûdokh pada

târgan kânan 'Allah bâpa jang mahâ kawâsa 'itu :

7 Deri mâna 'ija 'akan dârang meng'hukumkan segala 'awrang jang hîdop dan jang mâti.

8 Bejta pertjaja 'akan rôlhu-'lkhudus.

9 Bejta pertjaja 'ada sawâtu djamâzat Mesêhij jang mukhâdas dan ʔâm , persakutuwan segala 'awrang mukhâdas :

10 Ka'ampônân segala dawfa :

11 Kabangkîtan segala dâging :

12 Dan kahidôpan kakal.

21 Sû'âl. 'Apabila 'angkaw meng'akaw dirîmu pertjaja 'akan 'Allah bâpa , dan 'anak lâki p , dan rôlhu-'lkhudus , 'adâkah 'angkaw meng'arti 'awlehnja 'itu tîga 'Allah ?

Djawâb. Bûkan sâperkâra : kârana 'ada djûga 'Allah jang 'asâ dan benâr.

22 Sû'âl. Sebab 'apa kalâkh 'angkaw sebût tîga , bâpa , 'anak lâki p , dan rôlhu-'lkhudus ?

Djawâb. Sebab 'Allah suda menjatâkan sendirînja demikijen dâlam kalâmnya , bahuwa katîga 'okhnûm jang terfarâkh 'ini 'ada 'Allah jang 'asâ dan benâr , seperti lâgi kâmiij suda depermandikan dengan nâma bâpa , dan 'anak lâki p , dan rôlhu-'lkhudus.

23 Sû'âl. 'Apa 'angkaw pertjaja dengan meng'atâkan perkata'an 'ini : Bejta pertjaja 'akan 'Allah Bâpa , jang mahâ kawâsa chalâkh lângit dan bûmi ?

Djawâb. Bahuwa Bâpa Tûhan kâmiij ʔisâj 'Elmesêh jang khadîm 'itu , jang suda mendjâdikan lângit dan bûmi deri pada sudum , dan lâgi meng'alanggarâkan 'itu 'awleh makh-daretnja , 'itu 'awleh kârana 'anaknja 'Elmesêh 'ada 'Ilahku dan bapâku.

24 Sû'âl. 'Apa 'angkaw pertjaja dengan meng'atâkan perkata'an 'ini : Dan 'akan ʔisâj 'Elmesêh 'anaknja jang tonggal jang Tûhan kâmiij ?

Djawâb. Bahuwa ʔisâj 'Elmesêh 'ada 'anak bâpa 'itu jang khadîm dan tonggal , sadzât dengan 'Allah jang bâpa dan dengan rôlhu-'lkhudus.

25 Sû'âl. Bûkankah 'aigkaw pertjaja, ba-huwa 'ija lagi sudah djâdi mânusia?

Djawâb. Behkan: kârana deri pada khawat rôlhu-'lkhudus sudah 'ija deperkandongan, dan deper'ânakkan 'awleh parâwan Marjam.

26 Sû'âl. Sudahkah kalâkh 'Ilahijet ber-lajinan mendjâdi nâsût?

Djawâb. Bûkan: kârana 'Ilahijet 'itu tijâda kalajinan.

27 Sû'âl. Bagimâna kalâkh sudah 'ija djâdi mânusia?

Djawâb. 'Awleh peng'ambilan nâsût 'itu kapada ka'afâ'an 'okhnûmnja.

28 Sû'âl. Sudahkah kalâkh 'ija menûronkan nâsûtja deri dâlam sawrga?

Djawâb. Bûkan: Tetâpi 'ija sudah meng'am-bil dija 'itu deri pada parâwan Marjam 'aw-leh pakardjâ'an rôlhu-'lkhudus, maka bagitu sudah 'ija djâdi saperij dangan kâmiij jang sù-dâra p nja dâlam segala safaawâtu, melâjinkan dâlam dawfa. Zibr. 2: 17. dan 4: 15.

29 Sû'âl. Sebâb 'apa 'ija denamâ'ij 'Isâj, 'ija 'itu, muchalits.

Djawâb. Sebâb 'ija menchalâtskan khawmnja deri pada dawfa p nja.

30 Sû'âl. Tijadakah bârang sa'awrang muchalits jang lâjin?

Djawâb. Tijâda: kârana bûkan 'ada nâma lâjin dibâwah langit, jang telâh deberikan 'an-târa mânusia p jang 'awlehnja hâros kâmiij dechalâtskan, melâjinkan 'awleh nâma 'Isâj. KHi. 4: 12.

31 Sû'âl. Sebâb 'apa 'ija denamâ'ij 'Elmesêh, 'ija 'itu, 'urâpan?

Djawâb. Sebâb 'ija sudah de'urâpiij dangan rôlhu-'lkhudus, dan sudah detantûkan 'awleh 'Allah bâpa mendjâdi nabij kâmiij jang besâr, mendjâdi 'imâm kâmiij jang 'afâ, dan mendjâ-di fulthân kâmiij jang kakâl.

32 Sû'âl. 'Apâtah kalâkh 'Isâj 'Elmesêh sudah berbowat 'akan menchalâtskan kâmiij?

Djawâb. Kârana kâmiij sudah 'ija merasâ'ij sangsâra, sudah detsalibkan dan mâti, sudah

detânamkan dan tûron kanâraka, 'artinja, sudah 'ija merasâ'ij sangsâra kanârakâ'an, dan demikijen sudah 'ija berbowat kabakhtijan ka-pada bapânya, sopâja melepaskannja kâmiij deri pada sjiika dawfa dâlam dunjâ dan dâlam 'âchirat.

33 Sû'âl. Pada dzât jang mâna sudah 'ija merasâ'ij sangsâra 'itu?

Djawâb. Pada nâsûtja sâdja, 'ija 'itu, pada djiwânja dan tûbohnja.

34 Sû'âl. 'Apâtah tûlong kalâkh 'Ilahijetnja sudah membâwa kapada pakardjâ'an 'ini?

Djawâb. 'Ilahijetnja 'itu 'awleh khawatnja sudah meng'arâfij nâsût jang ter'ambil 'itu demikijen, maka sudah 'ija bawleh mendirita kabarâtan morka 'Allah 'âtas dawfa, dan melepaskan kâmiij deri padânja 'itu.

35 Sû'âl. Sudahkah kalâkh 'Elmesêh ting-gal dangan matinja?

Djawâb. Bûkan: Tetâpi pada hârij jang katiga sudah 'ija bangkit deri 'antâra 'awrang mati p, 'akan tazdîl kâmiij. Rawm. 4: 25.

36 Sû'âl. Dimâna garang 'ada 'Elmesêh pada sakârang 'ini 'akan nâsûtja?

Djawâb. Sudah 'ija najik kasawrga, dûdoki pada tangan kânan 'Allah bâpa, 'artinja, sudah 'ija ter'angkat kapada mahâ besâr ka-mulijâ'an lebèh tinggi deri pada samowa machlûkh. 'Efs. 1: 20, 21.

37 Sû'âl. Sebâb 'apa sudah 'ija ter'angkat kasâna fatinggij demikijen?

Djawâb. 'Istemejwa sopâja deri sâna 'ija memarentahkan djamâzetnja, dan mendjâdi hafîz kâmiij sama Bâpa.

38 Sû'âl. Bûkankah kalâkh 'ija menjertâ'ij kâmiij sampej kapada kaputûsan zâlam, se-perti 'ija sudah djandji pada kâmiij? Mat. 28: 20.

Djawâb. Dangan 'Ilahijetnja, djalâletnja, nizmetsnja, dan rôlnja tijâda penah 'ija tjerej deri pada kâmiij: tetâpi dangan nâsûtja 'ija tinggal didâlam sawrga, sahingga sakâli 'ija 'akan datang menglhukumkan segala 'awrang jang hîdop, dan jang mâti.

39 Sû'âl. 'Apa kâmu pertjâja 'âkan rôhhu-
-lkhudus?

Djawâb. Bahuwa 'ada 'ija sâma p dengen
bâpa dan 'ânakh lâki p 'itu 'Allah lkhikhij
dan khadîm: dan bahuwa 'ija telâh de'anuga-
rahan deri pada fihak bâpa 'awleh 'Elme-
sêlh padâku, dan per'ânakhkan bejta pûla,
merghentar bejta kapada samowa kabenâran,
lâgi merghiborkan bejta, dan tinggal ferta
bejta sampej salâma p nja.

40 Sû'âl. 'Apa kâmu pertjâja 'âkan dja-
mâzat jang mukhadâs dan sâam 'itu?

Djawâb. Bahuwa 'ânakh 'Allah 'awleh
rôhnja dan kalâmnya deri pada segala bangsa
mânusija merghimponkan bagi dirinja segala
'awrang jang terpîleh 'âkan ber'awleh kahidô-
pan kakâl, mendjâdi sawâtu djamâzat: maka
bejta pertjâja bahuwa bejta 'ini 'ada sawâtu
'anggawta jang hîdop deri padânya 'itu, dan
'âkan tinggal demikijen sampej salâma p nja.

41 Sû'âl. Dimâna garang 'ija merghimpon-
kan djamâzat 'ini?

Djawâb. Pada segala tempat dimâna 'aw-
rang berchothbatkan kalâm 'Allah dengan sa-
betulnja, dan mendjawat tanda p 'Esrâr jang
khudus tûrut titah 'Elmesêlh.

42 Sû'âl. 'Apâtah kabajikan 'itu jang 'Allah
karunjâkan pada djamâzat 'ini?

Djawâb. 'Ija karunjâkan padânya ka'ampô-
nan segala dawfa, kabangkitan segala dâging,
dan kahidôpan kakâl.

43 Sû'âl. 'Apa fâjidah kalâkh 'angkaw
ber'awleh sedang 'angkaw pertjâja sakalijen
'ini?

Djawâb. Bahuwa 'awleh berkat 'Elmesêlh
bejta 'ada xâdil dihadâpan 'Allah. Rawm.
5: 1.

44 Sû'âl. Butapa perij 'angkaw 'ada xâdil
dihadâpan 'Allah?

Djawâb. 'Awleh 'imân jang betul 'âkan
xisaj 'Elmesêlh sâdja.

45 Sû'âl. 'Apâtah 'artinja 'itu, bahuwa
'awleh 'imân sâdja 'angkaw 'ada xâdil?

Djawâb. Demikijen, maka pembajâran dan
xadâlet 'Elmesêlh jang semporna 'itu sâdja
de'ihhisâbkan 'awleh 'Allah padâku, jang
'awlehnja segala dawfa p ku ter'ampon padâ-
ku, dan bejta djâdi wârîtz kahidôpan kakâl,
lâgipawn bahuwa bejta tijâda bawleh menjam-
bot segala 'itu melâjinkan 'awleh 'imân.

46 Sû'âl. Sebab 'apa segala perbowâtan
kâmiij jang tsâlelh 'itu tijâda dâpat 'ada xadâ-
let kâmiij dihadâpan 'Allah, 'araw sawâtu ba-
hagijan deri padânya 'itu?

Djawâb. Sebab bahuwa lâgi segala perbo-
wâtan kâmiij jang terbâjik pada mâfa kahidô-
pan 'ini sakalijennja 'itu kûrang sempornanja,
dan berlûmor dengen dawfa djûga.

47 Sû'âl. Tijadakah kalâkh segala perbo-
wâtan kâmiij jang tsâlelh 'itu bârang pahalânja,
jang 'Allah mâwu membâlas djûga dâlam
dunja 'ini dan dâlam 'âchirat?

Djawâb. Pembalâsan 'ini tijâda djâdi deri
pada bârang pahâla, hânja deri pada nizmêt
djûga.

48 Sû'âl. Sijâpa meng'ardjâkan 'imân 'itu
didâlammu?

Djawâb. Rôhhu-lkhudus.

49 Sû'âl. 'Awleh 'upâja mâna?

Djawâb. 'Awleh penegar kalâm jang te-
lâh dechothbatkan. Rawm. 10: 14, 17.

50 Sû'âl. Bagimâna 'ija menogohkan 'imân
'itu?

Djawâb. 'Awleh kalâm jang telâh dechoth-
batkan 'itu djûga, dan 'awleh pakejan tan-
da p 'Esrâr.

51 Sû'âl. 'Apakah tanda p 'Esrâr 'itu?

Djawâb. Xalâmet p dan châtam p jang
khudus, jang telâh detitahkan 'Allah, sopâja
'awlehnja 'itu 'ija jakhinkan kâmiij, bahuwa
deri kârana persombâhan sombileh p an 'El-
mesêlh jang 'alâ 'itu, jang telâh deganâpiij
pada kâjuw tsalib deri pada nizmêt 'ija
meng'anugarahkan pada kâmiij ka'ampônân
segala dawfa, dan kahidôpan kakâl.

52 Sû'âl. Barapa tanda 'Esrâr 'Elmesêlh
(f 3) fudâh

sudah titahkan didalam perdjandji'an baharu?

Djawâb. Duwa: permandijan jang khudus dan perdjamuwan safsâ jang khudus 'itu.

53 Sû'âl. 'Apatah tanda jang tlâhir didalam permandijan 'itu?

Djawâb. 'Ajer 'itu jang sertanja kâmiy depermandikan dengan nama bapa, dan 'anak laki p, dan rôthu 'lkhudus.

54 Sû'âl. 'Apa detandâ'ij dan dechâtamkan 'awlehnja 'itu?

Djawâb. Pembasôhan dawfa p 'awleh darah dan rôth 'Isâj 'Elmesêth.

55 Sû'âl. Dimâna 'Elmesêth sudah djandji 'itu pada kâmiy?

Djawâb. Didalam titah permandijan 'itu jang demikijen babûnji:

Pergilah kâmu berdjâlan kapada faganap dunjâ, chothbatkanlah 'indjil pada sakalijen machlûkh. Sijapa jang sudah pertjaja dan depermandikan, 'ija 'akan ber'awleh chalâts; tetapi sijapa jang sudah tijâda pertjaja, 'ija 'akan kena kutoh.

56 Sû'âl. 'Adakah lagi hhalâl 'awrang permandikan ka'ânakh p?

Djawâb. Behkan: kârana marika 'itu sama dengan 'awrang bâligh telah ber'awleh bahagijan 'akan perdjandji'an 'Allah dan 'akan perhimpônannja.

57 Sû'âl. 'Apatah tanda jang tlâhir didalam perdjamuwan safsâ 'itu?

Djawâb. Rawtij terpitjah 'itu jang kâmiy mâkan, dan 'ajer 'angawr tertompah 'itu jang kâmiy minom 'akan per'ingâtan perâsa fangsâra dan mawt 'Elmesêth.

58 Sû'âl. 'Apa detandâ'ij dan dechâtamkan 'awlehnja 'itu?

Djawâb. Bahuwa 'Elmesêth memberij djiwa kâmiy mâkan dan minom tûbohnja jang telah detâlîbkan, dan dârahnja jang telah tertompah 'akan ber'awleh kahidôpan kakâl.

59 Sû'âl. Dimâna 'Elmesêth sudah djandji 'itu pada kâmiy?

Djawâb. Didalam titah perdjamuwan safsâ

'itu, jang tersurat 'awleh Rasûl Pawlus, demikijen bunjinja: 1 Kor. 11: 23, 24, 25, 26.

Kârana 'aku 'ini sudah tarima deri pada mahâ Tûhan bârang jang 'aku lagi sudah sarahkan pada kâmu, bahuwa mahâ Tûhan 'Isâj, pada mâlam 'itu tatkâla 'ija telah difemûkan, sudah merg'ambil rawtij: dan satelâh sudah de'utjapnja hukûr, maka 'ijapawn pitjahkanlah 'itu, dan sabdalah, 'ambillah, santaplah: 'itu djûga 'ada tûbohku jang depitjahkan kârana kâmu: berbowatlah demikijen 'ini 'akan per'ingâtanku. Sabâgej lagi tjâwan minôman komedijen deri pada santap safsâ, sabdânja, tjâwan minôman 'ini 'ada watsijet baharu didalam dârahku. Berbowatlah demikijen 'ini, fabarapa kâli kâmu 'akan minom 'akan per'ingâtanku. Kârana fabarapa kâli kâmu 'akan mâkan rawtij 'ini, dan minom 'isij tjâwan minôman 'ini, maka hendaklah kâmu menchabarkan mawt mahâ Tûhan, sahingga 'ija datang.

60 Sû'âl. 'Adakah rawtij 'itu berlajinan mendjâdi tûboh 'Elmesêth, dan 'ajer 'angawr 'itu mendjâdi dârahnja?

Djawâb. Bûkan: kârana tijâda 'itu lâjin deri pada seperti 'ajer dalam permandijan 'itu tijâda berlajinan mendjâdi dârah 'Elmesêth.

61 Sû'âl. Bagimâna hâros 'angkaw menjawbâ'ij sendirîmu dihûlu deri pada 'angkaw mâfokh santap perdjamuwan safsâ mahâ Tûhan?

Djawâb. Pertama, sahârosnja bejta parikfa, kâlû p bejta duka tjita sakâlî p deri kârana dawfa p ku, dan 'awleh kârana sebâb 'itu bejta merindahkan diriku dihadâpan hadlret 'Allah. Kaduwa, kâlû p bejta pertjaja dan hârap, bahuwa segala dawfa p ku sudah ter'ampon padâku 'awleh kârana sebâb 'Elmesêth. Katiga, kâlû p lagi bejta dengan 'usâha hatiku mempunjâ'ij sawâtu nijet 'akan berdjâlan santijâsa menûrut sakalijen perbowatan jang bâjik.

62 Sû'âl. Halâlkah lagi memberij segala 'awrang

'awrang jang meng'adjar peng'adjaran jang punoh kufûr, 'ataw melakûkan kahidôpan jang memberij hak 'itu mâsokh santap perdjamuwan safsâ?

Djawâb. Bûkan: sopâja djângan perdjandji'an 'Allah denedjiskan, dan morkanja de'adâkan di'âtas faganap perhimpônân.

63 Sû'al. 'Apâtah kalâkh hâros kâmiij berbowat pada hâl 'awrang jang sabag'ini?

Djawâb. Tûrut pasân 'itu jang 'Elmesêlh fudâh titahkan pada kâmiij 'âkan hâl 'ini. Mat. 18: 15, 16, 17. jang demikijen babûnji.

Tetâpi djikalaw fudarâmu lâki p fudâh berdawfa kapadâmu, pergilah dan togorlah dija di'antara 'angkaw dan dija sa'awrang. Djikalaw 'ija menergar 'âkan dikaw, maka 'angkaw fudâh berlâba fudarâmu. Tetâpi djikalaw tijâda 'ija menergar 'âkan dikaw, 'ambillah lâgi fertâmu sa'awrang 'ataw duwa 'awrang: sopâja 'âtas bûnji mûlut duwa 'ataw tiga 'awrang hakfi berdriij sasawâtu perkata'an. Dan djikalaw 'ija 'anggan dengar 'âkan marika 'itu, berilah 'itu tâhu pada djamâzet: dan djikalaw lâgi 'ija 'anggan dengar 'âkan djamâzat, hendaklah 'ija debilang 'awlehmû 'âkan sa'awrang chalikhij dan pentjokej.

FATSAL JANG KATIGA.

Pada mentjeriterâkan hukûr, jang tadâpat tijâda 'awrang memberij kapada 'Allah kârana kalepâfan 'itu.

64 Sû'al. Sedang kâmiij dechalâtskan 'awleh 'Elmesêlh deri pada samâta p nizamet, febab 'apa kalâkh hâros 'angkaw lâgi berbowat perbowâtan p jang tsâleth?

Djawâb. Bûkan: 'âkan berpahalâkan sawrga 'awlehnya 'itu, bârang jang 'Elmesêlh fudâh berbowat; tetâpi febab 'Allah fudâh menjûroh bejta berbowat demikijen 'itu.

65 Sû'al. 'Âkan 'apa kalâkh bergûna se-

gala perbowâtanmu jang tsâleth 'itu?

Djawâb. Sopâja 'awleh segala 'itu bejta memberij hukûr kapada 'Allah kârana segala kabidjikkannya, dan sopâja 'ija djûga depudjij 'awlehku: lăgipawn sopâja bejta jakhin 'âkan katulûsan 'imânku, deri pada perbowâtan p jang tsâleth, jang 'ada bowah p nja, dan sopâja 'awleh segala 'itu samâku mânufija deper'ûsaf dan deperlâba dârang kapada 'Elmesêlh.

66 Sû'al. 'Adâkah lâgi marika 'itu ber'awleh chalâts, jang tijâda berbowat perbowâtan p jang tsâleth?

Djawâb. Bûkan: kârana 'Elmektûb meng'atâkan, bahuwa tijâda sa'awrang jang bûkan fûtij, 'awrang jang menjombah berhâla p, 'awrang jang bermûkah, 'awrang jang berzinâ, 'awrang pentjûrij, 'awrang kikir, 'awrang pemâbokh, 'awrang permâkej, dan tijâda 'awrang perampas, 'ataw bârang sabagejnya 'âkan berpusakâ'ij karadjâ'an 'Allah. 1 Kor. 6: 9, 10. melâjinkan marika 'itu tawbat kapada 'Allah.

67 Sû'al. 'Âtas perkâra jang mâna berdriij tawbat mânufija?

Djawâb. 'Âtas menjafal hâti kârana dawfa dan melaluwij segala 'itu, dan 'âtas tjita hâti 'âkan melakûkan segala perbowâtan jang tsâleth.

68 Sû'al. 'Apâtah 'itu perbowâtan p jang tsâleth?

Djawâb. 'Inilah djûga jang terbit deri pada 'imân benâr, tûrut harizet 'Allah, 'âkan hormatnja, dan bûkan jang telâh taper'âlas 'âtas titah p mânufija, 'ataw 'âtas budij bitjâra: kâmiij djûga.

69 Sû'al. Dâpatkah 'awrang jang fudâh tawbat kapada 'Allah 'itu menûrut harizet 'Allah deigan sempornanja?

Djawâb. Bûkan: tetâpi lâgi 'awrang jang terlebèh tsâleth, salâma 'ija hîdop, fudâh ber'awleh sâdja permulâ'an kitjil deri pada kabaktijan 'ini; tetâpi demikijen djûga maka marika 'itu deigan 'usâha nijetnja mulâ'ij hîdop.

dop menûrut, bûkan sâdja fatengah, hânja samowa penjurôhan 'Allah, seperti lagi marika 'itu santijâfa memôhonkan mahâ besâr Tûhan 'akan bertambah p saharijen pada pakardjâ'an jang demikijen 'itu.

70 Sû'âl. Sijapâta dija 'itu jang hâros kâmiij menjebutkan 'akan ber'awleh segala 'itu?

Djawâb. Bûkan bârang machlûkh, hânja 'Allah sâdja, jang sampat menûloig kâmiij, dan hendakh 'istidjâbetkan kâmiij 'awleh kâra-na febâb 'Elmesêh.

71 Sû'âl. Dengan nâma sijapa hâros kâmiij minta dozâ kapada 'Allah?

Djawâb. Dengan nâma 'Elmesêh sâdja. Jahjâ. 16; 23. dan bûkan dengen nâma bârang 'awrang marhûm.

72 Sû'âl. 'Apa 'itu jang hâros kâmiij minta deri pada 'Allah?

Djawâb. Sakalijen rezikhij rôhânij dan badânij, jang mahâ Tûhan 'Elmesêh sudâh simpan didâlam permintâ'an dozâ 'itu, jang sendirinja sudâh meng'adjar kâmiij.

73 Sû'âl. Bagimâna permintâ'an dozâ 'itu babûnji?

Djawâb. Bâpa kâmiij jang 'ada difawrga.

Namamu deperfugilah kiranja.

Karadjâ'ammu datarglah.

Kahendakhmu djadilah seperti didâlam sawrga demikijenlah di'âtas bûmi.

Rawtij kâmiij sahârij p berilah 'akan kâmiij pada hârij 'ini.

Dan 'ampouilah pada kâmiij segala sâlah kâmiij, seperti lagi kâmiij 'ini meng'ampouij pada 'awrang jang bersâlah kapada kâmiij.

Dan djârganlah membâwa kâmiij kapada pertjawbâ'an, hânja lepaskanlah kâmiij deri pada jang djâhat.

Kârana 'angkaw pûnja karadjâ'an, dan kawâfa, dan kamulijâ'an sampej salâma p nja, 'Amin.

74 Sû'âl. 'Apâta 'angkaw minta deri pada 'Allah dâlam permintâ'an dozâ 'ini?

Djawâb. Pertama. Sopâja segala sasawâtu

jang bergûna 'akan Hormat 'Allah 'itu deperlakûkan, tetâpi sopâja segala sasawâtu jang tagahkan Hormatnja, 'ataw jang melâwan kahendakhnja, 'itu dedjâwohkan. Kaduwa. Sopâja 'akan Hâl tûboh de'upajakannja padâku sakalijen rezikhij, dan sopâja 'akan Hâl djîwa depaliharakannja bejta deri pada sakalijen djâhat, jang dâpat memberij karugijan pada chalâtsku. 'Amin.

Manakâla 'awrang, jang fuka mâfokh 'ang-gawta djamâzat, 'itu sudâh meng'enal dan meng'akaw samowa perkâra 'ini dengen sakhalnja, maka Hâlâl kâmiij bertanjâkan dija, kâlû p marika 'itu lagi ber'awleh sjak pada bârang saperkâra jang kena per'adjâran 'ini, sopâja kâmiij dâpat memadâkan kahendakhnja. Djikalaw bârang sa'awrang deri 'antâra marika 'itu berkâta 'ijâ, maka sahârosnja kâmiij memadâkan kahendakhnja dengen dalil 'Elmek-tûb. 'Adapawn djikalaw sakalijennja 'ada tatâp hatinja, maka sahârosnja kâmiij bertanja, kâlû p marika 'itu lagi sudâh bernijet 'awleh nizmê 'Allah, kakâlij pada pang'adjâran 'ini, dan menjangkâlij dunjâ, dan melakûkan kahidôpan Mesêhij jang bahâru.

'Achirnja lagi kâmiij bertanja, kâlû p marika 'itu mâwu menasalokhkan dirinja kabâwah tâ'adib Mesêhij.

Hâbis 'itu maka kâmiij berij marika 'itu 'ingat 'akan melakûkan damej, kâfeh, dan muwâfakhat ferta dengen sakalijen mânufija, dan 'akan melakûkan perdamejan, djikalaw bârang sa'awrang deri pada marika 'itu bertjiderâ dengen samânja mânufija.

BÂRANG SOMBAHJANG MESÊHIJ

jang depâkej dâlam perhimpônan 'awrang
mû'min dan pada tempat lâjin p.

'Sombahjang pada hârij 'âlhad dihûlu deri
pada chothbat.

JÂ 'Allah jang kakâl, dan bâpa jang 'âmat
meng'asijâni, kâmi, merindahkan diri kâ-
mi deri pada mâta hâti kâmi dihadapan
hadretmu jang mahâ tinggi, jang kapadânya
kâmi sudah berdawfa sabânjakh kâli, dan sa-
sangat 'âmat, lâgi pawn kâmi meng'akaw,
djikalaw 'angkaw mawu mâfokh berhukum
ferta kâmi, bahuwa tijâda kâmi ber'awleh
bârang lâjin 'akan 'upah kâmi, hânja mawt
jang kakâl djûga: Kârana bûkan sâdja samowa
kâmi 'awleh dawfa 'atslij 'ada nedjis dihadâ-
pan hadretmu, dan 'ânakh p morka, jang te-
lâh deperkandongan deri pada nuthfat jang
berdawfa, dan jang telâh deper'ânakkan
dengan thoghjân, 'awleh jang mâna dûdoth
didâlam kâmi bagej p hewaj nafsu jang djâ-
hat, jang melâwan 'angkaw dan sâma mâ-
nusia kâmi: tetâpi lâgi dengan kardja kâmi
sudah melangkah segala penjurôhanmu, 'itu
pawn babarapa kâli sahingga tijâda berkaputû-
fan, sambil lâlekan bârang jang 'angkaw
sudahlah titahkan pada kâmi, dan berbowat
bârang jang sudahlah delârangkan turus tarang
pada kâmi. Samowa kâmi sudah sasat seperti
domba p, dan sudah berdawfa sangat kapadâ-
mu, bârang jang kâmi meng'akaw, maka se-
bâb 'itu hâti kâmi duka tjita: Behkan kâmi
meng'akaw 'akan kahinâ'an kâmi, dan 'akan
pujî'an rahmetmu pada kâmi, bahuwa se-
gala dawfa kâmi 'ada lebh bânjakh deri pada
segala rambot kapâla kâmi, dan bahuwa kâ-
mi berhutang salakhâ buhâr, bârang jang tijâ-
da kâmi sampat membâjar. Kârana 'itu
tijâda lâgi kâmi 'ada mustalhakh disebut
'ânakh p mu, dan meng'angkat mâta p kâmi

kasawrga, 'akan meng'utjap segala sombah-
jang kâmi dihadapan hadretmu. Dan hânja
sahongohnja, jâ mahâ besâr Tûhan 'Allah,
dan bâpa jang 'âmat meng'asijâni, sedang kâ-
mi tâhu, bahuwa tijâda 'angkaw berkenankan
mawt 'awrang fâsik, tetâpi 'angkaw kahen-
dâkij, sopâja 'ija tawbat lâlû hîdop, dan ba-
huwa rahmetmu tijâda berkaputûfan, jang
'angkaw menondjokh pada bârang sijâpa jang
tawbat kapadâmu: kâmi menjebutkan 'angkaw
deri pada mâta hâti kâmi, dengan payharâ-
pan 'akan muchalits kâmi ʒisâj 'Elmesêh,
jang 'ada 'ânakh domba 'Allah, jang menghá-
puskan dawfa 'isij dunjâ, lâgi kâmi minta
kapadâmu, hendaklah kirânja balâs 'akan ka-
lemâhan kâmi, sambil meng'ampônij saka-
lijen dawfa kâmi 'awleh kârana sebâb 'Elme-
sêh. Bâsohkanlah kirânja kâmi dâlam mâta
'âjer dârahnja jang 'âmat henig, sopâja kâmi
djâdi peresih, dan pûti seperti tzaldju. Tû-
donglah kirânja katalandjângan kâmi dengan
nakhâwetnja dan dengan sadâletnja, 'awleh
kârana kamulijâ'an namâmu. Peresihkanlah
kirânja sakhal kâmi deri pada sakalijen ka-
butâ'an, dan hâti kâmi deri pada sakalijen
kaseng'adjâ'an dan kanakâlan. Bukâlah ki-
rânja mûlut châdimmu pada sakarang 'ini,
dan 'isilah dija 'itu dengan hikmetmu dan
masrifetmu, sopâja 'ija menjeriterâkan ka-
lâmmu dengan peresih dan kaluwâfan hâti.
Hâdlirinkanlah kirânja lâgi hâti kâmi saka-
lijen, sopâja kâmi dâpat menengar, meng'arti
dan hâfistkan dija 'itu djûga. Sûratkanlah
kirânja segala hârisetmu (tûrut djandjimu)
'âtas lôth p hâti kâmi, dan karunjâkanlah
pada kâmi kahendakh dan kawâfa, sopâja kâ-
mi hîdop menûrut dija 'itu, 'akan pujî'an dan
kamulijâ'an namâmu, dan 'akan perbâjikan
perhimpônanmu. Sakalijen 'ini, jâ Bâpa jang
'âmat meng'asijâni, kâmi berdosa dan min-
ta dengan nama ʒisâj 'Elmesêh, jang sudah
meng'adjar kâmi minta dosa demikijen 'ini:

Bâpa kâmi, dan lâjin jang ber'ikot.

(g)

Sawâtu

Sawâtu sombahjang kârana sakalijên kafu-
kâran 'awrang Mesêlhij.

Pada hârij 'âlhâd komedijên deri pada
chothbat.

JÂ 'Allah jang mahâ kawâsa, dan jang
'amat me'ng'afijânij, kâmi' me'ng'enâl sâma
dirij kâmi', dan me'ng'akaw dihadâpan
Hadlretmu, seperti 'ada sabenarnja, bahuwa tijâ-
da kâmi' 'ada mustahakh me'ng'angkat mâta p
kâmi' kasawrga, dan persembahkan sombahjang
kâmi' kahadâpanmu, djikalaw 'angkaw mâwu
'ingat 'akan 'upah dan 'istihâkh kâmi': kârana
fatâhu hâti kâmi' menudôhij kâmi', dan segala
dawfa kâmi' memberij s'jakfi 'âtas kâmi'. Lâ-
gipawn kâmi' tâhu, bahuwa 'angkaw 'ada hâ-
kim jang sâdil, jang menjiksâkan segala daw-
fa 'awrang jang melangkah penjurôhan p mu.
Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, sedang 'angkaw
sudah sûroh kâmi' menjebutkan 'angkaw didâ-
lam sakalijên kafukâran, dan deri pada rah-
metmu jang tijâda terkatakan 'angkaw sudah
djandji mâwu 'istidjâbetkan segala pemohonan
kâmi', bûkan kârana bârang pahâla kâmi',
jang kûrang sakâli p, tetâpi 'awleh kârana pahâ-
la Tûhan kâmi' s'isaj 'Elmesêlh, jang 'angkaw
sudah tantûkan bagi kâmi' 'akan wasîth dan
s'afîs, maka sebâb 'itu kâmi' menjangkal sa-
mowa tûlong lâjin p, dan berfuwâka kapada
rahmetmu sâdja.

Dihûlu p an, jâ mahâ besâr Tûhan, ferta
dengan segala kabedjikan jang tijâda kabilângan,
jang 'angkaw karunjâkan pada segala mânusi'a
sakalijên di'âtas bûmi 'ini, maka 'angkaw sudah
memberij dangan tantûnja pada kâmi' sabânjakh
karunjâ, sahingga tijâda dâpat kâmi' me'ng'ira p ij
'ataw me'ng'atâkan dija 'itu: katahuwuj, 'angkaw
sudah melepaskan kâmi' deri pada perham-
bâ'an 'Iblîs jang 'amat kasijan, dan deri pada
segala penjombâhan berhâla p, dibâwah jang

mâna kâmi' 'adâlah tertâwan, dan sudah
menghentarkan kâmi' kapada tjahâja kabenâ-
ranmu, dan kapada peng'atahuwan 'indjilmu
jang khudus. Maka hânja sasonggohnja kâmi'
sudah lupâkan segala kabi'djikanmu 'ini 'aw-
leh kufûr kâmi', sedang kâmi' sudah 'ondor
deri padâmu, dan sudah menûrut segala ha-
wâj nassu kâmi' dangan tijâda me'ng'hormâtij
'angkaw, seperti sudah 'ada hâros 'âtas kâmi'.
Sebâb 'itu, jâ mahâ besâr Tûhan, kâmi' sudah
berdawfa, dan sudah memorkâ'ij 'angkaw sâgat,
sahingga, djikalaw 'angkaw mâwu berlhukum
ferta kâmi' 'âtas 'upah kâmi', tijâda kâmi' dâ-
pat menantij bârang 'apa lâjin, hânja kama-
tî'an dan kakutôkan jang kakâl. Behkan kâ-
mi' tjawba lâgi, jâ mahâ besâr Tûhan, 'aw-
leh segala tâ'adîb 'itu, jang sahârij p 'angkaw
'ada menûronkan ka'âtas kâmi', bahuwa 'ang-
kaw morka 'âtas kâmi' dangan sabenarnja. Kâ-
rana sedang sâdil 'adâmu, tijâda 'angkaw menjik-
sâkan bârang sa'awrang sâmenâ p: Lâgipawn
pada sakârang 'ini kâmi' melihat tânganmu
ter'angkat 'akan menambah s'ikfa 'âtas kâmi'.
Tetâpi djikalaw sakâlipawn 'angkaw me'ng'a-
râsij s'iksâmu 'âtas kâmi' lebeh deri pada sudah
kawbowat sampej sakârang 'ini, behkan djika-
law sakâlipawn gûgor ka'âtas kâmi' sakalijên
belâ 'itu, 'awleh jang mâna 'angkaw sudah ber-
bâlaskan segala dawfa khawmmu Jifrâ'ejl, maka
hânja sasonggohnja tijâda dâpat tijâda kâmi'
me'ng'akaw, bahuwa tijâda 'angkaw berbowat
'anjâja pada kâmi'.

Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, 'angkaw 'ini
'ada 'Ilah kâmi', dan kâmi' 'ini duli dan hâbu
djûga: 'angkaw 'ini 'ada chalâkh kâmi', dan
kâmi' 'ini 'ada perbowâtan tângan p mu: 'ang-
kaw 'ini 'ada gombâla kâmi', dan kâmi' 'ini
'ada domba p mu: 'angkaw 'ini 'ada penubus
kâmi', dan kâmi' 'ini 'ada 'awrang tubûsan-
mu: 'angkaw 'ini 'ada bâpa kâmi', dan kâ-
mi' 'ini 'ada 'ânakh p mu dan wâritz p mu.
Sebâb 'itu djângan kirânja s'isâfsetkan kâmi' dangan
'amârahmu, tetâpi tâ'adibkanlah kirânja kâ-
mi'

mij dergan muzâfinu, dan mâkin paliharâkanlah perbowâtan 'itu, jang 'angkaw sudah mulâ'ij didâlam kâmiy 'awleh rahmetmu, sopâja 'ifij saganâp dunjâ meng'atahuwuj dan meng'akaw, bahuwa 'angkaw 'ini 'ada 'Ilah dan muchalits kâmiy. KHawmmu Jifrâ'ejl sabânjakh kâli sudah memorkâ'ij 'angkaw, maka 'angkaw sudah menjiksâkan dija dergan sabenarnja, tetâpi barapa p kâli marika 'itu sudah tawbat kapadâmu, maka sakâli 'angkaw sudah meng'angkat dija dergan nizmetsmu. Dan barapa sâgat 'adâlah dawfa p nja dan sâlah p nja, maka hânja sasoggonja segala belâ, jang sudahlah tertantu padânya 'itu, 'angkaw sudah mendjâwohkan 'awleh kârana sebab perdjandji'an 'itu, jang 'angkaw sudah mendirikan dergan hamba p mu 'Ibrâhîm, Jitshâkh, dan Jasrkhûb, maka demikijen sudah tijâda penah 'angkaw membowang permintâ'an khawmmu. Sakârang pawn 'awleh nizmetsmu kâmiy sudah ber'awleh perdjandji'an 'itu djûga jang 'angkaw sudah mendirikan 'awleh tangan 'Elmesêlh wasith kâmiy di'antarâmu, dan di'antâra sakalijen 'awrang mu'min. Behkan sakârang 'itu 'ada lebh mulija, dan lebh togoh, sedang 'Elmesêlh sudah menogohkan dan menjempornâkan 'itu dergan perâfa sangsârânja, dan mawtnja, dan kamasôkannja kadâlam kamulijâ'annja jang kakâl. Sebâb 'itu, jâ mahâ besâr Tûhan, kâmiy menjangkal diri kâmiy, serta dergan sakalijen tuloing mânusija, dan kâmiy berfuwâka sâdja kapada perdjandji'an nizmets, jang punoh chalâts, 'awleh jang mâna Tûhan kâmiy 'Elmesêlh sudah perdâmejkan kâmiy fertâmu pada salâma p nja, satelah sudah pada sakâli djûga 'ija sarahkan tûbohnja kârana kâmiy tergantong pada kâjuw tsalib mendjâdi sawâtu persombâhan jang semporna kârana kâmiy. Sebâb 'itu, jâ mahâ besâr Tûhan, tuliklah kirânja durdja Mesêlhi-mu, dan djângan 'ingat 'akan dawfa p kâmiy, sopâja morkâmu depâdamkan 'awleh hafâzet-nja, dan sopâja haddretmu beryahâja kapada

kâmiy 'akan kafukâ'an, dan chalâts kâmiy.

Hendakhlah kirânja lagi deri pada sakârang 'ini melindongkan dan memaliharâkan kâmiy, lagi memarentahkan kâmiy 'awleh rôlhmuj jang khudus, jang sahârij p mâkin lâma mâkin lebh mematikan dâging kâmiy serta dergan sakalijen per'inginnja, sambil membaharuwuj kâmiy 'akan ber'awleh kahidôpan jang tsâleth, dan meng'adâkan babarapa bowah 'imân jang benâr didâlam kâmiy, jang 'awlehnja namâmu depudjikan dan demulijâkan sampej salâma p nja, dan kâmiy pawn memudahkan segala bârang jang linnjap, dan dergan karinduwan jang bahejna 'amat kâmiy 'ingat 'akan segala perkâra samâwuj sâdja.

'Adapawn, sebab 'angkaw kahendâkij 'awrang memohonkan 'akan sakalijen mânusija, maka kâmiy minta dozâ kapadâmu, hendakhlah kirânja menjampejkan berkatmu kapada per'adjâran 'indjilmu jang khudus, sopâja 'itu detjeriterâkan dan desambotkan pada segala tempat, sopâja 'ifij saganâp dunjâ depunohij dergan per'atahuwanmu jang memberij chalâts, sopâja 'awrang djâhil detawbatkan dan 'awrang dlazif 'itu detatapkan, dan mâsing p sa'awrang membefarkan dan mengkhuduskan namâmu jang khudus, bûkan sâdja dergan perkata'an, tetâpi lagi dergan perbowâtan.

'Akan makhsûd 'ini hendakhlah kirânja meng'utus babarapa châdim jang satijâwan datang kapada penuwijan, dan memberkatij dija demikijen, sopâja marika 'itu dâpat melakûkan chidmetnja dergan satijânja. Disabelâh lâjin hendakhlah kirânja tompaskan samowa guruw dusta, gurk jang terkam p, dan 'awrang upâhan, jang menontut h'ormat dan 'ontong dirinja, dan tijâda menontut h'ormat namâmu jang khudus 'itu sâdja, 'ataw salâmet dan chalâts segala 'awrang kasijan.

Lâgi sakalijen djamâzat Mesêlhi, jang 'angkaw sudah mendozâ pada saganâp sini sâna, hendakhlah kirânja 'angkaw memaliharâkan dergan nizmets dan memarentahkan dija ber-

kandjang pada ka'af'ân 'imân jang benâr, dan pada 'ichlâts kahidôpan, sopâja safahârij karadjâ'anmu bertambah p, dan karadjâ'an Sjejtân 'itu binâsa, sahingga maka karadjâ'anmu djâdi semporna, manakâla 'angkaw 'âkan 'ada samowa dâlam samowânja.

Tambâhan kâmiij memôhonkan padâmu 'âkan segala 'awrang besâr p, jang sudah kawkahendâkij meng'angkat ka'âtas kâmiij, 'ija 'itu, segala Tuwan jang nâjik mertabet jang 'âmat ringgij ditânah Wolanda, dan segala 'awrang pemarentah Kompanijâ, lâgipawn Tuwan Gubernadawr Djenerâl, dan segala Mantêrinja. Demikijenlah Tuwan Gubernadawr, dan 'awrang bijâra, dan segala 'awrang besâr p, jang memegang parentah ditânah 'ini, hendakhlah kirânja memberij nizammetmu dan karunjâmu padânja, mâfug p pada djawâtannja dan pangkatnja, jang dâlamnja 'ija sudah tertantu 'awlehm, sopâja marika 'itu memarentahkan khawm jang 'angkaw sudah bapertâroh padânja 'itu dangan budinja, sambil melindongkan dija dangan perkahjânja, lâgipawn sopâja 'ija meng'ardjâkan pakardjâ'anmu dangan fatijânja, dan melakûkan 'intsâf dangan sabenarnja pada segala razijennja. Hendakhlah kirânja 'angkaw 'ini dangan rôlhm jang khodus 'ada kapâla didâlam segala sîdarnja, sopâja pada bârang lhal 'alhwâl marika 'itu djângan pajûkan 'apa p melâjinkan bârang jang bâjik dan pâtut, dan sopâja 'ija melakûkan 'itu dangan semporna 'ontornja : sahingga maka segala tânah dan negerij 'ini depaliharâkan lepâs deri pada sataruw p nja, segala 'awrang fâfikh desjiksâkan, dan segala 'awrang tsâleth delindongkan, lâgi 'awlehnja 'itu namâmu demulijâkan, dan karadjâ'an râdja segala râdja p, jang sâj 'Elmesêth, 'itu detambahkan, dan kâmiij pawn dâpat melakûkan kahidôpan tedòh dan sunija dangan tijap p sibâdet dan 'ichlâts.

Sjahdan kâmiij memôhonkan padâmu 'âkan sakalijen tamân dan sudâra kâmiij, jang menaggong perhambâtan dibâwah dulâmet

'awrang kâfir. Hendakhlah kirânja 'angkaw menghiborkan dija dangan rôlhm jang khodus, dan melepaskan dija deri pada kafukâran 'itu dangan nizammetmu : djângan kirânja sakâli p 'angkaw berij 'agama Mesêlhiij derûfakkan, dan peng'ingâtan namâmu dehâpuskan deri 'âtas bûmi, sopâja djângan segala sataruw kabenâranmu 'itu menggahkan dirinja 'âkan menghinâkan dan menghôdjat hadlretmu. Tetâpi djikalaw 'ada kahendakhm 'Ilâhiij, 'awrang Mesêlhiij jang tertâwan 'itu mâti shahîd, sambil memûdji namâmu : hendakhlah kirânja memberij padânja paghibôran dâlam perâsa sangsarânja 'itu, sopâja 'ija mendjongdjong 'itu dâtang deri pada tânganmu 'abawij, dan sebâb 'itu marika 'itu tinggal tzâbit dangan menûrut kahendakhm, mâwu pada kotika hîdop, mâwu pada kotika mâti, 'âkan kamulijâ'an namâmu, 'âkan perbajikan perhimpônannmu, dan 'âkan chalâtsnja.

Lâgipawn kâmiij memôhonkan padâmu 'âkan sakalijen 'awrang jang detâ'adibkan 'awlehm dangan kapapâ'an, pandjâra, penjâkit tûboh, 'âtaw balijet njâwa: hendakhlah kirânja menghiborkan sakalijennja, jâ mahâ besâr Tûhan, fakhadar lhadjatnja. Berilah kirânja pada marika 'itu, sopâja tâ'adibnja 'itu 'ada lâjikh 'âkan meng'enâl dawsânja dan 'âkan membajikij kahidôpannja. Hendakhlah kirânja lâgi memberij padânja tsabâr jang tzâbit. Kûrangkanlah sangsarânja, dan lepaskanlah dija komedijennja, sopâja marika 'itu fuka gita kârana kamurâhanmu, dan memûdji namâmu sampej salâma p nja.

Pada 'âchinnja, jâ mahâ besâr Tûhan, hendakhlah kirânja meng'angkat kâmiij dan bârang sakalijen jang 'ada pada kâmiij kabâwah perlindonganmu dan pemaliharâ'anmu. Berilah kirânja kâmiij hîdop dâlam djawâtan kâmiij menûrut kahendakhm, dan kâmiij pâkej segala karunjâ jang kâmiij tarîma dangan berkatmu 'itu demikijen, maka djângan segala 'itu menagahkan kâmiij, hânja lebh dihûlu meng-
'ontorkan.

"ontongkan kâmiġ kapada kahidôpan kakâl. Hendakhlah kirânja lâgi menogohkan kâmiġ dâlam fakalijên pelawânan kâmiġ, sopâja kâmiġ memegang 'imân jang benâr dan berparang lâlû ber'awleh kamenângan, dan dâlam hâriġ 'âchirat kâmiġ mendâpat kahidôpan kakâl fêta dengan 'Îsâġ 'Elmesêlh.

Sakalijên perkâra 'ini kâmiġ minta deri padâmu, seperti Tûhan dan muchalits kâmiġ jang fatijâwan 'Îsâġ 'Elmesêlh fendirij djûga sudah meng'âdjâr kâmiġ:

Bâpa kâmiġ, dan lâjin jang ber'ikot.

Komediġen deri pada demikiġen 'itu djamâzat melepaskan pergi dengan tabrik jang bejâfa.

Hendakhlah kâmu tarîma berkat mahâ besâr Tûhan.

Hendakhlah kirânja Huwa memberkatij kâmu, dan memaliharakan kâmu. Hendakhlah kirânja Huwa berjahâjâkan haddretnja kapada kâmu, dan meng'asijâniġ kâmu. Hendakhlah kirânja Huwa meng'angkat haddretnja kapada kâmu, dan memberij dâmej pada kâmu. 'Âmin.

Sombahjang dihûlu deri pada chothbat pang'adjaran 'agama Mesêlhiġ.

JÂ Bâpa samâwij, kalâmmu 'itu 'ada sem-porna, dan meng'ombalikan segala djiwa, 'itu 'ada jahâdet benâr, jang membîdjahkan 'awrang bôdokh, dan menarangkan mâta p'awrang bûta, 'itu 'ada upâja khowat 'âkan memberij chalâts pada safâ'awrang jang ber'imân. Terâpi sedang deri pada mûla per'anâkan kâmiġ 'ada bûkan sâdja bûta hânja lâgi lemah 'âkan membawat bârang safawâtu kabidjikan; dan sedang 'angkaw 'ini lâgi tijâda mâwu menûlong bârang sa'awrang, melâjinkan jang rindah dan berdabar hatinja. Maka kâmiġ minta kapadâmu, hendakhlah kirânja 'angkaw

menarangkan sakhal kâmiġ 'awleh rôlhmũ jang khudus, dan meng'arunjâkan pada kâmiġ hâti jang djînakh, jang deri padanja segala kadjumawâ'an dan kabidjâkan dunjâwij sudah dedjâwohkan, sopâja tatkalâ kâmiġ menengar kalâmmu, kâmiġ dâpat meng'arti 'itu dengan sapatutnja, dan melakûkan kahidôpan kâmiġ menûrut diġa 'itu. Hendakhlah kirânja lâgi dengan nizametmu 'itu tawbatkan fakalijên 'awrang jang fasât deri kabenâranmu, sopâja kâmiġ fakalijên sâma p' fahâti berbowar sibâdet padâmu, dengan khodijet dan zadâlet kabenâran pada fakalijên hâriġ kahidôpan kâmiġ. Samowa 'ini kâmiġ minta 'awleh kârana sebâb 'Elmesêlh sâdja, jang sudah meng'âdjâr kâmiġ minta dozâ dengan namânja, dan lâgi sudah djandji 'istidjâbetkan kâmiġ:

Bâpa kâmiġ, dan lâjin jang ber'ikot.

Sombahjang komediġen deri pada chothbat pang'adjaran 'agama Mesêlhiġ.

JÂ 'Allah dan bâpa jang 'âmat mûrah lâgi jang 'âmat meng'asijâniġ, kâmiġ meng'ûtjap sukûr kapadâmu, sebâb 'angkaw sudah menjambot kâmiġ mâfokh perdjandji'anmu, bûkan sâdja kâmiġ 'ini hânja lâgi segala ka'ânakh kâmiġ, bârang jang 'angkaw bûkan sâdja sudah materikan padanja 'awleh permandijian jang khudus, hânja lâgi tondjokh 'itu sahariġen, manakâlâ 'angkaw menjempornâkan pudji'anmu deri dâlam mûlutnja, sopâja demikiġen 'ini 'angkaw permalûkan segala 'awrang lhakîm didunjâ. Kâmiġ minta dozâ kapadâmu, hendakhlah kirânja melebehkan nizametmu didâlam marîka 'itu, sopâja pada sedekâlâ wakhtu bertambah p' bahagiannja 'âkan 'Elmesêlh 'ânakhmu lâki p' 'itu, lhatâġ maka 'ija ber'awleh pangkat sakhil bâligh dengan segala djenis thikmet dan zadâlet. Hendakhlah kirânja lâgi memberij nizamet pada kâmiġ, sopâja kâmiġ meng'âdjâr marîka 'itu djâlan mazrifetmu dan

takhijetmu, seperti 'angkaw sudah tûahkan pada kâmiij, 'agar sopâja 'awleh sibâdetnja 'itu karadjâ'an Sfejthân debinasâkan, dan karadjâ'an Sîsâj 'Elmesêh 'itu detogohkan dâlam djamâzat 'ini, dan dâlam segala djamâzat lâjin p, 'akan h'ormat namâmu jang khudus, dan 'akan chalâts marîka 'itu jang kakâl, 'awleh kârana Sîsâj 'Elmesêh. 'Âmîn.

Sombahjang dihûlu deri pada chothbat pada bârang hârij deri pada 'usbûz.

JÂ Bâpa samâwij, 'Allâh jang khadîm, dan rahhîm, kâmiij me'g'enâl, dan me'g'â-kaw dihadâpan h'adretmu 'Ilâhij, bahuwa kâmiij 'ada 'awrang berdawfa jang kasîjan, jang sudah deperkandongkan dan deper'ânakhkan dergan segala djenis persalâhan dan kabinasâ'an, jang tjenderong djîga kapada segala kadjahâtan, dan tijâda lâjikh kapada bârang kabi'djikan, dan bahuwa kâmiij dergan kahidôpan kâmiij jang berdawfa, tijâda dergan berhenti, sudah melangkah segala penjurôhanmu jang khudus, 'awleh jang mâna kâmiij mendjagâkan morkâmu tûron ka'âtas kâmiij, dan tûrut hukummu jang sâdil kâmiij memowat ka'âtas kâmiij la'net jang kakâl. Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, kâmiij bersasâl dan dukatjita, sebâb kâmiij sudah memorkâ'ij 'angkaw, kâmiij me'g'adûkan hâl kâmiij deri kârana segala kasalâhan kâmiij, lâlû minta, hendaklah kirânja menilik dergan nixmetmu 'akan tjelâka kâmiij. Hendaklah kirânja sâjang 'akan kâmiij, jâ 'Allâh dan bâpa jang 'amat mûrah, dan me'g'ampon pada kâmiij segala dawfa kâmiij, 'awleh kârana perâsa sapsâra 'ânakhmu jang kekâfeh Tûhan kâmiij Sîsâj 'Elmesêh. Hendaklah kirânja lâgi me'g'anugarahkan pada kâmiij karunjâ rôlhmû jang khudus, jang me'g'adjar kâmiij dergan saganâp hâti me'g'enâl thoghjân kâmiij, dan djomuw 'akan kâmiij sendirij dergan sabetulnja, sopâja dawfa dema-

tikan didâlam kâmiij, dan kâmiij bangkit dergan kahidôpan bahâru, jang dâlamnja kâmiij memberij bowah p khodîjet dan sadâlet, jang 'ada khabûl padâmu 'awleh Sîsâj 'Elmesêh. Hendaklah kirânja lâgi memberij kâmiij me'g'arti kalâmmu jang khudus, tûrut kahendakhmu 'Ilâhij, sopâja 'awlehnja 'itu kâmiij ber'adjar menatapkan pergharâpan kâmiij ka'âtas 'angkaw sâdja, dan menjârah 'itu deri pada segala machlûkh. Sopâja lâgi parângij mânusija kâmiij jang lâma sêta dergan segala ka'inginnannja deri pada fahârij dâtarig kapada fahârij mâkin lâma mâkin lebêh detfalibkan, dan sopâja kâmiij persombahkan dirij kâmiij 'akan khorbân jang hîdop, 'akan kamulijâ'an namâmu jang khudus, dan perbajikân sâma mânusija kâmiij, 'awleh kârana Tûhan kâmiij Sîsâj 'Elmesêh, jang sudah me'g'adjar, dan menjûroh kâmiij minta dozâ demikijen 'ini:

Bâpa kâmiij, dan lâjin jang ber'ikot.

Sombahjang pendekh komedijen deri pada chothbat pada bârang hârij deri pada 'usbûz.

JÂ mahâ besâr Tûhan 'Allâh, jang mahâ kawâfa, djângan kirânja berij namâmu jang khudus 'itu dehôdjatkan 'awleh kârana dawfa p kâmiij: djikalaw sakâlipawn dergan babarapa perkâra kâmiij sudah berdawfa kapadâmu, sedang kâmiij sudah tijâda dergar p an 'akan kalâmmu seperti pârut: lâgi dergan bôdokh dan sîngut kâmiij fahârij p mendjagâkan morkâmu tûron ka'âtas kâmiij: maka sebâb 'itu 'angkaw menjiksâkan kâmiij dergan sabenarnja. Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, terkenaglah kirânja 'akan rahmetmu besâr, dan sâjanglah 'akan kâmiij. Berilah kirânja kâmiij me'g'enâl segala dawfa p kâmiij, dan menjasâl 'âtasnja, lâlû membajikij kahidôpan kâmiij: togohkanlah kirânja segala châdim djamâzatmu, sopâja marîka 'itu dâpat mentjeriterâkan kalâmmu jang khudus dergan satijânja dan tatapnja. Togohkanlah

Iah kirânja segala 'awrang besâr p, jang telâh ter'angkat ka'âtas 'umetmu, sopâja marika 'itu dâpat memegang pedang dunjâwij 'itu dangan sadâlet dan dangan 'intsâf. Paliharâkanlah kirânja kâmiij deri pada segala fitnet dan chijânet. Binasâkanlah kirânja fakalijen bitjâra djâhat, jang dangan tipu dâja debitarâkan lâwan kalâmmu dan djamâzatmu. Jâ mahâ besâr Tûhan, djârgan kirânja mendjâwohkan rôhmu, dan kalâmmu deri pada kâmiij, tetâpi berilah pada kâmiij penambâhan 'imân, lâgi talhamul dan ttabât pada segala sangsâra dan kasukâran. Berilah kirânja tulong pada djamâzetmu, lepaskanlah dija deri pada segala perggagâhan, pergurawan, dan per'anjajâ'an. Togohkanlah kirânja lâgi samowa hâti jang lemah dan duka tjita, dan kîrimkanlah pada kâmiij salâmetmu 'awleh kârana 'Elmesêlh Tûhan kâmiij, jang sudah memberij pada kâmiij djangji'an jang songgoh p 'ini: 'Âmîn, 'Âmîn djûga 'aku berfabda pada kâmu, bahuwa segala sasawâtu jang kâmu 'akan minta deri pada bapa dangan namâku, 'ija 'akan memberij 'itu pada kâmu: dan sudah menjûroh kâmiij minta dozâ demikijen 'ini:

Bâpa kâmiij, dan lâjin jang ber'ikot.

mij menântikan faganap 'ontong nijet kâmiij deri pada tangmu jang mûrah sâdja. Maka sopâja kâmiij mendâpat per'afijan jang demikijen 'ini deri padâmu, hendakhlah kirânja 'angkaw, tûrut djangdijmu, meng'ampônij samowa dawsa kâmiij 'awleh kârana perâsa sangsâra dan penompah dârah Tûhan dan muchalits kâmiij 'Elmesêlh: kârana fasallah kâmiij sudah berbowat 'itu. Hendakhlah kirânja menarangkan hâti kâmiij, sopâja, hâbis kâmiij menanggalkan segala perbowâtan kalâm, kâmiij salâku 'anak p tarang berdjâlan menûrut kabaharuwan kahidôpan dangan berbowat tijap p sibâdet. Karunjâkanlah kirânja lâgi berkatmu kapada chothbat kalâmmu 'Ilâhij. Binasâkanlah kirânja fakalijen perbowâtan 'Iblîs: togohkanlah kirânja segala châdim djamâzat, dan segala 'awrang besâr p, jang telâh ter'angkat ka'âtas 'umetmu. Hiborkanlah kirânja hâti segala 'awrang jang kena 'anjaja dan sûfah, 'awleh kârana 'Elmesêlh, 'anakmu jang kekâseh, jang sudah djangji pada kâmiij, bahuwa songgoh p 'angkaw 'akan karunjâkan pada kâmiij segala sasawâtu jang kâmiij minta dangan namânya, dan sebab 'itu sudah sûroh kâmiij minta dozâ demikijen 'ini: Bâpa kâmiij, dan lâjin jang ber'ikot.

Sombahjang pada pagi hârij.

JÂ Bâpa jang 'amat meng'afijâniij, kâmiij meng'utjap hukûr padâmu, sebab bahuwa pada mâlam jang lâlû 'ini dangan satijâmu 'angkaw sudah meng'awal 'akan kâmiij, dan minta kapadâmu, hendakhlah kirânja menogohkan kâmiij dangan rôhmu jang khudus, jang fedekâla meng'iring kâmiij, sopâja kâmiij tantûkan hârij 'ini, serta dangan fakalijen hârij kahidôpan kâmiij, 'akan berbowat sasawâtu sadâlet dan khodijet, dan 'akan segala bârang jang kâmiij mendjamah dangan tang p, berilah kirânja mâta p kâmiij santijâsa djâga p 'akan memajhûrkan hormatmu, lhatâj maka kâ-

Sombahjang pada petang hârij.

JÂ 'Allâh jang 'amat meng'afijâniij, tarang kakâl, jang bertjahâja didâlam kalâm, jang melalûkan mâlam dawsa p, dan segala kabutâ'an hâti: sedang 'angkaw sudah tantûkan mâlam 'akan berhenti, seperti sijang 'akan bakardja: kâmiij minta dozâ kapadâmu, hendakhlah kirânja berij tûboh kâmiij berhenti dangan fantawsa dan sunija, sopâja komedijennja 'itu 'ada lâlûk 'akan mendirita kalelâban 'itu, jang hâros 'ija menanggong. Betulkanlah kirânja tûdor kâmiij, sopâja fiederhâna 'adânya, 'agar tûboh dan njâwa kâmiij djârgan kena bârang tjoring, behkan pawn sopâja tûdor kâmiij djâdi 'akan

'akan h'ormatmu. Hendakhlah kirânja mena-
rangkan mâta sakhal kâmiy, sopâja djângan kâ-
miy tidor mâti, tetâpi santijâsa menantikan ka-
lepâsan kâmiy deri dâlam kafukâran dunjâ 'ini.
Hendakhlah kirânja lâgi melindongkan kâmiy
deri pada segala waswafet 'Iblîs, sambil meng-
'angkat kâmiy kabâwah kalaggarâ'anmu jang
khudus. Dan djikalaw sakâlipawn sudah tijâda
kâmiy menjudahkan hârij 'ini melâjinkan dergan
sangat berdawfa kapadâmu: maka kâmiy minta
doxâ kapadâmu, hendakhlah kirânja menû-
dong sakalijen dawfa kâmiy 'awleh rahmetmu,
seperti 'angkaw menûdong segala sasawâtu jang
di'âtas bumi dergan kakalâman mâlam, so-
pâja 'awleh kârana sebab 'itu djângan kâmiy de-
bowang deri hadâpan hadlretmu. Berilah ki-
rânja lâgi santawfa dan panghibôran pada segala
'awrang sâkit, lâgi pada segala 'awrang jang duka
tjita dan bersûfah hatinja, 'awleh kârana Tûhan
kâmiy ʔisâj 'Elmesêlh, jang sudah meng'adjar
kâmiy minta doxâ demikijen 'ini:

Bâpa kâmiy, dan lâjin jang ber'ikot.

Sombahjang dihûlu deri pada Bitjâra madjlis
djamâzat.

JÂ Bâpa samâwij, 'Allah jang kakal dan
'amat meng'afijâniy, bahuwa sudah radlâ
padâmu tûrut hikmetmu dan kamurâhanmu
jang tijâda berhingga menghimponkan sawâtu
djamâzat deri pada sakalijen mânusija di'âtas
falûroh bumi 'awleh chothbat 'indjil jang khu-
dus, dan memarentahkan dija 'itu 'awleh
chidmet mânusija p, lâgipawn 'angkaw sudah
mendoxâ kâmiy tûrut nizmety kapada dja-
wâtan jang demikijen 'ini, dan sudah menjû-
roh kâmiy 'ingat 'akan dirij kâmiy, dan 'akan
saganâp kâwan 'itu, jang 'Elmesêlh sudah
per'awleh dergan dârahnya jang 'indah. Sedang
kâmiy sakarang sudah berhimpon dergan na-
mâmu jang khudus hendak berbitjâra 'akan
segala perkara jang dehâdapkan pada kâmiy,

dan jang kena santawfa dan perbajikan djamâ-
zetmu, tûrut telâdan djamâzet pada mâfa se-
gala Rasûl p, seperti rijâsa djawâtan kâmiy, ka-
pada pakardjâ'an jang mâna kâmiy meng'akaw
dirij kamiy tijâda bergûna, dan tijâda lâjik,
sedang deri pada mûla per'anâkan kâmiy tijâ-
da sampat meng'ira p ij bârang jang bâjik sa-
'awleh p deri pada kâmiy sendirij, djângan-
kan melakûkan 'itu: maka sebab 'itu kâmiy
minta doxâ kapadâmu, hej 'Allah dan Bâpa
jang 'amat satijâwan, hendakhlah kirânja 'ang-
kaw tûrut djangjimu 'ada hadlir pada sama
tergah pakompolan kâmiy jang pada sakarang
'ini dergan rôlhu jang khudus, jang meng-
hentar kâmiy kapada samowa kabenâran. Djâ-
wohkanlah kirânja lâgi deri pada kâmiy se-
gala tjiderâ dan garak p an hewaj nassu jang
sâlah, dan berilah kalâmmu jang khudus men-
djâdi khânûn dan tâli sipat jang 'a'la pada
segala pembitjarâ'an kâmiy, sopâja segala 'itu
bergûna 'akan meng'hormâtij namâmu, mem-
bajikij djamâzetmu, dan lepaskan satâhu hâti
kâmiy deri pada takhtsîr, 'awleh kârana 'El-
mesêlh ʔisâj 'anakmu lâki p, jang serta
dergan 'angkaw dan rôlhu 'lkhudus 'ada 'Allah
jang 'a'la dan benar, jang hâros depudjikan
dan demulijâkan sampej salâma p nja. 'Âmin.

Sombahjang komedijên deri pada Bitjâra
madjlis djamâzat.

JÂ mahâ besâr Tûhan 'Allah Bâpa samâwij,
kâmiy meng'ûtjap sukûr kapadâmu deri pada
mâta hâti kâmiy, bahuwa sudah radlâ padâmu
menghimponkan bagimu sawâtu djamâzat pada
tânah 'ini, dan sûrohkan kâmiy meng'ardjâkan
pakardjâ'an 'ini, sambil memberij per'afijan
pada kâmiy, sahingga kâmiy dâpat berchothbat-
kan 'indjilmu jang khudus, dan berlakûkan se-
gala pakardjâ'an jang sâbid dergan semporna
kaluwâsan tijâda tertagah 'adânya. Sabâgej lâ-
gi bahuwa 'angkaw sudah 'ada hadlir pada
sama

sâma tengah pakompolan 'ini, sambilan melanggarkan segala pembitjaraan kâmiij tûrut kahendakmu, dan menghûborgkan hâti kâmiij dengan berkâseh p an dan bermuwâfakhat sâma p. Kâmiij minta dozâ kapadâmu, hej 'Allah dan Bâpa jang 'âmat satijâwan, hendakhlah kirânja memberkatij kalelâhan jang kâmiij sudah bernijet 'itu dengan nismetmu, dan menggânapij perbowâtanmu jang telah demulâ'ij 'itu dengan khowatmu: sambilan meng'ompolkan bagi dirimu lawâtu djamâzat jang betul, dan memaliharakan dija 'itu berkandjang pada 'agama jang benar, dan pada pakejan tanda p 'Esrâr jang khudus dengan sahârosnja, dan pada peng'ulahâ'an 'âkan melakûkan tâ'adib. Tetâpi hendakhlah kirânja menijadâkan sakalijen bitjâra djâhat, jang dengan tipu dâja debitjarâkan lawan kalâmmu, dan djamâzetmu. Togohkanlah kirânja lagi segala châdim djamâzat, sopâja marika 'itu dâpat menjeriterâkan kalâmmu jang khudus dengan satijânja dan tatapnja: togohkanlah kirânja segala 'awrang besâr p jang telah ter'angkat ka'âtas 'umetmu, sopâja marika 'itu dâpat memegang pedang dunjâwij dengan sadâlet dan 'intsâf. Istemejwa kâmiij memôhonkan 'âkan segala 'awrang besâr p, jang 'angkaw sudah radlâ meng'angkat ka'âtas kâmiij. Berilah kirânja saganap pemarentâhannja menûdju kapada makhtsûd 'ini, sahingga râdja segala râdja p memegang parentah di'âtas marika 'itu, dan di'âtas rasijetnja, dan sahingga karadjâ'an 'Iblîs (bârang jang 'ada karadjâ'an punoh segala kamaluwan dan kâtelâ'an) 'itu mâkin lâma mâkin lebeh debinasâkan dan depertijadâkan 'awleh marika 'itu jang châdim p mu, lâgipawn sahingga dibawah parentahnja kâmiij dâpat melakûkan kahidôpan tedoh dan sunija dengan tijap p sibâdet dan 'ichlâts. 'Istidjâbetkanlah kirânja kâmiij, jâ 'Allah Bâpa, 'awleh kârana 'Elsaj 'Elmesêth 'ânakhmu jang kekâseh, jang ferta dengan 'angkaw dan rôlhu-'lkhudus 'ada 'Allah jang 'alâ dan benar, jang hâros depudjikan

dan demulijâkan sampej salâma p nja. 'Amin.

Sombahjang dihûlu deri pada Bitjara
'awrang 'Jamâs.

JÂ 'Allah dan Bâpa jang 'âmat meng'afijânij, jang bûkan sâdja sudah bafermân kapada kâmiij, bahuwa pada sedekâla waktu kâmiij 'âkan mendâpat 'awrang miskin ferta kâmiij, tetâpi jang lagi sudah menjûroh kâmiij melindongkan marika 'itu, maka 'âkan makhtsûd 'ini 'angkaw sudah titahkan pakardjâ'an 'awrang 'Jamâs didâlam djamâzetmu 'itu, jang 'awlehnja marika 'itu dâpat detûlong. Sedang kâmiij 'ini, jang didâlam djamâzet 'ini sudah terdozâ kapada djawâtan 'awrang 'Jamâs, sakarang sudah berhimpun desini dengan namamu, hendakh berbitjara sâma p 'âkan hâl pakardjâ'an kâmiij, maka kâmiij minta dozâ kapadâmu dengan hâti indah, 'awleh kârana 'Elsaj 'Elmesêth, hendakhlah kirânja 'angkaw menjertâ'ij kâmiij dengan rôlth kabiidjakhânâ'an, sahingga kâmiij dâpat membejdâkan bâjik p pada 'antara 'awrang miskin jang songgoh, dan jang tijâda songgoh: lâgipawn sahingga kâmiij dengan fuka dan satija hâti kâmiij membahâgij segala derma, jang telah terkompol 'awleh kâmiij, pada mâsing p sa'awrang 'âtas perij kakurângannja, dan djârgan kâmiij meninggalkan bârang 'anggawta 'ânakhmu jang kekâseh jang berkakurângan 'itu lepâs deri pada parghibôran, lagi djârgan kâmiij memberij 'apa p pada 'awrang jang tijâda berkakurângan. Djâgâkanlah hâti segala mânusiija dengan kâseh jang sâgat 'âkan segala 'awrang miskin, sopâja marika 'itu dengan kamurâhan tangannja memberij tsedekah deri pada sakalijen hartânja dunjâwij, ka'âtas jang mâna 'angkaw sudah meng'angkat dija mendjâdi bendahârij: dan sopâja kâmiij ber'upâja 'âkan menûlong 'awrang jang berkakurângan, dan melakûkan djawâtan kâmiij dengan satija,

(h)

djângan dengan nustâpa, tetâpi dengan hâti bûdjor. 'Anugrahkanlah kirânja pada kâmiij lagi karunjâ 'ini, 'âkan berfukâkan segala 'awrang kafijân bûkan sâdja dengan derma jang dâhir, hânja lagi dengan kalâmmu jang khudus. 'Adapawn sedang tijâda 'awleh rawtij sâdja mânusia hîdop, hânja 'awleh safawâtu fermân jang terbit deri pada bûnji penjûrohmu, maka hendaklah kirânja menjampejkan berkatmu kapada kardja pembahagian kâmiij, dan perbânjakh rawtij segala 'awrang pâpa, sopâja marika 'itu dan kâmiij 'ini ber'awleh pôhon 'âkan meng'utjap pûdji dan fukûr kapadâmu: sambil menantij mahâ mulija kadatângan 'ânakhmu jang kekâfeh 'Alîsaj 'Elmesêlh 'itu, jang 'awleh kârana sebab kâmiij sudah djâdi pâpa, sopâja 'ija meng'ajâkan kâmiij sampej salâma p nja. 'Âmin.

Sombahjang dihûlu deri pada mâkan.

Mazmûr 145. 'âjat 15, 16.

- 15 Mâta p segala safawâtu menengâdoh kapadâmu: maka 'angkaw djûga memberij padânja makânannja pada kotikânja.
16 'Angkaw 'ada membûka tânganmu, dan meng'innjangkan segala safawâtu jang hîdop tûrut karidlâ'anmu.

JÂ mahâ besâr Tûhan 'Allah, jang mahâ kawâfa, jang sudah mendjadikan segala safawâtu, dan lagi meng'alanggarâkan 'itu 'awleh khodretmu 'Ilâhij, dan sudah bapermâkankan khawm Jisrâ'ejl didâlam padang tijah, hendaklah kirânja menjampejkan berkatmu kapada kâmiij hamba p mu jang dlazîf, dan mengkhuduskan bagi kâmiij segala karunjâ 'ini, jang kâmiij tarîma deri pada kabâjikanmu jang 'âmat mûrah, sopâja kâmiij pakej dija 'itu dengan nazahân dan khodsijet tûrut kahendakhmu jang 'âmat bâjik, dan sopâja 'awlehnja 'itu kâmiij meng'akaw, bahuwa 'angkaw djûga 'ada

bâpa kâmiij, dan pôhon segala kabâjikan. Berikanlah kirânja lagi kâmiij pada sedekâla waktu, dan dihûlu deri pada samowânja, menjahârij rawtij rôthânij, jaznij, kalâmmu, dengan jang mâna djiwa kâmiij depermâkankan 'âkan ber'awleh hahidôpan kakâl, jang 'angkaw sudah fadijâkan bagi kâmiij 'awleh mahâ sûtijj dârah 'ânakhmu jang kekâfeh Tûhan kâmiij 'Alîsaj 'Elmesêlh. 'Âmin.

Bâpa kâmiij, dan lâjin jang ber'ikot.

Demikijen Tûhan kâmiij 'Alîsaj 'Elmesêlh, natsilhetkan kâmiij, Lukhâ 21: 34, 35.

- 34 Maka paliharâkanlah dîrij kâmu, 'agar djângan hâti kâmu debarâtij 'awleh pendemâpan dan pemabôkan dan babarapa pertjintâ'an kahidôpan 'ini, dan djângan sakûnjong p hârij 'itu djûga menjalâp kâmu.
35 Kârana seperti sawâtu djurât 'ija 'âkan menjirkap samowa 'awrang jang dûdok di'âtas mûka falûroh bûmi.

Sombahjang komedijen deri pada mâkan.

Demikijen bafermân mahâ besâr Tûhan didâlam sûrat Mûsaj jang kalîma, Fatf. 8.

'âjat 10, 11.

- 10 Manakâla 'angkaw sudah mâkan dan djâdi kinnjang, maka hendaklah 'angkaw memudjikan Huwa 'Ilahmu 'awleh kârana tânah jang bajik 'itu, jang 'ija sudah berikan padâmu.
11 'Ingatlah 'awlehmû 'agar djângan kawâlâlêj 'âkan Huwa 'Ilahmu pada tijâda memaliharâkan pasân p nja, dan hukûm p nja, dan 'ondang p nja, jang 'aku 'ini 'ada berpasân hârij 'ini padâmu.

JÂ mahâ besâr Tûhan 'Allah, Bâpa samâwij, kâmiij meng'utjap fukûr padâmu kârana sakalijen kabidjikanmu, jang kâmiij tarîma deri pada tânganmu jang mûrah tijâda dengan kapu-

kaputûsan, bahuwa 'ada kahendakhmu 'Ilâhij 'akan memaliharâkan kâmiij didâlam kahidôpan jarg fanâ 'ini, dan pabinâkan kâmiij dergan memberij pada kâmiij hîdop p an: 'istemejwa bahuwa 'angkaw sudâh per'ânakhkan kâmiij pûla kapada 'âfa kahidôpan jarg terbâjik, jarg 'angkaw sudâh menjatâkan pada kâmiij 'awleh 'Indjîlmu jarg khodus. Kâmiij minta dozâ kapadâmu, jâ 'Allâh dan Bâpa jarg 'âmat meng'afijâniij, djârgan kirânja berij hâti kâmiij ber'âkar desini didâlam segala benda kabumî'an 'ini jarg linnjap 'adânja; tetâpi sopâja kâmiij pada sedekâla waktu menengâdoh kasawrga menantîkan muchalîts kâmiij 'Elmesêlh, sahingga maka 'ija 'akan kalihâtan di'âtas'âwan p 'akan melepaskan kâmiij. 'Âmîn.

Bâpa kâmiij, dan lâjin jarg ber'ikot.

Sombahjang kârana 'awrang sâkit dan jarg bersûfah hatinja.

JÂ 'Allâh jarg mahâ kawâfa, jarg khadîm dan zâdil, dan bâpa jarg 'âmat meng'afijâniij, jarg memegang patuwânan 'âtas kamatiian dan kahidôpan, sedang bârang sasawâtu tijâda djâdi, mâwu didâlam lârigit, mâwu di'âtas bûmi, melâjinkan dergan kahendakhmu, djikalaw sakâlîpawñ kâmiij tijâda 'ada mustalhakh 'akan menjebutkan namâmu, dan tijâda 'akan ber'âfa, bahuwa 'angkaw 'akan 'istidjâbetkan kâmiij, manakâla kâmiij 'ingat, bagimâna sampej sakarang 'ini kâmiij sudâh meninggalkan waktu kâmiij, maka kâmiij minta dozâ kapadâmu, hendaklah kirânja menîlikh 'akan kâmiij dergan rahmetmu kârana haddret 'Elmesêlh, jarg sudâh menanggong segala kalemâhan kâmiij: kâmiij meng'akaw, bahuwa tijâda 'ada bârang 'apa didâlam kâmiij, lâjin deri pada katjenderôgan kapada kadjahâtan, dan kalemâhan kapada bârang kabajikan. Maka sebâb 'itu kâmiij sudâh ber'awleh sjikfa 'ini, behkan babarapa sjikfa jarg lebèh sangâ 'akan

'ûpah kâmiij. Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, 'angkaw 'ini tâhu, bahuwa kâmiij 'ada khawmmu, dan 'angkaw djûga 'ada 'Ilâh kâmiij: tijâda kâmiij berlindong kapada bârang sasawâtu pawn, melâjinkan kapada rahmetmu sâdja, jarg bulom penah 'angkaw sudâh 'anggan pada bârang sa'awrang, jarg sudâh tawbat kapadâmu. Sebâb 'itu kâmiij minta dozâ, djârgan kirânja 'ihhtisâbkan pada kâmiij segala dawfa kâmiij, tetâpi 'ihhtisâbkanlah pada kâmiij lhikmet, zâdâlet dan khodûjet 'Elmesêlh, sopâja dergan berkatnja kâmiij dâpat berdîrij dihadâpan haddretmu. Lepaskanlah kirânja kâmiij deri pada sagsâra 'ini 'awleh kârana dija 'itu, sopâja djârgan 'awrang djâhat fikir, bahuwa 'angkaw sudâh meninggalkan kâmiij. 'Adapawn djikalaw 'angkaw kahendâkij perbejasâkan kâmiij demikijen lebèh lâma, maka karunjâkanlah kirânja pada kâmiij tsabâr dan khowat 'akan menanggong sakalijen 'ini tûrut kahendakhmu, dan berilah samowa 'itu tûrut lhikmetmu berlâku 'akan kabiidjikan kâmiij. Tâ'adîbkanlah kirânja kâmiij didunjâ 'ini 'anggor deri pada kâmiij hilang didâlam 'âchirat dergan 'awrang jarg lekât pada dunjâ. Berilah kâmiij mâti lepâs deri pada dunjâ 'ini dan segala sasawâtu jarg kabumî'an 'adânja, sopâja kâmiij sasahârij mâkin lâma mâkin lebèh debaharuwij 'âtas telâdan 'Elmesêlh. Djârgan berij kâmiij detjerejkan 'awleh bârang sasawâtu deri pada muhâbetmu: tetâpi sasahârij târikhlah kâmiij mâkin lâma mâkin lebèh dâtag kapadâmu, sopâja dergan kasukâ'an kâmiij dâpat sampej kapada makhtsûd dazwat kâmiij, 'ija 'itu, mâti, bangkit, dan hîdop sampej salâma p nja ferta dergan 'Elmesêlh. Kâmiij pertjâja lagi, bahuwa 'angkaw 'akan 'istidjâbetkan kâmiij 'awleh kârana 'Elmesêlh, jarg sudâh meng'adjar kâmiij minta dozâ demikijen 'ini:

Bâpa kâmiij, dan lâjin jarg ber'ikot.

Togohl an'ah lagi kâmiij 'ini dâlam 'imân jarg

jarg benar, jarg deri pada mâta hâti kâmiy 'ikh-rârkan dergan mûlut : Bejta pertjâja 'âkan 'Allah, dan lâjin jarg ber'ikot.

'Ataw sabagîni:

JÂ 'Allah jarg kakâl, dan bâpa jarg 'âmat meng'afijâniy, chalâts jarg kakâl bagi 'aw-rang hîdop p, dan kahidôpan jarg kakâl bagi 'awrang mâti p, sedang 'argkaw sendirij djûga memegang kamatiân dan kahidôpan di-dâlam tanganmu, dan tijâda dergan kaputûsan 'argkaw bertjinta 'âkan kâmiy demikijen, maka bârang njâman 'ataw penjâkit, dan bârang ka-bajikan 'ataw kadjahâtan tijâda dâpat sampej kapada kâmiy, behkan sahelej rambot tijâda dâpat lûroh deri pada kapâla kâmiy melâjin-kan dergan kahendakhmu, lâgipawn bahuwa 'argkaw memarentahkan segala safawâtu bagi 'awrangmu jarg mû' min 'âkan kabejdikannya: kâmiy minta dozâ kapadâmu, 'anugarahkan-lah kirânja pada kâmiy karunjâ rôhmu jarg khudus, sopâja 'ija meng'adjar kâmiy meng'enâl bâjik p tjelâka kâmiy, dan dergan tiabâr men-dirita segala sijâsetmu, jarg salakhfa kijen le-bèh besâr kâmiy sudâh ber'upah. Kâmiy tâhu, bahuwa segala 'itu bûkan 'ada bagi kâmiy tan-da p deri pada morkâmu, tetâpi deri pada kâsehmû 'abawij 'âkan kâmiy, sopâja dergan 'awrang jarg lekât pada dunjâ 'ini djârgan kâ-mij kena khukum. Tambahkan lah kirânja, jâ mahâ besâr Tûhan, 'imân kâmiy, 'awleh rahmetmu jarg tijâda berhingga, sopâja mâ-kin lâma mâkin lebh kâmiy deperawatûkan dergan 'Elmesêlh, seperti 'arggawta p dergan kapalânja rôhânij, jarg sertânja 'argkaw ka-hendâkij sarupâkan kâmiy pada kasangsarâ'an dan kamulijâ'an. Rîngankanlah kirânja sangsâra 'itu, sahingga kâmiy sampat mendirita 'itu sakha-dâr kalemâhan kâmiy. Kâmiy menazalokhkan di-rij kâmiy sakâli p kabâwah kahendakhmu, djikalaw 'argkaw hendak berij djîwa kâmiy tinggal lebh lâma didâlam tarâtakh 'ini, 'ataw

meng'angkat dija 'itu kapadâmu mâfokh kahi-dôpan kakâl, sedang kâmiy 'ada milik 'Elme-sêlh, maka sebab 'itu tijâda kâmiy bawleh bi-nâsa. Kâmiy sika djûga meninggalkan dâging jarg lemah 'ini, sedang kâmiy ber'âsa kapada kabangkitan jarg punoh chalâts, dimâna dâging 'itu djûga 'atas perij jarg lebh mulija 'âkan dekombalikan pada kâmiy. Karunjâkanlah ki-rânja kâmiy merâsa panghibôran jarg punoh chalâts 'itu, jasnij, ka'ampônân dawfa p, dan tasdîl 'Elmesêlh, sopâja dergan parîfej 'ini kâ-mij dâpat tangkis segala waswafet Sjejhân. Be-rilah kirânja dârahnja jarg sûtij deri pada sâlah 'itu menghapuskan katjorîngan dan katjamâran segala dawfa kâmiy, dan sadâletnja 'itu mem-bâwa sudzur kârana thoghjân kâmiy dihadâ-pan lhukummu jarg 'âchir. Kenâkanlah pada kâmiy sindjâta deri pada 'imân dan radjâ, so-pâja djârgan kâmiy debinasâkan 'awleh bârang hajbat mawt, tetâpi manakâla mâta p tûboh kâmiy berkalâman, berilah kirânja pada tat-kâla 'itu mâta p njâwa kâmiy memandang ka-padâmu, dan manakâla 'argkaw 'âkan hâbis memûtuskan pakardjâ'an lidah kâmiy, berilah kirânja pada tat-kâla 'itu hâti kâmiy djârgan ber-henti deri pada berdozâ kapadâmu: jâ mahâ besâr Tûhan, kâmiy sarahkan djîwa kâmiy ka-pada tangan p mu, djârgan kirânja meninggal-kan kâmiy dâlam kasukâran kâmiy jarg 'âchir, 'itu pawn 'awleh kârana 'Isâj 'Elmesêlh sâdjâ, jarg sudâh meng'adjar kâmiy minta dozâ demi-kijen 'ini: Bâpa kâmiy, dan lâjin jarg ber'ikot.

Bejta pertjâja, dan lâjin jarg ber'ikot.

Fatfal pada melakûkan Permandiân pada ka'ânakh p 'awrang mû' min.

BAhuwa djumlat peng'adjaran permandiân jarg khudus 'itu 'ada tersimpan didâlam ti-ga perkâra 'ini:

Pertâma. Bahuwa kâmiy serta dergan segala 'ânakh kâmiy sudâh deperkandongkan dan de-per'a-

per'ānakhkan dengan dawfa, maka sebab 'itu kāmij 'ada 'ānakh p morka, hataj maka tijāda kāmij dāpat māsoh karadjā'an 'Allah, melājinkan kāmij deper'ānakhkan pūla. 'Itu de'adjar pada kāmij 'awleh salām dan pertjikh dengan 'ājer, jang 'awlehnya tertondjokh pada kāmij katjamāran djiwa p kāmij, sopāja kāmij depel'adjar djomuw 'akan dīrij kāmij, merindahkan dīrij kāmij dihadāpan 'Allah, dan mentjahārij perfutjā'an dan chalāts kāmij diluwar dīrij kāmij.

Kaduwa. Permandijan jang khudus 'itu berfaksikan dan mematerikan pada kāmij pembasohan segala dawfa 'awleh **ʿĪsā** 'Elmesēth. Sebab 'itu kāmij depermandikan dengan nāma Bāpa, dan 'Ānakh lāki p, dan Rōthu-'lkhudus: kārana pada māfa kāmij depermandikan dengan nāma Bāpa, maka 'Allah Bāpa berfaksikan dan mematerikan pada kāmij, bahuwa 'ija mendirikan dengan kāmij sawātu perdjandji'an nizmēt jang kakāl, dan meng'angkat kāmij mendjadi 'ānakh p nja dan wāritz p nja, maka sebab 'itu kahendakhnja meng'anugrahkan pada kāmij sawātu kabajikan, dan mendjāwohkan deri pada kāmij sawātu kadjahātan, 'ataw membālihkan 'itu kapada kabidjikan kāmij. 'Adapawn pada māfa kāmij depermandikan dengan nāma 'Ānakh lāki p, maka 'Ānakh lāki p 'itu mematerikan pada kāmij, bahuwa 'ija membāsoh kāmij dengan dārahnja deri pada segala dawfa kāmij, sambil perawatukan kāmij dengan per'akutuwan mawtnja dan kabangkītannja, sahingga maka kāmij melepaskan deri pada samowwa dawfa kāmij, dan dekīra p kan xādīl dihadāpan 'Allah. Sabāgej lagi pada māfa kāmij depermandikan dengan nāma Rōthu-'lkhudus, maka Rōthu-'lkhudus menjonggohkan pada kāmij 'awleh Sir jang khudus 'ini, bahuwa kahendakhnja dūdokh ferta kāmij, dan mengkhuduskan kāmij mendjadi 'anggawta p 'Elmesēth, sambil meng'arunjakan pada kāmij bārang jang kāmij ber'awleh dengan berkat 'Elmesēth, jasnij, pem-

basohan dawfa p kāmij, dan pembaharuwan kahidōpan kāmij jang sasahārij, hataj maka pada 'āchirnja kāmij 'akan deperdirikan tijāda dengan bārang tjelā di'antāra djamāzat segala 'awrang pilēhan didālam kahidōpan kakāl.

Katiga. Sedang duwa bahagijan sudah tersimpan didālam sakalijen perdjandji'an, maka kāmij lagi de'adjarkan dan delāzimkan pūla 'awleh 'Allah deri pada permandijan 'itu, 'akan berbowat kabakhtijan bahāru, jasnij, sopāja kāmij malekāt pada 'Allah jang 'aḥa, 'ija 'itu, Bāpa, 'Ānakh lāki p, dan Rōthu-'lkhudus, sambil hārap padānja dan meng'asēhij dija dengan faganāp hāti, dengan faganāp djiwa, dengan faganāp xakhal, dan dengan faganāp khowat, lagi meniggalkan dunjā, mematikan parāngij kāmij jang lāma, dan berdjālan dengan melakūkan kahidōpan bahāru dan xābid. 'Adapawn djikalaw bārang kālā deri pada kalemāhan kāmij berbowat dawfa, maka tijāda lhalāl kāmij huwas 'akan nizmēt 'Allah, dan berkandjang pada dawfa, sedang permandijan 'itu 'ada sawātu materij dan kaksī'an jang songgoh, bahuwa kāmij menggāg perdjandji'an nizmēt jang kakāl ferta dengan 'Allah.

'Adapawn djikalaw songgoh ka'ānakh p kāmij tijāda meng'arti segala perkāra 'ini, maka tijāda lhalāl 'awrang kūtjilkan dija deri pada permandijan, sedang marika 'itu lagi tijāda dengan tahūnja sudah ber'awleh bahagijan 'akan kūtokh deri pada 'Ādam, dan demikijen lagi de'angkat pūla kapada nizmēt 'awleh 'Elmesēth, seperti 'Allah bafermān kapada 'Ibrāhīm bāpa segala 'awrang mū'min 'itu, dan bagitu lagi kapada kāmij, dan kapada segala 'ānakh p kāmij, Kadj. 17: 7. sabdānja: Dan 'aku kālākh mendirikan perdjandji'anku di'antarāku, dan di'antarāmu, dan di'antāra benchmu komedijen deri padāmu pada segala per'idāranja, 'itu pawn 'akan perdjandji'an kakāl: hendakh 'ada bagimu 'akan 'Ilah, dan bagi benchmu komedijen deri padāmu.

Lâgipawn Petrus berdjaksikan 'itu, KHut. 2: 39. deengan perkata'an 'ini: Kârana djandji'an 'itu pûnja kâmu, dan pûnja 'ânakh p mu, dan pûnja sakalijen 'awrang jang djâwoh, barapa p 'awrang mahâ besâr Tûhan 'Ilah kâmij 'âkan panggil datang.

Sebab 'itu maka dihulu kala 'Allah sudah sûroh marika 'itu dechatankan, jang 'adâlah materij perdjandji'an dan sadâlet 'imân: seperti lagi 'Elmesêth sudah memelôkh marika 'itu, sudah membûboh tângan ka'âtasnja dan sudah memberkatij dija. Markh. 10.

'Adapawn sedang pada sakarang 'ini perman-dijan 'itu menggantikan chitânet, maka sahâ-rotnja 'awrang permandikan ka'ânakh p, jang wârîtz p karadjâ'an 'Allah dan perdjandji'an-nja. Sjahdan lâzimlah 'âtas 'ibuw bâpa mâkin merg'adjar 'itu pada 'ânakh p nja deengan mâkin tambah sumornja.

'Adapawn sopâja kâmij dâpat lagi melakûkan titah 'Allah jang khudus 'ini 'âkan lhormat-nja, dan 'âkan parghibôran kâmij, dan 'âkan perbajikan djamâzat, maka hendaklah kâmij menjebutkan namanja jang khudus demikijen 'ini:

JÂ 'Allah jang kakâl dan mahâ kawâfa, jang tûrut lhukummu jang sadil sudah menjik-sâkan 'awrang 'isij dunjâ jang kâfir dan fâsik 'itu deengan 'ampûhan, dan 'awleh rahmetmu jang besâr sudah melepaskan dan memalihârâkan Nôth 'awrang mu'min 'itu deengan 'isij rû-mahnja dawlâpan 'awrang bânjakhnja: Tûhan jang sudah meninggalamkan Firzawn jang ta-gâr hatinja 'itu deengan samowa balanja mâti lemàs didâlam lâwut KHolzum, dan sudah merghentar khawmmu Jisrâ'ejl menjabarang 'itu deengan tijâda bâfahkan kâki p nja, jang 'aw-lehnja Permandijan 'itu detandâkan: kâmij minta dozâ kapadâmu, kârana rahmetmu jang tijâda berhingga, hendaklah kiranja menî-lih kapada ka'ânakh p 'ini deengan nismetmu, dan 'awleh rôlhmû jang khudus persatûbohkan dija deengan 'ânakhmu Sâsâj 'Elmesêth: sopâja

'ija detânamkan sertanja kapada kasamâ'an mawtnja, dan berbangkit sertanja kapada ka-hidôpan bahâru: sopâja deengan suka hatinja 'ija mendjondjorg tsalibnja jang sahârij p megg-irîng dija, lagi lekât padanja deengan 'imân jang benâr, deengan radjâ jang togòh, dan deengan mulhabet jang râmej p: sopâja 'ija deengan sapunòh p parghibôran 'awleh kârana 'argkaw meninggalkan kahidôpan 'ini, jang sorggoh p tijâda lâjin deri pada mawt jang ber'ulang p djûga, dan sopâja pada hârij jang 'âchir 'ija dâpat merghâdap malhkamet 'Elmesêth 'ânakh-mu lâki p 'itu tijâda deengan terkadjut: 'awleh kârana Sâsâj 'Elmesêth 'ânakhmu lâki p Tû-han kâmij 'itu djûga, jang ferta deengan 'arg-kaw dan rôlhu-lhudus 'ada 'Allah jang 'afâ, jang hidop, dan jang pegang parentah sampej salâma p nja. 'Âmîn.

Natilheth pada 'ibuw bâpa, dan pada bâ-rang sijâpa jang berdirij sjaksi pada
lhâl Permandijan 'itu.

HEj 'awrang kekâseh p kârana mahâ Tûhan 'Elmesêth, kâmu sudah deegar, bahuwa Permandijan 'itu 'ada sawâtu titah 'Allah, 'âkan materikan perdjandji'annja pada kâmij dan pada benèh kâmij: maka sebab 'itu hâ-roslah kâmij pakej dija 'itu 'âkan makhsûd 'itu djûga, dan djângan deri pada sadet 'ataw tachajul. 'Adapawn sopâja djâdi njâta, ba-huwa râfa hatimu 'ada demikijen 'ini, maka hendaklah kâmu deri pada fihakhmu menja-hûtij katiga perkâra 'ini deengan tijâda gjûlas.

Pertâma. Djikalaw sakâlipawn segala 'â-nakh kâmij sudah deperkandongan dan de-per'ânakhkan deengan dawfa p, dan sebab 'itu 'ada tazalokh kabâwah segala djenis tjelâka dan kûtokh: kâlû p kâmu megg'akaw, bahuwa marika 'itu sudah dekhuduskan 'awleh 'Elmesêth, dan sebab 'itu hâros 'ija deper-mandikan seperti 'arggawta p djamâzetnja?

Kaduwa. Kâlû p kâmu megg'akaw bahuwa
perg-

perg'adjaran jang tersimpan didalam Perdjandji'an lama dan baharu, dan didalam kaduwa beläs perkära 'imân Mesêlhi, lagi jang depel'adjar didalam djamâzat Mesêlhi desini, 'itu 'ada perg'adjaran jang benar dan sempor-na 'akan ber'awleh chalâts?

Katiga. Kâlu p kâmu, hej bâpa, 'ataw fjakfi, djandji, dan bertjakap mâwu merg'adjar dengan sabawleh p mu, 'ataw sûroh dan tûlong merg'adjar perg'adjaran jang ter-sebût 'ini pada 'anak p 'ini, tatkâla 'ija baharu berzakhal?

Djawâb.

Behkan.

Samantâra permandi'an maka hendak Pandita merg'atâkan demikijen 'ini:

N. 'Aku permandikan 'angkaw dengan nâma Bâpa, dan 'Anak lâki p, dan Rôthu-'lkhudus.

SJukûr.

JÂ 'Allah jang mahâ kawâfa, dan bâpa jang 'amat merg'asijâni, kâmi, merg'ûtjap fjukûr dan pûdji padâmu, sebab bahuwa 'angkaw sudah merg'ampônij sakalijen dawfa pada kâmi, dan pada 'anak p kâmi 'awleh kâra dârah 'anakmu jang kekâfeh 'Elmesêlhi, dan sudah merg'angkat kâmi 'awleh rôthmu jang khudus mendjadi 'anggawta p 'anakmu jang toggal, dan demikijen lagi mendjadi 'anak p mu, lagi 'angkaw sudah mematerikan dan menjoggoikkan 'itu bagi kâmi 'awleh Permandijan jang khudus. Kâmi minta dozâ kapadâmu kâra 'anakmu jang kekâfeh 'itu djuga, hendaklah kirâja santijâfa memarentahkan ka'ânak p jang telâh depermandikan 'ini dengan rôthmu jang khudus, fopâja 'ija depejarâkan dengan zâbid pada 'agama Mesêlhi, dan bertambah p dengan berkat mahâ Tûhan 'Elmesêlhi, 'akan merg'enâl dan merg'âkaw kamurâhanmu dan rahmetmu 'abawij, jang 'angkaw sudah menondjokh

pada dija 'itu dan pada kâmi sakalijen, lagi-pawn fopâja 'ija hîdop dengan berbowat safawâtu zadâlet dibâwah parentah nabij, râdja dan 'imâm besâr kâmi jang 'asâ, jaznij, 'Elmesêlhi, dan dengan barâni hatinja 'ija berparang dengan dawfa, dengan 'Iblîs, dan faganâp karadjâ'annja, lâlû ber'awleh kame-nâgan, 'akan memudjikan, dan memulijâkan 'angkaw dan 'anakmu 'Elmesêlhi, serta dengan rôthu-'lkhudus, 'Allah jang 'asâ dan benar 'itu, sampej salâma p nja. 'Amin.

Fatfal pada melakûkan Permandijan pada 'awrang jang zâkhl bâligh.

DJ Ikalaw sakâlîpaw fahârosnja 'anak p 'awrang Mesêlhi (welâkin tijâda 'ija merg'arti 'itu) depermandikan dengan kâra perdjandji'an 'itu, dan hânja fâfoggohnja tijâda hâlâl 'awrang zâkhl bâligh depermandikan, melâjinkan marîka 'itu dihûlu merg'enâl dawfa p nja, dan 'ikhrâkan tawbatnja dan 'imânnja 'akan 'Elmesêlhi. Kâra deri pada sebab 'ini bûkan sâdja Jahjâ Permandij, jang tûrut titah 'Allah sudah berchothbatkan permandijan tawbat 'akan ka'ampônân dawfa, 'itu sudah permandikan segala 'awrang jang sudah merg'âkaw dawfa p nja, Markh. 1. dan Lûkhâ 3. tetâpi lagi Tûhan kâmi 'Elmesêlhi sudah menjûroh murîd p nja merg'adjar sakalijen chalâjikh 'itu mâfokh murîd, sambil permandikan dija 'itu dengan nâma Bâpa, dan 'Anak lâki p, dan Rôthu-'lkhudus, Mat. 28. dan Markh. 16. farâja tambahkan djandji'an 'ini, bahuwa fijâpa jang sudah pertjâja dan depermandikan, 'ija 'akan ber'awleh chalâts. Seperti lagi segala Rasûl, bagimâna njâta deri pada khitfahnja, Khitf. 2. dan 10. dan 16. tûrut khânûn 'ini, sudah tijâda permandikan 'awrang zâkhl bâligh, lâjin deri pada 'awrang 'itu djuga jang sudah 'ikhrâkan 'imânnja dan tawbatnja. Maka sebab 'itu pada hârij jang fakâ-

sakârang 'ini tijâda hhalâl permandikan bârang 'awrang 'akhlil bâligh, lâjin deri pada 'awrang 'itu djûga, jang sudah bel'adjar rahasiâ Permandijan jang khudus deri pada chothbat 'indjil jang khudus, dan fertanja 'itu tâhu memberij perkirâ'an 'akan 'imânnya 'awleh 'ikhrâr dengan mûlutnja.

'Adapawn sedang kâmu N. N. lâgi minta depermandikan dengan Permandijan jang khudus, sopâja 'itu djâdi padâmu materij perfatubohan dengan djamâzat 'Allah, dan sopâja njata bahuwa bukan sâdja kâmu menjambot 'agama Mesêthij, jang kâmu sudah bel'adjar deri pada kâmi, dan jang kâmu lâgi sudah 'ikhrârkan dihadâpan kâmi, tetâpi lâgi bahuwa kahendakmu melakûkan kahidôpanmu 'awleh nizmêt 'Allah tûrut dija 'itu: maka hendaklah kâmu dengan hâti jang tijâda tjûlas menjâhut dihadâpan 'Allah dan djamâzetnja:

Pertâma. Kâlû p kâmu pertjâja 'akan 'Allah jang benâr, jang 'asâ dzâtja, dan tiga 'okh-nûmnja, Bâpa, 'Anak laki p, dan Rôthu-'lkhudus, jang sudah mendjadikan langit dan bumi, serta dengan sakalijen 'isinja deri pada su-dum, dan lâgi meng'alanggarakan dan memarentahkan 'itu, sahingga maka bârang sawâtu pawn tijâda djâdi didâlam langit, 'ataw di'âtas bumi melâjinkan dengan kahendaknja 'ilâhij?

Djawâb. Behkan.

Kaduwa. Kâlû p kâmu pertjâja, bahuwa kâmu sudah deperkandangkan dan deper'â-nakkan dengan dawsa p, dan sebâb 'itu deri pada mûla per'anâkan kâmu 'ada 'ânakh p morka, jang tijâda lâjikh kapada bârang kabidjikan, jang tjenderong djûga kapada segala kadjahâtan, dan bahuwa kâmu dengan kira p an, perkata'an dan perbowâtan, babarapa kâlû sudah melangkah segala penjurôhan mahâ besâr Tûhan, dan kâlû p duka tjita hatimu kârana segala dawsa 'ini?

Djawâb. Behkan.

Katiga. Kâlû p kâmu pertjâja, bahuwa 'Elmesêth, jang 'ada 'Allah jang songgoh dan

kakâl, lâgi mânusiâ jang songgoh, jang sudah meng'ambil nâsûtnja deri pada dâging dan dârah parâwan Marjam, 'itu sudah de'anugarahkan padâmu 'awleh 'Allah 'akan muchalits, dan bahuwa kâmu 'awleh 'imân 'ini ber'awleh ka'ampônân dawsa p kârana dârahnja, dan bahuwa kâmu 'awleh khowat rôthu-'lkhudus sudah djâdi 'anggawta 'Isâj 'Elmesêth, dan djamâ-zetnja?

Djawâb. Behkan.

Ka'ampat. Kâlû p kâmu meng'âkaw sakalijen perkâra 'agama Mesêthij 'ada benâr, seperti segala 'itu deri pada kalâm 'Allah de-'adjarkan desini didâlam djamâzat Mesêthij, dan kâmu berjâkap berkakâlan dengan tatâp hatimu pada pang'adjaran 'ini sahingga kasudâhan kahidôpanmu: lâgi kâlû p fertanja 'itu kâmu menjangkal segala bidzat, dan perfasâtan jang berfalâhan dengan pang'adjaran 'ini, dan djandji, bahuwa kâmu akan berkandjang pada perfatutuwan dengan djamâzat kâmi Mesêthij, bukan sâdja 'akan degar kalâm, hânja lâgi 'akan mâsôkh kapada perdjamuwan 'asjâ?

Djawâb. Behkan.

Kalîma. Kâlû p kâmu dengan mâta hatimu sudah bernijet santijâsa mâwu berhidop p an Mesêthij, dan menjangkal dunjâ serta dengan sakalijen ka'inginnja jang djâhat, seperti 'itu pâttut pada segala 'anggawta 'Elmesêth dan djamâzetnja, sambil menazalokhkan dirimu kabâwah sakalijen pertogôran Mesêthij?

Djawâb. Behkan.

'Allah jang 'amat mûrah, dan 'amat besâr, hendaklah kiranja karunjâkan nizmêtja dan berkatnja 'akan ber'awleh makhsûdmu 'ini, 'awleh kârana 'Isâj 'Elmesêth. 'Âmîn.

Fatfâl pada memulijâkan Perdjamuwan 'asjâ jang khudus.

HEj 'awrang kekâseh kârana mahâ Tûhan 'Isâj 'Elmesêth, hendaklah kâmu degar

deſgar ſegala perkata'an titah Perdjamuwan ʒaſſâ jang khudus, jang deritahkan 'awleh Tûhan kâmiſ ʒiſâj 'Elmeſêth, bârang jang Raſûl Pawluſ ſudah menjûrat baſi kâmiſ, 1 Kor. 11. 'âjat 23---29.

KÂrana 'aku 'ini ſudah tarîma deri pađa mahâ Tûhan bârang jang 'aku lâgi ſudah ſarahkan pađa kâmu, bahuwa mahâ Tûhan ʒiſâj, pađa mâlam 'itu, tatkâla 'iſa telah deſemûkan, ſudah meſ'ambil rawtij: Dàn ſatelâh ſudah de'utjapnja ſjukûr, maka 'iſa pawn pitjahkanlah 'itu, dâſ ſabdâlah, 'ambillah, ſantaplah: 'itu djuſga 'ada tûbohku, jang de-pitjahkan kârana kâmu: berbowatlah demikijen 'ini 'akan peſ'ingâtanku. Sabâgej lâgi tjâwan minôman komedijen deri pađa ſantap ʒaſſâ, ſabdânja, tjâwan minôman 'ini 'ada Watſijet bahâru didâlam dârahku, berbowatlah demikijen 'ini, ſabarâpa kâli kâmu 'akan minom, 'akan peſ'ingâtanku. Kârana ſabarâpa kâli kâmu 'akan mâkan rawtij 'ini, dâſ minom 'iſij tjâwan minôman 'ini, maka hendaklah kâmu menchabarkan mawt mahâ Tûhan, ſahingga 'iſa dâtang. Baſitu kalâkh bârang ſijâpa jang mâkan rawtij 'ini, dâſ minom 'iſij tjâwan minôman mahâ Tûhan tijâda dergan ſahâroſnja, niſtjâja 'iſa 'akan berhûtang pađa tûboh dâſ dârah mahâ Tûhan. Tetâpi hendaklah mânufija mentjawbâ'ij ſendirinja, dâſ demikijen 'ini hendaklah 'iſa mâkan deri pađa rawtij 'itu, dâſ minom deri pađa tjâwan minôman 'itu. Kârana ſijâpa jang mâkan dâſ minom tijâda dergan ſahâroſnja, niſtjâja 'iſa mâkan dâſ minom mendâtangkan ſawâtu Hukum ka'âtaſ ſendirinja, ſedâſ 'iſa tijâda membejdâkan tûboh mahâ Tûhan.

ADapawn ſopâja pađa ſakârang 'ini kâmiſ memulijâkan perdjamuwan ʒaſſâ mahâ Tûhan 'akan paſghibôran kâmiſ, maka dihûlu deri pađa ſakalijen perkâra 'ada bergûna pađa kâmiſ, ſopâja dihûlu kâmiſ mentjawbâ'ij dirij

kâmiſ bâjik p. Kaduwa ſopâja kâmiſ mela-kûkan 'itu 'akan makhtûd 'itu djuſga, 'akan jang mâna mahâ Tûhan 'Elmeſêth ſudah titahkan 'itu, jâznij, 'akan peſ'ingâtannja. Sjahdân pertjawbâ'an dirij kâmiſ jang benâr 'itu berdirij 'âtaſ katîga perkâra 'ini.

Pertâma. Hendaklah ſaſa'awrang ſama ſendirinja 'ingat 'akan ſegala dawsânja, dâſ kûtokhnja, ſopâja 'iſa djomuw 'akan ſendirinja, dâſ merindahkan dirinja dihadâpan 'Allah: ſedâſ morka 'Allah 'âtaſ dawſa 'ada ſakijen beſâr, maka 'iſa ſudah ſjikſakan diſa 'itu dergan mawt tſalib jang 'amat pedih dâſ hîna pađa 'ânakhnja jang kekâſeh ʒiſâj 'Elmeſêth, 'angor deri pađa 'iſa meninggalkan 'itu lepâſ deri pađa ſjikſa.

Kaduwa. Hendaklah ſaſa'awrang mentjawbâ'ij hatinja, kâlup p 'iſa pertjâja djandji'an 'Allah jang ſonggoh 'ini, bahuwa ſakalijen dawsânja ſudah ter'ampon padânja 'awleh kârana perâſa ſaſſâra dâſ mawt ʒiſâj 'Elmeſêth ſâdja: dâſ bahuwa ſadâlet 'Elmeſêth jang ſemporna 'itu ſudah de'ihhtisâbkan dâſ dekarunjâkan padânja, ſa'awleh p 'iſa ſendirij djuſga ſudahlah membâjar hâbiſ kârana ſakalijen dawsânja, dâſ ſudahlah melakûkan ſamowa ſadâlet.

Katîga. Hendaklah ſaſa'awrang mentjawbâ'ij ſatâhu hatinja, kâlup p 'iſa berkahendakh ſantijâſa dergan ſaganâp kahidôpannja perſombahkan ſjukûr jang benâr kapada mahâ beſâr Tûhan 'Allah, dâſ berdjâlan dergan tûluſ 'ichlâtaſ dihadâpan Hahdretnja: ſabâgej lâgi kâlup p dergan mâta hatinja tijâda dergan bârang tjûlaſ 'iſa menanggalkan ſamowa perſataruwan, kabintji'an, dâſ kadangkêjan, lâlup bernijet dergan 'uſahânja mâwu hîdop deri pađa ſakârang 'ini dâſ lâgi p an dergan ſamânja mânufija 'awleh muhâbet dâſ muwâfakhat jang benâr.

Baſitu djuſga ſamowa 'awrang jang demikijen 'ada râſa hatinja, maka 'Allah dergan ſaſonggohnja mâwu meſ'angkat diſa kapada

nizmetnja, dan kîra p kan dija 'itu sakûtuw p jang mustahakh 'akan mâfokh kapada mâjidah 'anaknja *Ṣaṣṣā* 'Elmesêth. Tetâpi segala 'awrang jang tijada merasâ'ij kasjaksi'an 'ini didâlam hatinja, 'itu mâkan dan minom mendatangkan sawâtu hukum ka'âtas sendirinja. Sebâb 'itu lâgi kâmiy, tûrut titah 'Elmesêth, dan Rasûl Pawlus, meng'angkatkan segala 'awrang, jang tâhu dirinja berlûmor dengan tjelâ p jang ber'ikot 'ini, menahâniy dirinja deri pada mâjidah mahâ Tûhan, dan kâmiy menchabarkan padanja, bahuwa marîka 'itu tijada ber'awleh bahagijan 'akan karadjâ'an 'Elmesêth: jaznij, segala 'awrang penjombah berhâla p, segala 'awrang jang berdosa kapada 'awrang marhûm, Melâ'ikat, 'ataw bârang machlûkh lâjin p, segala 'awrang jang memberij hormat pada pâtong p, segala 'awrang hubâtan, dan patanong p an, jang bâtja mantarâ 'âtas binatarg 'ataw mânufija 'ataw bârang lâjin p, dan segala 'awrang jang pertjaja 'akan mantarâ jang demikijen 'itu, segala 'awrang jang mentjutjâkan 'Allah dan kalâmnya, dan tanda p 'Esrâr jang khudus, segala 'awrang jang meng'hôdjat 'Allah, segala 'awrang jang suka meng'adâkan perbantâhan, pertjiderâ'an, dan pengompâran didâlam djamâzet dan parentah dunjâwij, segala 'awrang jang bersompah dusta, segala 'awrang jang durhâka kapada 'ibuw bapanya dan kapada 'awrangnja besâr p, segala 'awrang jang meng'âmokh, jang bakalâhij, dan jang 'ada hîdop dengan bintij dan dangkej 'akan samanja mânufija, segala 'awrang jang bermûkah, jang berzinâ, segala 'awrang pemâbokh, pentjûrij, râbij, perampas, perdjûdij, peng'ikir, dan segala 'awrang jang melakûkan kahidôpan dengan memberij ṣjak. Samowa marîka 'ini, salâma 'ija berkandjang pada segala tjelâ jang demikijen 'ini, hâros menahâniy dirinja deri pada makânan 'ini, (jang 'Elmesêth sudah tantûkan sâdja kapada segala 'awrangnja jang mû'min) sopâja hukumnja dan lazmetnja djârgan debarâtij.

Tetâpi, hej sūdâra p jang kekâseh kârana mahâ besâr Tûhan, sakalijen 'ini tijada denjatâkan kapada kâmiy 'akan meng'ijilkan hâti 'awrang mû'min jang berdabar, sa'awleh p tijada lhalâl bârang sa'awrang mâfokh kapada perdjamuwan *ṣaṣṣā* mahâ Tûhan, melâjinkan jang sakâli p lûput deri pada dawfa. Kârana tijada kâmiy mâfokh kapada perdjamuwan *ṣaṣṣā* 'ini, hendakh memberij ṣjak sa'awleh pakar-djâ'an 'itu, bahuwa kâmiy didâlam dirij kâmiy 'ada semporna dan ṣâdil: tetâpi dengan chilâfinja djuga, sedang kâmiy mentjahârij kahidôpan kâmiy diluwar kâmiy dengan berkat *Ṣaṣṣā* 'Elmesêth, maka 'awlehnja 'itu kâmiy meng'akaw, bahuwa kâmiy 'ada tazalokh kabâwah mawt. Sebâb 'itu, djikalaw sakâli-pawn kâmiy mendâpat lâgi babarapa katjelâ'an dan kafukâran didâlam kâmiy, jaznij, bahuwa tijada kâmiy mempunjâ'ij imân jang semporna, bahuwa tijada kâmiy membâwa dirij kâmiy 'akan berbowat ṣibâdet kapada 'Allah dengan 'usâha demikijen seperti pâhut, hânja sahârij p kâmiy berparang p an dengan kalemâhan imân kâmiy, dan dengan segala ka'inginan dâging kâmiy jang djâhat: dan hânja sasonggohnya, sedang 'awleh nizmet rôlhu-lkhudus kâmiy duka tjita deri kârana segala katjelâ'an 'ini, dan kâmiy suka deri pada mâta hâti berlâwan dengan kufûr kâmiy, dan hîdop menûrut samowa penjurôhan 'Allah, maka kâmiy 'akan dejakhinkan dan desonggohkan, bahuwa bârang dawfa 'ataw kalemâhan, jang tijada dengan kahendakh kâmiy 'ada tinggal lâgi didâlam kâmiy, 'itu tijada dâpat tagahkan kâmiy, deri pada 'Allah meng'angkat kâmiy dengan nizmetnja, dan demikijenlah 'ija djadîkan kâmiy mustahakh pada ber'awleh bahagijan 'akan makânan dan minôman samâwij 'ini.

Kaduwa. Hendaklah kâmiy lâgi kîra p kan makhsûd 'itu, 'akan jang mâna mahâ Tûhan sudah titahkan perdjamuwannja *ṣaṣṣā*, jaznij, sopâja kâmiy berbowat 'itu 'akan peng'igattannja. Ada-

'Adapawn demikijen 'ini hâros kâmiij 'ingat 'akan dija 'awleh pakardjâ'an 'ini, maka kâmiij 'iztikhâd dengan hâti kâmiij sakâli p, bahuwa Tûhan kâmiij 'Elmesêth ('âtas bûnji segala djandji'an, jang deri pada mulanja sudah terdjandji pada nejnekh mawjang pada mâsa Perdjandji'an lâma) sudah tersûroh 'awleh Bâpa mâsokh dunjâ 'ini, sudah me'ambil dâgug dan dârah kâmiij, dan pada mâsa hîdopnja, 'ija 'itu, deri pada kadjadi'annja hingga mawtnja, di'âtas bûmi 'ija sudah menanggong ganti kâmiij morka 'Allah, kabâwah jang mâna sahârosnjâlah kâmiij hîlang sampej salâma p nja, dan sudah me'ngganâpij ganti kâmiij samowa kabaktijân kapada 'Harizet dan 'adâlet 'Allah, 'istemejwa, tatkâla kabârâtan dawsa p kâmiij, dan morka 'Allah didâlam kobon sudah memarah deri padanja peloh sâperij tûtkh p dârah kantal, dimâna 'ija sudah ter'ikat, sopâja de'awrejkanja kâmiij: komedijen deri pada demikijen 'itu sudah 'ija merasâ'ij babarapa katjelâ'an jang tijâda kabilârgan, sopâja djângan penah kâmiij kena kamaluwan, sudah 'ija, sedang sûtijij adanja deri pada salah, dehukumkan 'akan mâti debûnoh, sopâja kâmiij dehukumkan lepâs deri pada 'jiksa dihadâpan mahkamet 'Allah: Behkan sudah 'ija memberij tûbohnja jang mubârak 'itu depâkuw pada tsalib, sopâja depakûkannja sûrat hûtang dawsa p kâmiij padanja 'itu, dan demikijen 'ini sudah 'ija memowat lasnet deri pada kâmiij ka'âtas sendirinja, sopâja depunohkannja kâmiij dengan berkatnja. Lâgipawn sudah 'ija merindahkan dirinja sampej kapada katjelâ'an jang terlâlu 'amat besâr, dan sampej kapada kasusâhan nâraka, dengan tûbohnja dan njawanja pada kâjuw tsalib, tatkâla 'ija bersarulah dengan sawâra njaring: jâ 'Ilahku, jâ 'Ilahku, kârana 'apa 'angkaw sudah meninggalkan 'aku? sopâja kâmiij de'angkatkan kapada 'Allah, dan salâma p nja pawn tijâda detinggalkan 'awlehnja. Dan pada 'âchirnja

dengan mawtnja dan menompah dârahnja sudah 'ija me'ngganâpij watsijet bahâru dan kakâl, 'ija 'itu, perdjandji'an nizmêt, dan ghafîrat, sedang 'ija berkatâlah, sudah pûtus.

Bermûla sopâja kâmiij pertjaja soggoh p, bahuwa kâmiij sudah tertantu kapada perdjandji'an nizmêt 'ini, maka mahâ Tûhan 'Elmesêth pada perdjamuwannja safsâ jang 'âchir 'itu sudah me'ambil rawtij, sudah me'ng'utjap 'jukûr, sudah pitjahkan, dan memberij 'itu pada murîd p nja, serta sabdânya: 'ambillah, santaplah, 'itu djûga 'ada tûbohku jang depitjahkan kârana kâmu, berbowatlah demikijen 'ini 'akan per'ingâtanku. Sabâgej lâgi komedijen deri pada santap safsâ, sudah 'ija me'ambil tjâwan minôman, me'ng'utjap 'jukûr, serta sabdânya, minomlah kâmu samowa deri padanja 'itu: tjâwan minôman 'ini 'ada watsijet bahâru didâlam dârahku, jang tertompah kârana kâmu, dan kârana 'awrang bânjakh 'akan ka'ampônân dawsa p: berbowatlah demikijen 'ini, sabarapa kâli kâmu 'akan minom deri padanja 'itu, 'akan per'ingâtanku: 'ija 'itu, sabarapa kâli kâmu mâkan deri pada rawtij 'ini, dan minom deri pada tjâwan minôman 'ini, maka 'awlehnja 'itu, sâperij 'awleh sawâtu per'ingâtan dan perga-dejan jang togoh, kâmu 'akan denatijhetkan, dan dejakhinkan deri pada sangat kâsehku dan satijâku kapada kâmu, bahuwa (sedang kâmu tjâra lâjin sudahlah hâros merasâ'ij mawt jang kakâl) kârana kâmu 'aku sudah sarahkan tûbohku kapada kâjuw tsalib 'akan mâti debûnoh, dan 'aku sudah tempahkan dârahku, dan memberij djiwa kâmu jang berlâpar 'itu mâkan tûbohku jang telâh detsalibkan 'itu, dan djiwa kâmu jang berdahâga 'itu minom dârahku jang tertompah 'akan ber'awleh kahidôpan kakâl, demikijen soggoh seperti bagî sasa'awrang rawtij 'ini depitjahkan dihadâpan mâta p nja, dan tjâwan minôman 'ini deberrikan padanja, lâlu kâmu mâkan dan minom dija 'itu dengan mûlutmu 'akan per'ingâtanku.

Deri pada titah Tūhan kâmiṣ *Ṣiṣaj* 'Elmesêth 'akan perdjamuwan *ṣaṣṣâ* jaṅg khudus 'ini kâmiṣ 'ada melihat, bahuwa 'ija bertondjokh 'imân dan pangharâpan kâmiṣ kapada khorbânja jaṅg semporna, jaṅg sakâli sudah deperfombahkan pada kâjuw tṣalîb, saperij kapada 'asâs dan perḡ'alâfan chalâts kâmiṣ jaṅg 'aṣa 'itu, dimâna 'ija sudah djâdi makânan dan minôman jaṅg benâr bagi djiwa kâmiṣ jaṅg berlâpar dan berdahâga 'akan ber'awleh kahidôpan kakâl. Kârana 'awleh mawtnja sudah 'ija meghilangkan pôhon kalapâran dan kakurângan kâmiṣ jaṅg kakâl, jaznij, dawṣa, dan sudah 'ija per'awleh bagi kâmiṣ rôth jaṅg meghidopkan 'itu: sopâja 'awleh rôth 'itu djûga, jaṅg dūdokh didâlam 'Elmesêth jaṅg kapâla kâmiṣ, dan didâlam kâmiṣ jaṅg 'argawta p nja, kâmiṣ ber'awleh perfakutuwan benâr degan dija, dan bahagijan 'akan sakalijen bendanja, jaznij, 'akan kahidôpan kakâl, degan ṣadâletnja dan kamulijâ'annja.

Sabâgej lâgi, bahuwa 'awleh rôth 'itu djûga kâmiṣ lâgi deperhûborg sa'awrang 'antâra sa'awrang saperij 'argawta p tûboh jaṅg 'aṣa, degan perḡ'asêhan sūdâra bersūdâra jaṅg benâr, seperti Rasûl berkâta: 'ada sawâtu djûga rawtij, bagitu kâmiṣ bânjakh 'awrang 'ada sawâtu djûga tûboh, sedang samowa kâmiṣ sudah ber'awleh bahagijan pada sawâtu djûga rawtij. Kârana seperti deri pada bânjakh bîdji p sawâtu djûga lûmat dekîfarkan, dan sawâtu djûga rawtij detânakhkan, dan seperti deri pada bânjakh bowah 'angawr jaṅg sama p ter'âpit 'itu sawâtu djûga 'âjer 'angawr dan sawâtu djûga minôman ḡâlir dan tertjampor sama p: Bagitu samowa kâmiṣ, jaṅg 'awleh 'imân benâr sudah deperfatûbohkan degan 'Elmesêth 'itu, deri pada perḡ'asêhan sūdâra bersūdâra, degan kârana 'Elmesêth muchalits kâmiṣ jaṅg kekâfeh, jaṅg dihûlu sudah merḡ'asêhij kâmiṣ sasangat, sama p 'akan 'ada sawâtu djûga tûboh, sahingga 'atas kâmiṣ menon-djokh 'itu sa'awrang pada sa'awrang bûkan

sâdja degan perkata'an, hânja lâgi degan perbowâtan.

Kapada makhtsûd 'ini hendaklah kirânja 'Allâh jaṅg mahâ kawâṣa, dan Bâpa Tūhan kâmiṣ *Ṣiṣaj* 'Elmesêth menûlong kâmiṣ 'awleh rôthnja jaṅg khudus. 'Âmîn.

Sopâja kalâkh kâmiṣ ber'awleh sakalijen 'ini, maka hendaklah kâmiṣ merindahkan diriṣ kâmiṣ dihadâpan 'Allâh, dan berdoṣâ kapadânja degan 'imân jaṅg benâr 'akan ber'awleh nizmetnja.

JÂ 'Allâh dan bâpa jaṅg 'âmat merḡ'asijânij, kâmiṣ minta doṣâ kapadâmu, hendaklah kirânja didâlam Perdjamuwan *ṣaṣṣâ* 'ini (dâlam jaṅg mâna kâmiṣ memulijâkan perḡ'igâtan mawt 'anakmu jaṅg kekâfeh *Ṣiṣaj* 'Elmesêth) 'argkaw 'ini bakardja didâlam hâti kâmiṣ 'awleh rôthmu jaṅg khudus, sopâja degan pangharâpan jaṅg benâr kâmiṣ mâkin lâma mâkin lebh sarahkan diriṣ kâmiṣ kapada 'anakmu *Ṣiṣaj* 'Elmesêth, sopâja hâti kâmiṣ jaṅg barât, dan berdabâr 'itu depejarâkan 'awleh khowat rôthu-'lkhudus degan tûbohnja dan dârahnja jaṅg benâr, behkan degan dija 'itu jaṅg 'ada 'Allâh dan mânusija benâr, jaznij, rawtij samâwij jaṅg 'aṣa 'itu: Dan sopâja djârgan kâmiṣ hidop lâgi didâlam dawṣa p kâmiṣ, hânja 'ija djûga didâlam kâmiṣ, dan kâmiṣ pawn didâlam dija, dan demikijen sorggoh p kâmiṣ ber'awleh bahagijan 'akan watsijet bahâru dan kakâl, 'ija 'itu, 'akan perdjandji'an nizmet, sahingga tijâda kâmiṣ huwas deri pada 'argkaw djûga 'akan 'ada bâpa kâmiṣ jaṅg 'âmat mûrah sampej salâma p nja, jaṅg tijâda penah 'ilhtisâbkan pada kâmiṣ dawṣa kâmiṣ, hânja jaṅg pabinâkan kâmiṣ sa'awleh p 'ânakh p mu dan wârîtz p mu jaṅg kekâfeh degan segala sawâtu jaṅg kûrang pada tûboh dan njâwa kâmiṣ. Karunjâkanlah lâgi nizmetmu pada kâmiṣ, sopâja degan fuka hâti kâmiṣ mendjondjorg tṣalîb kâmiṣ, menjarg-

kal dirij kâmiſ, meng'akaw muchalits kâmiſ, dan didâlam ſakalijen kadukâ'an deſgan kapâla jang ter'angkat kâmiſ menantikan Tûhan kâmiſ ſasâj 'Elmesêlh datang deri dâlam ſawrga, dimâna 'ija 'akan menjâlinkan tûboh kâmiſ jang kamatiſan, ſopâja 'itu djâdi ſarûpa deſgan tûbohnja jang mulija, dan meng'angkat kâmiſ kapada dirinja ſampej ſalâma p nja. 'Amin.

Bâpa kâmiſ, dan lâjin jang ber'ikot.

Hendakhlah kirânja lâgi 'awleh perdjamuwan saſſâ jang khudus 'ini menatapkan kâmiſ pada 'imân Mesêlhij jang sâam jang tijâda ſjak dâlamnja 'itu, bârang jang kâmiſ 'ikhrârkan deſgan mûlut dan tatfidikhan deſgan hâti, ſambil berkâta:

Bejta pertjaja 'akan 'Allah, dan lâjin jang ber'ikot.

A Dapawn ſopâja kâmiſ depejarâkan deſgan rawtij ſamâwij jang benâr, 'ija 'itu deſgan 'Elmesêlh, djângan kirânja kâmiſ lekât deſgan hâti kâmiſ pada rawtij dan 'âjer 'angawr jang tûahir 'itu: tetâpi hendakhlah kâmiſ meng'angkat dija 'itu ka'âtas kaſawrga, dimâna 'Elmesêlh ſasâj 'ada ſfaſiz kâmiſ dûdokh pada tûngan kânan bapânja ſamâwij, kamâna lâgi ſegala perkâra 'imân kâmiſ Mesêlhij bertondjokh kâmiſ, ſambil tijâda menghuwas, deri pada kâmiſ 'akan depejarâkan 'awleh pakardjâ'an rôlhu-'lkhudus deſgan tûbohnja dan dârahnja pada djiwa p kâmiſ, demikijen ſonggoh ſeperti kâmiſ tarîma rawtij dan minôman jang khudus 'itu 'akan peng'ugâtannja.

Samantâra pitjahkan dan bahagikan rawtij maka hendakh Pandita berkâta.

Rawtij jang kâmiſ pitjahkan 'itu 'ada perſakutuwan deſgan tûboh 'Elmesêlh.

Dan manâkâla 'ija memberij tjâwan minôman, maka hendakh Pandita berkâta.

Tjâwan minôman tſalât, jang 'âtasnja kâ-

mij meng'ugap tſalât, 'itu 'ada perſakutuwan deſgan dârah 'Elmesêlh.

Samantâra Perdjamuwan saſſâ 'itu demulijâkan, maka hendakh 'awrang menjânji bârang Mazmûr, 'ataw membâtja bârang Fatfal, jang mentjeriterâkan peng'ugâtan mawt 'Elmesêlh, ſeperti Jeſſasjâ 53. Jahljâ 13. 14. 15. 16. 17. 18. 'ataw bârang jang ſabâgejnja.

Komediſen deri pada Perdjamuwan saſſâ maka hendakh Pandita berkâta.

Hej 'awrang kekâſeh kârana mahâ Tûhan, ſedang Tûhan pada ſakârang 'ini ſudâh pejarâkan djiwa p kâmiſ pada mâjidahnja, maka hendakhlah kâmiſ sâma p memûdji namânja deſgan ſjukûr, dan hendakhlah ſaſa'awrang berkâta didâlam hatinja demikijen 'ini:

1 **P**Udjilah 'akan Huwa, hej djiwâku: dan 'akan nâma kaſutj'annja, hej ſegala ſaſawâtu jang 'ada didâlam 'âku.

2 **P**udjilah 'akan Huwa, hej djiwâku, dan djângan lupâkan bârang karunjânja.

3 Jang meng'ampônij ſakalijen perſalâhanmu, jang menjombohkan ſakalijen penjaki-tanmu.

4 Jang menubus kahidôpanmu deri pada kabinaſâ'an: jang bapermakotâkan 'angkaw deſgan kamurâhan dan bâgej p ralhmet.

8 Huwa 'ada ſâjang dan meng'afijânij, pandjang hatinja, lâgi beſâr kamurâhannja.

10 Tijâda 'ija berbowat pada kâmiſ ſakhadâr dawſa p kâmiſ: dan tijâda 'ija berbâlaskan pada kâmiſ ſakhadâr ſegala kaſalâhan kâmiſ.

11 Kârana barapa tûngij 'ada lângit 'âtas bûmi, kamurâhannja 'ada ſangat bahejna 'âtas ſegala 'awrang jang tâkot dija.

12 Barapa djâwoh 'ada meſrikh deri pada megtrib, 'ija mendjâwohkan deri pada kâmiſ ſegala kadurhakâ'an kâmiſ.

13 ſeperti bâpa ſâjang 'akan 'ânakh p, Huwa ſâjang

sâjang 'akan segala 'awrang jang tâkot dija.

Jang lâgi sudah tijâda sâjang 'akan 'anaknja lâki p jang châts, hânja sudah sarahkan dija ganti kâmiy sakalijen, dan karunjâkan sertanja 'itu segala sâfawâtu pada kâmiy: sebab 'itu 'Allah mendirikan muhabetnja kapada kâmiy, bahuwa 'Elmesêlh sudah mâtî ganti kâmiy, tatkâla kâmiy 'adâlah lâgi 'awrang berdawfa: lebh pûla kalâkh kâmiy, jang sakarang sudah detazdîlkan 'awleh dârahnja 'itu 'akan melepaskan 'awlehnja deri pada morka: kâra-na djikalaw kâmiy, sedang 'adâlah kâmiy sataruw, 'itu sudah deperdamejkan dengan 'Allah 'awleh mawt 'anaknja lâki p, lebh pûla kâmiy jang telâh deperdamejkan 'itu 'akan melepaskan 'awleh kahidôpannja. Sebab 'itu mulutku dan hatiku 'akan memazlûmkan pudji'an mahâ besâr Tûhan deri pada sakarang 'ini sampej salâma p nja. 'Âmîn.

Sjahdân hendaklah sâfâ'awrang berkâta dengan hâti jang 'ingat p.

JÂ 'Allah jang mahâ kawâfa, dan Bâpa jang 'amat meng'alijânj, kâmiy meng'utjap sukûr kapadâmu deri pada mâta hâti kâmiy, sebab bahuwa deri pada rahmetmu jang tijâda berhinga 'angkaw sudah karunjâkan pada kâmiy 'anakmu lâki p jang tonggal mendjâdi wasith dan khorbân kâra-na dawfa kâmiy, lâgi mendjâdi makânan dan minôman 'akan ber'awleh kahidôpan kakâl; dan sebab bahuwa 'angkaw 'anugrahkan pada kâmiy 'imân jang benâr, jang 'awlehnja kâmiy ber'awleh bahagian 'akan segala kabadjikanmu jang demikijen 'ini. Lâgi-pawn sebab bahuwa 'angkaw sudah berij 'anakmu jang kekâfeh Zisâj 'Elmesêlh menitahkan pada kâmiy perdjamuwannja zafâ jang khudus 'akan menogohkan 'imân 'itu djuga: Sjahdân kâmiy minta dozâ kapadâmu, hej 'Allah dan Bâpa jang 'amat satijâwan, hendaklah kiranja 'awleh pakardjâ'an rôhmu jang khudus 'itu berij peng'igâtan Tûhan kâmiy Zisâj 'Elmesêlh,

dan chabâr mawtnja 'itu diperlakûkan pada kâmiy, sopâja kâmiy bertambah p sâfahârij pada 'imân jang benâr, dan pada persakutuwan dengan 'Elmesêlh jang punoh chalâts. 'Itupawn 'awleh kâra-na 'anakmu jang kekâfeh Zisâj 'Elmesêlh, dengan nâma sijâpa kâmiy pûtuskan segala permintâ'an kâmiy demikijen 'ini:
Bâpa kâmiy, dan lâjin jang ber'ikot.

Fatfal tâ'adib Mesêlhij, 'ataw peng'utjilan deri pada Djamâzet Mesêlhij.

HEj 'awrang kekâfeh kâra-na mahâ Tûhan Zisâj 'Elmesêlh: Bahuwa 'ada katahuwan pada kâmu, bagimâna sampej sakarang babarapa kâli kâmiy sudah memazlûmkan pada kâmu, butapa besâr dawfa dan butapa barât sjak N. sâma 'anggawta kâmiy sudah membowat dan memberij: fahingga maka 'awleh bârang penogoranmu dan pemohônannmu Mesêlhij 'ija tawbat kapada 'Allah, dan hâbis 'ija melepaskan deri pada segala peng'ikat 'Iblîs, jang menâwan dija, 'ija sadâr pûla 'akan melakûkan kahendakh mahâ besâr Tûhan. Tetâpi dengan duka tjitâku jang besâr tijâda kâmiy bawleh sembunjikan deri pada kâmu, bahuwa sampej sakarang bulom bârang sa'awrang meng'hâdap kâmiy, jang bârang sâperkâra sudah memberij tâhu, bahuwa 'awleh babarapa pertogôran padanja, mawu pada tempat sakuw, mawu dihadâpan bârang 'awrang sjakfi, dan berhadâpan bânjakh 'awrang, sudah 'ija bâlik kapada bârang penjâsâl 'akan dawfa p nja, 'ataw sudah memberij bârang tanda tawbatnja jang benâr. 'Adapawn sedang 'awleh katagâran terkawnja sâfahârij 'ija mâkin perbânjakh kalangkâhannja, jang bûkan kiujil didâlam sendirinja: dan sedang bulom lâma kâmiy sudah menjatâkan pada kâmu, djikalaw tijâda 'ija tawbat komedijen deri pada tsabâr djamâzat jang lâma demikijen 'âtasnja, bahuwa tijâda dâpat tijâda kâmiy mâkin lebh mendukâkan diri

dĩrij kâmiſ deri kârana dija, dan melakûkan dâja jang 'âchir: maka sebab 'itu pada sakârang 'ini wâdjiblah kâmiſ meng'utjilkan dija, tûrut pasân dan titah, jang telah deſerikan pada kâmiſ dâlam kalâm 'Allah jang khudus 'itu, hataj maka, djikalaw bawleh, 'ija deperma-lûkan kârana dawsânja 'awleh dâja 'ini, lâgi-pawn sopâja 'awleh anggawta jang búrokh 'ini, dan jang tijâda kaſombôhan ſampej ſakârang 'ini, djângan ſaganap tûboh djamâzat 'itu kena bahâja, dan djângan nâma 'Allah dehô-djarkan.

Sebab 'itu kâmiſ Pandita p dan Pemaren-tah p djamâzat 'Allah pada tempat 'ini, jang ſudah berhimon dengan nâma dan kawâfa Tûhan kâmiſ 'Isâj 'Elmesêh, 'itu memaxlûm-kan dihadâpan kâmu ſakalijen, bahuwa deri kârana sebab jang terſebut 'itu N. ſudah terkûtijl, dan ſakârang dekûtijl deri pada djamâ-zat mahâ Tûhan, dan 'ada djâwoh deri pada perfakutuwan 'Elmesêh, dan deri pada tan-da p 'Esrâr jang khudus, dan deri pada ſakalijen berkat rôhânij dan kabedjikan 'Allah, jang de-djandjinja dan detondjoknja pada djamâzet-nja: maka sebab 'itu, ſalâma 'ija 'ada tagar terkawnja, dan tijâda ſasâl hatinja, tetâpi berkandjang didâlam dawsânja, hendaklah 'ija debilang 'awlehmua 'akan ſa'awrang chalî-khij, dan pentjokej, tûrut titah 'Elmesêh, Matâj. 18. jang baſermân, ſegala ſaſawâtu 'ada ter'ikat didâlam ſawrga, jang châdim p nja 'akan meng'ikat garang di'âtas bûmi.

Sjahdân kâmiſ natsilhetkan kâmu, hej 'aw-rang Mesêhij jang kekâſeh, djângan kâmu bertjampor dengan dija, sopâja 'ija bermâluw: dan hânja ſaſonggohnja djângan kâmu mem-bilang dija 'akan ſatarûw, tetâpi bârang kâli natsilhetkanlah dija ſalâku pâtu berbowat pada ſa'awrang sūdâra. Samantâra 'itu hendaklah ſaſa'awrang bertjeremin pada telâdan 'ini, dan ſabâgejnja, sopâja 'ija tâkor mahâ besâr Tû-han, dan ingat râdjij p 'akan dirinja, sopâja, djikalaw 'ija ſangka berdirij tatâp, djângan 'ija

djâtoh, tetâpi ſedang 'ada padânja perfaku-tuwan benâr dengan Bâpa dan 'Anaknja 'El-mesêh, ſabâgej lâgi dengan ſakalijen 'awrang Mesêhij jang mu'min, sopâja 'ija tinggal tzâ-bit ſampej kapada tamat, dan demikijen djû-ga ber'awleh chalâts jang kakâl. Kâmu ſudah melihat, hej sūdâra p ku jang kekâſeh, bagi-mâna sūdâra jang terkûtijl 'ini ſudah takalin-tijr, dan perlâhan p mâkin lâma mâkin lebêh ſudah djâtoh 'âchirnja. 'Ingatlah kalâkh, bu-tapa tjeredikh 'ada SJejhân 'akan membâwa mânufija kapada kabinas'an, dan mentjerej-kan dija deri pada ſakalijen dâja 'upâja cha-lâts. Kârana 'itu hendaklah kalâkh kâmu memaliharâkan dirimu deri pada ſegala per-mulâ'an kadjahâtan jang terkûtijl, dan kome-dijen deri pada kâmu, tûrut natsilhet Rasûl, ſudah menaggalkan ſamowa gindang dan dawſa jang gampang meng'apong kâmiſ, hen-dakhlah kâmu lârij berlomba p dengan tatâp hâti dâlam gulanggang jang tertantu pada kâ-mij, ſambil menûdju kapada panglima dan mukamil 'imân, janzij, 'Isâj. Hen-dakhlah kâmu 'ada djîman dan berdjaga, lâlû berdoxâ, 'agar djângan kâmu kena pertjawbâ'an: pada hârij 'ini, djikalaw kâmu dengar 'akan ſawâra mahâ besâr Tûhan, djângan tagarkan hâti kâmu, tetâpi hendaklah kâmu meng'ardjâkan chalâts ſendirimu dengan tâkor dan gomitar, lâgipawn hendaklah ſaſa'aw-rang berſasâl 'akan dawsânja, sopâja 'Ilah kâ-mij djângan pûla merindahkan kâmiſ, dan kâmiſ berkâborg kârana bârang ſa'awrang deri 'antâra kâmu, tetâpi sopâja kâmu djâdi mâko-ta dan kaſukâ'an kâmiſ dengan berkat mahâ Tûhan, ſambil berhîdop ſahâti dengan ber-bowat zibâdet.

'Adapawn ſedang 'Allah djûga 'ada jang meng'ardjâkan didâlam kâmiſ bâjik jang meng-hendakhlah, bâjik jang meng'ardjâkan tûrut karidlâ'annja, maka hendaklah kâmiſ menje-butkan namanja jang khudus dengan meng'a-kaw ſegala dawſa kâmiſ, demikijen 'ini:

IÂ 'Allah jang 'adil, Bâpa jang 'amat rahîm, kâmiij meng'adûkan hâl kâmiij deri kârana segala dawsa kâmiij dihadâpan hadretmu jang 'amat tinggij, dan meng'akaw, bahuwa kâmiij sudah ber'upah kadukâ'an dan kafakîtan 'itu, jang telah de'adâkan pada kâmiij dergan kûtijil sama 'aggawta kâmiij 'ini, behkan samowa kâmiij 'ada mustahakh 'akan de kûtijil dan debowang 'awleh kârana segala kalangkahan kâmiij jang 'amat besâr, djikalaw 'angkaw mâwu mâsokh berlhukum serta kâmiij. Tetâpi, jâ mahâ besâr Tûhan, sâjanglah kirânja 'akan kâmiij, 'awleh kârana 'Elmesêlh: 'amponilah kirânja segala kasalâhan kâmiij, sedang hâti kâmiij duka tjita 'awleh kârana segala 'itu, dan berilah hâti kâmiij mâkin lama mâkin lebh berfasal 'akan dija 'itu: sopâja kâmiij tâkot deri pada hukum p mu, jang 'angkaw berlakûkan 'atas segala 'awrang jang tagar terkawnja, dan kâmiij merâdjinkan diriij kâmiij 'akan menjampejkan radlâ padâmu. Berilah kirânja kâmiij paliharakan diriij kâmiij deri pada segala katjorîngan dunjâ, dan segala 'awrang jang terkûtijil deri pada persakutuwan djamâzat, sopâja kâmiij djâgan ber'awleh bahagian 'akan dawsa marîka 'itu, dan sopâja 'awrang jang terkûtijil 'itu kena kamaluwan kârana dawsânja. Sjahdan sedang tijâda 'angkaw berkenankan mawt 'awrang berdawsa, tetâpi 'angkaw kahendâkij sopâja 'ija tawbat, lâlû hidop, dan sedang pangkuwan djamâzatmu pada sedekâla waktu 'ada terlâpang bagi segala 'awrang jang tawbat. Maka hendaklah kirânja menghânguskan didâlam kâmiij sawâtu 'usâha jang tsâleth, sopâja dergan babarapa pertogôran dan telâdan Mesêlhiij jang bâjik 'itu kâmiij merâdjinkan diriij kâmiij pada memâlingkan pûla sūdâra kâmiij jang terkûtijil 'ini kapada djâlan jang betul, sabâgej lagi segala 'awrang 'itu jang simpang 'awleh kufûrnja 'ataw rambang hidopnja. Berilah kirânja berkatmu pada segala pertogôran kâmiij, sopâja 'awlehnya 'itu kâmiij ber'awleh pônôn

'akan berfukâkan diriij kâmiij pûla 'akan 'awrang 'itu, jang kârânâja sakarang kâmiij berkabong, dan sopâja demikijen namamu jang khudus 'itu depudjikan, 'awleh kârana Tûhan kâmiij 'Elmesêlh, jang sudah meng'âdjâ kâmiij minta dozâ demikijen 'ini:

Bâpa kâmiij, dan lâjin jang ber'ikot.

Fatfal penjambôtan 'awrang jang terkûtijil 'itu kapada Djamâzat 'Elmesêlh.

HEj 'awrang kekâfeh kârana mahâ besâr Tûhan, bahuwa 'ada katahuwan pada kâmu, bagimâna pada bârang waktu jang lâlû N. sama 'aggawta kâmiij 'itu sudah terkûtijil deri pada djamâzat 'Elmesêlh. Sakarang tijâda kâmiij sampat sembunjikan deri pada kâmu, butapa 'awleh dâja jang tersebut 'itu, sabâgej lagi 'awleh babarapa pertogôran jang bâjik, dan permintâ'an kâmu Mesêlhiij, sudah 'ija diperbajikij demikijen, maka 'ija bermâluw kârana dawsânja, sambil meminta deri pada kâmiij desambôtij pûla kapada persakutuwan djamâzat. Sedang kalâkh sahârosnja deri kârana titah 'Allah kâmiij menjambot 'awrang jang sabagîni dergan kasukâ'an, dan hânja sasongohnja wâdjiblah kâmiij menûrut tartîb jang bâjik dâlam pakardjâ'an 'ini: maka pada sakarang 'ini kâmiij memberij tâhu pada kâmu, bahuwa dergan nizmêt 'Allah, pada mâsa jang dimûka, manakâla kâmiij 'akan memulijâkan perdjamuwan zafjâ mahâ Tûhan, kâmiij 'akan meng'awrejkan 'awrang jang terkûtijil jang tersebut 'itu deri pada peng'ikat peng'utjilan, dan menjambot dija pûla kapada persakutuwan djamâzat, melâjinkan pada 'antâra 'itu sa'awrang deri pada kâmu meng'atahuwij bârang sebab, kârana 'apa tijâda hâros 'itu djâdi, bârang jang hâros kâmu menjatâkan pada kâmiij pada kotikânja. Dâlam pada 'itupawn hendaklah mâsing p sa'awrang meng'utjap sukur pada mahâ besâr Tûhan kârana karunijâ 'itu

'itu jang telah de'adâkan pada 'awrang berdawfa jang sijakh 'ini, sambil minta dozâ kapadânja, sopâja dekahendakinja melakûkan kardjânya didâlam dija 'itu 'âkan chalâtsnja jang kakâl. 'Âmin.

Komedijen, djikalaw tijâda timbul bârang katagâhan, maka Pandita 'âkan datang kapada Penjambôtan 'awrang berdawfa jang terkûtijil 'itu dengan perkata'an jang ber'ikot 'ini.

Hej 'awrang Mesêlhi jang kekâseh, bahuwa tijâda lâma kâmi jang sudah memberij kâmu tâhu hâl tawbat N. sâma 'anggawta kâmi jang, hendak desambot pûla kapada djamâzat 'Elmesêlhi dengan tahûmu. Sedang kalâk bârang sa'awrang sudah tijâda menjampekan bârang sebab, kârana 'apa penjambôtan jang tersebut 'ini tijâda hâros djâdi, maka pada sakârang 'ini kâmi jang hendak melakûkan dija 'itu.

Mahâ Tûhan 'Elmesêlhi, Mat. 18. hâbis detogohkannja hukum djamâzatnja pada peng'utjilan segala 'awrang berdawfa jang tijâda tâhu tawbat, 'itu menjatâkan bertûrut p: bahuwa bârang sakalijen jang châdim p nja 'âkan meng'awrej garang di'âtas bûmi, 'itu 'âkan 'ada ter'awrej didâlam sawrga. Dengan perkata'an jang mâna 'ija memberij tâhu, manakâla bârang sa'awrang sudah terkûtijil deri pada djamâzetnja, bahuwa pada tatkâla 'itu samowa 'âfa chalâts bulôm ter'ambil deri padânja 'itu, tetâpi bahuwa 'ija dâpat melepaskan pûla deri pada segala peng'ikat peng'utôkan. Sebab 'itu sedang 'Allah memberij maslûm didâlam kalâmnya, dirinja tijâda berkenankan mawt 'awrang berdawfa, tetâpi dirinja kahendâkij sopâja 'ija tawbat, lâlû hidop: Bagitu lâgi djamâzat pada sedekâla wakhtu 'ada ber'âfa kapada tawbat 'awrang berdawfa jang sudah simpang 'itu, dan melâpangkan pangkuwannja, hendak menjambot pûla 'awrang jang sudah tawbat. Maka sebab 'itu Rasûl Pawlus, 1 Ko-

rinth. 5. sudah sûroh 'awrang meng'angkat pûla dan menghiborkan 'awrang Korinthus 'itu, jang sudahlah denjatâkan 'awleh Rasûl Pawlus, saharosnjalah 'ija delalûkan deri pada djamâzat, sedang hâbis 'ija tertogor 'awleh bânjakh 'awrang, sudah kombâli kapada peng'enâlan, sahingga djângan 'ija hilang 'awleh kadukâ'an jang terlâlû 'amat limpah, 2 Korinth. 2. Lâgipawn 'Elmesêlhi meng'adjar dâlam peng'âta jang tersebut 'itu, bahuwa hukum peng'awrejan jang dekatâkan ka'âtas sa'awrang berdawfa sabagini jang tawbat, tûrut bûnji kalâm 'Allah, 'itu debilang togoh dan tatap 'awleh mahâ besâr Tûhan. Sebab 'itu sâfa 'awrang jang tawbat dengan sabenarnja 'itu bârang saperkâra tijâda pûtut huwas, melâjinkan 'ija songgoh p sudah ter'angkat kapada nizamet 'awleh 'Allah, seperti 'Elmesêlhi bafermân, Jahjâ 20. Djikalaw kâmu meng'ampon dawfa p bârang 'awrang 'itu de'ampônij padânja.

'Adapawn sopâja kâmi jang sampej kapada makhsûd 'ini, maka 'âku bertanja padâmu, hej N. kâlûw p dengan saganap hatimu 'angkaw memberij maslûm dihadâpan 'Allah dan djamâzetnja jang 'ada desini, bahuwa dengan tulusmu 'angkaw berfasâl 'âkan dawfa dan katagâran teingkawmu 'itu, jang kâranânja dengan sabenarnja 'angkaw sudah terkûtijil deri pada djamâzat? Kâlûw p 'angkaw lâgi pertjâja songgoh p, bahuwa mahâ besâr Tûhan sudah meng'ampon dan 'ada meng'ampon padâmu segala dawsâmu 'awleh kârana 'Elmesêlhi, dan sebab 'itu sika de'angkat pûla kapada djamâzat 'Elmesêlhi jang 'ada desini, sambil djandji deri pada sakârang 'ini hendak melakûkan kahidôpan dengan berbowat tijap p zibâdet tûrut bûnji penjurôhan mahâ besâr Tûhan?

Djawâb. Behkan.

Komedijen hendak Pandita meng'utjap sabagini.

Kâmi jang 'ini kalâk, jang sudah berhimpun desini dengan nâma dan kawâfa mahâ Tûhan
(k) 'El.

'Elmesêth, menjatâkan padâmu, hej N. bahuwa 'argkaw suda ter'awrej deri pada segala per'ikat per'utjilân, kâmiy menjambot dikaw pûla kapada djamâzat mahâ Tûhan, kâmiy memberita padâmu bahuwa 'argkaw berdirij dâlam perfakutuwan dergan 'Elmesêth, dergan tanda p'Esâr jarg khudus, dan dergan segala berkat rôhânij, dan kabidjikan 'Allah, jarg dedjandjinja dan detondjoknja pada djamâzatnja: maka dâlamnja 'itu hendaklah kirânja 'Allah jarg kakâl memaliharâkan dikaw sampej kapada tamat, 'awleh kârana 'Elmesêth 'ânakhnja jarg toggal, 'Âmin.

Bagitu kalâkh hendaklah 'argkaw jakhîn, hej sùdarâku jarg kekâfeh, didâlam hatimu, bahuwa mahâ besâr Tûhan suda meng'angkat dikaw kapada nizmet. Hendaklah 'argkaw 'ada râdjîn deri pada sakârang 'ini 'akan memaliharâkan dirimu deri pada tipuw dâja Sjejtân, dan kadjahâtan dunjâ, djâgan 'argkaw djâtoh pûla dergan berbowat dawfa. Hendaklah 'argkaw kâfeh sâgat 'akan 'Elmesêth, kârana dawfa p bânjakh suda ter'ampon padâmu.

Maka kâmu 'ini, hej 'awrang Mesêthij jarg kekâfeh, hendaklah menjambot sùdarâmu 'ini dergan tjenderong hatimu: berâmeh p anlah sebab bahuwa 'ija suda 'ada mâti, dan suda hîdop pûla: 'ija suda 'ada hîlang, dan suda terdâpat: berfuka p anlah ferta dergan segala Melâ'ikat didâlam sawrga 'akan 'awrang berdawfa 'ini jarg suda tawbat. Djâgan kâmu lâgi membilang dija 'akan sa'awrang 'âsing dan dâgarg, tetâpi 'akan sa'awrang sama bejbas dergan segala walij, dan 'awrang farûmah dergan 'Allah.

'Adapawn sedarg kâmiy tijâda sampat meng'ardjâkan bârang kabajikan deri pada kâmiy sendirij, maka hendaklah kâmiy meng'utjap pûdji dan tjukûr kapada mahâ besâr Tûhan, jarg mahâ kawâfa, dan minta dozâ kapadânja 'akan ber'awleh nizmetnja, demikijen 'ini.

JÂ 'Allah dan Bâpa jarg 'amat mûrah, kâmiy meng'utjap tjukûr padâmu 'awleh berkat 'Elmesêth, sebab bahuwa 'argkaw suda meng'anugrahkan tawbat kapada sùdâra kâmiy 'ini 'akan ber'awleh kahidôpan, dan suda meng'arunjâkan pada kâmiy pôhon 'akan berfuka p an kârana tawbatnja: kâmiy minta dozâ kapadâmu, hendaklah kirânja menondjokh padânja nizmetmu, sopâja mâkin lâma mâkin lebeh 'ija jakhîn didâlam hatinja, bahuwa segala dawsânja suda ter'ampon padânja, dan sopâja deri padânja 'itu 'ija ber'awleh kasukâ'an dan karinduwan jarg tijâda terkatakân 'akan berbowat sibâdet padâmu. Sjahdan seperti dihûlu suda 'ija memberij sjak pada bânjakh 'awrang 'awleh dawsânja, bagitu hendaklah kirânja memberij dija pûla perbajikij bânjakh 'awrang 'awleh tawbatnja. Berilah kirânja dija berdjâlan sapandjang djâlan p mu dergan berkandjang sampej kapada tamat, dan bejarlah kâmiy bel'âdjâ deri pada telâdan 'ini, bahuwa sama 'argkaw 'ada ka'ampônân, 'agar sopâja 'argkaw detakôtij. Sopâja kâmiy membilang dija 'akan sama sùdâra kâmiy, dan 'akan sama wâritz kahidôpan kakâl, dan kâmiy sama p dâpat berbowat sibâdet padâmu dergan takhijet dan thâzet jarg pûtut pada segala 'ânakh p, 'itupawn pada sakalijen hârij kahidôpan kâmiy, 'awleh kârana Tûhan kâmiy 'Elmesêth, dergan nâma sijâpa kâmiy memûtuskan permintâ'an dozâ kâmiy demikijen 'ini.

Bâpa kâmiy, dan lâjin jarg ber'ikot.

Fatfal pada menogohkan Pandita p dâlam mertabetnja.

Komedijen deri pada chothbat dan Sombah-jarg hendakh Pandita berkâta kapada khawm demikijen bunjinja.

HEj sùdâra p jarg kekâfeh, bahuwa 'ada katahuwan pada kâmu, bagimâna sampej tiga

tiga kâli kâmiġ sudaġ menjatâkan nâma N. sudaġ dâra kâmiġ jang 'ada lhâdlir desini, 'âkan parikfa kâlulw p sa'awrang meng'atahuwġ bârang sebâb, mâwu 'âkan peng'adjârannja mâwu 'âkan kahidôpanja, jang kâranânja tijâda 'ija dâpat detogohkan dâlam chidmet kalâm. 'Adapawn bârang sa'awrang sudaġ tijâda menghâdap kâmiġ, jang sudaġ membâwa 'apa p jang dâpat menagahkan diġa 'itu deri pada chidmet 'ini. Maka sebâb 'itu pada sakârang 'ini dengan nâma mahâ besâr Tûhan kâmiġ 'âkan melakûkan penogôhannja. Kârana 'itu hendakhlah 'angkaw 'ini, heġ N. dan samowa kâmu jang 'ada lhâdlir desini, dihûlu deri pada segala sawâtu menegar deri dâlam kalâm 'Allah sawâtu tjeriterâ pendekh deri pada titah dan djawâtan Gombâla p 'âtaw Pandita p.

Dihûlu p an hendakhlah kâmu 'ingat, bahuwa 'Allah bâpa kâmiġ samâwij, sedang dekahendakinja mendoxâ dan menghimponkan sawâtu djamâzat deri pada bagfa mânusija jang binâfa 'itu 'âkan ber'awleh kahidôpan kakâl, deri pada nizmennja jang 'amat besâr melakûkan 'itu 'awleh chidmet mânusija p. Sebâb 'itu berkâta Rasûl Pawlus, bahuwa mahâ Tûhan 'Elmesêth sudaġ meng'angkat sategah 'awrang 'âkan Rasûl p, dan sategah 'awrang 'âkan Nabij p, dan sategah 'awrang 'âkan Pentjeriterâ p 'Indjil, dan sategah 'awrang 'âkan Gombâla p, dan Gûruw p, gûna kalangkâpan segala walij kapada kardja pendjawâtan, kapada perbajikan tûboh 'Elmesêth. Deri pada dalil 'itu kâmiġ melihat Rasûl Pawlus meng'atâkan, bahuwa djawâtan Gombâla p 'itu sudaġ detitahkan 'awleh 'Elmesêth.

'Adapawn 'âkan bârang jang kena djawâtan sûtij 'ini, maka gampang djuga kâmiġ meng'arti 'itu deri pada nâma sendirij. Kârana seperti kardja sa'awrang gombâla dunjâwij 'ada menggombalâkan, meng'alawkan, memaliharâkan dan memarentahkan kâwan 'itu, jang telâh tapertâroh padânja: Bagitu lagi 'ada hâl segala Gombâla rôhânij 'ini,

jang telâh ter'angkat di'âtas djamâzat, jang 'Allah mendoxâ diġa dâtag kapada chalâts, dan membilang diġa 'âkan domba p ditampat gombalânnja. 'Adapawn tempat gombalâan, dimâna segala domba 'ini degombalâkan, 'itu tijâda lâjin deri pada chothbat kalâm 'Allah, ferta dengan pakardja'an sambahjang p dan tanda p 'Esrâr jang khudus. Lâgipawn kalâm 'Allah 'itu djuga 'ada tongkat, jang 'awlehnja 'ija meng'alawkan dan memarentahkan kâwan 'itu. Maka sebâb 'itu 'ada njâta, bahuwa 'ada djawâtan segala Gombâla p dan Pandita p.

Pertâma : Sopâja marika 'itu turus tarang mentjeriterâkan pada khawmnja kalâm 'Allah, jang telâh denjatâkan 'awleh segala sûrat Nabij p dan Rasûl p, lâlul bertantûkan 'itu, bâjik dengan xâmnja bâjik dengan châtsnja, 'âkan fâjidah segala 'awrang penegar, dengan meng'adjâr, dengan memberij natsihet, dengan menghibor dan dengan menghardikh, sakhadâr hâdjat mâsing p sa'awrang, sambil menchabarkan tawbat kapada 'Allah, dan perdamejan dengan diġa 'awleh 'imân 'âkan 'Elmesêth, lâgi xitâbkan deri pada sûrat p an jang khudus segala kafasâtan dan bidzat, jang berlâwan dengan peng'adjâran jang peresih 'itu. Sakalijen 'ini deberij tâhu pada kâmiġ turus tarang didâlam sûrat p an jang khudus : kârana Rasûl Pawlus berkâta, bahuwa marika 'ini berlelâh pada meng'ardjâkan kardja kalâm. Dan pada tempat lâjin 'ija meng'adjâr, bahuwa hâros 'itu djâdi sakira p khijâs 'âtaw khânûn 'imân : lâgi 'ija menjûrat, bahuwa hâros sa'awrang Gombâla lekât pada kalâm jang songgoh 'itu jang pohon peng'adjâran, dan betul p sadjikan diġa 'itu. Sabâgeġ lâgi, sijâpa jang bernubuwet (jaznij, jang berchothbatkan kalâm 'Allah) 'ija meng'atâkan bagi mânusija p perbajikan, dan penogôran, dan panghibôran. Pada tempat lâjin 'ija menghâdapkan sendirinja 'âkan telâdan bagi segala Gombâla, sambil memberij mazlûm, bahuwa 'ija sudaġ meng'adjâr njâta p dan

dán deri rûmah karûmah, dán sudâh berjak-sikan tawbat kapada 'Allah, dán 'imân 'akan 'Isâj 'Elmesêth. Tetâpi terlebèh kâmiij mendâpat djawâtan Pandíta 'itu tersûrat belâka, 2 Korinth. 5: 18, 19, 20. dimâna Rasûl berkâta demikijen 'ini: samowa perkâra dâtang deri pada 'Allah, jang sudâh perdamejkan kâmiij dengen sendirinja 'awleh 'Isâj 'Elmesêth, dán sudâh karunjâkan pada kâmiij (jasnij, pada segala Rasûl p dâni Gombâla p) chidmet perdamejan 'itu. Kârana bahuwa 'Allah 'adâlah perdamejkan 'awrang 'isij dunjâ dengen sendirinja 'awleh 'Elmesêth, tijâda 'ilhtisâbkan padânja dawfa p nja: dâni sudâh mendjongkan perkata'an perdamejan 'itu kapada kâmiij. Bagitu kalâk kâmiij 'ada 'Utûsan p dengen titah 'Elmesêth, sa'awleh p 'Allah minta 'awleh chidmet kâmiij, maka kâmiij memohonkan dengen titah 'Elmesêth, berilah kâmu deperdamejkan dengen 'Allah. 'Adapawn 'akan sitâb peig'adjâran jang tijâda peresih 'itu berkâta Rasûl 'itu djûga. Tit. 1: 9. bahuwa hâros sa'awrang Pandíta lekâti pada kalâm 'Allah, 'akan sitâbkan segala 'awrang jang berbantah p an, dâni 'akan menompâti mulutnja.

Kaduwa: 'Ada djawâtan Gombâla p 'itu melakûkan dosâ jang sâam kapada nâma 'Allah deri pada nâma saganâp djamâzat. Kârana bârang jang Rasûl p berkâta, kâmiij 'akan berkandjang pada sambahjang dâni pada djawâtan kalâm, 'itulah sawâtu kardja segala Gombâla 'ini jang sâam dengen segala Rasûl. Kapada jang mâna Rasûl Pawlus sudâh menûdju, 'apabila 'ija berkâra kapada Timothijs demikijen bunjinja: 'Aku kalâk memberij natsilhet di-hulu deri pada sakalijen perkâra, sopâja taperbawat bâgej p bûdjokh p an, sambahjang, pemohonan, peig'utjap hukûr kârana sakalijen mânusia; kârana segala Râdja p dâni sakalijen 'awrang jang dengen kalebêhan 'adânja, dâni lâjin jang ber'ikot.

Katiga: 'Ada djawâtannja membahâgij

tanda p 'Esrâr, jang mahâ Tûhan sudâh titahkan mendjadi châtam p nismetnja: seperti 'ada njâta deri pada pasân 'Elmesêth kapada segala Rasûl p, bârang jang lâgi kena segala Gombâla: Permandikanlah dija 'itu dengen nâma bâpa, dâni 'ânakh lâki p, dâni rôthu-'lkhudus. Sabâgej lâgi, kârana 'aku 'ini sudâh tarîma deri pada mahâ Tûhan, bârang jang 'aku lâgi sudâh sarahkan pada kâmu, bahuwa mahâ Tûhan 'Isâj, pada mâlam 'itu, tatkâla 'ija telâh defemûkan, sudâh meng'ambil rawtij, dâni lâjin jang ber'ikot.

Pada 'âchirnja 'ada djawâtan Pandíta p memaliharâkan djamâzat 'Allah dengen segala kalakuwan jang tsâleth, dâni memarentahkan dija, seperti mahâ Tûhan sudâh titahkan. Kârana 'Elmesêth, hâbis dekatâkannja tâ'adib Mesêthij, 'itu bafermân kapada Rasûl p nja demikijen bunjinja: bârang sakalijen jang kâmu 'akan meng'ikat garang di'âtas bumi, 'itu 'akan 'ada ter'ikat didâlam sawrga. Dâni Rasûl Pawlus berpasân, sopâja segala Pandíta tâhu memarentahkan 'awrang 'isij rûmahnja jang châts dengen sapâtutnja, sedang tjâra lâjin marika 'itu tijâda sampat pabinâkan 'ataw memarentahkan djamâzat 'Allah. 'Inilah pôhonnja sebâb 'apa Gombâla p didâlam sûrat p an dinamâ'ij Bendahârij 'Allah dâni 'Uskhuf, 'ija 'itu, Pemarentah dâni Penindjuw: kârana marika 'itu memegang parentah 'âtas 'awrang 'isij rûmah 'Allah, di'antâra sijâpa 'ija berkûling p, sopâja segala sawâtu djâdi disâna dengen fanûnoh dâni dengen tartib: dâni sopâja dengen segala 'ânakh kontij karadjâan sawrga, jang telâh tapertâroh padânja, 'itu djâdi pembukâan dâni penutôpan, tûrut titah 'Allah jang telâh deberikan padânja.

Deri pada sakalijen perkâra 'ini 'awrang dâpat melihat, bagimâna djawâtan Gombâla 'ada pakardjâan jang 'âmat mulija, sedang babarapa perkâra jang sakijen besâr deperlakûkan 'awlehnja, behkan bagimâna wâdjib 'adânja membâwa mânusia p kapada chalâts. Bârang

Bârang jang lagi 'ada pòhonnja, sebàb 'apa mahâ besàr Tùhan berpasàn djawâtan jang sabag'ini tinggal pada sedekâla wakhtu. Kâ-rana demikijen 'ini bafermân 'Elmesêlh, tat-kâla suda' 'ija me'g'utus segala Rasûlnja 'akan me'g'ardjâkan pakardjâ'an jang khudus 'ini: bahuwa sasonggohnja 'aku 'ini 'ada menjertâ'ij kâmu pada sakalijen hârij p sampej kapada kaputûsan sâlam: dimâna 'awrang melîhat bahuwa kahendakhnja 'ada, sopâja pakardjâ-'an jang sûtij 'ini depaliharâkan di'âtas bûmi pada sedekâla wakhtu: kârana segala 'awrang, kapada sijâpa 'ija berkâta, 'itu tijadâlah sam-pat hîdop sampej kapada kaputûsan sâlam. Maka sebàb 'itu Pawlus memberij natsihet pada Timothijus 'akan segala bârang, jang suda'-lah 'ija dengar deri padânja, patâroh dija 'itu pada mânusija p jang satijâwan, jang 'ada lâjikh 'akan me'g'adjar 'awrang lâjin p. Seperti lâgi 'âtas perij 'ini 'ija suda' titahkan Tîtus mendjâdi Gombâla, dan berpasàn padânja lâ-gi me'g'angkat Penatuwah p dan 'Uskhuf p deri pada negerij datang kapada negerij.

Sedang kalâk kâmi'ij lâgi, 'akan memali-harâkan pakardjâ'an 'ini didâlam djamâzat 'Allah, pada sakârang 'ini me'g'angkat sa'aw-rang Pandita bahâru, dan sedang kâmi'ij suda' katâkan bârang jang tjûkop 'akan djawâtan 'aw-rang jang sabag'ini, maka hendakhlah 'angkaw 'ini, hej N. menjahûtij bârang jang 'akan de-tanjâ'ij padâmu, sopâja sasâ'awrang dâpat mene'gar, bahuwa 'angkaw berkahendakh menjambot djawâtan jang tersebut 'ini seperti 'ada pâtur.

Pertâma 'aku bertanja padâmu, kâlû p 'arg-kaw merâsa didâlam hatimu, bahuwa 'âtas perij hâlâl 'angkaw suda' terdoxâ 'awleh dja-mâzat 'Allah, dan sebàb 'itu 'awleh 'Allah sendirij, 'akan me'g'ardjâkan pakardjâ'an jang sûtij 'ini?

Kaduwa, kâlû p 'angkaw membilang segala sûrat Perdjangji'an lâma dan bahâruw 'itu 'ada kalâm 'Allah jang 'asâ 'itu, dan per'g'adjaran

chalâts jang semporna 'itu, dan membowang segala per'g'adjaran jang berlawanan dengan dija 'itu?

Katiga, kâlû p 'angkaw djandji mâwu melakûkan dengan satijâmu djawâtanmu, se-perti 'itu bahâru suda' tersebut, tûrut per'g'-adjaran 'itu djûga, dan mâwu menghi'âsij per'g'adjaranmu 'itu dengan kahidôpan jang sâbid: sambil menasalo'khkan dirimu kabâwah pertogôran djamâzat, 'âtas 'istisâdet segala djamâzat, djikalaw 'angkaw bersâlah pada hâl per'g'adjaranmu 'âta' kahidôpanmu?

Djawâb.

Behkan dengan saganap hatiku.

Maka komedijen deri pada demikijen 'itu Pandita jang suda' bertanjâkan 'ini padânja, 'âta' sa'awrang Pandita lâjin, djikalaw 'ija 'ada hâdlir, hendakh membûboh tângan ka'â-tas kapalânja.

Katahuwîj 'awlehmû, pertjarâ'an 'ini tijâda hâros depâkej pada penogôhan 'awrang jang dihûlu suda' berchidmet.

Dan berkâta demikijen 'ini:

'Allah jang Bâpa kâmi'ij samâwij, jang suda' mendoxâ 'angkaw kapada chidmet jang khudus 'ini, hendakhlah kirânja menarangkan 'angkaw 'awleh rôlnja, me'g'araskan 'angkaw 'aw-leh tângannja, dan memarentahkan 'angkaw pada djawâtanmu demikijen, maka salamânja 'angkaw dâpat berdjâlan dengan sapâtut-nja, dan memberij bowah p jang bânjakh, 'akan memulijâkan namânja, dan 'akan memasjhûrkan karadjâ'an 'ânakhnja sâisaj 'El-mesêlh. 'Âmîn.

Komedijen deri pada demikijen 'itu hen-dakh Pandita jang di'âtas minbar 'itu natsi-hetkan Pandita jang bahâru 'itu, dan saganap djamâzat demikijen 'ini.

SEbàb 'itu, hej sùdâra jang kakâfeh dan sâ-ma hamba dengan titah 'Elmesêlh, hen-dakhlah

dakhlah 'angkaw 'ingat 'akan sendirîmu dan 'akan saganap kâwan 'itu, jang 'atafja rôlhu-
-lkhudus sudah 'angkat dikaw mendjadi 'Uskhuf,
'akan menggombalâkan djamâzat 'Allah, jang
telâh deper'awlehnja dangan dârahnja jang
châts. Hendakhlah 'angkaw meng'asêhij 'El-
mesêlh, dan menggombalâkan domba p nja,
sambil pabinâkan dija, djârgan dangan ka-
paksâ'an, hânja dangan kafahadjâ'an, dan
djârgan dangan menontut lâba jang kidjij, hâ-
nja dangan hâti jang sadija: dan djârgan salâku
'awrang jang 'ada depertuwan 'âtas pegârgan
pusâka mahâ besâr Tûhan 'itu jang telâh taper-
târoh padâmu, hânja jang sudah djâdi telâdan
kâwan 'itu. Hendakhlah 'angkaw djâdi telâ-
dan segala 'awrang mu'min dangan perkata-
'an, dangan perdjâlânan, dangan peng'asêhan,
dangan kahargâtan hâti, dangan kanjata'an
'imân, dangan kasutji'an. Hendakhlah 'angkaw
berkandjang pada pembatjâ'an, pada penghi-
bôran, pada peng'adjâran. Djârgan 'angkaw
lâlejakan karunjâ 'itu jang 'ada didâlam 'ang-
kaw, jang telâh de'anugarahkan padâmu. Bi-
tjarâkanlah segala perkâra 'ini, lekâtlah pada
sakalijen 'ini, sopâja pertambâhan kabiidjikan-
mu djâdi njata didâlam segala sawâtu: 'ingat-
lah pada peng'adjâran, kakalilah pada dija
'ini, hendakhlah 'angkaw dangan tsabâr hati-
mu mendirita sakalijen perâsa sangsara dan ka-
fukâran, salâku sa'awrang lasjkar 'Elmesêlh
jang gagah barânij. Kârana sedang 'angkaw
berbowat demikijen 'ini, maka 'angkaw 'akan
memaliharâkan sendirîmu, dan segala 'awrang
jang menengar dikaw. Dan tatkâla Panghtilu
Gombâla 'akan hâbis kalihâtan, maka 'ang-
kaw 'akan ber'awleh mâkota kamulijâ'an jang
tijâda kalajuwan.

'Adapawn lâgi 'akan kâmu, hej 'awrang
Mesêlhij jang kekâseh, hendakhlah kâmu
menjambot châdimmu 'ini dangan kârana mahâ
Tûhan dangan tijap p kafukâ'an, dan segala
'awrang jang sabâgej 'ini hendakhlah kâmu per-
mulija dija. 'Ingatlah kâmu, bahuwa 'Allah

sendirij menjâpa dan memôhonkan kâmu 'aw-
leh chidmetnja. Hendakhlah kalâkh kâmu
menjambot perkata'an 'itu, jang 'ija 'akan
berchothbatkan pada kâmu 'âtas bûnji sûrat p
an jang khudus, bûkan 'akan perkata'an mâ-
nufija p, tetâpi (seperti 'adânja dangan sabè-
narnja) 'akan perkata'an 'Allah. Hendakhlah
'ada peremèj dan kakanânan segala kâki 'aw-
rang jang memberita dâmej, 'awrang jang
memberita kabajikan. Habarkanlah segala
peng'andjarmu, dan dengar p anlah 'akan dija,
kârana marika 'itu djâga p menongguwij se-
gala djiwâmu, sedang 'atafja memberij per-
kirâ'an: sopâja marika 'itu dâpat melakûkan
'itu dangan kafukâ'an, dan djârgan dangan
berkalôhan: kârana 'itu djûga tijâda bergûna
pada kâmu. Sedang kâmu berbowat demikijen
'ini, maka djâdi, bahuwa dâmej 'Allah 'akan
mâfokh rûmah p mu, dan bahuwa kâmu,
jang menjambot 'awrang 'ini dangan nâma
Nabij, 'itu 'akan ber'awleh pahâla Nabij, dan
djikalaw 'awleh kalâmnya kâmu pertjâja 'akan
'Elmesêlh, bahuwa 'awleh 'Elmesêlh djûga
kâmu 'akan berpufakâ'ij kahidôpan kakâl.

'Adapawn sedang bârang sa'awrang tijâda 'ada
lâjikh pada bârang sawâtu deri pada sakalijen
'ini deri pada sendirinja, maka hendakhlah
kâmiij minta dozâ kapada 'Allah dangan
sjukûr demikijen bunjinja.

JÂ Bâpa jang 'amat meng'asijânij, kâmiij
meng'utjap sjukûr kapadâmu, sebab ba-
huwa sudah radlâ padâmu meng'ompolkan
bagîmu sawâtu djamâzat deri pada bangsa mâ-
nufija jang binâsa 'itu 'awleh chidmet mânufija p
'akan ber'awleh kahidôpan kakâl, dan sebab
bahuwa dangan sasangat besâr nizmètmu 'ang-
kaw sudah karunjâkan sa'awrang Pandita sa-
tijâwan pada djamâzat, jang 'ada pada tempat
'ini: kâmiij minta dozâ kapadâmu, hendakhlah
kirânja 'awleh rôlhu djadikan dija 'itu mâ-
kin lâma mâkin lebhèh lâjikh pada pakardjâ'an
kalâm

kalâm 'itu, kapada jang mâna 'angkaw sūdāh takhdirkan dan mendoxâ dija, dengan membuka sakhalnja 'akan meng'arti segala sūrat p anmu jang khudus, dan dengan memberij perbhasa'an 'awleh membuka mūlutnja, dengan kaluwāsan hāti 'akan menjatākan, dan melakûkan segala rahasiya 'Indjil 'itu. Karunjākanlah kirānja padānja kabidjākan dan kabaranijan, sopāja dengan sajogijānja 'ija memarentahkan khawm 'itu, jang 'atafija 'ija sūdāh ter'angkat, dan 'akan memaliharākan dija dengan dāmej Mesēlhij: sahingga makā pada māsa pakardjā'an djawātannja, dan 'awleh pertambāhan kabidjākannya djamāzatmu bertambah p pada kabanjākan, dan kabidjikan. Karunjākanlah kirānja lagi padānja 'itu perkāsia pada sakalijen kususahan dan kasukāran, jang 'akan bertemuw dengan dija pada māsa pakardjā'an djawātannja: sopāja 'awleh panghibōran rôhmu 'ija djādi karās, dan tinggal tzābit sampej kapada tamat, lālu serta dengan segala hambap jang satijāwan 'ija defambōtij kadālam kasukā'an Tūhannja. Hendaklah kirānja lagi karunjākan nizamtu pada khawm dan djamāzat 'ini, sopāja marika 'itu dengan sapātutnja melakûkan dirinja 'akan ber'indah Gombalānja 'ini, sambil meng'akaw dija 'akan sa'awrang jang ter'utus 'awlehmu, dan menjambot peng'adjārannja dengan segala djenis sūpan, dan menaxalokhkan dirinja kabāwah natsihetnja, sahingga makā 'awleh perkata'annja marika 'itu pertjaja 'akan 'Elmesēth, lālu ber'awleh bahagijan 'akan kahidōpan kakāl. Hendaklah kirānja 'istidjābetkan kāmij, jā Bāpa, 'awleh kārana 'ānakmu jang kekāseh, jang sūdāh meng'adjar kāmij minta doxâ demikijen 'ini:

Bāpa kāmij, dan lājin jang ber'ikot.

Fatfal pada menogohkan segala Penatuwah p dan SJamās p dālam mertabetnja, bârang dimāna 'awrang bejāfa menogohkan dija sama p.

HEj 'awrang Mesēlhij jang kekāseh, kāmū meng'atahuwij, bagimāna sampej babarapa kālī kāmij sūdāh menjatākan pada kāmū nāma p segala sūdāra p kāmij, jang 'ada hādilir desini, jang telāh terpīleh 'akan meng'ardjākan pakardjā'an Penatuwah p dan SJamās p dālam djamāzat 'ini, hendak pariksa kālūw p sa'awrang meng'atahuwij bârang sebāb, jang kārānānja tijāda 'ija dāpat detogohkan dālam djawātannja. 'Adapawn bârang sa'awrang sūdāh tijāda meng'hādap kāmij, jang sūdāh membāwa 'apa p jang dāpat menagahkan dija 'itu. Makā sebāb 'itu pada sakārang 'ini dengan nāma mahā besār Tūhan kāmij 'akan melakûkan penogohannja.

'Adapawn 'akan memulā'ij kardja 'ini, hendaklah kāmū, hej sūdāra p jang 'akan detogohkan, dan samowa 'awrang jang 'ada hādilir desini, dihūlu menegar deri dālam kalām 'Allah sawātu tjeriterā pendekh deri pada titah dan djawātan Penatuwah p dan SJamās p.

'Akan Penatuwah p, katahuwīlah 'awleh kāmū, bahuwa nāma Penatuwah, 'ataw 'awrang tuwah (bârang jang sūdāh ter'ambil deri dālam Perdjandjā'an lāma, dan menandā'ij sa'awrang jang sūdāh ter'angkat kapada sawātu djawātan jang mulija, 'akan memegāng parentah 'atas 'awrang lājin p) 'itu detantūkan pada duwa djenis 'awrang, jang berchidmet dālam djamāzat Sīsāj 'Elmesēth: Kārana Rasūl berkāta, bâjiklah segala Penatuwah jang memegāng parentah dengan sapātutnja 'itu dekira p kan mustahakh 'akan duwa lāpis Hormat, 'istemejwa jang berlelah pada meng'ardjākan kardja perkata'an dan peng'adjāran. Deri pada dalīl 'itu kāmij melīhat, bahuwa pada māsa Rasūl p didālam djamā-

zat sudah 'ada duwa djenis Penatuwah, jang satengahnja sudah berlelah pada meng'ardjakan kardja perkata'an dan meng'ardjaran, dan satengahnja tijada. Jang pertama 'ijalah Pandita p dan Gombala p, jang memberita 'Indjil, dan membahâgij tanda p 'Esrâr. Tetapi 'awrang lâjin, jang tijada berlelah pada meng'ardjakan kardja perkata'an, dan hânja sasonggohnya lagi berchidmet didalam djamâzat 'itu sudah mendjawat sawâtu djawâtan jang châts, 'ija 'itu, bahuwa marika 'itu sudah 'ingat 'akan kardja djamâzat, dan sudah memarentahkan dija 'itu serta dengan segala Pandita. Kârana satelâh hâbis Pawlus meng'atâkan Rawm. 12. Hâl djawâtan meng'ardjaran, dan lagi Hâl djawâtan pembahagian, 'ataw pangkat Sjamâs, maka komedijen deri pada demikijen 'itu 'ija meng'atâkan Hâl chidmet 'ini dengan bârang bejda, 'udjarnja, 'awrang pemarentah 'itu bâjiklah 'ija bowat demikijen dengan râdjinnja. Sabâgej lagi pada tempat lâjin 1 Korinth. 12, 'ija mentjeriterâkan pemarentahan 'antâra segala karunja dan djawâtan, jang 'Allah sudah titahkan didalam djamâzat.

Bagitu kalâkh djenis châdim p 'ini 'ada 'akan penûlorg bagi 'awrang lâjin p jang berchothbatkan 'Indjil, seperti pada mâlâ Perdjandji'an lama segala 'awrang Lejwij sudahlah desakutukan serta 'Imâm p pada segala perdjakâ'an tarâtakh, mendjadi sama penûlorg pada segala bârang jang 'Imâm p sendirij sâdja tijadâlah sampat berbowat, sedang hânja sasonggohnya pada sedekâla waktu kaduwa djawâtan 'itu berlajinan 'adânja. Lebèh deri pada demikijen 'itu 'ada pâut 'awrang lâki p jang sabâgini desakutukan serta Pandita p mendjadi sama Pemarentah, 'agar sopâja segala pengagâhan dan patuwânan mâkin dedjâwohkan deri pada djamâzat 'Allah, jang gampang djuga dâpat mâfolh, manakâla sa'awrang sâdja, 'ataw sedikit 'awrang memegang parentah. Maka demikijen 'ini segala Pandita p dan Penatuwah p sama p meng'adâkan sawâtu sidang

'ataw pertamânan jang 'ada madjlis djamâzat, dan menggantikan tuboh saganâp djamâzat: maka kapada Hâl 'itu mahâ Tûhan 'Elmesêth menilikh, tatkâla 'ija basermân: Berilah 'itu tahu pada djamâzat, jang 'awlehnja dâpat de'artikan, bukan samowa 'ataw mâfing p 'argawta djamâzat, tetapi dengan lâjikhnja 'awrang 'itu djuga jang memarentahkan djamâzat 'itu, jang 'awlehnja 'ija sudah terpilih.

Bagitu kalâkh pertama 'ada djawâtan Penatuwah p serta dengan Pandita p, memegang parentah dâlam djamâzat jang telâh tapertâroh padânja: dan 'ingat râdjinn p kâlup p mâfing p sa'awrang melakûkan dirinja dengan sapâutnja pada meng'akawannja dan perdjalanannja. Lagi menogorkan segala 'awrang jang tijada sanûnoh hidopnja; dan ber'ingat p dengan sabawleh p nja, 'agar djugan tanda p 'Esrâr denedjiskan. Lagipawn membawang segala 'awrang jang tijada tawbat, rûrut tâ'adib Mesêthij, dan menjambot pûla segala 'awrang jang tawbat 'itu kapada pangkuwan djamâzat. Seperti njata, bukan sâdja deri pada meng'ata 'Elmesêth jang tersebût 'itu, hânja lagi deri pada babarapa meng'ata sûrat p an jang lâjin, jaznij 1 Korinth. 5. 2 Korinth. 2. Bahuwa segala perkâra 'ini bukan 'ada parentah sa'awrang 'ataw duwa 'awrang, hânja parentah bânjakh 'awrang jang sudah tertantu kapada pakardja'an 'itu djuga.

Kaduwa. Sedang Rasûl Pawlus berpasan, bejarlah segala sasawâtu djadi dengan sanûnoh dan dengan tartib di'antâra 'awrang Mesêthij, dan sedang tijada pâut sa'awrang berchidmet didalam djamâzat 'Elmesêth, melâjinkan deri pada daswat jang hâlâl rûrut titah Mesêthij jang kadapâtan didalam kalâm 'Allah. Maka 'ada lagi djawâtan Penatuwah p 'ingat 'akan Hâl 'itu, dan dâlam sakalijen pendapâtan segala perkâra, jang kena kabajikan, dan tartib djamâzat, 'itu menûlorg segala Pandita p dengan bitjara jang pâut. Behkan lagi berchidmet pada samowa 'awrang Mesêthij jang 'umij, dengan bitjara dan panghiboran.

Katiga 'ada djawâtannja ferta 'ingat bâjik p 'akan peng'adjâran dan perdjâlânan Pandita p, 'agar ſopâja ſegala ſaſawâtu detudjûkan kapada perbâjikan djamâzat: dan ſopâja djârgan bârang peng'adjâran jang ſaſat deberitâkan, tûrut bârang jang kâmiſ membâtja KHitt. 20. pada tempat jang mâna Raſûl Pawluſ memberij natsilhet hendakh 'ingat râdjîn p 'akan gurk p buwas, jang 'akan mâſokh garang datang kapada kandang domba p 'Elmeſêth: 'akan makhtsûd 'ini maka wâdjiblah ſegala Penatuwah râdjîn p pariksâkan kalâm 'Allâh, dan meng'ufâhâkan dirinja ſantijâfa pada perbitjarâ'an ſegala rahafija 'imân.

'Akan hâl 'awrang SJamās: 'âtſalnja dan titahnja 'itu kâmiſ dâpat membâtja didâlam KHittah ſegala Raſûl p Fatſ. 6. dimâna kâmiſ mendâpat, bahuwa pada mulanja Raſûl p ſendirij ſudah memegang djawâtan derma gûna ſegala 'awrang miſkîn, kâra 'awrang ſudah bâwa harga ſegala bârang jang terdjawal dan larakh 'itu dihadâpan kâki p nja, ſahingga pada mâſing p ſa'awrang terbahagilah, ſakira p ſaſa'awrang 'ada lhâdjatnja. Tetâpi ſedang kome-dijen deri pada demikijen 'itu berdirilah ka-ſungûtan, ſebâb djanda p parampuwan 'awrang Jûnâniſ delâleſkan dâlam chidmet jang ſahâriſ p: maka 'awleh natsilhet Raſûl p ſudah terpileh babarapa lâki p, jang deſgan châtſinja 'akan meng'ardjâkan djawâtan derma gûna ſegala 'awrang miſkîn, ſopâja ſegala Raſûl 'itu mâkin lebeh berkandjang pada ſombahjang dan pada djawâtan kalâm. Maka deri pada mâſa 'itu djûga perkâra 'ini ſudah detûrutkan di-dâlam djamâzat, ſeperti 'ada njata Rawm. 12. dimâna Raſûl berkâta 'akan chidmet 'ini, 'udjarnja, 'awrang pembahâgij 'itu bâjiklah 'ija bowat demikijen deſgan tûluſnja. Dan 1 Ko-rinth. 12: 28. ſedang 'ija berkâta p 'akan babarapa penulongan, maka 'ija meng'arti 'awrang jang tertantu didâlam djamâzat 'akan menûlong 'awrang miſkîn, dan ſjahij dâlam kaſukâran-nja.

Deri pada tempat jang mâna turuſ tarang 'ada kalihâtan, 'apa 'ada djawâtan 'awrang SJamās, katahuwij, pertâma, deſgan ſatijânja dan râdjinnja meng'ompolkan dan memaliha-râkan ſegala derma dan harta jang deberikan pada 'awrang miſkîn: behkan lâgi 'ada râdjîn 'akan 'ingat bâjik p, ſopâja babarapa 'upâja jang bâjik kadapâtan 'akan tûlong 'awrang miſkîn. Bahagijan jang kaduwa deri pada djawâtannja 'itu kena pembahagijan derma 'itu; maka wâdjiblah pada hâl 'itu, bûkan ſâdja kamurâhan dan kabiſdjahſanâ'an 'akan djârgan balandjâkan derma 'itu, melâjinkan pada 'awrang jang berkakuranggan, hânja lâgi kaſukâ'an dan katulûſan, 'akan menûlong 'awrang miſkîn deſgan piluw dan tjenderong hatinja, ſeperti Raſûl Pawluſ berpaſan Rawm. 12. dan 2 Korinth. 9. Maka 'akan makhtsûd 'ini djûga 'ada bâjik, ſopâja marika 'itu mem-berij tûlong pada 'awrang miſkîn dan ſjahij, bûkan ſâdja deſgan pemberij derma jang tlâhir 'itu, hânja lâgi deſgan bâgej p perbahâſan jang memberij panghibôran, 'âtaſ bûnji kalâm 'Allâh.

'Adapawn, hej ſûdâra p jang kekâſeh, ſopâja ſaſa'awrang dâpat meneſgar, bahuwa mâſing p kâmu berkahendakh menjambot djawâtan jang terſebut 'itu: maka hendaklah kâmu menjahûtij bârang jang 'akan detanjâ'ij pada kâmu.

Pertâma, 'Aku bertanja pada kâmu, mâwu 'awrang Penatuwah, mâwu 'awrang SJamās, kâlû p kâmu merâſa didâlam hatimu, ba-huwa 'âtaſ perij hâlâl kâmu ſudah terdoſâ kapada djawâtan jang khuduſ 'ini 'awleh djamâzat 'Allâh, dan ſebâb 'itu 'awleh 'Allâh ſen-dirij?

Kaduwa, Kâlû p kâmu membilang ſegala ſûrat Perdjandj'an lâma dan bahâru 'itu 'ada kalâm 'Allâh jang 'aſa, dan peng'adjâran chalâts jang ſemporna 'itu, dan membawang ſegala peng'adjâran jang berlâwan deſgan dija 'itu?

Katiga, Kâlu p kâmu djandji mâwu mela-
kûkan dergan sabawleh p mu dan satijâmu
djawâtanmu, seperti 'itu bahâru suda terse-
but tûrut peng'adjâran 'itu djûga: hej 'awrang
Penatuwah pada pemarentâhan djamâzat ferta
dergan Pandita p, dan hej 'awrang Sjamâs
pada djawâtan derma gûna 'awrang miskîn:
'adâkah lâgi kâmu djandji sâma p melakûkan
dirîmu dergan berbowat tijap p sibâdet, sam-
bil menazalokhkan dirîmu kabâwah segala per-
togôran djamâzat, djikalaw kâmu bersâlah?

Djawâb.

Behkan.

Maka komedijen deri pada demikijen
'itu hendakh Pandita berkâta.

'Allah dan bâpa jang mahâ kawâfa hen-
dakhlah kirânja meng'anugarahkan nismetnja
pada samowa kâmu sâma p, sopâja kâmu
meng'ardjâkan chidmetmu 'ini dergan satijâmu,
dan dergan memberij bowah p jang bânjakh.
'Amin.

Sjahdân hendakh 'ija natsilhetkan marika 'itu
dan saganap djamâzat demikijen 'ini.

BAgitu kalâkh, hej 'awrang Penatuwah,
hendakhlah kâmu 'ada râdjîn pada pema-
rentâhan djamâzat jang telâh tapertâroh pada
kâmu, ferta dergan Pandita p. Hendakhlah
kâmu lâgi 'ada salâku penindjuw p pada 'isij
rûmah dan negerij 'Allah, 'akan menogorkan
safa'awrang dergan satijâmu, dan meng'ingatkan
dija, sopâja 'ija memaliharâkan dirinja deri
pada kabinasâ'annja. Hendakhlah kâmu 'ingat
'akan memaliharâkan kaperesihaan peng'adjâran,
dan karulûsan kahidôpan didâlam djamâzet
mahâ Tûhan.

'Adapawn 'akan kâmu, hej 'awrang Sjamâs,
hendakhlah kâmu 'ada râdjîn pada meng'om-
polkan ttedekhah, lâgi bidjaksâna dan fuka
hâti pada membahâgij dija 'itu: tûlonglah se-
gala 'awrang jang ter'anjâja, pabinâkanlah se-

gala parampuwan bâluw, dan 'anakh pijâtuw,
tondjokhlah kabledjikan kapada sakalijen 'awrang,
tetâpi terlebèh kapada segala 'awrang sarûmah
dâlam 'imân.

Hendakhlah samowa kâmu sâma p 'ada satija
dâlam chidmetmu, dan menâroh rahasiâ 'imân
dâlam satâhu hâti jang henig, mendjâdi peng-
'andjar jang bâjik pada saganap khawm. Maka
bagitu kâmu 'akan djadikan bagi sendirîmu
sawâtu mertabet jang bâjik, dan bânjakh kalu-
wâsan hâti dâlam 'imân 'akan 'Elmesêlh Sâsaj,
dan pada 'âchirnja kâmu 'akan mäsokh kadâ-
lam kasukâ'an Tûhanmu.

Pada sabelâh lâjin, hej 'awrang Mesêlhij
jang kekâseh, hendakhlah kâmu menjambot
segala lâki p 'ini 'akan hamba p 'Allah: hen-
dakhlah kâmu kira p kan segala Penatuwah
jang memegang parentah dergan sapâtutnja 'itu
mustalhakh 'akan duwa lâpis Hormat, ta-
zalokhkanlah dirîmu dergan sahadjâmu kabâ-
wah wakâletnja dan pemarentâhannja: 'ingatlah
'akan memberij harta jang pätut pada 'awrang
Sjamâs 'akan tûlong 'awrang miskîn. Hej
'awrang kâja p, hendakhlah kâmu 'ada der-
mâwan, karunjâkan râmej p, dan membahâgij
padânja dergan fuka hatîmu. Dan hej 'awrang
miskîn, hendakhlah kâmu 'ada pâpa njawâmu,
dan melakûkan dirîmu dergan memberij thor-
mat pada segala Pemarentahmu: hendakhlah
kâmu 'ada sjakûr kapadânja, dan djâganlah
kâmu bersungut; hendakhlah kâmu meng'ikot
'Elmesêlh 'awleh kârana makânan djiwa, dan
djâgan 'awleh kârana rawtij. 'Awrang 'itu
jang suda mentjûrij, 'ataw suda tondjokh
bârang hajbat pada samânja mânusiâ, djâgan
'ija mentjûrij lâgi, tetâpi hendakhlah 'angor
'ija berlelâh, sambil meng'ardjâkan kardja
jang hhalâl dergan târgan p, sopâja 'ija ber-
'awleh 'apa p 'akan membahâgij 'itu pada
'awrang jang berkakurâgan. Djikalaw mäsing p
kâmu meng'ardjâkan demikijen 'ini, maka
kâmu 'akan ber'awleh 'upah sadâlet deri pada
fihakh mahâ besâr Tûhan. 'Adapawn sedang
kâmi

kâmiſ tijâda 'ada lâjikh deri pada kâmiſ ſen-
dirij 'akan melakûkan pakardja'an 'ini, maka
hendakhlah kâmiſ minta doxâ kapada 'Allah
jang mahâ kawâfa, demikijen bunjinja:

JÂ mahâ besâr Tûhan 'Allah Bâpa ſamâwij,
kâmiſ merg'utjap ſukûr kapadâmu, ſebâb
bahuwa ſudah radlâ padâmu, 'akan kabâjikan
djamâzetmu, titahkan didâlamnja 'itu babarapa
Pemarentah dan Penûlong berſiſij dergan Pan-
dita p, jang 'awlehnja djamâzetmu depaliharâ-
kan dergan dâmej dan ſantawſa, lâgi 'awrang
miskîn 'itu deperbijajâkan: dan ſebâb bahuwa
ſakârang pada tempat 'ini 'angkaw ſudah karun-
jâkan pada kâmiſ babarapa lâki p jang ſudah
ber'awleh ſakli tſalâhnja, dan karunjâ
rôhmu. Kâmiſ minta doxâ kapadâmu, hen-
dakhlah kirânja mâkin lâma mâkin lebèh 'anu-
garahkan padânja ſegala karunjâ ſabâgitu jang
bergûna padânja didâlam djawâtannja, ka-
runjâ hikmet, perkâſja, pembejdâ'an dan
kabedjikan, ſahingga mâſing p ſa'awrang mela-
kûkan djawâtannja dergan ſajogijânja: 'ija 'itu,
'awrang Penatuwah pada 'ingat râdjinnja p 'akan
perg'adjâran dan perdjalânan, pada melâlû-
kan gurk p deri dâlam kandang domba p 'anak-
mu jang kekâfeh, dan pada menogor dan
merghardikh ſegala 'awrang bij 'adab: ſabâgej
lâgi 'awrang Sjamâs pada merg'ompol derma
dergan râdjinnja, dan membahâgij dija pada
'awrang miskîn dergan mûrahnja dan bidjak-
ſanânja, lâgi pada merghiborkan dija dergan
perkâtâ'an mânis deri pada kalâmmu jang
khudus. Berilah nizmetmu bâjik pada 'awrang
Penatuwah, bâjik pada 'awrang Sjamâs, ſopâja
marîka 'itu berkandjang didâlam lelâhnja jang
ſatijâwan, dan ſopâja djârgan bârang ſakotika
marîka 'itu bermâlas p an 'awleh bârang sù-
ſah, nuſtâpa, 'ataw pergegâgah dunjâwij. Hen-
dakhlah kirânja lâgi karunjâkan nizmetmu
'Ilâhij pada khawm 'ini, jang 'âſanja marîka
'itu ſudah ter'angkat, ſopâja 'ija menaxalokhkan
ſendirinja kabâwah natsilhat Penatuwah p,

ſambil memberij hormat padânja 'awleh kâ-
rana ſebâb djawâtannja. Karunjâkanlah kirâ-
nja pada 'awrang kâja p 'itu hâti dermâwan
'akan 'awrang miskîn, dan pada 'awrang mis-
kîn 'itu hâti jang ſukûr pada ſegala 'awrang
jang menûlong dija; ſopâja demikijen 'ini,
ſedang mâſing p ſa'awrang melakûkan djawâ-
tannja, 'awlehnja 'itu namâmu jang khudus
deperbefarkan, dan karadja'an 'ânakhmu 'El-
meſelh deperlakûkan, dergan nâma ſijâpa kâmiſ
pûtuskan permintâ'an doxâ kâmiſ demikijen:

Bâpa kâmiſ, dan lâjin jang ber'ikot.

Fatſal pada menogohkan 'awrang dâlam Hâl
Nikâth dihadâpan djamâzat.

BAhuwa babarapa kâli bânjakh djenis katu-
kâran dan kaſangſarâ'an berlâku ka'âſas
'awrang kahâwin deri kârana dawſa, ſopâja
kâmu hej N. dan N. (jang ſuka Nikâthmu
detogohkan njâta p dergan nâma 'Allah deſini
didâlam djamâzat) lâgi dâpat jakhin didâlam
hatîmu 'akan tawfikh jang ſorggoh deri pada
'Allah didâlam sùſahmu: maka hendakhlah
kâmu menergar deri dâlam kalâm 'Allah ba-
rapa mulija 'ada Nikâth 'itu, dan bahuwa
'itulah ſawâtu titah 'Allah, jang berkenan
padânja, ſebâb 'itu 'ija hendakh memberkâtij
'awrang kahâwin dan menûlong dija, ſeperti
ſudah 'ija djandji: Tetâpi ſegala 'awrang jang
berkandakh dan bermûkah 'Allah mâwu merg-
hukumkan dan menjiksâkan dija.

Dihûlu p an ſahâroſnja kâmu merg'atahuwij,
bahuwa 'Allah Bâpa kâmiſ, ſatelâh ſudah
dedjadikannja langit dan bumi dan ſakalijen
'iſij kaduwânja, ſudah mendjadikan mânufija
'âſas telâdannja, dan ſeperti rupânja, ſopâja 'ija
'ada depertuwan 'âſas ſegala binâtang dibûmi,
'âſas ſegala 'ikan dilâwut, dan 'âſas ſegala
bûrong dilâgit. Dan ſatelâh ſudah dedjadik-
kannja mânufija, baſermânlah 'ija: Bahuwa
tjadâlah bâjik 'ada mânufija 'itu ſa'awrangnja,
(12) 'aku

'âku hendakh kârdjâkan bagînja sawâtu penûlong penâka kahadâpannja. Maka dedjâtuhkanlah Huwa 'Allah sawâtu 'antokh lelâp ka'âtas 'Âdam, sahingga 'ija tûdorlah: maka 'ija pawn 'ambillah sawâtu deri pada segala rûfokhnja, dan tûtoplah bûboh dâging gantînja. Maka Huwa 'Allah pawn per'ûsâhlah rûfokh 'itu, jang telâh de'ambilnja deri pada 'Âdam, mendjadi parampuwan, dan dâtargkanlah dija kapada 'Âdam. Maka katâlah 'Âdam: 'inilah sakâli 'ini tûlang deri pada segala tûlangku, dan dâging deri pada dâgingku: 'awleh kârana 'itu 'ija 'akan terparngil parampuwan, sebâb deri pada lâki p sudah ter'ambil 'adânja. Deri kârana 'itu lâki p hendakh meninggalkan bapânya dan 'ibûnja, dan malekât pada bininja, dan kaduwânja hendakh mendjadi 'akan sawâtu djuga dâging.

Sebâb 'itu djângan kâmu huwas deri pada Nikâlh 'itu berkenân pada mahâ besâr Tûhan 'Allah, sedang 'ija sudah mendjadi kan sawâtu parampuwan bagi 'Âdam, sudah mendâtargkan dan memberikan dija 'itu kapadânja mendjadi bininja, jang 'awlehnja 'ija berjakfi, bahuwa lâgi pada hârij jang sakârang 'ini kapada mâsing p lâki p dedâtargkannja bininja, sa'awleh p dangan tângannja. Sebâb 'itu lâgi mahâ Tûhan 'Elmesêlh sasangat sudah memulijâkan Nikâlh 'itu 'awleh hadlretnja, karunjânya, dan muzdjizat p nja, di-Khanâ negerij Djâlîlâ, hendakh berjakfi 'awlehnja 'itu, bahuwa sahârosnja Nikâlh 'itu debîlang mulija 'antâra sakalijen 'awrang, dan bahuwa 'ija mâwu memberij tûlong pada 'awrang kahâwin pada sedekâla wakhtu, lâgipawn manakâla sakâli p tijâda marîka 'itu menantîkan 'itu.

'Adapawn sopâja dâlam hâl 'ini kâmu dâpat hîdop dangan sâbid, maka hendaklah kâmu meng'atahuwij segala pohon, jang kâranânja 'Allah sudah titahkan hâl Nikâlh. Pohon jang pertâma 'ada, sopâja sa'awrang menûlong sa'awrang dangan satijânja pada sakalijen hâl 'ahwâl, jang kena kahidôpan dâlam dunjâ 'ini dan dâlam 'âchirat.

Jang kaduwa, sopâja marîka 'itu pejarâkan 'anakh p nja, jang 'akan deper'awlehnja garang, sambil meng'adjar dija peng'enâlan dan penakôtan 'Allah jang benâr 'itu 'akan thormatnja, dan 'akan chalâts dirinja.

Jang katiga, sopâja sasa'awrang menâhan dirinja deri pada segala katjamâran dan kâ'inginan jang djâhat, lâlû hîdop dangan satâhu hâti jang bâjik dan sunija: kârana deri pada sebâb zinâ hendaklah sasa'awrang lâki p mempunjâ'ij bini sendirinja, dan hendaklah sasa'awrang parampuwan mempunjâ'ij lakinja jang châts. Sahingga maka segala 'awrang jang sâkhl bâligh, dan sudah tijâda ber'awleh karunjâ 'akan menahânij shawatnja, deferdlûkan 'âtasnja dangan titah 'Allah berkahâwin tûrut sâdet 'awrang Mesêlhij, dangan tâhu dan kahendakh 'ibuw bapânya, 'ataw peng'ampuw p nja, dan kulawarga p nja. Sopâja djângan kasbah 'Allah, jaznij, tûboh kâmiij detjoringkan. Kârana djikalaw bârang sa'awrang merûsakh kasbah 'Allah, maka 'Allah 'akan merûsakh dija 'itu.

Komedijen deri pada demikijen 'itu hendaklah kâmu meng'atahuwij, bagimâna pâttut kâmu melakûkan dirimu sa'awrang kapada sa'awrang 'âtas bûnji kalâm 'Allah.

Disabelâh sawâtu hendaklah 'angkaw meng'atahuwij, hej lâki p, bahuwa 'Allah sudah djadikan 'angkaw 'akan kapâla bini, sopâja dangan sabawleh p mu 'angkaw menghentar dija dangan sâkhal, sambil meng'adjarkan, menghiborkan, dan melindongkan dija, seperti kapâla memarentahkan tûboh: behkan seperti lâgi 'Elmesêlh 'ada kapâla, kâbidjâkan, panghibôran, dan penulôrgan djamâzetnja. Tambâhan hendaklah 'angkaw meng'asêhij binimu sâperij tûboh dirimu, seperti lâgi 'Elmesêlh sudah meng'asêhij djamâzatnja: djânganlah berpadâs hatimu 'âtasnja, hânja dûdoklah sertanja dangan budij, sambil memberij thormat padânja, jang 'ada pagâwej kaparampuwânan jang terlemah, sedang kâmu lâgi 'ada serta wâritz

wâritz nizmet kahidôpan, sopâja segala minta doxamu djâgan detagahkan. Sjahdân sedang 'ada titah 'Allah, sopâja lâki p mâkan rawtinja dergan peloh mukânya, maka hendaklah 'angkaw bakardja dergan satijamu dan râdjinnu didâlam dawwatmu 'Ilâhij, sopâja 'angkaw dâpat memaliharâkan 'awrang 'isij rûmahmu dergan 'ichlâts, dan dergan berkat 'Allah, dan lebeh deri pada 'itu, sopâja 'angkaw ber-'awleh 'apa p 'âkan membahâgij derma pada 'awrang jang berkakurâgan.

Difâbelâh lâjin hendaklah 'angkaw meng-'atahuwij, hej bîni, bagimâna hâros 'angkaw melakûkan dirîmu kapada lakîmu. Hendaklah 'angkaw meng-'asêhij, mengthormâtij, dan takot lakîmu 'ini: lâgi dergar p an 'âkan dija pada segala hâl 'ahwâl jang betûl dan hâros, salâku 'âkan Tuwanmu, seperti tûboh 'ada tazalokh kabâwah kapâla, dan djamâzat kabâwah 'Elmesêh. Djâgan 'angkaw memegang parentah ka'âtas lakîmu, hânja tinggallah dergan funija: kârana 'Adam sudah dedjadi-kan dihûlu, komedijen maka Hhawâ 'âkan penûlong bagi 'Adam. Dan komedijen deri pada kadjatôhan 'Allah sudah bafermân kapada Hhawâ, dan pada telâdannya kapada faganap bangsa kaparampuwânan: kapada lakîmu 'âkan 'ada ka'inginanmu, dan 'ija 'itu 'âkan memarentahkan padâmu. Djâgan 'angkaw melâwan titah 'Allah 'ini, hânja tûrutlah penjurôhan 'Allah, dan telâdan segala bîni jang zâbid, jang telâh ber-'âfa kapada Allah, dan sudah tazalokhkan dirinja kapada suwâmi p nja jang châts: seperti Sârah sudah dergar p an 'âkan 'Ibrâhîm, pada hâl denamâinja dija 'itu tuwannja. Hendaklah lâgi menûlong lakîmu pada segala hâl 'ahwâl jang bâjik dan betûl, sambil 'ingat râdjinnu p 'âkan 'ânakh p miu, dan 'âkan parentah rûmahmu, lâgi berdjalan dergan federhananja dan tûlus 'ichlâts, djâgan dergan perhijâsan dunjâ, sopâja 'angkaw dâpat memberij sawatû telâdan kafederhanâ'an jang bâjik pada 'awrang lâjin p.

Sebab 'itu, Hej N. dan N. sedang kâmu sudah meng-'arti, bahuwa 'Allah sudah titahkan hâl Nikâlh 'itu, dan bârang jang didâlamnja 'itu sudah terpasan padâmu 'awlehnya 'itu, 'adâkah kahendakmu hîdop demikijen 'ini dâlam hâl jang sûtijj 'itu djûga, seperti kâmu bersjaksi desini dihadâpan djamâzat 'awrang Mesêlhij, dan 'adâkah tjitâmu kâmu detogohkan dâlam hâl Nikâlh 'ini?

Djawâb. Behkan.

Komedijen hendak Pandita berkâta kapada djamâzat.

'Aku meng-'ambil kâmu sakalijen, jang sakarang sudah berhimpun desini, 'âkan sjaksi, bahuwa bârang katagâhan sudah tijâda datang 'antarânja.

Sjahdân kapada 'awrang kahâwin.

Sedang kalâkh 'ada betûl dan pârut kahendakmu delakûkan, hendaklah kiranja 'Allah Tûhan kâmiij menogohkan nijetmu, jang telâh dekarunjâkannya pada kâmu, dan djadilah kiranja permulâ'anmu dergan nama mahâ besâr Tûhan Huwa, jang sudah mendjadi-kan lângit dan bûmi.

Komedijen hendak marika 'itu memberij tangan kânan sa'awrang pada sa'awrang: dan hendak Pandita berkâta pertâma kapada Mampilej lâki p.

Hej N. 'adâkah 'angkaw meng-'akaw desini dihadâpan 'Allah dan djamâzatnja jang khudus, bahuwa 'angkaw sudah meng-'ambil, dan 'ada meng-'ambil N. jang 'ada hâdlir desini, 'âkan binîmu jang songgoh, sambil berdjandji padânja, bahuwa tijâda penah 'angkaw mâwu meninggalkan dija, hânja mâwu meng-'asêhij dan memaliharâkan dija dergan satijamu, seperti lâki p jang satijâwan dan takhij 'itu hâros berbowat pada bininja: bahuwa lâgi 'angkaw

kaw mâwu hîdop fertanja dergan sûtij, sambil tondjokh padanja satijamu dan djandjimu pada segala perkara sakalijen, 'atas bûnji 'Indjil jang khudus?

Djawâb. Behkan.

Komedijen kapada Mampilej parampuwan.

Hej N. 'adâkah 'angkaw meng'âkaw desini dihadapan 'Allah dan djamâ'atnja jang khudus, bahuwa 'angkaw sudah meng'ambil, dan 'ada meng'ambil N. jang 'ada hâdlir desini, 'akan lakimu jang songgoh, sambil berdjandji mâwu dergar p an 'akan dija, berbowat chidmet padanja dan menûloig dija, tijada penah meniggalkan dija, hânja mâwu hîdop fertanja dergan sûtij, sambil tondjokh padanja satijamu, dan djandjimu pada segala perkara sakalijen, seperti hâros sawâtu bini jang tsâlelh dan satijawan berbowat pada lakinja jang songgoh, 'atas bûnji 'Indjil jang khudus?

Djawâb. Behkan.

Maka hendakh Pandita berkâta.

'Allah Bâpa jang pôhon segala rahmet, jang sudah mendoxâ kâmu 'awleh nizmetya kapada Hâl Nikâh jang sûtij 'ini, hendaklah kiranja menghûborg kâmu dergan kâfeh dan fatija jang benar, dan karunjâkan berkatnja kapada kâmu. 'Âmîn.

Dengarlah sakarang deri dâlam 'Indjil, bapura togòh 'ada perhubongan Nikâh, seperti 'itu tersûrat 'awleh Marâj Fatf. 19. 'âjat 3-9.

Maka berdâtanglah 'awrang Farisij kapadanja, mentjawbâ'ij dija, dan katâlah padanja, 'adâkah hâlâl pada sa'awrang mânusiya membawangkan bininja kârana sasawâtu zilet? Tetâpi sâhutlah 'ija dan sabdâlah pada marika 'itu, bûkankah kâmu sudah membâtja, bahuwa 'ija jang mendjadikan pada mulanja sudah mendjadikan kaduwânja 'itu lâki p dan

parampuwan: Dan sudah berfabda, deri kârana 'itu mânusiya hendakh meniggalkan bapnja dan 'ibûnja dan malekât pada bininja, maka kaduwânja hendakh mendjadi 'akan sawâtu djuga dâgig? Sahingga marika 'itu bûkan 'ada lagi duwa, hânja sawâtu djuga dâgig: sebâb 'itu bârang jang 'Allah sudah berdjudûkan, djâgan mânusiya mentjerejkan 'itu. Katâlah marika 'itu padanja, sebâb 'apa kalâk Mûsâj sudah berpasan memberij sûrat thalâk, dan membawangkan parampuwan 'itu? Berfabdâlah 'ija padanja, bahuwa Mûsâj deri kârana katagâran hâti kâmu sudah memberij 'idjâzet pada kâmu 'akan membawangkan bini p mu: tetâpi deri pada mulanja tijada djadi bagitu. Tetâpi 'aku berfabda pada kâmu, bahuwa, djikalaw bârang sijapa membawangkan bininja katjuwâlij pada hâl zinâ, dan berbinikan parampuwan lâjin, 'ija bermûkah, dan sijapa jang berbinikan parampuwan jang terbowang 'itu, 'ija pawn bermûkah.

Hendaklah kâmu pertjaja segala perkata'an mahâ Tûhan 'Elmesêlh 'ini, dan hendaklah kâmu jakhîn, bahuwa 'Allah Tûhan kâmiij sudah berdjudûkan kâmu pada hâl jang sûtij 'ini. Maka sebâb 'itu hendaklah kâmu lagi mendjondjong segala sasawâtu, jang 'akan berlâku ka'âtas kâmu, dergan tsabâr dan sjukûr, sa'awleh p 'itu datang deri pada tângan 'Allah: maka lagi pada kâmu segala sasawâtu 'akan ferta bakardja kapada kabiidjikan dan kapada chalâts. 'Âmîn.

Komedijen deri pada demikijen 'itu hendakh Pandita sûroh 'awrang kahâwin 'itu berte-lûd, dan meng'ingatkan djamâ'at 'akan memôhonkan kârana marika 'itu.

JÂ 'Allah jang mahâ kawâfa, jang menondjokh kamurâhanmu dan hikmetmu didâlam sakalijen perbowâtanmu dan titahmu, jang pada mulanja sudah basermân, bahuwa tijadâlah bâjik 'ada mânusiya 'itu sa'awrangnja, dan

dán sebàb 'itu suda^h kardjâkan baginja sawâtu penûlong penâka kahadâpannja, dán suda^h tî-tahkan kaduwânya 'itu mendjâdi sawâtu djûga dâging, dán menjiksâkan lâgi segala katjamâran. Kâmi^j minta dozâ kapadâmu, (sedang 'angkaw suda^h mendozâ kaduwa 'awrang 'ini kapada hâl Nikálh jang sûtij 'ini, dán suda^h berdjûdûkan dija) hendakhlah kirânya karunjâkan padânya rôlhm^u jang khudus, sopâja dergan 'imân jang benâr dán togòh marika 'itu hîdop dán melakûkan kabi^djikan, tûrut kahendakhmu 'Ilâhi^j, dán melâwan segala kadjahâtan. Hendakhlah kirânya lâgi memberkâtij marika 'itu, seperti 'angkaw suda^h memberkâtij nejnekh mawjang jang mu' min 'itu, jang chalîl p mu dán hamba p mu fatijâwan, jazni^j, 'Ibrâhîm, Jitslhâkh, dán Jazkhûb, sopâja marika 'itu, jang sâma wârîtz Perdjangji'an 'itu, jang 'angkaw suda^h mendirikan dergan nejnekh mawjang 'itu djûga, dergan zâbidnja pejarâkan 'ânakh p, jang 'angkaw 'âkan memberij padânya garang, 'âkan hormat namâmu jang khudus, 'âkan perbajikan djamâzetmu, dán 'âkan memasjhûrkan 'Indjîlmu jang khudus. Hendakhlah kirânya 'istidjâbetkan kâmi^j, hej Bâpa jang pòhon segala rahmet, 'awleh kârana zâsâj 'Elmesêth 'ânakhmu jang kekâfeh, Tûhan kâmi^j, dergan nâma sijâpa kâmi^j memûruskan segala permin-tâ'an dozâ kâmi^j:

Bâpa kâmi^j, dán lâjin jang ber'ikot.

Dengarlah sakârang djandji'an Allâh deri dâlam Mazmûr 128. 'âjat 1---6.

- 1 **B**Erbahagija sasa'awrang jang tâkot Huwa, jang berdjâlan tûrut djâlan p nja.
- 2 Kârana 'angkaw 'âkan mâkan sûsah tângan p mu, 'angkaw 'âkan 'ada berbahagija, dán kabi^djikan 'âkan 'ada padâmu.
- 3 'Isterîmu 'âkan 'ada seperti sapòhon 'angawr jang berbowah p pada segala persâgij rûmahmu: 'ânakh p mu seperti tânam p an pòhon zejt kulîli^g mâjidahmu.

4 Bahuwa sasonggohnja demikijenlah djûga lâki p jang tâkot 'âkan Huwa 'itu 'âkan deberkâtij.

5 Huwa 'âkan memberkâtij 'angkaw deri dâlam 'Sijawn, dán 'angkaw 'âkan memandang kabajikan Jerûsalem pada sakalijen hârij kahidopanmu.

6 Dán 'angkaw 'âkan melîhat 'ânakh tjutjûmu: dâmej djûga 'âtas 'awrang Jisrá'ejl.

'Allâh Tûhan kâmi^j jang 'âmat mûrah hendakhlah kirânya memunôhi^j kâmu dergan nizmetya, dán memberij kâmu sâma p hîdop lâma dâlam dunjâ 'ini dergan tijapp zibâdet dán khodsi^jet. 'Âmin.

Fatfal pada menjatâkan PANGHI-BORAN 'awrang Sâkit:

Jang 'ada sawâtu pang'adjâran pada 'imân dán pada djâlan chalâts 'âkan mâti dergan sahadjânya.

BAhuwa komedi^jen deri pada 'Âdam suda^hlah dedjadiⁿkan betûl dán bâjik, 'ija 'itu, khudus, zâdil, dergan perij jang tijâda kamati^jan, dán suda^hlah ter'angkat mendjâdi Tuwan 'âtas segala machlûkh, jang 'Allâh suda^hlah mendjadiⁿkan, maka suda^h tijâda lâma 'ija tinggal tatâp dâlam pangkat 'ini, tetâpi 'awleh tipuw dâja Sjejhân, dán kadurhakâ'an sendirinja, suda^h 'ija gûgor deri pada kamulijâ'an jang ter'ejlokh 'itu, dán demikijen suda^h 'ija membâwa tjelâka mawt fanâ dán bakhâ ka'âtas samowa kâmi^j. 'Inilah dawsa pusâka 'itu, 'âkan jang mâna Dâ'ûd berkâta didâlam bawrang Mazmûr, 'udjarnja, bahuwa sasonggohnja dergan persalâhan 'âku suda^h taper'ânakh, dán dergan dawsa 'ibûku suda^h meig'andong 'âku. Sabâgej lâgi Rasûl Pawlus berkâta kapada 'awrang Rawmâ, bahuwa 'awleh mânusi^ja sawâtu dawsa suda^h mâsokh kadâlam dunjâ,

dunjâ, dan 'awleh dawfa 'itu mawt, dan mawt sudah melintas kapada sakalijen mânufija, jang 'awlehnja sakalijennja sudah berdawfa.

Kârana demi 'Âdam sudah djâtoh demikiijen 'ini, maka sabantar sudah 'ija tasalokh kabâwah laznet jang songgoh, seperti kâmiij membâja didâlam sûrat Kadjadi'an, dimâna 'Allah bafermân, kakutôkanlah tânah 'itu deri kâranâmu, dangan sûfah 'angkaw 'akan mâkan deri padânja sakalijen hârij kahidôpanmu lamânja, dangan peloh mukamu 'angkaw 'akan mâkan rawtij, sampej kawkombâli kapada tânah, sedang sudah kawter'ambil deri padânja: kârana bahuwa lubûh 'adâmu, dan kapada lubûh djûga 'angkaw 'akan kombâli. Deri mâna kâmiij tâhu songgoh p, bahuwa segala sasawâtu jang sudah tarîma kahidôpan 'itu hâros mâti sakâli, seperti Dâ'ûd bersjaksi hâl 'ini turus tarang, katânja, sijâpa lâki p hîdop, jang tijâda 'akan melihat mawt? Kârana seperti Solejmân berkâta, segala 'awrang jang hîdop 'itu tâhu, bahuwa dirinja 'akan mâti. Kârana desini tijâda kâmiij mempunjâ'ij sawâtu negerij jang bakhâ, tetâpi kâmiij menjahârij jang nanti datang 'itu. Dan dâlam Risâlet kapada 'awrang Sibrânij sudah tersûrat, bahuwa sudah tertantu pada segala mânufija mâti sakâli, dan komedijen deri pada 'itu hukun. Kârana seperti 'Elmektûb berkâta, samowa kâmiij 'akan mâti p, dan djâdi seperti 'âjer tertompah kabûmi, dan tijâda dekompolkan. Kârana seperti 'Ajûb berkâta, hârij p kâmiij 'ada seperti hârij p 'awrang 'upâhan, dan lebeh ladjuw deri pada sawâtu khâtsid. Dan Dâ'ûd berkâta, dangan lampar kâmiij desalâp, behkan seperti sawâtu dâwon jang tergontjang 'awleh 'argin, seperti sawâtu djarâmiij jang kering, dan seperti pakâjin jang demâkan 'awleh gîgas: kârana duli 'itu hâros kombâli mendjâdi tânah, seperti 'itu sudah 'ada, dan njâwa 'itu pular kapada 'Allah, ang sudah berikan dija, seperti 'Ajûb berkâta:

kâmiij 'ada duli dan 'akan kombâli garang kapada duli. Sabâgej lagi Jazkhûb berkâta, bahuwa kahidôpan mânufija sawâtu 'awap 'adânja, jang kalihâtan sakotika djûga lamânja, dan komedijennja kalinnjâpan 'adânja. Behkan saganap kotika kâmiij pergi lâlû seperti sawâtu 'âwan, 'itu hilang seperti sawâtu 'âsap, dan linnjap lagi seperti sawâtu bâjang. Dan Petrus berkâta lagi dangan membâwa dalîl deri pada Jeshazjâ, kârana samowa dâging saperij tombob p an 'adânja, dan samowa kamulij'an mânufija saperij bûnga tombob p an 'adânja. Tombob p an 'itu sudah kakeringan, dan bungannya sudah lûroh, dan tijâda kadapâtan lagi. Pûla Jeshûz Sirak berkâta, bahuwa 'inilah perdjandji'an lâma, hâros kâmu mâti, sa'awrang pada hârij 'ini, sa'awrang pada 'ejfokhnja, seperti dâwon p jang hîdju pada pôhon kâjuw jang 'ejlok, fategahnja lûroh, fategahnja tombob pûla. Demikijen lagi 'ada perij mânufija, fategahnja mâti, fategahnja deper'anakh, seperti Solejmân berkâta, pada segala sasawâtu 'ada zemânnja, dan pada samowa makhtûd dibâwah langit 'ada wakhtûnja. 'Ada sawâtu wakhtu 'akan deper'anakh, dan sawâtu wakhtu 'akan mâti.

Maka wakhtu 'ini 'ada dâlam tangan mahâ besâr Tûhan, seperti 'Ajûb berkâta, bahuwa telâh terpâjuw hârij p mânufija, bilangan bûlan p nja 'ada sertanja, bahuwa 'Allah sudah berbowat segala katantuwannja, jang tijâda 'ija dâpat melangkouw. Bârang jang Pawlus lagi meng'atâkan, bahuwa 'Allah sudah tantûkan segala kotika jang dihûlu telâh ter'âtor, dan segala perhinggâ'an kadudôkan mânufija. Dan Dâ'ûd berkâta, bahuwa hârij p kâmiij satampakh djûga landjutnja dihadâpan mahâ besâr Tûhan, dan xumor kâmiij 'ada saperij tijâda sasawâtu dihadâpan hadlretnja. Sahâdja sasa'awrang mânufija, sabagimâna tatâp 'ija berdirij, 'itu samâta p kasija p an: kârana hârij p kâmiij sudah 'ada lebeh ladju deri pada tûrakh, dan lebeh ladju deri pada sawâtu khâtsid.

Lâgipawn

Lâgipawn kâmiĳ 'ini 'ada des'ini 'awrang 'âsiĳ dan pad'udokh pada fakotika djûga lamânja. Kârana kahidôpan mânusiĳa 'itu tûdjoh pûloh tâhon , 'âtaw mâna kâmiĳ 'ada tagap togoh dawlâpan pûloh tâhon lamânja, maka 'itu 'ada punoh sûfah dan kasukâran. Kârana 'itu lâ-djuw degan tangkasnja sa'awleh p kâmiĳ ter-bang lâlû : dan mâna kâmiĳ hîdop lâma, maka kâmiĳ hîdop farâtus tâhon. Seperti ûtikh p 'âjer mâna desamâkan degan lâwut , demi-kijen kûranglah segala tâhon p kâmiĳ , mâna desamâkan degan kakakâlan. Dan Petrus berkâta, bahuwa sawâtu djûga hârij sâma ma-hâ besâr Tûhan 'ada seperti farîbu tâhon , dan farîbu tâhon seperti sawâtu djûga hârij. Demi-kijen segala tâhon kâmiĳ hâros debîlang , mâ-na desamâkan degan kakakâlan.

'Adapawn sedang samowa kâmiĳ 'âtas bûnji Sûrat p an jang khudus hâros mâti , sija-pâtah tijâda 'akan rinduw dendam degan sa-ganap hatinja 'akan mâti ? 'Apabila kâmiĳ 'ingat p , kapada pangkat dan kabinasâ'an jang mâna kâmiĳ sudaĳ sampeĳ 'awleh 'Adam , 'ija 'itu , kapada segala djenis perfalâhan , kale-mâhan , dan sangsara : sahingga maka kâmiĳ 'ada djâhat dan tjenderong kapada kadjahâtan deri pada mûda kâmiĳ. Kârana seperti Paw-lus berkâta , deri pada mûla per'anâkan kâ-miĳ 'ada 'anak p morka , dan tijâda kâmiĳ lâ-jikh kapada bârang kabiĳjikan , dan tijâda kâ-miĳ mempunjâ'ij 'apa p deri pada dirij kâmiĳ , melâjinkan dawfa djûga. Seperti lâgi Dâ'ud dan Pawlus berkâta , tijâda 'ada sa'awrang jang ber-bowat bâjik , sakalijennja sudaĳ 'ondor , sâma p 'ija sudaĳ djâdi sija p. Kârana chajr 'itu , jang kâmiĳ kahendâkij , tijâda kâmiĳ berbowat , tetâpi sjar 'itu , jang tijâda kâmiĳ kahendâkij , 'itu djûga kâmiĳ berlakûkan , 'itupawn deri kârana daw-fa , jang d'udokh didâlam kâmiĳ. 'Adapawn 'akan hâl dawfa 'ini jang pad'udokh didâlam kâmiĳ Dâ'ud ber'akfi , bahuwa kâmiĳ sudaĳ deperkandongan dan deper'anakkan degan dawfa , dan kâmiĳ berkandjang degan diĳa 'itu. Kârana biĳjara hâti mânusiĳa samadjâ-

lah djâhat deri pada mudanja.

'Adapawn sedang kâmiĳ demikijen berbâring kabâwah morka 'Allah , dan dâlam bâjang p mawt , sahingga hâros kâmiĳ mâfokh nâraka dan kûtokh , maka 'Elmesêlh , jang tarang bû-mi 'itu , sudaĳ bersinar , dan matahârij sadâ-let sudaĳ terbit bagi kâmiĳ , jang sudaĳ defa-rahkan 'awleh kârana segala perfalâhan kâmiĳ , dan sudaĳ debangkitkan 'akan tazdîl kâmiĳ , maka 'ija lâgi sudaĳ meghîdopkan kâmiĳ ser-tânja , sedang kâmiĳ 'adâlah mâti 'awleh per-falâhan p dan dawfa p , dan 'ija sudaĳ meg-'ampônij sakalijennja pada kâmiĳ , dan sudaĳ meghâpuskan sûrat hûtang jang lâwan kâmiĳ , jang berdirij dâlam 'ondang p , maka 'ija sudaĳ meg'ambil bowang 'itu , satelah sudaĳ dipa-kûkannja 'itu pada tsalib , 'awleh jang mâna 'ija sudaĳ meg'alahkan segala sataruw kâmiĳ , jaznij , mawt , 'Iblîs , nâraka , dan laznet Tawrât , seperti 'Allah sudaĳ basermân 'awleh Nabij Hawſeĳaz , dan Rasûl Pawlus , dimanâtah tjâjakhmu , hej mawt ? dimanâ-tah kamenânganmu , hej nâraka ? tetâpi se-gala hukûr 'adâlah kiranja bagi 'Allah , jang karunjâkan pada kâmiĳ kamenângan 'awleh Tûhan kâmiĳ 'Isâĳ 'Elmesêlh , jang lâgi 'âtas bûnji djandj'an 'Allah sudaĳ meromokhkan kapâla bagi 'Iblîs 'itu , kabâwah sijaĳa kâmiĳ 'adâlah tertâwan 'awleh kalangkâhan daw-fa p.

'Adapawn 'akan melepaskan kâmiĳ deri pada kasukâran 'itu , maka 'Allah sudaĳ ka-runjâkan pada kâmiĳ bendanja jang terlâlû 'â-mat kekâseh , 'ija 'itu , 'anakhnja lâki p jang tonggal dan kekâseh 'itu , 'akan sijaĳa bâpa radlâ , dan sudaĳ sûroh kâmiĳ menenggar 'akan diĳa : sawâtu 'anak lâki p jang telâh dekarun-jâkannja 'akan ghafîrat dan harga tubûsan. Kârana sasangat 'Allah sudaĳ meg'asêhij 'isij dunjâ , sahingga 'ija sudaĳ karunjâkan 'anakh-nja lâki p jang tonggal , sopâja sasa'awrang jang pertjâĳa 'akan diĳa 'itu djângan binâ-fa , hânja ber'awleh kahidôpan kakâl. Sa-bâgeĳ lâgi , 'awleh 'ini peng'asêhan 'Allah
(m) 'akan

'akan kâmiy 'itu sudah denjatakan, bahuwa 'Allah sudah menjûroh 'anaknja lâki p jang tonggal 'itu mäsokh dunjâ, sopâja kâmiy hidop 'awleh dija 'itu. 'Adapawn 'ini djuga 'ada kahidôpan kakâl, seperti 'Elmesêlh berkâta, sopâja marika 'itu merg'enâl 'angkaw 'Allah jang 'aſa dan benâr, dan 'Isaj 'Elmesêlh, jang 'angkaw sudah menjûroh. 'Ijâlah 'ada 'Elmesêlh jang benâr 'itu, jang sudah mäsokh dunjâ pada kaganâpan wakhtu, jaznij, 'Allah benâr, 'akan menjadâkan kawâſa Sjejtân, dan mânusiſja benâr, 'akan djâdi wasîth kâmiy dihadâpan 'Allah, sopâja 'ija menubûs ſegala 'awrang jang tazalokh kabâwah ſjarîzet Tawrât. 'Ijâlah 'anak domba jang tijâda bertjoring 'itu, jang 'awleh kârana lûka kâmiy telâh depâluw dan debantej mendjâdi ghafîrat kârana ſakalijen dawſa kâmiy, seperti Jeſusjâ berſakſi turûs tarang. Maka 'ija sudah djâdi pâpa 'awleh kârana kâmiy, ſedang kâja 'adânja, sopâja kâmiy 'ini djâdi kâja 'awleh kapapâ'annja 'itu. Kârana 'ija sudah merg'anugarahkan pada kâmiy ſakalijen benda p nja, jaznij, ſakalijen kabitjikkannja deri pada zadâletnja, pahalânja, dan khodſijetnja; maka ſebâb 'itu hâros kâmiy memelôkh dija 'itu dangan 'imân, dan memberij ſukûr padânja dangan mulhabet, dan thâſet. 'Antah ſijâpa tijâda 'akan merg'asêhij dija 'itu, jang dihûlu sudah merg'asêhij kâmiy? ſedang 'adâlah kâmiy ſatarûw, maka 'ija sudah perdâmejkan kâmiy dangan 'Allah; lebêh pûla, kâmiy jang telâh deperdâmejkan 'itu 'akan dechalâtskan 'awleh kahidôpannja, ſedang kâmiy ſakârang sudah djâdi tſalhâbet pnja. Kârana bagimâna bârang ſa'awrang dâpat tondjokh merg'asêhannja terlebêh, melâjinkan manakâla 'ija balandjâkan djiwânja ganti tſalhâbet p nja, bârang jang gombâla jang bâjik 'itu sudah berbowat. Tatkâla sudah djâdi 'ija berbowat kabakhti'an pada bapânja ſahingga mawt, 'ija 'itu, mawt tſalîb. Dan ſakotika sudah dekôrangkan deri pada Melâ'ikat p, 'awleh jang mâna sudah 'ija depermakotâkan dangan

kamulijâ'an dan lhormat, deri kârana ſangſara mawt. Sopâja 'awleh nizmat 'Allah 'ija merasâ'ij mawt kârana ſakalijen 'awrang. Sabâgej lâgi 'ijâlah ſonggoh p ſalâku 'awrang ſjawmerawnij 'itu, jang sudah tuwang minjakh dan 'âjer 'angawr dâlam lûka p kâmiy, 'artinja, 'ija sudah menompah dârahnja jang 'indah kârana dawſa p kâmiy, dan sudah menubûs kâmiy dangan harga ſasangat beſar. Kârana ſeperti Petrus berkâta, bûkan dangan pejrakh 'ataw 'amâs kâmiy sudah detubûs, tetâpi dangan jang mahâ 'indah dârah 'Elmesêlh, jang 'ada ſawâtu 'anak domba jang tijâda bertjelâ dan tijâda bertjoring. Kârana sudah tijâda kâmiy detubûs 'awleh dârah kambing p djantan, dan lembuw p mûda, hânja 'awleh dârahnja jang châts ſakâli 'ija sudah mäsokh kadâlam makhdis, hâbis delakûkannja ſawâtu penubûſan kakâl. Jang lâgi sudah membanton kâmiy deri dâlam merg'awasâ'an kalâm, dan sudah berpindahkan kâmiy kapada karadjâ'an 'anaknja jang kekâſeh, jang 'awlehnja kâmiy sudah ber'awleh katubûſan deri kârana dârahnja, 'ija 'itu, ka'ampônan ſegala dawſa.

'Adapawn ſedang kâmiy tâhu ſonggoh p, bahuwa tijâda dangan bârang pahâla kâmiy, (kârana tijâda bârang ſawâtu pada kâmiy, ſebâb 'apa kâmiy 'ada hamba p jang tijâda bergûna) 'awleh mawt dan kabangkitan 'Elmesêlh sâdja, kâmiy ber'awleh chalâts jang kakâl. Maka hâros kâmiy berdâtang dangan kaluwâſan hâti kapada ſarſj nizmet, sopâja kâmiy ber'awleh rahmet, dan mendâpat nizmet 'akan detûlong pada mâſa jang pâhut. Maka ſedang kâmiy ſantijâſa ber'ufah 'akan tûlong, maka hendakhlah kâmiy berdâtang kapadânja. Kârana 'ija baſermân 'awleh chidmet Dâ'ûd, berdoxâlah padâku pada hârij kapitjâkan, maka 'aku 'akan melûputkan 'angkaw. Behkan djikalaw ſakâlipawn ſawâtu 'ibuw tinggalkan ka'ânaknja, dan hânja ſaſonggohnja tijâda 'aku 'ini 'akan lupâkan dikaw. ſeperti 'Elmesêlh ſendirij berſabda dâlam 'Indjil, marilah

marilah kapadâku, hej sakalijen jang lelah dan bertaggôrgan, maka 'aku ini 'akan memberij perhentian pada kâmu. Maka kapada sijâpa garang kâmiij 'akan pergi? 'Ija djûga 'ampunja segala perkata'an kahidôpan kakâl, dan kahidôpan 'itu 'ada dâlamnja. 'Ija djûga 'ada Mân samâwij 'itu, jang meng'innjaukan djîwa kâmiij sampej salâma p nja, 'Ija djûga 'ada rawtij samâwij 'itu, djikalaw bârang sa'awrang mîkan deri pada rawtij 'ini 'awleh 'imân, tijâda 'Ija 'akan berlâpar sampej salâma p nja, dan djikalaw bârang sa'awrang mînom dârahnja, tijâda 'Ija 'akan berdahâga sampej salâma p nja.

Tambâhan pula 'Elmesêlh berfaruw dâlam 'Indjil Jahjâ dengan sawâra njaring, sabdânya, djikalaw bârang sa'awrang berdahâga, bâjiklah 'Ija datang kapadâku, lalu mînom: sijâpa jang pertjaja 'akan dâku, seperti 'Elmektûb babûnji, babarapa 'âlir p an 'âjer jang hîdop 'akan ngâlir deri dâlam purutnja: bârang jang 'ada perbowâtan p Rôthu-'lkhudus. Djikalaw bârang sijâpa 'akan hâbis mînom deri pada 'âjer jang hîdop 'itu, tijâda 'Ija 'akan berdahâga pada salâma p nja: kârana 'âjer 'itu, jang 'aku 'akan memberij padânja 'itu, 'akan djâdi dâlamnja sawâtu mâta 'âjer jang berpantjâran sampej kapada kahidôpan kakâl. Seperti 'Allah bafermân 'awleh chidmet Nabij Jeshajâ. Ahaw samowa kâmu jang berdahâga, datanglah kapada 'âjer, dan bârang sijâpa jang tijadâlah bârang pejrakh padânja, datanglah, bililah, lalu fantaplah, behkan datanglah, bililah 'âjer 'angawr, dan 'âjer sîfuw degan tijâda bâjar pejrakh, dan degan tijâda bâjar derham. Deri kârana sebab 'itu hendaklah kâniij berdâtang kapada mâta 'âjer 'ini 'akan persudjôkan kâmiij, dan djânganlah kapada palôrgan p jang berbâwu bûsokh, jang tijâda mowat 'âjer: kârana deri pada kapunôhannja samowa kâmiij sudah mendâpat lagi nizmet demi nizmet; kârana Tawrât sudah deberij 'awleh Mûsaj, nizmet dan Hakhikhet sudah djâdi 'awleh 'Elmesêlh.

'Ijalah wasith jang benâr 'itu, jang berdirij di'antâra 'Allah dan di'antâra kâmiij, 'akan mendjâdi hafiz kâmiij lawan segala penûdoh kâmiij; kârana 'ada sawâtu djûga wasith 'Allah dan mânusiija p, jaznij, jang mânusiija 'Elmesêlh 'Zisaj. Maka sebab 'itu 'Ija 'ada wasith watsijet jang bahâru, sopâja, fâtelah sudah datang mawt 'akan ghafîrat segala kalangkâhan, jang sudah djâdi pada mâsa watsijet jang pertama 'itu, segala 'awrang jang terdosâ 'itu ber'awleh djandji'an pusâka jang kakâl. 'Awleh kârana sebab 'apa lagi 'Ija sempat menchalâtskan degan sempornânja segala 'awrang, jang 'awlehnya 'itu berdâtang kapada 'Allah, sedang pada sedekâla waktu 'Ija 'ada hîdop 'akan memôhonkan hafizat kârana kâmiij. Maka Jahjâ menjertâ'ij degan perkata'an 'ini, dan berkâta, djikalaw bârang sa'awrang sudah berdawfa, nistjaja 'ada pada kâmiij sa'awrang hafiz sama bâpa, jaznij, 'Zisaj 'Elmesêlh, 'awrang 'adil 'itu: maka 'Ija djûga 'ada sawâtu ghafîrat kârana segala dawfa kâmiij, dan bûkan sâdja kârana dawfa kâmiij, tetâpi lagi kârana dawfa faganâp dunjâ, jaznij, kârana segala djenis 'umet p dan chalikhah faganâp dunjâ, jang degan sabenarnya membâwa tawbat kapada 'Allah. Kârana 'anakh domba 'itu sudah terbantej kârana segala 'awrang mûmin deri pada 'asâs dunjâ, seperti 'Elmesêlh sendirij berfabda, bahuwa 'Ibrâhîm sudah melihat harinja, dan sudah berfuka p an.

Bagitu kalâkh 'Allah bûkan 'ada pengangkat mûka 'awrang. Kârana 'Allah 'itu bûkan 'ada 'Ilah 'awrang Jehûdij sâdja, hânja 'Ija lagi 'ada 'Ilah segala CHalâjihk, jaznij, 'Ija 'ada 'Allah, jang tazdîlkan 'awrang jang pûnja chitânet deri pada 'imân, dan 'awrang jang berkûlop 'itu 'awleh 'imân. Kârana sudah 'Ija tazdîlkan kâmiij 'awleh 'imân tijâda degan perbowâtan 'Harizet Tawrât. 'Âtas perij jang mâna lagi Dâ'ûd berkâta, bahuwa 'awrang 'itu sâdja ber'awleh chalâts 'itu, pada sijâpa 'Allah 'ihtisâbkan 'adâlet 'itu tijâda degan

perbowâtan p Tawrât, dimâna katânja, berbahagija 'awrang 'itu, jang kadurhak'annja sudah ter'ampon, jang dawsânja sudah tertûtop: berbahagija mânusi'ja 'itu, jang padânja. Huwa tijâda 'ilhtisâbkan kafalâhan.

Djikalaw kalâkh kâmi'j telâh detazdîlkan deri pada 'imân, maka kâmi'j ber'awleh salâmet dihadâpan 'Allah 'awleh Tûhan kâmi'j. Si-saj 'Elmesêlh, jang 'awlehnja lâgi kâmi'j sudah ber'awleh kaluwâfan hâti 'âkan mâfokh kadâlam makhdîs 'awleh dârahnja, jang 'awlehnja 'ija sudah bowat dâmej 'antâra 'Allah dan mânusi'ja: kârana 'ija djûga 'ada dâmej kâmi'j jang benâr, sahingga tijâda 'ufah kâmi'j tâkot lâgi. Kârana Pawlus berkâta, djikalaw 'Allah 'ada baferta kâmi'j, sijâpa 'âkan 'ada melâwan kâmi'j? Sijapâtah 'âkan mendazwâj 'âtas segala mutstha'faj 'Allah? bahuwa 'Allah djûga jang meng'adilkan: sijapâtah dija jang memalzûnkan, bahuwa 'Elmesêlh djûga jang sudah mâtî, behkan lebêh, jang lâgi sudah debangkîkan, jang lâgi 'ada pada kânan 'Allah, jang lâgi memôhonkan hafâzat 'âkan kâmi'j. Sijapâtah 'âkan mentjerejkan kâmi'j deri pada muhâbet 'Elmesêlh? kasukâran, 'âta'w kapitjâkan, 'âta'w perhambâtan, 'âta'w kalapâran, 'âta'w katalandjârgan, 'âta'w bahâja, 'âta'w pedanggah? dan lâjin jang ber'ikot. Sebâb 'itu djikalaw sakâlîpaw'n tinggal didâlam kâmi'j dawfa fazlij, dan lâjin p jang dâtang sahârij p, maka tijâda 'ufah hâti kâmi'j dekitjilkan. Kârana Jeljazjâ berkâta, djikalaw segala dawfa kâmu 'ada salâku sakhelât khirmizij, 'ija 'âkan djâdi pûti' penâka tzaldju, djikalaw 'itu 'ada mejrah salâku kâjin kafomba, 'ija 'âkan djâdi penâka tsûf pûti' h. Maka kardja 'ini djâdi 'awleh 'Elmesêlh, jang sudah membâfokhkan kâmi'j deri pada segala dawfa kâmi'j 'awleh dârahnja, jang deri padânja permandi'an 'itu 'ada tanda, seperti lâgi perdjamuwan safjâ 'itu 'ada tanda pada kâmi'j, bahuwa kâmi'j sudah dilepaskan 'awleh perfombâhan 'Elmesêlh, jang sakâlî sudah deganâpij pada kâjuw tsalib, fo-

pâja melepaskannja kâmi'j deri pada morka jang nanti dâtang, dan deri pada safawâtu thoghjân, dan defutjikkannja bagi sendirinja sawâtu bâla jang châts, jang ber'ufahâkan dirinja pada perbowâtan p jang bâjik, jang 'awlehnja 'Allah depudjikan.

'Adâpaw'n sedang kâmi'j tâhu saforggoh p, bahuwa kâmi'j sudah deperdâmejkan dangan 'Allah 'awleh 'Elmesêlh, maka sahârosnja 'âtas bûnji kalâm 'Allah kâmi'j rindu'w dendam 'âkan melepaskan deri pada tûboh kamatijan 'ini, jang 'awlehnja hâros kâmi'j sampej kapada jang mahâ mulija pusâka segala 'ânakh p Allah, jang sudah tersimpan didâlam sawrga bagi kâmi'j. Hhâl 'ini djûga Pawlus, pagâwej 'Allah jang terpîle' 'itu, sudah mentjita, mâna 'ija berkâta, wah pâtek 'ini mânusi'ja jang fakhij! Sijapâtah 'âkan menchalâtskan pâtek deri pada tûboh kamatijan 'ini? tambâhan 'ija berkâta lâgi, kâmi'j meng'atahuwîj, bahuwa djikalaw rûmah kâmi'j jang kabumi'an, jaznij, tarâ-takh 'ini derombakh, kâmi'j ber'awleh sawâtu per'usâhan deri pada 'Allah jang kakâl didâlam sawrga, dan kâmi'j rindu'w dendam disâlutkan dangan pakejan 'ini, dan kâmi'j pertatâp hâti kâmi'j, dan 'ada meng'atahuwîj, bahuwa, sedang kâmi'j dûdokh didâlam tûboh 'ini, kâmi'j dûdokh diluwar djâwoh deri pada mahâ Tûhan. Sebâb 'itu 'angor kâmi'j fuka terlebêh dûdokh diluwar djâwoh deri pada tûboh, dan dûdokh didâlam hampir kapada Tûhan. Lâgi Pawlus berkâta, kâmi'j tâhu, bahuwa saganâp kadjadî'an 'itu sêta dangan kâmi'j, maka bûkan sâdja 'ini, hânja lâgi kâmi'j sendirij, jang sudah ber'awleh hûlu p an Rôlh, menantikan peng'angkâtan 'ânakh p, jaznij, penubûsan tûboh kâmi'j. Dan sedang kâmi'j 'ada 'awrang 'afing dan dâgar, sijapâtah tijâda 'âkan fuka mâfokh rûmah bapânja didâlam tânah 'atfahnja? kârana kâmi'j berdjâlan desini dâlam ghâjib, dan 'awleh 'imân sâdja, bûkan 'awleh mar'ât: kârana sakârang 'ini pada tjeremin dangan penarka djûga kâmi'j.

kâmiġ melihat, tetâpi tatkâla 'itu mûka menû-
 dju mûka, seperti 'adânja. Sijapâtaġ tijâda
 'âkan rinduw dendam 'âkan mar'ât 'ini? se-
 dang kâmiġ melihat, bahuwa babarapa sibâ-
 du 'ilah jang khudus sudâh rinduw dendam 'âkan
 Hâl 'ini, seperti kâmiġ membâtja dâlam bâ-
 rang Mazmûr, demikijen bunġinja, seperti
 rûfa berterijakh dahâga 'âkan 'âlir p an 'âjer,
 demikijen berterijakh djiwâku rinduw 'âkan
 'angkaw, jâ 'Allah, djiwâku berdahâga 'âkan
 'Allah, 'âkan 'Allah jang hîdop: manakâla
 garâgan 'âku 'âkan mâfokh dan merghâdap
 Hadlret 'Allah? 'âjer matâku 'ada bagiku
 'âkan rezikhiġ padâ sijang dan mâlam: 'awleh
 kârana 'awrang kâta p kapadâku padâ saganâp
 hârij, dimanâtaġ 'Ilahmu? 'adapawn jang
 mahâ mulija mar'ât 'ini, jang tijâda terkata-
 kan 'itu, 'ada sakijen besâr, seperti Nabij dan
 Rasûl berkâta, bahuwa bârang jang samâta
 sudâh tijâda melihat, dan satelînga sudâh tijâ-
 da menengar, dan sudâh tijâda nâjik mâfokh
 hâti mânusija, 'itulah jang 'Allah sudâh sa-
 dijâkan bagi segala 'awrang jang meng'asêhiġ
 dija. Pûla Dâ'ud berkâta, bahuwa sawâtu
 hârij dâlam pâgar p halâman mahâ besâr Tû-
 han 'itu bâjik deri padâ saribu hârij dimâna p:
 behkan 'angor 'âku memîleġ dijam desîfij am-
 bang pintu dâlam khobah 'Ilahku deri padâ
 kûling p dâlam chejmah p fusûkh. Bagimâna
 terkâfeh 'ada segala kadijâmanmu, jâ Huwa,
 Tûhan serwa sakalijen sâlam! Berbahagiġa
 segala 'awrang jang mendudôkiġ khobahmu,
 santijâsa 'ija tahlîlkan 'angkaw, dan marika
 'itu dekinġangkan dangan kabajikan khobah-
 mu, dan 'angkaw 'âkan berij minom padânja
 deri padâ sejrôkan sedâp p anmu, kârana sa-
 mâmu 'ada pantjûran kahidôpan: didâlam ta-
 rangmu kâmiġ melihat tarang. 'Inilah palâjan
 'itu, jang 'Elmesêlh meng'atâkan dâlam 'In-
 djil Jakhâ, sabdânja, didâlam rûmah bapâ-
 ku 'ada bânjakh perdijâman: tjâra lâjin sudâh-
 lah kukatâkan 'itu padâ kâmu; 'âku pergi
 berdjâlan 'âkan melangkap tempat bagi kâmu,

dan satelâh sudâh hâbis kupergi berdjâlan,
 dan melangkap tempat bagi kâmu, maka 'âku
 'âkan datang kombâli, dan menjambot kâmu
 datang kapadâku, sopâja lâgi kâmu 'ini 'ada
 dimâna 'âku 'ini 'ada, katahuwġ, didâlam
 Jerûsalem bahâru, jang tijâda ber'ufah 'âkan
 mâta hârij, dan tijâda 'âkan bûlan, sopâja
 'ija bertjahâja didâlamnja 'itu, kârana kamu-
 liġ'an 'Allah sudâh menarangkan dija, dan
 'ânakh domba 'itu 'ada diġannja. Disitu 'Allah
 'âkan menjâpuw hâbis samowa 'âjer mâta
 deri padâ mâta p kâmiġ: dan mawt tijâda
 'âkan 'ada lâgi, bârang jang 'ada satarûw jang
 'âchir, jang 'âkan detijadâkan 'awleh mahâ
 Tûhan. Disâna 'Allah sudâh berbowat sa-
 wâtu perdjamuwan mampileġ jang 'amat mu-
 liġa, dimâna kâmiġ 'âkan dûdokh sahidâgan
 ferta dangan 'Ibrâhim, Jitslâkh, dan Jas-
 khûb, didâlam karadjâ'an sawrga. Maka
 berbahagiġalah segala 'awrang jang sudâh ter-
 dozâ kapadâ saġâ perdjamuwan mampeleġ
 'ini.

'Adapawn tijâda kâmiġ sampat berdâtang
 kapadâ perdjamuwan saġâ 'ini, melâjinkan
 'awleh mawt. Sebâb 'itu Pawlus berkâta,
 bagiku hîdop 'itulah 'Elmesêlh, dan mâti 'itû-
 lah lâba. Dan demi 'awrang mû'min bertje-
 rej deri padâ dunjâ 'ini, maka 'ija mâfokh
 kadâlam perhentian jang kakâl, seperti 'El-
 mesêlh berfabda, dimâna 'âku 'ini 'ada, di-
 sâna lâgi 'âkan 'ada châdimku: pûla bârang
 sijâpa jang menengar perkata'anku dan pertjâja
 padâ dija, jang sudâh menjûroh 'âku, 'ija
 ber'awleh kahidôpan kakâl, dan tijâda mâ-
 fokh hukum mawt: tetâpi 'ija sudâh berpîn-
 dah deri padâ mawt kapadâ kahidôpan. Bâ-
 rang jang lâgi dâpat delihat turûs tarang dâ-
 lam kardja 'awrang parlenteġ 'itu, tatkâla
 'ija sudâh minta dozâ, dan lombah, terke-
 nanglah 'âkan pâtek, jâ Tûhan, manakâla
 'angkaw sudâh hâbis mâfokh karadjâ'anmu.
 Bârang jang telâh debâlas 'awleh 'Elmesêlh
 dangan sâhut padânja, 'âmin djûga 'âku ber-
 fabda

fabda padamu, hârij 'ini 'angkaw 'akan 'ada ferta dergan 'aku didalam Firdaws. Sebâb 'itu Pawlus sudah berkâta bâjik p, bârang jang samuwâfahat dergan perkata'an 'ini, 'aku ber'ingin 'akan de'awrejkan, dan 'ada ferta dergan 'Elmesêlh. Lâgi Solejmân berkâta, duli 'itu kombâli mendjadi tanah, seperti 'itu sudah 'ada, dan njâwa 'itu pulau kapada 'Allah, jang sudah berikan dija. Bârang jang ternjata turus tarang lâgi pada teladan Hanawk dan 'Elijâ, jang kaduwânya telah ter'angkat kadalam sawrga, dimâna djâlan kabebâfan kâmiy berdirij, deri mâna lâgi kâmiy menantikan muchalits, jaznij, mahâ Tûhan. **ʔisâj** 'Elmesêlh, jang 'akan menjalinkan tuboh kâmiy jang rindah, sopâja 'itu djâdi farûpa dergan tubohnja jang mulija.

'Adapawn kapada pangkat kamulijâ'an 'ini tijâda kâmiy sampat datang, melâjinkan 'awleh bânjakh perâfa sangsâra, deri jang mâna 'akan lhâl 'ini Jeshûz 'ânakh Sirak meng'atâkan sawâtu peng'ata jang 'indah, 'udjarnja, hej 'ânakhku, djikalaw 'angkaw fuka mendjadi châdim 'Allah, fadijâkanlah dirimu 'akan kena kasukâran, dergan sijâpa kâmu lâgi 'akan termâfa, sedang sakarang sakotika, sakirâ p 'ada 'ûsah, kâmu sudah berduka dâlam bagej p djenis pertjawbâ'an. Tetâpi 'Allah, jang pohon samowa nizamet, jang sudah memanggil kâmiy datang kapada kamulijâ'annya jang kakâl 'awleh 'Elmesêlh **ʔisâj**, hâbis kâmiy merasâ'ij sangsâra sakotika djûga lamânya, 'ija djûga 'akan menjempornâkan, menatap-kan, meng'araskan, dan meng'alaskan kâmiy. Pûla Pawlus berkâta, djikalaw kâmiy merasâ'ij sangsâra ferta dergan 'Elmesêlh, kâmiy lâgi 'akan ber'awleh kamulijâ'an sertânya. Kârana 'aku kira p dergan khijâs, bahuwa segala perâfa sangsâra pada waktu sakarang 'ini tijâda terbanding dergan kamulijâ'an, jang nanti denjatâkan kapada kâmiy. Kârana kasukâran kâmiy jang ringan, jang pada sakotika adânya, 'itu mâkin lama mâkin lebeh meng'ardjâkan

bagi kâmiy sawâtu kamulijâ'an kakâl jang 'amat barât. Dan Dâ'ûd berkâta, pada pertang hârij bermalam tangisan, tetâpi pada pagi hârij 'ada persûrah. Sebâb 'itu hendaklah kâmu fuka tjita, djikalaw kâmu sudah per'awleh persakutuwan 'akan perâfa sangsâra 'Elmesêlh, sopâja lâgi pada mâfa kanjatâ'an kamulijâ'annya, kâmu dapat fuka tjita, sambil termâfa. Maka lâgi 'Elmesêlh sudah merasâ'ij sangsâra diluwar pintu gerbang, bagitu kalâkh hendaklah kâmiy pergi kapadanya kaluwar tempat patantarâ'an, sambil mendjong katjelâ'annya. Kârana pada lhâl 'itu 'Elmesêlh sudah meniggalkan bagi kâmiy sawâtu teladan, sopâja kâmiy meng'ikot tâpakh p nja. Pûla Petrus berkâta, sedang kalâkh 'Elmesêlh sudah merasâ'ij sangsâra kârana kâmiy dâlam dâging, maka hendaklah kâmu 'ini lâgi berindjata kira p an 'itu djûga, jaznij, bahuwa bârang sijâpa, jang sudah merasâ'ij sangsâra dâlam dâging, 'ija sudah berhenti deri pada dawfa. Tambâhan lâgi Jazkhûb berkâta, kira p kanlah 'ada kasukâ'an besâr, hej sudâra p ku lâki p jang kekâseh, manakâla kâmu djâtoh kena bagej p pertjawbâ'an. Dan Pawlus berkâta lâgi, kâmiy menggah dâlam segala kasukâran, sedang kâmiy tâhu, bahuwa kasukâran 'itu meng'upajâkan tathamul, dan tathamul pawn tadjrib, dan tadjrib pawn radjâ: maka radjâ 'itu tijâda memberij kamâlup an. Sebâb 'itu djâgan kâmiy membawang tâ'adib Huwa, dan djâgan mowal pada tazdzilnja, kârana Huwa sijâfatkan 'awrang jang dekâsehnja, dan 'ija mentjomokkan sasa'awrang 'ânakh lâki p, jang de'angkatnja. Maka kâmiy dapat melihat 'ini dâlam Risâlet kapada 'awrang **ʔibrânij** Fatf. 12. pada bâgej p 'âjat. Sebâb 'itu hendaklah kâmu ttabâr, tatapkanlah hâti kâmu, kârana kadatâgan mahâ Tûhan sudah damping; 'ambillah teladan perâfa sangsâra dan ttabâr segala Nabij p. Kâmiy kira p kan 'awrang 'itu 'ada berbahagija, jang bertâhan, kârana kâmiy sudah

sudah dengar katahânan 'Ajûb , dan sudah melihat zâkhibet mahâ besâr Tûhan , seperti samowa marika 'itu sudah meninggalkan kapada kâmiij sawâtu telâdan tzabât. Kârana kâmiij melihat , bahuwa 'Elmesêlh sudah depermakotâkan dengan kamulijâ'an dan h'ormat deri kârana sangsâra mawt. Sebâb 'itu lâgi 'Elmesêlh berfabda : bârang sijâpa jang tinggal tzâbit sampej kapada tamat , 'ija 'akan dichalâtskan. Dan Pawlus berkâta , 'aku sudah berparang paparang jang bâjik , 'aku sudah menjudahkan maszât , 'aku sudah memaliharâkan 'imân , pada 'âchirnja maka mâkota zadâlet sudah tersimpan bagiku , jang mahâ Tûhan , hâkim jang zâdil 'itu , 'akan karunjâkan padâku pada hârij 'itu djûga , maka bûkan sâdja padâku , hânja lâgi pada sakalijen 'awrang jang meng'asêhij tadjalînja. Sabâgej lâgi Jazkhûb berkâta , berbahagijâlah lâki p 'itu , jang tsabâr 'âtas pertjawbâ'an , kârana tatkâla 'ija hâbis kadapâtan rûlus , nistjâja 'ija 'akan tarîma mâkota kahidôpan , jang mahâ besâr Tûhan sudah djandji pada segala 'awrang jang meng'asêhij dija.

'Adapawn 'akan ber'awleh mâkota zadâlet 'ini , maka hâros 'âtas kâmiij berparang dengan perkâja lawan segala sataruw kâmiij , jang memarângij kâmiij deri pada sakalijen fihakh , 'istemejwa lawan segala penjimpârgan 'Iblîs , maka hendaklah kâmu meng'enâkan faganap kalangkâpan sindjâta 'Allah , sopâja kâmu sempat berdirij melâwan 'Iblîs 'itu dengan segala tantarânja. 'Akan parangnja 'itu lâgi Petrus berkâta , bahuwa 'Iblîs 'itu meng'idar p kâmiij saperij sa'ejkor singa jang manîkas , mentjahârij 'akan sijâpa detalannja garang , kapada sijâpa hendaklah melâwan , sambil tinggal tatâp dâlam 'imân , maka 'ija 'akan lârîj meninggalkan kâmu. 'Adapawn kamenârgan dan perlawânan 'ini kâmiij ber'awleh deri pada 'Allah 'awleh kârana 'Elmesêlh , jang meromokhkan Sjejhân dibâwah kâki p kâmiij , kabâwah sijâpa kâmiij sudah 'ada tertâwan. 'Ijâlah panghûlu

dunjâ 'ini , jang sudah dibowang 'awleh 'Elmesêlh , maka demikijên kâmiij sudah ber'awleh kamenârgan 'awlehnja 'itu , dan bahagijan 'akan dija 'itu 'awleh 'imân. 'Ijâlah 'ûlar lâma 'itu , jang tjahârij menalân kâmiij , jang lâgi sudah menalân nejnekh mawjang kâmiij jang pertâma , dan lâgi menggigit tûmit p kâmiij : maka sebâb 'itu 'ija disebut pembûnoh mânufija deri pada mulânja.

Sebâb 'itu hâros kâmiij berdjâga bâjik p melâwan pembunôhannja jang punoh tipu dâja , seperti Petrus berkâta , hendaklah kâmu 'ada djîman , dan berdjâga dengan permintâ'an dozâ. Kârana seperti 'Elmesêlh berfabda , tijâda kâmiij tâhu , pada waktru 'âtaw pada djam jang mâna Tûhan kâmiij 'akan datang , tetapi hendaklah kâmu meng'atahuwij hâl 'ini , bahuwa , djikalaw Tuwan jang 'ampûnja rûmah sudahlah tâhu , pada tâboh jang mâna pentjûrij 'akan datang , sudahlah 'ija berdjâga , dan tijadâlah memberij rûmahnja degarokh turûs. Tâgal 'itu hendaklah lâgi kâmu 'ini 'ada langkap , kârana 'Anakh 'Insân 'akan datang pada djam 'itu , tatkâla kâmiij tijâda djâga p , tetapi mulâ'ij memûkol sama hamba p kâmiij , sambil mâkan dan minom dengan 'awrang pemabokh , maka mahâ besâr Tûhan 'akan datang dan menjabelahkan kâmiij , dan meng'adâkan bahagijan kâmiij sama p dengan 'awrang munâfiki : disâna 'akan 'ada taggîsan dan karâtan gîgij p ; dimâna tjâjing tijâda 'akan mâti , dan 'âpij tijâda 'akan depâdamkan. Kârana kâmiij meng'atahuwij bâjik p , bahuwa hârij mahâ Tûhan bagîtu 'akan datang , seperti sa'awrang pentjûrij pada mâlam , manakâla kâmiij 'akan berkâta , dâmej dan santawfa , tatkâla 'itu gûpoh p sawâtu kabinasâ'an 'akan berlâku ka'âtas kâmiij , seperti penjakîtan ber'ânakh ka'âtas sawâtu parampuwan bonting. Sebâb 'itu paliharâkanlah diri kâmu , 'agar djârgan hâti kâmu debarâtij 'awleh pendamâpan , dan pemabokan , dan babarapa perjintâ'an kahidôpan 'ini , dan djârgan sakûnjong p hârij 'itu djûga menjalâp

lâp kâmu, kârana 'ija 'akan 'ada seperti sawâtu djurât jag menjirkap kâmi, 'ataw seperti sawâtu kilat, jag sakûnjorg p datag. Sebâb 'itu berdjagalah pada fedekâla wakhtu, sambil minta dozâ, sopâja kâmu dekîra p kan mustalhakh 'akan lâri berlepâs dirîmu deri pada samowa perkâra 'ini, jag nanti djâdi, dan 'akan berdirij dihadâpan 'Anak 'Insân tijâda dergan terkadjut. 'Adapawn kaharôsan 'ini 'akan berdirij dihadâpan 'Anak 'Insân 'itu 'ada 'imân jag sûtji, jag tijâda bertjoring, jag tijâda bimbar, jag kakardjî'an 'awleh per'asêhan, 'awleh jag mâna kâmi menjambot dan memelôkh 'Elmesêth dergan segala pahalânja dan kabiðjikannja, maka hâros kâmi menon-djokh 'imân 'itu dergan kahidôpan jag sûtji, seperti Jazkhûb berkâta: maka 'akan kafutjî'an 'ini 'Elmesêth berfabda dâlam 'Indjîl Matâj, berbahagijâlah segala 'awrang jag henîng hatînja, kârana marîka 'itu djûga 'akan memandag 'Allah. 'Adapawn kafutjî'an jag ter'utâma 'itu kadapâtan dâlam hâti, kârana seperti 'Elmesêth berfabda, deri dâlam hâti 'itu terbit babarapa bitjâra jag djâhat, pembunôhan, permukâhan, paðondâlan, pentjuriân, kasjak-sijan dusta, hôdjat, segala 'ini 'ada jag mendedjiskan mânusîja: sebâb 'itu hendaklah kâmu menûrut bowah p Rôth, jaznij, per'asêhan, kafukâ'an, damej, kapandjârgan hâti, kamurâhan, kabajikan, pertjajâ'an, kadjinâkan hâti, kafederhanâ'an, sadâlet, dan kabenâran. Maka sebâb 'itu tijâda kâmi dâpat mâsokh karadjâ'an 'Allah, melâjinkan kâmi deper'ânakkhkan pûla. Behkan seperti 'Elmesêth berfabda, djikalaw tijâda kâmi ber'ubah, dan djâdi salâku ka'ânakh p, maka sakâli p tijâda kâmu 'akan mâsokh kadâlam karadjâ'an sawr-ga. Dan tijâda 'akan mâsokh kadâlamnja 'itu bârang jag mentjamarkan, dan jag meng'ardjâkan kagiliân, dan jag meng'atâkan dusta, seperti lâgi Pawlus berjakî turûs tarag.

'Adapawn sedang kalâkh Tawrât 'Allah kahendâkij kasempornâ'an 'ini deri pada kâmi,

seperti sudâ tersûrat, kûtokh 'âtas sâfa'awrang, jag tijâda menogohkan segala perkâtâ'an Taw-rât 'ini, 'akan berlakûkan dija 'itu. Seperti lâgi Jazkhûb berkâta, bârang sijâpa jag 'akan berfontoh pada sâleh sawâtu, 'ija sudâ berhût-ag pada sakalijennja 'itu: pûla, mânusîja, djikalaw 'ija berlakûkan Tawrât 'itu, 'akan hidop 'awlehnja. Tetâpi tijâda kâmi berlakûkan penjurôhan jag terkijil dergan sempornânja, seperti sa'awrang Hhakîm berkâta, tat-kâla kâmi sangka menjudahkan, kâmi memulâ'ij djûga, 'ija 'itu, (djikalaw sakâlipawn kâmi berbowat bârang sakalijen, jag telâh terpasan pada kâmi, nistjâja kâmi berbowat djûga bârang jag kâmi berhûtang membowat) maka sebâb 'itu 'awleh Tawrât kâmi 'ada tazalokh kabâwah morka dan kûtokh 'Allah jag sadil 'itu. Tetâpi 'akan Hhâl 'ini 'ada bagi kâmi bârang dâja, 'ija 'itu, 'Elmesêth, jag seperti Pawlus berkâta, sudâ menubûs kâmi deri pada kûtokh Hharizet Tawrât, dan sudâ mengganâpij Hhâl sadâlet 'Allah kârana kâmi, sedang 'ija meng'adâkan damej, dan merombakh dinding penjakât jag terag p, jaznij, Hharizet segala penjurôhan, jag berdirij dâlam 'ondag p djuwa, sambil meng'am-pônij samowa perfalâhan pada kâmi, sedang sudâ dehâpuskannja sûrat hûtang jag lawan kâmi, satelâh sudâ depakûkannja 'itu pada kâjuw tûlib. Maka 'akan membâlas per'asêhan 'Elmesêth jag besâr 'ini, hâros kâmi meng'asêhi dija 'itu pûla, dan memberij sukûr padânja dergan berbowat perbowâtan p jag bâjik, dan dergan pertjâja 'akan dija dergan mâta hâti, bahuwa 'ija sudâ meng'anugarahkan pada kâmi sakalijen kabiðjikan jag indah p 'ini. Kârana saharosnja 'awrang jag berdâtang kapada 'Allah 'itu pertjâja, bahuwa 'ija 'ada mawdjûd, dan 'ada pembâlas tzawâb pada segala 'awrang jag menontûtij dija. Kârana 'awrang sadil hidop 'awleh 'imânnja. 'Arkijen maka kâmi berkhijâs, bahuwa mânusîja detasdilkan 'awleh 'imân, tijâda dergan

dengan perbowâtan p ſharizet Tawrât , dan djikalaw fakâlipawn kâmiſ pada ſakotika meraſâ'ij ſangsâra dergan 'Elmeſêth , dan hânja ſaſorggohnja tijâda 'uſah kâmiſ tondjokh hâti kitjil , kârana kâmiſ melihat , bahuwa 'Elmeſêth ſendîrij , tatkâla 'ija depâluw kârana dawſa kâmiſ , tijâda ſudâh membâlas pâluw 'itu , tetâpi dergan tſabâr ſudâh 'ija mendirita 'itu. Dan djikalaw fakâlipawn 'awrang fâſikh ber'awleh 'ontong jang bâjik , ſeperti Dâ'ud dan ſegala Nabij berſakſi , dan hânja ſaſorggohnja tijâda 'uſah kâmiſ hejran 'ataw berſontoh , tetâpi mephiborkan dirij kâmiſ dergan jakhin 'ini , bahuwa kaſudâhannja 'itu mawt kakâl djuwa. 'Ija memberij marika 'itu berdjâlan ſeperti domba p 'akan debantej djûga. _Sebâb 'itu 'ada kajanggânan ſakâli p , bahuwa 'awrang mû'min tijâda kena lebêh bânjakh kaſukâran , ſakîra p kaſukâ'an jang 'amat mulija 'itu , jang telâh delhâdîrkan padânja ; dan dergan bâlikhnja bahuwa lâgi 'awrang fâſikh tijâda kena lebêh bânjakh 'ontong jang djâhat , ſakîra p laznê jang 'amat kidjij 'itu , jang 'akan berlâku 'âtanja. Sebâb 'itu djikalaw ſakâlipawn pertjawbâ'an 'awrang p mû'min 'itu tijâda ſama p lah , maka demikijên pawn kabangkîtan 'awrang mâti p lâgi tijâda ſama p lah.

Maka kâmiſ ber'awleh panghibôran jang beſâr deri pada hâl 'ini , bahuwa ſamowa 'awrang mû'min 'akan bangkit pûla pada hârij jang 'âchir. Maka 'akan hâl 'ini Pawluſ berkâta dergan khijâs : djikalaw 'awrang mâti p tijâda debangkitkan , niſtjâja lâgi 'Elmeſêth ſudâh tijâda debangkitkan , ada ſija p chothibat kâmiſ , dan kâmiſ kadapâtan ſakſi p dûſta , dâlam Riſâlet jang pertâma kapada 'awrang Korinthus. Fatſ. 15. pada bâgej p 'âjat. Adapawn 'akan perij kabangkîtan 'awrang mâti p , kâmiſ dâpat melihat dija 'itu njâta p. Jelhez. 37. bagimâna kâmiſ 'akan bangkit pûla terkena dergan dâging dan tûlang. Dan 'Ajûb berkâta turûſ tarang : 'aku 'ini tâhu , penubusku 'ada hîdop , maka 'ija djûga jang komedijên 'akan berdirij mema-

rentahkan duli , dan komedijên deri pada kûlitku 'ija ſudâh melakân 'ini garang , ſaniſtjâja deri dâlam dâgingku 'aku 'akan memandâng 'Allah. Sabâgej lâgi Jeſhajâ berkâta : bahuwa tânah dan lâwut 'itu 'akan meſ'aluwar-kan ſegala 'awrangnja jang mangkat , jang didâlamnja 'itu , kârana 'Elmeſêth 'itu 'ada kabangkîtan kâmiſ , dan hûlu p an ſegala 'awrang jang telâh mangkat ber'aduſ. Tetâpi hâros kâmu tâhu 'akan 'awrang jang ber'aduſ , ſopâja djângan kâmu duka tjita ſeperti 'awrang lâjin p , jang tijâda ber'âſa. Kârana djikalaw kâmiſ pertjâja , bahuwa 'Elmeſêth ſudâh mâti , dan ſudâh debangkitkan , maka 'Allah 'akan membâwa ſertânja ſegala 'awrang , jang ſudâh mangkat ber'aduſ dergan berkat 'Elmeſêth ; kârana kâmiſ katâkan 'itu djûga pada kâmu dergan fermân mahâ Tûhan , bahuwa kâmiſ 'ini , jang 'akan tinggal hîdop p ſampej kapada mâſa kadatângan mahâ Tûhan , 'itu tijâda 'akan mendihuluwîj ſegala 'awrang jang ſudâh mangkat ber'aduſ , kârana mahâ Tûhan ſendirij dergan ſatampik , dergan bûnji panghûlu Melâ'ikat , dan dergan naſîrij 'Allah 'akan tûron deri dâlam ſawrga , maka ſegala 'awrang , jang ſudâh mâti dergan berkat 'Elmeſêth , 'itu 'akan bangkit pertâma p , komedijên kâmiſ 'ini , jang ſudâh tinggal hîdop p 'itu , ſama p dergan marika 'itu 'akan terabur 'awleh 'awan p , 'akan bertemûw dergan mahâ Tûhan kadâlam 'âdara , dimâna tadâpat tijâda ſamowa kâmiſ denjarâkan dihadâpan malhikamet 'Elmeſêth : ſopâja mâſing p ſa'awrang menarg-gong bârang jang djâdi 'awleh tûboh , ſakîra p bârang jang telâh debowatnja , mâwu bâjik , mâwu djâhat. Tatkâla 'itu 'Elmeſêth 'akan menjakûkan marika 'itu ſawâtu deri pada jang lâjin , ſeperti Gombâla menjakûkan domba p deri pada kambing p , maka domba p 'akan deperdirikan pada ſabelâh kânân , jang 'akan menergar ſawâra jang 'amat mânis 'itu , marilah , hej 'awrang mubârak bapaku , berpufakâlah karadjâ'an 'itu , jang ſudâh terlangkap

bagi kâmu deri pada 'a'ās dunjâ. Disâna kâ-
mij 'âkan berdirij tatâp dengan tzbât jang be-
sâr sabendarang dengan segala 'awrang jang
sudah memitjakkhkan kâmi, disâna kâmi 'âkan
bertjahâja, seperti matahârij dâlam karadjâ'an
bâpa kâmi, kasâna kâmi 'âkan dâtaig kapada
'âfa babarapa ribu Melâ'ikat ; disâna kâmi
'âkan berkaradjâ'an fertanja, deri pada salâ-
ma p nja, sampej salâma p nja. 'Âmin. Ber-
bahagija segala 'awrang jang tersurat didâlam
kitâb lhajât.

Bârang peng'âta p kahibôran jang kadapâtan dâ-
lam 'Elmektûb, dan jang bergûna 'âkan
berdoxâ pada mâfa kafukâran mawt.

Jâ Huwa, djângan kiranja sijâatkan 'âku
dengan 'amârahmu, dan dengan kahagâ-
tan morkâmu djângan tâ'adibkan 'âku.

Jâ Huwa, lîparkanlah kiranja djiwâku, hen-
tarkanlah 'âku pada 'âlor p an xadâlet, dan
tinggallah fertâku.

Kasijankanlah 'âkan dâku, jâ Huwa, ti-
liklah 'anjajâku ; jang di'adâkan padâku 'aw-
leh pembintji p ku ; hej 'angkaw, jang mening-
gikan 'âku deri dâlam pintu p mawt.

Djângan djâwohkanlah dirîmu deri padâku,
kârana hampirlah kapitjâkan ; sedang tijadâlah
sa'awrang penûlong.

Jâ Huwa, 'âku berlindong padâmu, djângan
berij 'âku dipermalûkan.

Pâlinglah dirîmu kapadâku, dan sâjanglah
'âku ; kârana sünji dan kasijan 'adâku.

Meniliklah 'anjajâku dan kafusâhanku, dan
muzâfkanlah segala dawfa p ku.

'Angkaw djûga kârangku dan kubûku; maka
'awleh kârana namâmu hentarlah 'âku, dan
pimpinlah 'âku.

Manakâla 'âku menjebutkan 'angkaw, maka
'âku jakhîn, bahuwa 'angkaw djûga 'ilahku,
jang melûputkan djiwâku deri pada mawt.

Sembunikanlah mukâmu deri pada dawfa p ku,

dan hapuskanlah fakalijen kafalâhanku.

Jâ Huwa, djângan sembunikan hhadlretmu
deri pada hambâmu, kârana pitjakh hati 'ada
bagiku: bersegarahlah, fahutilah 'âku, dan
menubuslah 'âku.

'Âku berdoxâ kapadâmu pada wakhtu kasu-
kâran, pâlingkanlah dirîmu kapadâku, kasijan-
kanlah 'âku, dan bersizetkanlah hambâmu.

Babarapa tâli mawt sudah meng'arûbong
'âku, dan babarapa kafukâran nârika sudah
mendâpat 'âku: filâkanlah Huwa ! lûputkan ki-
rânya djiwâku.

Jâ Huwa, djângan 'angkaw mâfokh berhu-
kum serta hambâmu, kârana bârang sa'awrang
jang hîdop tijâda 'âkan 'ada xadil dihadâpan
hhadlretmu.

Segala peng'âta p 'ini, dan bârang jang sabâ-
gejnja, kâmi dâpat bâja sadjûrus saganâp
Zabûr.

Sabâgejnja 'itu ber'ikot lâgi bârang peng'âta p
jang bergûna pada 'awrang sâkit, tatkâla
'ija mâwu pûtus njâwa.

MArilah kapadâku, hej fakalijen jang lelâh
dan bertanggongan, maka 'âku 'ini 'âkan
memberij perhentijan pada kâmu.

'Ingatlah sakârang sâma Sjimawn 'awrang
KHejrewâni 'itu pikol t'falibnja.

Hendaklah sakârang 'angkaw pergi kaluwar
pintu gerbang, sambil mendjondjong katjelâ-
annja.

Hendaklah kâmi sakârang berdjâga fer-
tanja sawâtu djûga djâm lamânja, 'âgar djângan
kâmi kena pertjawbâ'an.

Sakârang hâros 'angkaw minom tjâwan
minôman 'itu, jang 'Elmesêh sudah minom:
sebâb 'apa pelohnja sudah djâdi saperij titikh p
dârah kantal jang malileh tûron kabûmi, 'âgar
sopâja 'ija lûput garang deri padânja 'itu, tetâpi
sudah 'ija munâdjât, bâjiklah kahendakh bapâ-
ku 'itu djâdi.

Berkatâlah sakârang dengan 'awrang parlen-tej 'itu, terkenanglah 'akan pâtek, jâ Tûhan, manakâla 'angkaw sudah hâbis mâfokh karadjâ-anmu.

'Allahomâ ! berilah kirânja ghafîrat pada pâtek sa'awrang berdawfa.

Hej Tûhan, 'anakh Dâ'ûd, kasijankanlah pâtek.

Jâ mahâ Tûhan 'Îsâj, tarimâlah njawâku.

'Âku dendam 'akan 'angkaw, manakâla garângan 'aku 'akan memandag hadretmu jang mânis, kârana djiwâku berdahâga 'akan 'angkaw, seperti sawâtu tânah jang kering.

Bagiku hîdop 'itulah 'angkaw sâdja, jâ mahâ Tûhan, dan mâti 'itulah lâba.

'Âku ber'ingin 'akan de'awrejkan, dan 'ada ferta dengan 'angkaw.

Wah pâtek 'ini mânusia jang sjakhij ! bilamana 'angkaw 'akan menchalâtskan pâtek deri pada tûboh kamatiân 'ini ?

Pâtek terlebèh fuka mâti deri pada hîdop.

Tetâpi, jâ Tûhan, bâjiklah kahendakmu djâdi.

Jâ bâpa, kapada tângan p mu 'aku sarahkan njawâku.

Hendaklah kirânja 'Allah, bâpa kâmiij jang 'amat mûrah, merg'arunjâkan sakalijen 'ini pada kâmiij deri kârana pahâla 'anakhnja jang kekâfeh Tûhan kâmiij 'Îsâj 'Elmesêh. 'Âmin.

'I C H T I T S Â R 'imân M E S Ê H I J

Jang pûnja sîdang di-Nikhijâ.

Kâmiij pertjâja 'akan sawâtu djûga 'Allah Bâpa, jang mahâ kawâfa, chalâkh langit dan bûmi, dan samista sakalijen, bâjik jang kalihâtan, bâjik jang tijâda kalihâtan : dan 'akan sawâtu djûga Tûhan 'Îsâj 'Elmesêh, 'anakh 'Allah jang toggal, jang tapêr'anakh

deri pada bâpa dihûlu deri pada segala 'awal dunjâ : 'Allah deri pada 'Allah, dan tarang deri pada tarang, 'Allah jang sorggoh, deri pada 'Allah jang sorggoh, jang sudah deper-'anakhkan dan bûkan sudah dedjadîkan ; sadzât dengan bâpa, jang 'awlehnya samowa sudah dedjadîkan. Jang 'awleh kârana kâmiij mânusia, dan 'akan merg'upajâkan chalâts kâmiij sudah tûron deri dâlam sawrga : dan sudah deper-'anakhkan deri pada khowat Rôthu-'l-khudus, dan 'awleh parâwan Marjam, dan demikijen 'ija sudah djâdi mânusia : jang kârana kâmiij sudah detfalibkan dibâwah Pontijus Pilâtus, jang sudah merasâ'ij fangsâra, dan sudah detânamkan, dan pada hârij jang katiga sudah bagkit 'âtas bûnji sûrat p an : dan jang sudah nâjik kasawrga, dan dûdokh pada tângan kânan Bâpa 'itu. Dan bahuwa 'ija 'akan kombâli dengan kamulijâ'an 'akan merg-hukumkan segala 'awrang jang hîdop dan jang mâti : jang karadjâ'annya tijâda 'akan berkafudâhan. Dan kâmiij pertjâja 'akan Rôthu-'l-khudus, jang sudah basermân 'awleh chidmet Nabij p. Dan kâmiij pertjâja 'ada sawâtu djamâzat jang mukhadâs, zâm, dan Rasûlij. Bejta merg'akaw 'ada sawâtu perman-dijan 'akan ber'awleh ka'ampônân dawfa p. Bejta menantikan kabangkitan segala 'awrang mâti p, dan kahidôpan dâlam 'âchirat.

'I C H T I T S Â R 'imân M E S Ê H I J

jang pûnja datokh 'Athanasijûs.

1 **DJ**ikalaw bârang sijâpa fuka ber'awleh chalâts, maka dihûlu deri pada segala sawâtu hâros 'ija memaliharâkan 'imân jang zâm.

2 **DJ**ikalaw bârang sijâpa tijâda memaliharâkan 'itu dengan sempornânya, maka sorggoh p 'ija 'akan binâfa sampej salâma p nja.

3 **A**dapawn 'imân jang zâm 'inilah, so-pâja

pâja kâmiij meŕhormâtij 'Allâh jang 'aŕa dengen tatzlîtz, dan tatzlîtz 'itu dengen tawhîd.

4 Dengen tijâda mentjamporkan katiga 'okhnûm 'itu, 'ataw membahâgij p kan dzât 'ataw wudjûd 'itu.

5 Kârana 'okhnûm bâpa 'itu lâjin, 'okhnûm 'ânakh lâki p 'itu lâjin, dan 'okhnûm rôlhu-'lkhudus 'itu lâjin.

6 Tetâpi bâpa, 'ânakh lâki p, dan rôlhu-'lkhudus mempunjâ'ij ſawâtu djûga 'Ilahijet, ſeperti lâgi hormat, dan kamulijâ'an jang ſâma kakâl.

7 ſeperti 'ada bâpa, bagîtu lâgi 'ada 'ânakh lâki p, bagîtu lâgi 'ada rôlhu-'lkhudus.

8 Bâpa 'itu ſudah tijâda dedjadikan, 'ânakh lâki p 'itu ſudah tijâda dedjadikan, rôlhu-'lkhudus 'itu ſudah tijâda dedjadikan.

9 Bâpa 'itu tijâda berhingga, 'ânakh lâki p 'itu tijâda berhingga, rôlhu-'lkhudus 'itu tijâda berhingga.

10 Bâpa 'itu 'ada khadîm, 'ânakh lâki p 'itu 'ada khadîm, rôlhu-'lkhudus 'itu 'ada khadîm.

11 Dan hânja ſaſonggoſnja bûkan 'itu tiga dzât jang khadîm, tetâpi ſawâtu djûga dzât jang khadîm.

12 Bagîtu lâgi bûkan 'itu tiga dzât jang tijâda dedjadikan, dan bûkan 'itu tiga dzât jang tijâda berhingga, tetâpi ſawâtu djûga dzât jang tijâda dedjadikan, dan ſawâtu djûga dzât jang tijâda berhingga.

13 Sabâgej lâgi bâpa 'itu 'ada mahâ kawâſa, 'ânakh lâki p 'itu 'ada mahâ kawâſa, rôlhu-'lkhudus 'itu 'ada mahâ kawâſa.

14 Dan hânja ſaſonggoſnja bûkan 'itu tiga dzât jang mahâ kawâſa, tetâpi ſawâtu djûga dzât jang mahâ kawâſa.

15 Bagîtu lâgi bâpa 'ada 'Allâh, 'ânakh lâki p 'ada 'Allâh, rôlhu-'lkhudus 'ada 'Allâh.

16 Dan hânja ſaſonggoſnja bûkan 'itu tiga 'Allâh, tetâpi ſawâtu djûga 'Allâh.

17 Bagîtu bâpa 'ada Tûhan, 'ânakh lâki p

'ada Tûhan, rôlhu-'lkhudus 'ada Tûhan.

18 Dan hânja ſaſonggoſnja bûkan 'itu tiga Tûhan, tetâpi ſawâtu djûga Tûhan.

19 Kârana ſeperti 'awleh lhakhikhet Mesêlhiij kâmiij de'adjakh 'âkan menjebût mâſing p 'okhnûm terſakûw, 'Allâh, 'ataw Tûhan.

20 Bagîtu lâgi 'awleh 'îmân jang ſâm 'ada kalarârgan pađa kâmiij meŕ'âkaw tiga 'Allâh 'ataw Tûhan.

21 Bâpa 'itu ſudah tijâda dekaradjakan, dan tijâda dedjadikan, dan tijâda deper'ânakhkan 'awleh bârang ſa'awrang.

22 'Ânakh lâki p 'itu ſudah tijâda dekaradjakan, dan tijâda dedjadikan, tetâpi ſudah 'ija deper'ânakhkan 'awleh bâpa ſendiri sâdja.

23 Rôlhu-'lkhudus 'itu ſudah tijâda dekaradjakan, dan tijâda dedjadikan, dan tijâda deper'ânakhkan 'awleh bâpa dan 'awleh 'ânakh lâki p, tetâpi 'ija terbit deri pađa kaduwânja 'itu.

24 MaKa kalâkh 'ada ſawâtu bâpa, dan bûkan tiga bâpa: ſawâtu 'ânakh lâki p, dan bûkan tiga 'ânakh lâki p: ſawâtu rôlhu-'lkhudus, dan bûkan tiga rôlhu-'lkhudus.

25 MaKa dâlam tatzlîtz 'ini bûkan 'ada jang pertâma, dan jang komedijen, bûkan jang terlebèh, dan jang terkûrang.

26 Tetâpi katiga 'okhnûm 'itu ſâma p mempunjâ'ij 'azalijet 'itu djûga, dan 'ada ſâma târa ſa'awrang dengen ſa'awrang pađa ſegala ſaſawâtu.

27 HĤatâj maKa ſakâli p, ſeperti bahâru relâh dekatâkan, tawhîd 'itu hâros delhormâtij dengen tatzlîtz, dan tatzlîtz pawn dengen tawhîd.

28 Sebâb 'itu bârang ſijâpa ſuka ber'awleh chalâts, maKa hâros 'ija 'iztikhâd demikijen 'ini 'âkan tatzlîtz 'itu.

29 'Adapawn ſopâja 'ija ber'awleh chalâts jang kakâl, hâros 'ija lâgi pertjâja ſonggoh p, bahuwa Tûhan kâmiij 'Elmesêlhi ſudah djâdi mânufija.

30 MaKa kalâkh 'ada 'iztikhâd jang betul, mâna

mâna kâmiij ber'imân dan 'ikhrârkan, bahuwa Tûhan kâmiij 'Aisaj 'Elmesêlhi, 'ânakh 'Allah 'itu, 'ada 'Allah dan mânusiija.

31 'Ijâlah 'Allah, jang deri pada wudjûd bâpa sudah deper'ânakhkan dihûlu deri pada segala mâfa, dan mânusiija, jang deri pada wudjûd 'ibûnja sudah deper'ânakhkan pada bârang mâfa.

32 'Allah dengan sempornânja, mânusiija dengan sempornânja, jang mempunjâ'ij sawâtu njâwa jang berzakhal, dan tûboh mânusiija.

33 Jang sama târa dengan bâpa 'âtas perij 'Ilahijet, jang terkûrang deri pada bâpa 'âtas perij nâsût.

34 Dan djikalaw sakâlipawn 'ija 'ada 'Allah dan mânusiija, dan hânja sasonggoanja bukan 'ija 'ada duwa, tetâpi sawâtu djûga 'Elmesêlhi.

35 'Ija 'ada sawâtu djûga 'Elmesêlhi, bûkan bahuwa 'Ilahijet sudah ber'ubah mendjâdi dâging, tetâpi bahuwa 'Allah sudah meng'ambil nâsût 'itu.

36 'Ija 'ada sawâtu djûga 'Elmesêlhi, bûkan 'awleh pentjampôran kaduwa wudjûd 'itu, tetâpi 'awleh ka'afâ'an 'okhnûm.

37 Kârana seperti njâwa jang berzakhal

dan tûboh 'itu sama p 'ada sawâtu djûga mânusiija, bagitu lagi 'Allah dan mânusiija 'ada sawâtu djûga 'Elmesêlhi.

38 Jang sudah merasâ'ij sarsâra 'akan meng'upajâkan chalâts kâmiij: jang sudah rûron kanâraka, jang pada hârij jang katiga sudah bangkit pûla deri 'antâra 'awrang mâti p.

39 Jang sudah nâjik kafawrga, dûdokh pada tângan kânan 'Allah bâpa jang mahâ kawâfa 'itu.

40 Maka deri sâna 'ija 'akan datang meng'hukumkan segala 'awrang jang hîdop dan jang mâti.

41 Maka pada kadatângannja sakalijen mânusiija 'akan bangkit pûla terkena dengan tûboh dirinja.

42 Dan marika 'itu nanti memberij perkirâ'an 'akan segala perbowâtannja jang châts.

43 Maka segala 'awrang jang sudah berbowat bâjik 'itu 'akan mâfokh kahidôpan kakâl, tetâpi segala 'awrang jang sudah berbowat djâhat 'itu 'akan mâfokh 'âpij jang kakâl.

44 'Inilah 'imân jang sam, jang djikalaw bârang sijâpa tijâda pertjâja 'itu dengan fatijânja dan togôhnja, tijâda 'ija 'akan sampat ber'awleh chalâts.

D A F T A R.

TAslimu-'Idîni-'Imesêlhiij, 'ija 'itu, pang'adjâran 'agama Mesêlhiij, 'âtas djâlan Sû'al dan Djawâb. 1

Sjakâdet 'imân 'awrang Mesêlhiij. 22

'Ichtitsâr 'agama Mesêlhiij, gûna segala 'awrang jang fuka mâfokh kapada Perdjamuwan xafjâ mahâ Tûhan jang khudus 'itu. 40

Sombahjang pada hârij 'âlhad dihûlu deri pada chothbat. 49

Sawâtu Sombahjang kârana sakalijen kasukâran 'awrang Mesêlhiij. Pada hârij 'âlhad komedijen deri pada chothbat. 50

Sombahjang dihûlu deri pada chothbat pang'adjâran 'agama Mesêlhiij. 53

Sombahjang komedijen deri pada chothbat pang'adjâran 'agama Mesêlhiij. 53

Sombahjang dihûlu deri pada chothbat pada bârang hârij deri pada 'usbûz. 54

Sombahjang pendekh komedijen deri pada chothbat. (n 3)

D A F T A R.

chothbat pada bârang hârij deri pada 'usbûz.	54	jang khudus.	64
Sombahjang pada pâgi hârij.	55	Fatfal ta'adib Mesêlhiij, 'ataw perig' utjilan deri pada Djamâzet Mesêlhiij.	70
Sombahjang pada petang hârij.	55	Fatfal penjambôtan 'awrang jang terkûtjil 'itu kapada Djamâzet 'Elmesêlh.	72
Sombahjang dihûlu deri pada Bitjâra madjlis djamâzat.	56	Fatfal pada menogohkan Pandita p dâlam mertabetnja.	74
Sombahjang komedijen deri pada Bitjâra madjlis djamâzat.	56	Fatfal pada menogohkan segala Penatuwah p dan Sjâmâs p dâlam mertabetnja, bârang dimâna 'awrang bejâsa menogohkan dija sama p.	79
Sombahjang dihûlu deri pada mâkan.	58	Fatfal pada menogohkan 'awrang dâlam Hâl Nikâlh dihadâpan Djamâzat.	83
Sombahjang komedijen deri pada mâkan.	58	Fatfal pada menjatâkan Panghibôran 'awrang Sâkit.	87
Sombahjang kârana 'awrang sâkit dan jang bersûlah hatinja.	59	'Ichitsâr 'imân Mesêlhiij jang pûnja Sîdang di-Nikhijâ.	99
Sombahjang lâjin kârana 'awrang sâkit.	60	'Ichitsâr 'imân Mesêlhiij jang pûnja dâtokh 'A-thanafijûs.	99
Fatfal pada melakûkan Permandijan pada ka-'ânakh p 'awrang mu'min.	60		
Fatfal pada melakûkan Permandijan pada 'awrang jang sâkhlil bâligh.	63		
Fatfal pada memulijâkan Perdjamuwan sâhja			

T A M A T.

